

శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస

• 1112
8808

వేదాంతగ్రంథములు

శ్రీ
మ కృష్ణ ప ర మ హం స

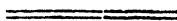
జీ వి త ము ; ఉ ప దే శ ము లు .

[తెలుగు]

కం థం పా టి వి శ్వ నా థ ము చే

గచ్చియింపబడినది.

ప్రథమముద్రణము 1000 ప్రతులు.

డి. కే. పంత్ చే

బజవాడ వాణి ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించబడినది.

సుధీమణులారా !

ఈ గ్రంథమాదియందు వంగ దేశ భాషయందును దరువాత సాంక్షేయ భాషయందును వ్రాయబడియున్నది హాణవిద్యా భ్యాసకులకు సీగ్రంథము యొక్క ముఖ్యతనుగూర్చిగాని యవసరమును గూర్చిగాని యిష్టాడిచట గ్రోతగా వ్రాయనవసరమగుపడదు. ఇక 'శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస' గారెవరోయెఱుగని సామాన్యులకు నించుకనుకున వలయుననియోచి యల్లుచేయుచున్నాను. 'శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస' కీనన్నుక్తుడు. కాని యాయన సామాన్య జీవన్ముక్తులవలెగాక భూలోకమునందుండు తన సోదరులతోగలసిమెలసి తిరుగుచు వారికి జ్ఞానోపదేశమునుజేసి వారి మనోపద్మము భగవత్ప్రభాకరునివైపునకుదిరిగి వికసించునట్లుపాటుబడెను ఇట్లు చేయుటలోనాయన పూర్వమగు జయమునుబొందినాడనుట నిస్సంశయము అతరమెట్టిదో యెరుగనివారికిగూడ నన మృదుమధుర భాషములమూలమున వేదాంతమునందు రుచికలుగునట్లుచేసెను స్వీరములకు శర్మరతోడగునట్లు శ్రీరామకృష్ణుని సులభతైలికి నాయనయుపయోగించిన సామాన్యోపమానములు తోడ్పడుచుండ దదుపదేశములు వినువారి హృదయకొశములందుజొచ్చి పనిజేయుచున్నవి. అవి సామాన్య మాటలతోఁ జెప్పబడినను గొప్పవేదాంతరహస్యములను బోధించుచున్నవి. ఇంతయన నేల నునగ్రంథనాయకునిగూర్చి యెఱిగినవారిలో నాయనను వేనోళ్లబొగడనివారెవరు? ఆర్యులారా! 'శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస' యొద్ద మఱియొక విశేషముకలదు, ఆయన యనుభవశాలి. సామాన్యులవలె హంబికముగా నొరులకు నుపదేశములు చేయువాడు కాదు. చిన్న నాటినుండియు లోకమును బరిత్యజించి సమస్తవేదాంతరహస్యములను ననుభవమూలమునఁ దెలిసికొని పరులకు బోధించెను. అట్టి యీమామత్తుని చరిత్రఁజదివినను జాలును. గ్రంథమాసంతము జదివినవారిలో విశేషముమండికి భగవంతునియందు బుద్ధితిరుగక మానదు,

ప్రారంభకుండను ఇంతయత్వల్ప సామర్థ్యముగల్గి పుస్తకములు వ్రాయుటయెంత వెట్టిసాహసముకేయుటయగును? అందులో నిట్టి వేదాంతగ్రంథమును రచియింపదలచుట యెట్లుండునో మీరేయూహింపుడు. ఇంతకును నన్నీ పుస్తకము వ్రాయఁజూతాహవలచినది హఠాః భాషయందుగల శ్రీపరమాహంసగారి చరిత్ర జడుపుటవలన గలిగిన యానందమే కాని మఱి వేఱుకాదు. ఇకనీ పుస్తకమును వ్రాయుటయందు శైలియందేమి వ్యాకరణమునందేమి శబ్దప్రయోగమునందేమి మఱి యితర విషయమునందేమి యనేకతప్పులను లోపములను జేసియుండుననుట నిస్సంశయము. గ్రంథవిషయమునందేమియైన దప్పులున్న యెడల నవి నాతప్పులేగాని మఱియెవ్వరివి కానేరవు కనుక బెద్దలైనవారు నేనొనగించిన సకల విధదోషములను దయార్థిచిత్తులై మన్నింప శ్రద్ధించుచున్నాడను.

ముద్రణమునందనివార్యమైన దోషములుకొన్ని కలిగినఁగలుగవచ్చును. నాకీపర్యాయములేగిన యుత్సాహముకలిగి యీ గ్రంథమునకు బునర్ముద్రణము పడవలసినగీతయే యున్న యెడల నప్పుడు సాధ్యమైనంతవఱకు సవరించుకొనెదను. జ్ఞానవిషయమున వృద్ధులైనవారెవ్వరైనను నేను ఘటించినదోషములను లోపములను గనుబఱచి మార్పుల జేసికొనవలసినదని సకారణంబుగ దెలియబఱచినవారి సలహాలను నందనపూర్వకముగ గ్రహించుటకు సిద్ధముగనున్న వాడను.

ఇప్పొత్తమును వ్రాయునప్పుడు నాకు విశేషముపకారమొనర్చితమ స్వార్థత్యాగమహాగుణమును వెల్లడిపఱచినట్టి గు నాప్రాణ స్నేహితులునైన గుంటుపల్లి సుబ్రహ్మణ్యమునకు, గుంటుపల్లి శివానందమునకు వేనగేలు వందనములర్పించుచున్నాడను. బెజవాడ హైస్కూలులో నాంధ్రోపాధ్యాయులగు మ.రా.రా.శ్రీ గొల్లపూడి లక్ష్మణశాస్త్రిగారుగూడ నావం దనములకుఁ బాత్రులైయున్నారు.

ఇట్లు బుధజనవిధేయుడు,

 కంఠంపాటి విశ్వనాథం.

శ్రీమరక తేశ్వరాయనము.

—* ఆవిఘ్న మస్తు. *—

శ్రీ రామ కృష్ణ పరమహంస.

—* తప్పొప్పుల పట్టి. *—

పుట	పంక్తి.	తప్పు.	బిప్పు.
2	13	1883	1833
2	28	నెఱుంగ	నెఱుంగ
3	12	దృష్టాంతరము	దృష్టాంతరము
4	9	ప్రశాశానుభవము	ప్రకాశానుభవము
4	13	మనోకలశము	మనఃకలశము
5	7	పనఁల	వలనఁ
5	21	యల్ప	యనల్ప
6	3	వృధాకోరికలు	రితకోరికలు
6	7	ప్రస్తుత	ప్రస్తుత
6	13	విముక్తుడ	విముక్తుని
6	14	నామెఛతః	నామెఛత్
7	7	విననేర్చిన	వినియునున్న
7	12	సంయోగము	సంఘటన
8	9	యింకొక	నింకొక
8	11	ప్రపంచము	ప్రపంచము
8	17	యద్భుతమయిన	యద్భుతమయిన
8	18	మాత్రమే	ను
10	10	యుండియుండి	యుండియుండు
10	18	లమితయానక్తి	లమితానక్తి
11	9	చెప్పలేరు	చెప్పలేరు?

పుట	పంక్తి.	తప్ప.	ఒప్పు.
11	24	కాకున్న	కానున్న
11	25	యీశ్వర	నీశ్వర
11	26	ముందుయాస _{క్తి}	ముందునాస _{క్తి}
11	27	యుపదేశ	నుపదేశ
12	1	పుస్తక	పుస్తక
12	13	కలసి	గలసి
12	22	మొదలగువని	మొదలగునవి
12	25	సత్పదార్థము	సత్పదార్థము
13	2	బానిసత్వము	బానిసతనము
13	4	మనోస్వేచ్ఛ	మనస్వేచ్ఛ
13	8	విషయమున	విషయమున
13	12	పైఁబెట్టు	పైఁబెట్టు
13	21	దగులుయారు	దగులారు
13	26	కనుగొననేర్చునంత	కనుగొనలేనంత
14	10	యధార్థ	యధార్థ
14	23	తాటి	త్రాటి
14	25	మతమునుయొక	మతమునొక
15	3	పరమాత్మనుయేల	పరమాత్మనేల
15	12	జెప్పఁబడు యీశ్వరు	జెప్పఁబడునీశ్వరు
15	27	గురువుమొద్ద	గురువునొద్ద
16	2	వాడి	వాని
17	10	యీరెండు	ఈరెండు
18	2	యాశ	నాశ
18	12	యధార్థ	యధార్థ
18	22	సంప్రాప్తి	సంప్రాప్త
19	10	వెళ్లిరి	వెళ్లిరి
19	12	కాయలున్నది	కాయలున్నవి

పుట.	పంక్తి.	తప్ప.	ఒప్పు.
19	28	దీనుకొని	దీసికొని
20	3	యీమూడవ	సీమూడవ
20	25	వదలిబోవును	వదలిపోవును
21	12	మాడతలచును	మాడదలచును
21	21	దానిని	వానిని
21	28	బ్రాహ్మణ	బ్రాహ్మ
22	4	యదార్థము	యధార్థము
22	17	దీనుకొని	దీసికొని
22	24	అట్లే	అట్లే
23	8	యక్కడనే	యెక్కడనో
23	19	గురువువు	గురువవు
23	27	భగవంతునికి	భగవంతునకు
23	28	బ్రాహ్మణ	బ్రాహ్మ
24	8	గద్ద	గద్ద
25	6	జంధ్యము	జందెము
41	13	మఱిపోతివి	మఱచిపోతివి
42	15	జేసిన దెవరని	జేసిన దెవరని
45	13	భక్తులునై వారి	భక్తులునైనవారి
45	17	మనస్సుయందు	మనస్సునందు
53	15	సర్పము	సర్పము

శ్రీ మరక తేశ్వరాష్టావమః.

అవిఘ్న మస్తు.

“ శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస ”

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస గారియొద్ద గల యనేక ముగ్ధులను జూచి మానవకోటి సకలకాలమలయం దాయనను బ్రేమించి పూజించుచుండును. ఆయనకు గల గుణజాలమంతటను మన మొకదానిని ముఖ్యముగ ‘నామనగోపృతనమునకు విశేష ముపకారముఁజేసిన దిది’ యని యిచటఁ బేర్కొనవచ్చును. దీనిఁ బ్రత్యేకముగ నుడువ నవసరములేదు. వీలయిన రామకృష్ణునిచే జెప్పఁబడిన యొక సుందరమయినకథగలదు. దానిని వక్కాణించినఁ జాలును. అతిసుందరమయిన నోటగలదని విని ముగ్ధులు మనుష్యులు దానినివెదఱుటకుఁ బ్రయాణమైరి. కాళ్లకు నోవ్వులు దేహమున కాయాసముఁ గలుగునట్లుగ వారట్లు చాలదూరము నడచివెళ్ళిరి. తుదకు వారి యద్వైతకళమున వారి కాయోట యగుపడినదిగాని దానిలోపలికిఁబోవుటకు నొక పెద్దగోడను దాటవలసివచ్చెను. కష్టించి వారాగోడపైకెక్కి కన్నులపండువగునటుల నాయోటలోఁగల వృక్షజాలమును మఱియంతర సుందరావహులను బొడఁగాంచిరి. వాని నన్నిటినిఁ జూచుటవలనఁ గలిగిన యానందసాగరమందు మునిగినవారయి వారిలో నిద్దరు తటాలున నాయోటలోని భాగమునకు దుమికిరి. కాని మూడవమానవుఁడు దుమికినవారితో సమానముగ సంతోషమునుబొందియు వీనిలఁ దోటలోపలికిఁ దుమికినవాఁడుకాదు. ఈయనకు నట్లుచేయుటకు నిచ్చగలదు. దుమికఁబోయెనుగాని యాసమయమునం దష్టానముఁగ మునిగియున్న తన సహోదరులసంగతి జ్ఞాపకమునకువచ్చెను. అప్పుడు తక్షణమే వీరి యందలికి నాశ్వంగారవనాలితీయమును, దానికిఁబోవుమాగ్గమును దెలుప నిచ్చఁగలవాడయి వెనుకకుమఱి లెన్న గాఁ గోడనుదిగివచ్చినవాఁడాయెను. అహ! ఈ మానవుని యుదారబుద్ధి నేమనిచెప్పవచ్చును ! ముక్తినిగోరి సదా భగవన్నామస్మరణఁ జేయుచుండియు

బాపకార్యములనులుపుటయం దాసక్తిగల మానవకోటి యజ్ఞానమంతయు రూపుమాపి జ్ఞానోపదేశమువలన వారిని సన్మార్గమునకుఁ దీసికొనిరావలయునని వారిమధ్య బ్రతికి యుండు మహాపురుషులందఱు తైజస్వబుడినకథలోని మూడవపురుషునివంటివారని శ్రీ రామకృష్ణుడు చెప్పుచుండెడివాడు. ఈ మహాత్ములు కష్టములబొందుచుండు మానవకోటి సౌఖ్యమునకుఁ బాటుపడక నిత్యసమాధియందుండువారికంటె దక్కువ జ్ఞానవంతులుకారు. వారికిని సమాధియందుండుటకు నిష్టముండునుగాని జ్ఞానభానోదయముతోచక నజ్ఞానమునందు నిద్రించుచున్న తన నరసోదరులందు వారికిగల దయ వారి నట్లుచేయుటకుఁ బ్రేరేపించుచున్నది లోకోద్ధారణమే వారి ముఖ్యపనియై యున్నది. శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస యిటువంటిమహాపురుషులలో నొకరు. పుట్టినప్పటినుండియు నాయన సంసారబంధనముచేత గట్టుబడియుండలేదు, ఆయన జీవశుక్తుడు. అయినను తన జీవితమును లోకమునకు ధారవోసెను.

పుట్టుక; చిన్నతనము.

శ్రీ రామకృష్ణుడు కుదిరాంచటర్జీగారి కుమారుడు. కుదిరాం వంగదేశమున దొక్త్రామముందునివసించు వైదిక బ్రాహ్మణుడు. రామకృష్ణుడు హూళికము 1838 వ సంవత్సరమున ఫిబ్రవరి యిరువదియవదినమున 'కుసుకో పుకర్' యను గ్రామమునందు జన్మించెను. ఈయనతండ్రికిఁబుట్టిన ముగ్గురిలో మూడవవాడు. చిన్నతనమునం దీయ నను గదాధరుడని పిల్చుచుండిరి. పసితనము దీమహాపురుషునకుగల యప్రతిమానగ్రహణశక్తినిఁ దెలుపుటకు నొకచిత్రమయిన కథగలదు. 'నీవు దుర్మడతమగలిగియున్నయె డల రక్తముగ్రక్కెద' వని యొకపర్యాయము రామకృష్ణుని పెద్దన్నగారియనతోఁ జెప్పెను. రామకృష్ణున కిది యంతయు మనస్సునకుఁ దగిలినది గావున నాయన నిజముగ నెత్తురుఁ గ్రక్కసా. ఈయనతలిదండ్రులు తమ మూడవకుమారుని యుక్తకాలమునం దు బాఠశాలకుఁబంపిరిగాని యీతనికి విద్యలందుమనస్సులేకపోయెను. అంతటఁ గాలికా దేవి యర్చకత్వమునకుఁ గలకత్రైనిగరముయొద్దనున్న దక్షిణేశ్వరమునకు వెళ్ళి యచటకుం దెను. అప్పటినుండియు సాక్షా దీశ్వరసందర్శనముఁ జేయవలయుననెడి కుతూహల మా యన మనమునఁ గాఢముగ దగులుకొనెను. 'ఇది నా కష్టమునంబ్రాప్తహానా' యని యహర్నిశములు చింతించుచుండెడివాడు. ఒక్కొక్కదినమున దేవిఁ బూజచేయుటఁ గూడ మాని "ఓతల్లీ! యొకదినము వ్యర్థముగాఁ గడచిపోయినది. ఇంకను నీవు వచ్చి నాకుఁ బొడసూపవైతివి. నాకుఁగల యల్పాయువులో నప్పుడే యొకదినము గడచినది. కాని సత్పదార్థము నెఱుఁగఁజాలనైతిని" యని యీవిధముగ భూమిపైఁబడి చింతించుచుండెడివాడు. ఈసందర్భమున వివేకానందస్వామి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

“బాల్యవస్థయందుఁ దాను సూర్యుఁ డెప్పుడుదయించినది యెప్పుడో ప్రమించినది చెప్పలే కుంటిననియుఁ కొన్ని సమయములయందు వారములవఱకు మఱియేవిచారణయు లేక చె క్కులపై నేత్రాంబువులు ప్రవహించుచుండగాఁ ‘నో జగన్మాతా! నాల్గోనున్న పర మాత్మను నాకుఁ గనపఱచుము నాకు నీయందుఁదప్ప మఱియితరులయందుఁ గోరిక లేద ని యెఱుంగుము’ యీ ప్రార్థనమాత్రము నా నోటనుండి వచ్చుచుండెననియు నాతో రామకృష్ణుఁడు పలుమాటలు చెప్పియున్నాడు.” ‘భామ, బంగారము’ ఈరెంటియొక్క పరిత్యాగమే నిజముగ నాధ్యాత్మికమయినజీవనమనకు మొదటఁ గావలసినదని యీ కథానాయకుఁడు చక్కఁగా గుఱెఱిగినాడు. తన స్వంతమగు స్వల్పాస్తి సర్వస్వ మును విస్మరించి ‘యొక నెన్నఁడు ధనము ముట్ట’ నని యొక దీక్షవహించెను. తరువాతఁ గొంతకాలమునకు సమాధియందున్నపుడు నాణెమొకదాని నీ మహామభావుని తనవున కంటించినమాత్రమున నోడలుయొక్క యాభాగము ముడుచుకొనిపోవుచుండెను. ఆ యనకు ధనమునందుఁగల పరమానురాగమునుదెల్పుటకు నింతకంటే బ్రబలభృష్టాంతర ము కావలయునా? మఱియు శ్రీ రామకృష్ణుని తలిదండ్రులు తమ తృతీయతనయున కుఁ బఠితనమందే శారదాదేవినిచ్చి వివాహమొనర్చిరి. గుణవతియగు శ్రీ శారదాదేవి కడకువెళ్ళి శ్రీ రామకృష్ణుఁడు “జగన్మాతయగు నాతల్లిఁ బూజించుటకు నాకేకాంత ముకావలయును. వివాహమును త్రాటిచేఁ గట్టఁబడిన నాకే కాంతము లభించుట దుర్లభము. కావున నీవు కరుణార్ద్రునితల్లె నీకును నాకును గల వివాహసంబంధమును దెగఁగోసి నన్ను విడుదలఁజేయుము”ని ప్రార్థించెను. పతికోరికఁ గొనసాగించుటకుఁ దలచి శారదాదేవి తన మృదుమధురభాషణములచే భర్తను దేవీపూజకై మఱిత ప్రో త్సాహపఱచెను. తరువాత కిష్కరాల్లె యాయననుసేవించినది. పోతాపురీయను మహా త్ముఁడును, మఱియొకసన్యాసినియును శ్రీ రామకృష్ణునకు యోగమును నేర్పి పెక్కు వే దాంతరహస్యములను బోధించెను. చిరస్థి నీతఁ డీశ్వరావలోకనేచ్ఛుడై యమితంబ గు కృషిఁజేసెను. ఇట్లుచేయుటలోఁ దనదేహమునుఁగూర్చి యేమాత్రమును బాగ్రతృపు మ్మిఁగొనినవాఁడుకాదు. ఆకాలమున చా రామకృష్ణున కాయనన్నేహితులు సాయ మొనగ్గనిచో నా మహామభావుఁ డాదెబ్బలోనే పరలోకయాత్రఁ జేయవలసినవాఁడు. కాని దేవునిదయవలన నాదెబ్బకాచుకొని బ్రతికి తనయనమానకృషికిఁ దగినఫలమునుఁ బొందినవాఁడాయెను. ఆకాశములోని యంబుదమురీతి మానవజీవాత్మకు స్వాభావిక మగు సరిహద్దు గామకృష్ణునిజీవాత్మ దాటిపోయి పరమాత్మలోఁజేరినది. మానవునకింత కంటే బాంధవదగినదేది?

‘ఇది నాదేహమును మాటయే’ యాయనకుఁ దప్పిపోయినది. ‘ఇది నాతల్లి నివా సస్థలమని శ్రీ రామకృష్ణుఁడు తనతనవునుఁజూచి పలుకుచుండెడివాడు. ఈ సందర్భ

మున సహోదరి 'నివేదిత' యిట్లు వ్రాయుచున్నది. తన స్వభావమును గనీపము పండ్రిండు వత్సరములు విశ్రాంతియనుమాట వెలుగకుండునట్లున్న యనివార్తనుయిన యవసరమునుఁ దన్నుఁ బ్రేరేపింపఁగ నంతరాత్మతో యుద్ధమునువిడువక పట్టుదలతోఁ జేసెను. తుదకాకలహములోఁ జయించి తన గమ్యస్థానమునుఁ జేరినవాఁడాయెను. దేవి సాక్షాత్కారమయ్యెను. ఆ నిమగ్నమునుండియుఁ బసిడిడ్డతీరునఁ దన తల్లిహస్తములయందుఁ దాను సురక్షితముగనుండెను.

మధ్య కాలము.

రామకృష్ణుడు దేనినిగోరి యప్రతిమానమయినయోర్పుగలిగి విసుకను మాటలేకఁ గష్టించెనో దానిఁ బొందఁగలిగెనని యిదివరలో వ్రాసియుంటిమి. ఇంతటితో నాయన కృషి తుదకురాలేదు. విశ్వప్రకాశానుభవమును భంగపఱచినోపు ప్రతియుద్దేశమునుండియు విడుదలయగుట కాయన బహుప్రయత్నములఁజేసెను. ఒకానొకప్పుడీయన నగ్రజాతిలో జన్మించితిమియను గర్వరహితుడను కావలయునను కోరికజనించినది. అది మొదలు కల్మషపూరితంబులగు ప్రతి మాలవానిగుడిసెయుఁ బరిశుభ్రతఁజెందునట్లు చేసెను. ఈపని పూర్తియగునకతాయన మనస్సు శాంతియొలుంగదు. ఆయన మనోకలశము 'నర్వభూతదయ' యను రసముచే నింపఁబడియున్నది. శ్రీ రామకృష్ణుడు పరుల కష్టములఁజూచి నహింసఁజాలఁడు. మధ్యకాలమునందుఁ బరమతములయందుఁ గల సత్యాసత్యములఁ గనుఁగొనుటకీయనకు నిచ్చుత్రెడమినది. ఈకాలమున కీమహాత్మునకు నొక మహామృదీయసన్యాసియగుపడి మహామృదీయమతసిద్ధాంతముల బోధఁజేసెను. ఈ మతములోఁ జెప్పఁబడిన కర్మలును ద్రోక్కఁబడినమార్గములను శ్రీరామకృష్ణుడు చక్కగఁ బరిశీలించిచూచెను. తుదకాయనకుఁ దానిదివఱలో హిందూమతమార్గమునఁ గనుఁగొనిన భగవదాలయమునకు మహామృదీయమతమార్గము మఱియొకటియని తెలిసినది. ఈవిధముగఁ దైత్తిరీయమతముకూడ యొకమార్గమేయని యెఱింగెను. రామకృష్ణుని యభిప్రాయములో నన్ని మతములు భగవంతునిజేరుటకు మార్గములే. కొన్ని వేరల పరమహంస గోపికాశ్రీవేదములధరించి కృష్ణునిరాకకై యెదురుమాచుచున్నట్లుగఁ గూర్చొని పూర్వమా శ్రీకృష్ణునియెడ గోపికలుచూపిన పరమానురాగము నభినయించును. మఱికొన్ని సమయములయందు రామభక్తగ్రేసరుండగు హనుమంతునిరూపముఁ దాల్చి చెట్లపైవెక్కి ఫలములమెక్కుచు 'రామ, రామ' యని నోటఁ బలుమాఱుచుంపుచుఁ గాలముఁజలుపుచుండెడివాడు. ఈవిధంబున ననుష్ఠానంబగు పరమేశ్వరభక్తిఁగలిగి శ్రీ రామకృష్ణపరమహంస తన జీవితకాలములో నలువదివత్సరములు వెళ్ళెను. రామకృష్ణుడు ప్రేమించనిదియు, బూజసేయనిదియు హిందూదేశములో నొక్కచో

వుకూడ లేదు. తనయొద్ద నదినటలోలేని గుణమేమయిన మఱియేయ్యాశ్వరార్చకనియం దగుపడినను దనకది పట్టుబడువటకు వదలువాఁడుకాఁడు.

ఉపాధ్యాయుఁడు.

తమ కీర్త్యుఁడప్రసాదించిన యొక యఖండమహిమాన్వితుఁడైన మహాబుఘనిగ రామకృష్ణుని లోకులు కాలమతిక్రమించినకొలది నెమ్మదిగఁ దెలిసికొనసాగిరి భావాధి కారముల రెంటినిఁ గలిగిన మానవులువచ్చి శ్రీ పరమహంసపాదములముందఱఁ గూర్చి నుచుండెడివారు. కేషిబుచంద్రసేనుని మనస్సు మన కధానాయకుని కీర్తియనఁబడు న యస్కాంతముచే నాకర్షింపఁబడియె. రామకృష్ణుని బోధలనఁ లబాలఫలితమునొందినం ద్రసేన్ సూతనమతము నొకదానినిర్పాదుచేసెను. వంగదేశస్థుఁడును, పట్టపరీక్షలో గృ తాధుఁడై నట్టివివేకానందస్వామి శ్రీరామకృష్ణపరమహంసశరణఁజొచ్చెను. ఈయన యాయననుఁగూర్చి “భవిష్యత్కాలమున నీవు మహాపురుషుడ వగుదు”వని ముందుగఁజె ప్పెను. ప్రపంచమంతటను సూర్యుఁడేవిధమున వెలుతురుఁ బ్రసరింపఁజేయునో యాతీ రున రామకృష్ణుఁడు జాతిమతభేదములం బాటింపకఁ బ్రతిమానవునకునుఁ బరబ్రహ్మజ్ఞాన మును బోధించుచుండువాఁడు. ఆయన జీవితకాలాంతమందు కొద్దినత్సరములు దిన సో దరుల ముక్తికై యెడతగనికృషిలోఁ గడపఁబడెను. మాట్లాడలేనంత జబ్బుష్టిలిలో నుం డియు శ్రీ రామకృష్ణుఁడు పరులకు భాగోపదేశముఁ జేయుచుండెడివాఁడు. హూణశక ము 1886 వ సంవత్సరము అగష్టు పదునాఱవదినమున నమ్మహామభావుని జీవాత్మ పర మాత్మలో లీనమైనది.

రామకృష్ణుని ప్రాపంచిక సంబంధము.

శ్రీ రామకృష్ణుని స్వభావమాధుర్యమును సకలపాపకోటియందు నాయనకుఁగల యాపారమయిన దయయును దగులీరిని వర్ణించుటకు వీలుకాదు. ఆయన దయాద్రవ్యాద యము భూలోకమంతట నందుబాటులోనున్నది. ఈశ్వరసాక్షాత్కారమునకై యమ్మ హాత్తుఁడు పడిన యల్పకృషినిజూచినంతమాత్రమున మన మాయనకుఁ బనిపయమునం దు నిరసమానమగు పట్టుదల కలదని యూహింపవచ్చును. ప్రతిసంగతియొక్క నిజము గనుగొనుటయందు రామకృష్ణునకుఁ జాలకొరికఁగలదు. వామ్మనందు, వాదనయందు నపరిమితమయిన చాతుర్యమునుజూపుచు “భగవంతుఁ డిటువంటివాఁడని యటువంటి వాఁడ”ని వాదనపల్పు కొవిదులఁజూచిన నీయన విశేషముగా నసహ్యపడును ఈయన పనులయందు డాంలికమగుపడదు. ఈయనప్రవర్తన నటనలొఁగూడినదికాదు. క్రియ యగుదుఁ బ్రవర్తనయందును మితిలేని కరుణఁగనఁబరచువాఁడు. ‘పరమహంస’ బుద్ధిచా

డ్డది. దేనినిజూచినను దాని నిజానిజములను జెప్పి వర్ణించుటకు రామకృష్ణునకు నతి సూక్ష్మబుద్ధిగలదు. ఇంతయేల, ప్రతిమానవునకును నామహానుభావునియొద్దకుఁబోయి నిలచినంతనే యదివఱలో దనకుఁగల వృధాకోరికలు, ఫలమొసంగని ప్రపంచవిషయములందలిరుచి రూపుమానిపోయి యాశ్చర్యని నిత్యము ధ్యానించుటయందుఁగోరికయుండయించును. శ్రీ రామకృష్ణునివై గొంతమందిఘనులుపల్కు వృధాలాపములను వివేకానంద స్వామి తన మహావాగ్విభవమును వెల్లడిచేయుపల్కులచే నిరాకరించును. అప్పుడప్పుడు త్రస్తుతకథానాయకుండు మోటవారివలెమాట్లాడునని కొందఱుండురు. విజముగ నాలోచనజేసిచూచిన నీయన యింద్రియములఁ బూర్ణముగా జయించినవాఁడుకాని సామాన్యుడకాడు. పరులుబుచ్చుపట్టుమాట్లాడుట రామకృష్ణునిచేతఁగాకపోవుటవలనను ప్రతివిషయముయొక్క సత్యముఁగనుఁగొనఁగల సామర్థ్యమియనయందుఁ గలదేయను యనూయవలన, నొరులు వైశిష్ట్యబడిన నింద నీయనయందుమోపిరి శ్రీ రామకృష్ణుండు భార్యనువదిలినాడని మఱికోందఱుండురు. గణపతియు, భాగ్యము నగు భాదాదేవి కడఁగి యీమహాబుష్టి “నీవు దయయుంచి నన్ను పివాహుంధమునుండి విముక్తుడఁజేయుమా” యని ప్రార్థించున నామెభితర యశ్లేషేయుట కొప్పుకొనినదనుమాట నీ వృధానిందవేయువారు మఱచికాబోలు? అవును పనించారోపకాభిలాషులకు సారా సారవిచక్షణయుండకుండుట సహజముగదా! “మీరు మీభార్యతోనుండి యేలకాపురముఁజేయరు?” అని యొక రొకఁడనున శ్రీ రామకృష్ణునిఁ బ్రశ్నించిరి. ఈప్రశ్నకు మీరు “భారదాదేవి నాకు తల్లివంటిదిగాని భార్యకాదు. లోకమునందుగల కాంతలందఱు నాభావమునకుఁ దల్లులవంటివారని యుత్తరమిచ్చిరి. ‘ఏమనెమనయనఁజూచి పరిశీలించి యూరకుండు నెగాని దానిలోపములను, దురాచారములఁగనుఁగొని యసహ్యపడఁడ’ని శ్రీ రామకృష్ణునియందు మఱియొకతప్పునెంచిరి. వేశ్యలనుఁ ద్రాగుబోతులనుఁ జూచి యేల చూపించవనిరి. కాని యీవిషయమునందెట్లుచేసిన దీయనయొక్కఁడే కాదు. క్రైస్తవజీవచారిత్రముఁదీసి మగ మాయనచేసిన పనులఁజూచిన నాయనయు రామకృష్ణునివలె వర్తించెననితెలియవచ్చును. చాటునఁ దాము పొడవీకార్యములన్నియుఁ జేయుచు బయటికిఁ బాపకార్యాచరణలయందు సభానులయందు దోషములు వెదకుటకు నభిలషించునట్టి స్వభావముగల్గినట్టియు. తమకుఁగలుగజేసిన మంచితంతకును భగవంతునిఁజూచుచు తుత్పీడితాది దుష్టులకు సహాయముఁజేయుటకు నిచ్చిరింపనట్టియు ఫిలిస్టైన్ వేదాంతులు మన శ్రీ రామకృష్ణునిఁ బొగడకపోదురుకాక! గొప్పయాత్యజ్ఞానులకు ఫిలిస్టైన్లు వైరికొటిలోఁజేరినవారనుట క్రొత్తసంగతికాదుకదా! లోకమంతయు శ్రీ రామకృష్ణుని సత్కార్యములను, సద్బుద్ధిగములఁ దెలిసికొని యొప్పుకొనిననుటకును, జగత్తులోనివారందఱి భావభేదజేసి ముక్తికొపాటుపడునట్లుగాను బ్రతిపంగితియొక్క

నిజముఁడెరిసికొనువిధము నేర్పుటకుఁబుట్టినవాఁడీయన యనిలోకము తెలిసికొనినదనుటకు సందేహ మణుమాత్రములేదు.

శ్రీ రామకృష్ణుని బుద్ధికుశలతయొక్క కొన్ని చిహ్నములు.

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంసపాఠశాలలోఁ జదివి నేర్చుకొనినది కొద్దియైనను నాయన బుద్ధి పలువిధముల వికసించినది. ఆయనకు సంగీతమునందుఁ జాలరుచిగలదు. రసజ్ఞానసంబంధమయిన రుచి రామకృష్ణునకు విశేషముగఁగలదు. అతిసుందరముగాఁ జిత్రములను వ్రాయఁగలఁడు. ఇనియొక యాశ్చర్యమా? ఏమానవుఁడును జూడనేరని యనుపమానసౌందర్యమునుఁజూచి యెవ్వరును విననేరని మధురమయినసంగీతమునువిననేర్చినవాఁడుకనియు, చిత్రగాయఁడుకాకుండుటకు పీలున్నదా? ఈ సందర్భమున ‘యమర్ సత్’ యిట్లువ్రాయుచున్నాఁడు. అణకున, ప్రేమ, న్యాయము, కోరిక వీనినిఁగల్గినవాఁ డిది వఱలోనే కళలను, శాస్త్రములను, బద్ధకావ్యములందును, ఉపన్యాసములిచ్చుటయందును మొదలగువానియందు జ్ఞానమును సంపాదించియుండును.

ఆలోచనఁజేసి సంయోగముఁజేయు నేర్పు ‘పరమహంస’యొద్ద నత్యధికముగఁగలదు. యథార్థముయొక్క వివిధరూపములఁ గనుఁగొనుటకు నీయన కమితాసక్తికలదు. ఈ మహానుభావునిమనస్సు సర్వజనసమైక్యముగనుండుట యత్యద్భుతావహము. హిందూమతసిద్ధాంతములకుఁ గుఱయు నడచుకొని గొప్పగొప్పసిద్ధాంతములనిజమననుభవసిద్ధముగ రామకృష్ణుఁడుకనుఁగొనెను. ఈయనసామాన్యముగఁ బండితులుచేయు వివాదముగఁమున కనూయఁజూపి దానిని విడిచివెట్టిచక్కని యుపమానముల నుపయోగించి మతమునుబోధించెను. ఆయన యుపదేశవాక్యములు సర్వముగనుండి సాధారణముగనుండును. నోటవచ్చుమాట సాధారణమేకాని బోధించు తత్వార్థము సామాన్యమయినది కాదు. వానిని బదివికాని లేక విరికాని “ఇంతసర్వము నింతసాధారణముగ నంతంత గొప్పసిద్ధాంతముల బోధించినవా రిదివరలో నుండిరా?” యని యెవరు ప్రశ్న చేయును?

హిందూదేశమందు మతాభివృద్ధి : రామకృష్ణుని కృషి.

మనహిందూదేశమునందుఁగల్గిన మతాభివృద్ధినిగూర్చి యొక పెద్దచరిత్రవ్రాయవచ్చును. ఇప్పటిదియంతయు వ్రాయుటకు నీలులేదు గనుక నాయభివృద్ధికి రామకృష్ణుఁ డెంతవఱకు కారకుఁడయ్యెనో యంతవఱకు నిచట వ్రాయఁబడును. ఆర్యావర్తములోఁ బ్రాచీనమహాన్నత మతముకర్మలే ప్రధానముగాఁగల మతముగామారనున్న సమయమునబుద్ధుఁడవతరించెను. ఈ మహాపురుషుడు నీతిశాస్త్ర వేదాంత శాస్త్రములననుసరించియుండున

ట్లాక నూతనమతమును స్థాపించు బ్రయత్నించె- పూర్వమెన్నడు నమ్ముచుండనటునం
టి దుర్విషయముఁ గూడ జరులిస్సడు నమ్మసాగిరి- ఈ నమయమున దేశ ముద్ధరింపఁ
బుట్టినది శంకరాచార్యులు- ఈయన జన్మించిచేసిన పరియేమి? కులభ్రమగఱుండి గొప్ప
విషయముల బోధించు వేదాంత మతవృక్షమునకుఁ దిరిగి యీ శంకరాచార్యులు జీవ
మునోసెను. ఈయన మొదలిడిన పనిని వీరితరువాత వారగు శ్రీరామానుజాచార్యులు మ
ధ్వాచార్యులు పూర్తిజేసిరి- హిందూదేశమునకు మహమ్మదీయులు వచ్చిన తరువాత
గామానంద, కబీరు, నానక్, చైతన్య, దాదు వీరు పెక్కుమతవిషయిక మార్పులజేసిరి.
వీరుమతమునందుఁ బ్రతిమానవునకు పెక్కుడు స్వాతంత్ర్యమిచ్చిరి- ఛక్రియోగమునకు
పెక్కుడు ప్రాముఖ్యత యివ్వఁబడినది- అప్పటినుండియు యింకొక క్రొత్తమార్పుహిం
దూంఘమునందుఁ బనిచేయుచుండె- ఆంగ్లేయులీ దేశమునకు వచ్చినపుడు ప్రాచీననా
గరికతయొక్క గూపు మారిపోయినది- వీరువచ్చి మనకు యవనదేశ యాచారము, ఆపద్ధ
తుల మఱి సర్వస్వమును మనకు నేర్పిరి- బాహ్య ప్రంచయొక్క సౌందర్యమును శ
ప్పకఁ జూడవలయుననియు నట్లుచేయుటవలన ప్రతిమనుజుఁడును రాజకీయ వ్యవహారము
లలో నోక్త్యముఁ గలుగఁజేసికొనవలయుననియు కూడ నొక్కినొక్కి చెప్పిరి- మానవ
సౌఖ్యమే నీతికాన్త్రముయొక్క పరమహస్యమని చెప్పనట్టి శాస్త్రీపద్ధతులుఁ గలిగిన
హూణుల యభిప్రాయములు హిందూదేశమందుఁ జడవుకొనినవారి మనములందుగూడ
సాచ్చి యడపుమయిన వనిజేయుచున్నవి. కాని వివేకానంద స్వామిచేఁ బలుమారు చె
ప్పఁబడినరీతిగా హిందువులకు మతవిషయములందుమాత్రమే యెక్కుడు తెలివి లేటలు
కలవుగాన మతమునుగోడను దిరిగి కట్టుటకు నూతనపద్ధతులు ప్రయత్నింపఁ బడుచున్నవి.
రాజారామమోహన్ రాయ గారు నూతన వేదాంతమును గనిపెట్టుటకుఁ గోరిరి- దయా
నంద సరస్వతిస్వామి వేదమతమునే స్థాపించుట కుద్దేశించెను- ఈ మహాత్ముఁడు స్థా
పించిన మతము వేదాంత సమాజము. దయానందుఁడు వేదములకుఁ జీత్రవిచిత్రములుగ
సర్థములు గల్పించి సంఘమిష్టకు పూజామయిన సంస్కరణము గోరుచున్నదని చె
ప్పి యీ సమాజము నేర్పవచ్చెను- కాని యీ సమాజ కుద్యమునకుఁ దగినపురాదిలేదు-
అందువలన నిది క్షీణించుటకుఁ బ్రారంభించినది. కర్మకూడదని బ్రాహ్మమతము బయలు
దేరినది- ఇది యందఱినిఁ గలుపుకొనుటకు మాత్రము తలఁచినదికాదు- ఈ కారణమువల
న నీమతము పదికాలములపాటు స్థిరముగ నుండలేకపోయెను. ఈ విధమున మతములం
తలోఁ బుట్టుచు నంతలోక్షీణించుచు దేశమునంతయు నల్లకల్లోల పఱచుచుండ నీ గ్రం
థవాదుకుఁ దుడ్చించెను- ఈయన యిదివిషయలో మరెము లేవిధమున నున్ననో యీ వి
ధముననేయుంచి తనపద్ధతి ప్రకారము వాని నన్నిటినిఁగలిపి వానికి నూతన వికాసము
ను, జీవమునుబోసెను- మనఁజన్మభూమియగు యీ పవిత్రభూమియందు దవాదినండి జేడి

ప్రమానముతో వెలుంగ జ్ఞానదీపము నారిపోకుండ నిల్పుటకుఁ బుట్టిన మహామహులలో శ్రీ రామ కృష్ణుఁడు చివరఁబుట్టినవాఁడు.

హిందూదేశమునకు రామకృష్ణుఁడంపిన వారణ.

రామకృష్ణుఁడు హిందూదేశమునకంపిన వారణలలో ముఖ్యమయినదియేది ? అ నాదినుండియు జెప్పఁబడుచున్న ‘మతముభవమేకాని పేరుకాదు’ను తత్వాధ్యక్షము నీ యన తిరిగి లోకమునకు సెక్కి సెక్కి బోధించియున్నాఁడు. కర్మలవైఁ గాంక్షకా దనియు విషయముల నిజానిజములను గనుఁగొనుటకుఁ గాంక్షకూడుననియుఁ దెలిపెను. మతము సంఘచిన్తోదమునకు విషయమగుటకు సిద్ధమై, పశ్చిమదేశములలోమాదిరి హిందూదేశమునందును బ్రాధాన్యములు పుట్టుటకుఁ బ్రాగంభమగుచున్నపుడు శ్రీ రామకృష్ణుఁడు రేచినిలువఁబడెను. ప్రాచీనులవలె నీయనయు మతవిషయములలో నెవరికి వారేయని పోరాడుచుండెను. ఈ మహాత్ముఁడు హిందువులకు నేర్పినది మతీయొకటిగలదు. ‘పరమతములలోఁగల మంచివిషయములను మెచ్చుకొనవలసినదనియు, అన్ని మతములొండొరులతో సంబంధముఁ గలిగి యన్నియు, నీశ్వరసన్నిధానమునకుఁ జేర్చుననియు, కావున మీరు వాని నన్నిఁటినిఁ బఠింపింపుచుండవలయు’ననియు వాక్రచ్చెను.

పశ్చిమదేశములకు రామకృష్ణుఁడంపిన వారణ.

శ్రీ రామకృష్ణుఁడు పాశ్చాత్యులకు నేర్పినది చాలగలదు. ప్రాధాన్యములందు వేరనములఁ బుచ్చుకొనుచుఁ బనిచేయువారు నిజమయిన మతగురువులు కాఁజాలరనియు, ఆత్మజ్ఞానాభివృద్ధి స్వయంకృషి వలననే కలుగ నేర్చుననియు నీ పరమజ్ఞాని పశ్చిమదేశీయులకు నేర్పెను. బాహ్యప్రపంచమునం దెదైననిఁ గోరవద్దనెను. “బలవంతులయిన పాశ్చాత్యులు వారికంటె దక్కువ బలముగలిగిన మానవకోటిని జూచునపుడు బహుశా న్యాయ పద్ధతుల నవలంబింతురు. బంగారమునందు భూమియందు వీరికిఁగల యభివాదయే వీరిట్లుజేయుటకు గారణము. కావున పాశ్చాత్యుల కదికూడగదని శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంసబహువీరులతోఁగి వక్కాణించెను. మతైక్యత, పరమతసహిష్ణుత యీ రెంటివలనఁగల్గు లాభములకు నో పాశ్చాత్యులారా! మీకునాజీవచరిత్రయే దృష్టాంతము.

ఉపాధ్యాయపద్ధతి.

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస యుపాధ్యాయపద్ధతికిని, పూర్వకాలముందుఁగల యుపాధ్యాయలపద్ధతులకును నంతఁగా భేదమగుపడదు. ఎవ్వనికి నెట్లు చెప్పిన నెక్కువగనుపయోగపడునో నాతనికి నవ్యధముగ నే బోధించును. భగవంతునిగూర్చి చెప్పటకు

ను, జనులకు నీశ్వరభక్తిగలుగఁబ్రయత్నించునపుడు మనవారెన్నఁడు పాశ్చాత్యులవలె బెద్దపెద్ద జానీకములకు న్యాసములిచ్చుట యెఱుంగరు. ఇట్లుచేయుటనిరర్థకమని మన ప్రాచీనులకుఁ జక్కఁగఁ దెలియును. హిందూమహాపాధ్యాయులు తమతమ జీవితములవలన నే సామాన్యజనులకందఱు కుపయోగముండునట్లు జీవించిరి. “మాకు జ్ఞానోపదేశము చేయుడి”యని దగ్గఱకువచ్చియుండుగువారల నందఱఁబరీక్షించిచూచి వారిలోఁ దాము తగుననుకొనువారికిమాత్రమే జ్ఞానోపదేశముజేయుచుండిరి. ‘అధికారుల’ను మాటయందు బాలసత్యముకలదు. నిజముగ జ్ఞానమతము శాశ్వతముగ నెట్లుండఁగలదు? తగినవారికే జ్ఞానమునుపదేశించుచు, నావిధముగ దాని నడుగంటిపోనీయకుండఁ బట్టుకొనినప్పుడు జ్ఞానమతము స్థిరపడి కలకాలమునిలువఁగలదు. మనము పాశ్చాత్యులపద్ధతి నవలంబించి యుండినయెడల మనకును బాశ్చాత్యులకుఁబలె బ్రాధికారలయఁచి త్ర యుండుయుండినది కాని యాధ్యాత్మికచరిత్ర యుండునదికాదు.

శ్రీ రామకృష్ణుఁ డిట్లు చెప్పుచున్నారు. గులాబిపుష్పమువికసించి దానివాసన దిశలఁగ్రమ్ముకొనినపుడు తేనెటీగలు వానియంతటవియే యా పుష్పముయొద్దకు వచ్చును. తేనెటీగలువికసించిన గులాబిపుష్పమునకైఁ దమకుఁదామే వెదకుచుండునుగాని యెప్పుడును గులాబిపుష్ప తేనెటీగలకై వెదకులాడదు. ఇప్పుడు పఁలోకనివాసియైన “ప్రాఫెసర్ మాక్సుమిల్లర్” యిట్లువ్రాయును. శ్రీ రామకృష్ణునివాక్యము (వైఁడెప్పబడిన వాక్యము) చాల యనుభవమువలనఁ జెప్పఁబడినదికానినట్టిదికాదు. అన్ని జాతులయొక్క మానవు లమితయాసక్తిగలిగి జ్ఞానోపదేశముఁగాఁజేసి దానిని గామకృష్ణునిపాదములచేతకు నసంఖ్యాకములుగవచ్చి సేవఁజేయుటకుఁ బ్రారంభించిరి. ఇట్లువచ్చి తన్నాశ్రయించిన వారికందఱకు జ్ఞానబోధఁజేయుచుండుటచేత ‘బహుమాన’కు సూర్యోదయము మొదలు సూర్యాస్తమయమువఱకును దినుటకుఁ ద్రాగుటకుఁ దీరిక లేకయుండెను.

ప్రాచీన యాధ్యాత్మికగురువులను శ్రీ రామకృష్ణుఁడు సకలవిషయముల బోలి యున్నను వారికిని యీయనకును భేదవిషయములలేకఁబోలేదు. శ్రీ రామకృష్ణుఁడు క్రమక్రమముగఁ బాఠశాలలోఁ జదివినవాఁడుకాఁడు. ఇది యీయనకుఁ బాల నుపకారము జేసినది. విశేషముగఁజదువుకొని శత్రువుల కనుగుణముగనుండు నన్నిటిఁ దర్కశాస్త్ర సంబంధముగఁ జెప్పఁబూనిన నాధ్యాత్మికపక్షమునకు రామకృష్ణుడంత బలముగ నుండెడివాఁడుకాఁడు. అట్లేచెప్పినట్లయిన నాయనబోధించునదంతయుఁజదువుకొనినవారికొద్ది సంఖ్యకుఁదప్ప మఱి యితరులకుఁ దెలియనదికాదుగదా. ఇక నీ చదువుకొనినవారన్న నో రామకృష్ణుఁడుచెప్పవినయముల శిశుసావహింపకుండుటయేగాక వానిలోఁ దప్పలు నెఱకే నాదములఁగంభించుటకు ముందంజవేయుదురు. కనుక వీరిమాగ్గమునువిడచి శ్రీ

రామకృష్ణుడు భోధనావిషయములోఁ బెడమాగముఁద్రొక్కెను. మహామహా యా ధ్యాత్రిక సిద్ధాంతములనుగూడ సామాన్యమయిన వాడుకమాటలలోఁజెప్పినాడు. ఇవి యన్నియు సలిసులభిప్రదతినిఁ జెప్పఁబడుచుండుటచే వినువారిమనముల కానందముగ నుండుటయేకాక వారి హృదయాంతరాళములకు వెళ్ళినాటుచున్నవి. ఆ నేకవేలసంవత్సరములనుండియున్న మహాపాధ్యాయులలోఁ గొందఱుపయోగించునట్లుగఁ బరమహంస కూడ యుపమాలంకారములను నిశేషముగవాడినాడు. ఇందువలన నే యీయన తన సోదరుల హృదయములనాకర్షించి వారికి నీశ్వరభక్తికల్పగునట్లు చేయనేర్చినది. ఈయన కీ మహాకార్యముఁజేయుటవలనఁగలిగిన యనమానమయినకీర్తి యాచంద్రార్కముగ నిలుచునని యెవ్వరుచెప్పలేరు.

శ్రీ రామకృష్ణునియుపదేశములలోఁ బైనిచెప్పఁబడినవి చాలముఖ్యమయినవి. ఆధ్యాత్మికవిషయములను సలిసులభిప్రాయముగను దృష్టికరముగను చెప్పఁబడినయుత్తరువులు వేనఱేలుకలవు. భూనియగుటకుఁ గోరికకలవాఁడు ప్రపంచముతో సంతక సంబంధముఁ బెట్టుకొనుట కూడదని శ్రీ రామకృష్ణునియభిప్రాయము. ఈసందర్భమున నీ మహాత్ముఁడేచెప్పియున్నాడు. “ఆత్మాభివృద్ధికై పాటుబడు ప్రతిప్రారంభకుఁడును ప్రపంచములోని యన్నితరగతులమనుజులతోఁ గలసి మెలసితిరుఁగుచున్నయెడ వానికిఁ బూర్వముండిన మనోరథస్పృహయు, (Ideal) భక్తియు, ప్రేమయు, మఱియుత్సాహము రూపుకూడ లేకుండ నశించిపోవుననుటకు సందేహములేదు”. ఇంకొకచోట నిట్లుచెప్పియున్నాడు. “ఆత్మాభివృద్ధికై పాటుబడు ప్రతిప్రారంభకునకు నేకాంతములేనిది మొదటి మెట్టులో నేపడిపోవును. మనముకోరినపుడు వెళ్ళి యేకాంతముగనుండుటకు వీలయినస్థలము, మనస్సు, అడవి యీమూడును భగవద్ధ్యానమునకుఁ దగినస్థలములు.

భగవంతునిఁజూడనేర్చుటకు సాధనములివియని శ్రీ రామకృష్ణుడు కొన్నిటినిఁ జెప్పియున్నాడు. అవియేవియనిన, (1) అప్పుడప్పుడేకాంతమునుఁగోరి వెళ్లుట. (2) భగవన్నామమును స్మరియించుచు నాయనగుణములను వర్ణించుచుండుట. (3) తత్త్వవిచారము. (4) మహాసక్తిగలిగి యీశ్వరప్రార్థనఁజేయుట. సూర్యోదయముకాకున్న సమయమున సభ్రతలమున నరుణాకాంతియగుపడును. ఆతీరుననే తర్వాతఁగలుగు యీశ్వరధ్యానమునకు ముందు యాసక్తివైదుమును.

ఆప్రతిభోధమునుబోధించు యుక్తదేశవిషయములో శ్రీ రామకృష్ణుడు తనసోదరులగువారినిఁ జెలుపుటకుఁ జెలుపుచేయకూడదుగాని, యాత్మగ్నిక్షణము జేసికొనుటకు మాత్రము ప్రతిభోధముచేయదలఁచినట్లు కనుఁబడవలయునని చెప్పచుండెడివాడు.

ఇక పుస్తకపాండిత్యవిషయము. కేవలము పుస్తకపాండిత్యముకలుగువారిజూచిన శ్రీ రామకృష్ణపరమహంస కమితమయిన యసహ్యతకలదు 'పుస్తకములను' శ్రుతులను మాత్రముచదివి ముక్తిబొందుటకుఁ బ్రయత్నించువారిమాటవినిన నపరిమితముగఁ బరిహాసముజేయును. ఈసందర్భమున రామకృష్ణుం డిట్లుచెప్పుచున్నాఁడు పుస్తకపాండిత్యమువలనఁ గర్వితుఁడయినమనుజుఁడు నిప్రయోజనముగ సృష్టియొప్పుడయినది యెట్లయినది యిట్టి సృష్టిక్రమమునాలోచించుచుండును. ఇక జ్ఞానిలక్షణముట్టిదికాదు. జ్ఞాని యీశ్వరునితో సహవాసముజేయుచు బ్రహ్మానందమునుభవించును.

సృష్టిలోనున్న చెడుగు సర్వాధారుఁడయిన యీశ్వరునకు చెడుగుకాదు. పాము కోరలలోగలవిషము దానికి విషమనితోచునా. సర్వేశ్వరుఁడు మంచిచెడ్డలకంటుకొనక పాలుగుచున్నాఁడు.

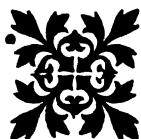
భగవంతుఁ డాకారుఁడా నిరాకారుఁడాయను వివాదమును శ్రీ రామకృష్ణుఁడతిచమత్కారముగఁ దీర్చినాఁడు. "ఈశ్వరుఁడాకారత్వమును నిరాకారత్వమును రెంటిని గలిగియున్నాఁడు. ఆకార యనాకారములురెండును కలసియున్నవి. ఒకదానినివిడచి మఱియొకదాని నూహింపలేము. ఉష్ణమెఱుంగనియగ్ని యనిన నీకథామగునా. పాలరంగుతెలుపుకాదు మఱియొకటియనిన నీవుగ్రహించుకొనఁగలుగుదువా? వజ్రమునకుఁగాంతి సహజమయినరీతి, సర్వమునకుప్రకగమనము వైజమయిన తెఱఁగుననిరాకారుఁడయిన ఈశ్వరున కాకారముకూడఁగలదు". మఱియొకచోటనీసందర్భమున నే రామకృష్ణుఁడిట్లుచెప్పుచున్నాఁడు. "ఒక పెద్ద సముద్రమున్నది. అందులోనీరు వైభాగముండు నడుగుభాగమందు మఱియన్నిప్రకల్మలఁగలదు. అతిశీతలమువలన మంచుగడ్డక నొకవైపున మారినది. తిరిగి యది యుష్ణసంబంధమువలన నీరుగామారినది. నిరంకుశుఁడయినపరమేశ్వరుఁడు సముద్రమువంటివాఁడు భక్తులమాత్రము చూడగలిగిన యీశ్వరరూపము వైశిష్ట్యబడిన మంచుగడ్డవంటిది. భక్తులకుఁగలభక్తి, ప్రేమ, పూజ, స్వార్థత్యాగము మొదలగువనియే జగన్నాథసాగరమునకుఁదాపుచున్న శీతలము. అహంకారము లడుగుంటఁజేసి సమాధియందునిలిచి నదనద్విచారము నేయుటయే యుష్ణము. భక్తులకేకరూపములుగ భగవంతు డేగుపడవచ్చును. సమాధియందు సత్పదార్థమును బూర్తిగ గాంచగలిగినవాఁడు తిరిగి నిరాకారుఁడగుచున్నాఁడు. ఇప్పుడు వేదాంతమార్గ భక్తిమార్గములు రెండు మైత్రిగలిగియున్నవి. అనఁగా రెండు సౌకవిషయములే బోధించుచున్నవనుట". నిరాకారుఁడయిన సచ్చిదానందరూపునిఁ జూడ నేర్చుటకు ముందాకారసహితమైన యిట్లువానినే పూజింపవలయునని శ్రీ రామకృష్ణపరమహంస యభిప్రాయము.

మానవులందఱు కేవలముపాపులని పాశ్చాత్యులునమ్మదురు. రామకృష్ణుడువీరి నిందువలననే పరిహాసపాత్రులుగఁ జేయుచుండెడివాఁడు. స్వేచ్ఛ, బానిసత్వము యీ రెండుమనస్సువే. వాయాత్మకుఁబరిపూర్ణస్వేచ్ఛగలదు. ప్రజాసాంక్షత్యముకలిగి యూగ నుండినను లేక నడవియందుండినను నా మనోస్వేచ్ఛ నొకరు తీసివేయఁజాలరు. ఎప్పు డు నేను పాపిని నేను పాపినియని పట్కువాఁడు నిజముగఁ బాపిగమారును.

ప్రాపంచకవిషయములనే మన మింక నభివృద్ధిజేయవలయునని పాశ్చాత్యులవలె మనవారును జాల యతేక్షఁబడుచుండిరి. కాని మనముచేయు ప్రతిపనియు నీశ్వరునిజే రుట కుపయోగపడునట్లుండవలయును. ప మహంస యీవిషయమున “మానవజన్మయం దు కర్మయే సర్వస్వమనుకొనుటకంటె వేరు వెట్టిలేదు. మానవజన్మయను పుస్తకమునందు కర్మయనునది మొదటియధ్యాయము. ఈశ్వరుఁడనునది కడపటియధ్యాయము. ఆచరిం పవలసినకర్మయందు నతిశాగ్రతఁదీసికొనవలయును. అత్యవసరమయినపనినిమాత్రము చ క్కఁబఱచుకొనుము. నీవుచక్కగా నిర్వాహకముఁజేసికొనలేనిపనిని పైఁబెట్టుకొనకుము అట్లు పెట్టుకొనినయెడల నీశ్వ సన్నిధానమునకు నీవుచేరలేవు. కర్మచేయుట ప్రతివానికి గతఃపర్యమైయున్నది. అదియే వానికి మోక్షసామ్రాజ్యముసంపాదించి యివ్వనోపును.

ఈశ్వరసాన్నిధ్యమునకుఁ జాలూరముననుండఁగ నే మాకుఁ గర్మయవసరములేదని చెప్ప మహానుభావులఁ జూచి పరమహంస యనుయోగఁగవలయును. పరమహంస యీ సందర్భమున “భగవంతునిఁ జూడనేర్చినవానికే కర్మవిముక్తుడగుటకు వీలున్నది. అ న్మునకులేదు”. శ్రీ రామకృష్ణునిచే మఱియొకసంగతి బోధింపఁబడెను “ఈశ్వరసాన్ని ధ్యమునకుఁజేర్చునోపు మూడుమాగములలోఁ (కర్మ, జ్ఞాన, భక్తి) భక్తిమార్గము తేలి కయైనది. ఈయొగమున నీ భక్తిమార్గమునే ద్రొక్కవలసియున్నది”. భక్తిమార్గము నకుఁడగులు యారుద్వారములను జక్కఁగ వర్ణించియున్నాఁడు.

బాలిమతములగూర్చి యీ చరిత్రనాయకుఁ డిట్లువ్రాయుచున్నాఁడు. సర్వకాల సర్వావస్థలయందు దీశ్వరధ్యానపరాయణుడైనవానికి మఱియొకసంగతిఁజూచుటకు వీలులే దు. కీర్తిని, గౌరవమును నభిలషించువాఁడుమాత్ర మీతెగల నేర్పలుచుటకు నుద్దేశించును”. ప్రపంచమునందుగల సర్వవస్తువులు సర్వభూతిములు భగవంతుఁడేయని కనుగొ ననేర్చినంతవఱకును మతభేదములనుండి మానవుఁడు విముక్తుఁడుకాలేడు.

శ్రీరామకృష్ణుని యువదేశవాళ్యములు.

శ్రీ రామకృష్ణుడు క్రొత్తగబోధించిన దిదియని చెప్పటకష్టము. ఏలనన నీయన ప్రాచీనగ్రంథములందుఁ జెప్పబడినవిషయములనే బోధించుచు మనోరథసృష్టికే దగిన మానవునిరీతిఁ దానుజీవించెను. కొన్నికొన్నిటికిమాత్ర మెక్కుడు ప్రాముఖ్యత నిచ్చినాడు. వైచాపులకు భేదములుగలవిగానున్నను, అగ్రసిహించిన యన్నిమతములును భగవత్సాన్నిధ్యముఁ జేర్చునోపునని శ్రీరామకృష్ణుడుబోధించెను. ఈశ్వరుడు తల్లివంటివాడని యందఱుకుఁజెలియఁ గారణంఁడయ్యె. ఆకాలములోఁ దా నొక్కఁడుమాత్రము పొందఁగలిగిన నిర్యాణము నందఱుపొందునట్లుచేసెను. ఆయనలోనన్ని భక్తులు, అన్ని మతములు మిలితములై పోయినవి. ఈగందర్భమున శ్రీరామకృష్ణుని ప్రయోగింపఁజేయువ్రాయుచున్నాడు. “ఆయనజీవిత మొక దీపమువంటిది. ఆదీపన హయమువలనఁ బ్రతిమనుజుఁడును హిందూమతయదాధామును కనుఁగొనఁగల్గును. శాస్త్రములోఁజెప్పబడిన విషయములన్నిటికి నీయన (పరమహంస) కస్తుపాఠమువంటివాఁడు. మహాబుధులు, అవతారపురుషులును నిజముగ నేమిబోధించఁగోరినది తెలిసికొనుట శ్రీరామకృష్ణుని జీవచరిత్రఁ జదివినఁజాలును. పుస్తకములు మాటలనుమాత్రము చెప్పను కాని రామకృష్ణుని జీవితమంతయు ననుభవముతోఁగూడియున్నది. ఎనిమిదివేలయేండ్లలోఁజెప్పఁబడిన బాలీయయాత్రవిద్యనంతయు నొక్క యేబది నాలుగుసంవత్సరములలోబోధించినాడు. ముందువాఁడందఱును మార్గదర్శియైనాడు. అవస్థలనుగూర్చి రామకృష్ణునకుఁగల యూహనేదములను శాస్త్రములనుబద్ధలుకొట్టి యధాముచెప్పెను. పరమహంసయ్యాత్మరాధనా స్వేచ్ఛగావలెనని నొక్కివక్కాణించినాడు. ఈమహాత్ముఁ డొకపర్యాయమిట్లు చెప్పియున్నాడు. “జలముకలదు. దీనినేకొందఱు వారియనియు, కొందరు పానియనియు, మఱికొందఱు వాటరనియు, నింకొందఱు తాక్వాయనియుఁ బిల్చుచున్నారుకదా. ఈవిధముననే యీశ్వరుని కొందఱు హరి యనియు, మఱికొందఱు అల్లానునియు, మఱికొందఱు బ్రహ్మమని పిల్చుచున్నారు.” మఱియొకపర్యాయము, “ఒకచెట్టున్నది. దానికొన కొకనిచ్చెననహాయమువలనఁగాని ఒక వాసమునహాయమువలనఁగాని లేక నొక తాటిసహాయమువలనఁగాని యొక్కవచ్చును. ఇట్లే భగవత్సాన్నిధ్యమునకుఁబోవుట కనేక మార్గములుకలవు. ప్రతిమతమును యొకమార్గమే”. శ్రీ రామకృష్ణుడు పరమేశ్వరునిఁ దల్లిగఁ జూచుకొని జీవించినాడు. పాశ్చాత్యులు తండ్రిగ భావించుచున్నారు. భగవంతుడు మన తండ్రియనినప్పటికంటె తల్లియనిచెప్పిన మన మనమునకుఁ ద్వరగఁ బట్టునుగదా. ఈవిషయమునుగూర్చి పరమహంస “ఓ, మానవుడా! నీవు ప్రపంచవిషయములలో మునిగి ఒకవార్షికము మఱచియుంటివి. కావున నీవు వీనినుండి తొలఁగించుకొని యామెను

గూర్చి దీనముగ ధ్యానముజేయుము. తక్షణమువచ్చి యామె నిన్నా మెచేతులలోనికిఁ దీసికొనును.” “భక్తుఁడు పరమాత్మను యేల మాతయని పిలువవలెననినఁ బసిబిడ్డ తల్లియొద్ద దిరిగినంతస్వేచ్ఛగ మఱియొకరియొద్దఁ దిరుగదుగదా. కావున భక్తుఁడట్లు పిల్చుచున్నాఁడు.”

శ్రీరానుకృష్ణుని యుపదేశ వాక్యములు

అగణితంబయిన శ్రీరానుకృష్ణుని యుపదేశవాక్యములు సారవంతములు చక్కగానుండును. వానినన్నిటిని నిచట వ్రాయుట రాగుగ నుండుననితలచి యట్లు చేయుచున్నాను.

(1) గలమును గొంతమంది వారయని కొందఱు వాటని కొందఱు పానియని యీ నీధముగా ననేకుల నేకరీతులుగఁ బిల్చుచున్నారగదా- అట్లే సచ్చిదానంద స్వరూపుఁడైన యాపబ్రహ్మమును గొందఱు జ్ఞానుని కొందఱు హరియని మఱి కొందఱు శ్రీప్రసియుఁ బిల్చుచున్నారు-

(2) ప్రతిమతములో శిష్యుఁడు యీశ్వరుఁ డొక్కఁడయిన పక్షమున వివిధమతములచేత నీవిధముగా నీశ్వరుని యాకాము నిరూపింపఁబడుటకుఁ గారణ మేమి? ఈశ్వరుఁ డొక్కఁడు గాని యాయన యాకాములు మెండు. ఇంటియనుమాని తండ్రియొకరికి నవనోదయ డొకరికిభిత్త మఱియొకరికినయి పలుమందిచేతఁ బలరీతుల నెట్లు పలువఁబడుచున్నాఁడో యీశ్వరుని సంగతియు నంతయే- ఏభిత్తన కేరూపమున దర్శన మిచ్చునో యారూపమును వాఁడు జ్ఞాపించి చెప్పచుండును-

(3) ఒక యుసాధ్యాయుఁడు తన శిష్యుని నొకనిని జూచి “భూమిపై విలసిల్లి సర్వస్వము నిగవప్రూపమే యనిచెప్పెను. శిష్యుఁడామాటలయొక్క ముక్కస్వము కాగ్రధమును మాత్రము గ్రహించినేర్పి యధార్థమును గమగొనలేకపోయెను. తరువాత సతఃజ్ఞాక వాఁడు వీధినడచుచుండగా నొక యేనుఁగ నెదుర్కొనెను. మావటి వాఁడు శ్రోతమండి తొలగుమని యీ శిష్యునితో నఱచిచెప్పెను. కాని “నేనేల దొలగిపోవలయును. నేను భగవంతుఁడను. ఏనుఁయు భగవంతుఁడే- భగవంతునకుఁదనలొందనకు భయమేల కలుగును?” అని లోలోపల విలేర్పించుకొనుచు చాపమా శిష్యుఁడు తొలగిపోడచ్చు. అతొక్క మఱికొన్నినిముసములకీ పగను వేదాంతి వేదండతొండములొడికి. చూచుచుగా విసరివేయఁబడిన వాఁ డాయెను. చక్షుమంతయుఁ బగిలి పోయినది. చాగ్రాశ్రమకుఁ గాగమాయెను. అంతట నా శిష్యుఁడు గురువుయొద్దకేగి జ

రిగిన వృత్తాంతమంతయు నుడివెను. ఆశ్చర్యమగ్నుడై గురువు శిష్యునిఁజూచి “బాగా నున్నది. నీవు భగవంతుఁడవు. ఏనుఁగ భగవంతుఁడు. అయినను మావటివాఁడి రూప మున భగవంతుఁడే త్రోవదొలిగి జాగ్రత్త పడవలసినదని వైనుండి చెప్పచున్నాఁడు గదా. ఆమాటల నీవేల లక్ష్యముచేయ వైతివి?” యని పలికెను.

(4) మానవుండొకఁడొక కల్పవృక్షముక్రింద గూర్చొని రాజును గావలయుననుకొనెను. తక్షణము రాజయ్యెను. తరువాత నొక సుందరకాంతామణిఁ గాంతిం చె. ఆ నిమిషముననే యాయన ప్రక్కనొక సౌందర్యవతి ప్రకాశించుచున్నది. మూడవ నిమిషముననే నొక పెద్దపులిచేఁ బట్టివంపఁబడిన సేవోద్యుతముకొనెను. అనుకొనుటయే మూలస్వభావమునట్లు తక్షణమాయన యొకపులి వాడిగోళ్ళలోఁ జిక్కియుండెను. భగవంతుఁడు కల్పవృక్షము వంటివాఁడు. ఎవ్వరాయనయెదుట నేనుదిక్కుమాలినవాఁడను. బీదవాఁడనని తలచెదఁగో వారు నిజముగ నట్టివారగుదురు. భగవంతుఁడేనాకుకావలసిన స్వస్వము నిచ్చును. నాకొరికలఁదీర్చునని యెవ్వరు తలచి నమ్ముదురో వారికి నిశ్చయముగ సమస్తము భగవంతుఁడే యొసగును.

(5) పిల్లవాఁడు చిన్న యక్షుఁగముల వాయ నేర్చుటకు బూర్వము పెద్దయక్షుఁగముల దిద్దుకొనవలయును. ఈవిధముననే నిరాకారుడైన యీశ్వరుని నిశ్చలబుద్ధితో ధ్యానించి నేర్చుటకు బూర్వము భగవంతునకు నాకారములఁ గల్పించి ధ్యానించి పూజించవలయును. ఇట్లు చేసిన గాని నిశ్చలబుద్ధి కలుగనేరదు.

(6) ధనుర్విద్య నేర్చుకొనువాఁడు మొట్టమొదటఁ బెద్దపెద్ద వస్తువులమీదఁ దన గురిని నిలుపును. క్రమముగఁ జిన్నవస్తువులపై గురినిల్పుటకు నేర్పును. ఈ విధముగఁ బ్రతిమానవుఁడును భగవంతునకు రూపములఁ గల్పించి పూజించిన మనోనిశ్చలతఁ బొందును. కాలము గడచి తన మనోదోషము హెచ్చినకొలదిని బ్రహ్మేశ్వరుని నిగ్గూరూపమును బూజింపవచ్చును.

(7) వగద వచ్చినప్పుడు చెరువులు, గాలువలు, నదులునేకమై భూమి యంతయు నొక్కజలప్రవాహమై కనఁబడును. కాని వాననీరు చిన్న చిన్న కాలువలవలెఁ బ్రవహించు చుండును. అట్లే భగవంతుఁ డవతరించి నపుడాయన యనుగ్రహముచేత నందఱును రక్షింపఁబడుదురు. నిర్ధులమిత శ్రమఁబడి తపస్సుజేసి వారుమాత్రము రక్షింపఁబడుదురు.

(8) ఒక సెద్దదూలము ప్రవాహములోఁ గొట్టుకొనిపోవుచుండఁగా ననేకమంది దానిపై నెక్కి మునిగిపోతుండఁ గట్టింపబడవచ్చును- ఒక పూరిపుడక కొట్టుకొని పోవుచుండఁగా దానిమీద నొక కాకి యెక్కినను నది మునిగిపోవును- ఇవ్విధముననే భగవంతుడు భూమిపై నవతరించినప్పుడు పలుమంది తదనుగ్రహమువలన ముక్తిబొందుదురు. సిద్ధులన్న నో వారికి వారే రక్షింపబడుదురు-

(9) రాముడు, సీత, కృష్ణుడు, రాధ, అజానుడు మొదలయినవారు కేవలము జరిత్రసంబంధమైన మానవులుకారు- వారినిగూర్చి యధార్థము వేఱుగా నున్నది శ్రుతులగర్భమందొక రహస్యార్థము దాగియున్నది- వారును నీవలె నెత్తురుకండ గల్గిన గోమాములవారు- కానివారు దేవతలు గనుక వారిజీవితములను 1 చరిత్రవిషయము 2 ఆత్మైక్యవిషయము యీ రెండు విధములుగా దీసికొనవచ్చును.

(10) నీటిపక్షి యొకటికిలదు- అనినీటిలో మునిగినను దానిరెక్కలకు నీరంటుకొనుటలేదు- ఈవిధమున నే మహాత్మాని లోకి ములో మానవులతో మెలఁగమన్నను బ్రపంచవిషయముల కంటుకొనఁడు-

(11) 'హలోమ' యను యొకపక్షి కలదు- అనియెత్తుగా నెగిరి యాకాశమండలములోఁబడుటకుఁగోరును- భూతలంబునకుబోయి వచ్చెదమమరుల నెన్నడును దానికి గొడమను- అదిగట్ల నాకాశమండలంబున నెట్టును- ఇది భూమియొక్క యాకాశకాళక్తివలన భూమిమీదనుం బడిపోవుచుండఁగా మన్వమార్గములోనే పిల్లలగు మారుచున్నవి. పిల్లలయెల్ల మనము క్రిందికిఁ బడిపోవుచుంటిమని మెటింగి తిరిగి చైకి నెగిరిపోయి తమ పిల్లలతో నుండును- తుక వేపుడు, నాడుడు, క్రైస్తవ, శంకరాచారి మొదలగువారు నైరెప్పుడైన పక్షులవంటివారు- వారుపసివనుండే యీ లోకము మనకుఁగాదని విడిచిపెట్టివార్ధమైన బ్రహ్మజ్ఞానముయొక్క యగ్రమునకుఁజేరి ముఖముననున్నవారు- నీరినిత్య సిద్ధులందురు-

(12) చింతామణివలన నుత్సుకత్తి బంగారుకత్తిగమారుచున్నది- ఇప్పుడు పూర్వపాకాశపేయున్నను నాకత్తి నటకుట కుపయోగపడుటలేదు- ఈచందముననే యీ శ్వేతపాదకమల సేవాసగ యాబాడియిన మానవుఁడురూపమునందు మారనప్పటికి నేపాపకార్యమును జేయుటకు నిర్విగింపడు-

(18) i పాలు నీరు కలసిపోయినప్పుడు పాలనునీటినుండి విడదీయనేర్తుమా? మనకట్లుచేయుటవశముగాదు- ఇట్లే యాత్మభివృద్ధిబొందఁ గాఁగింపవాడు లోకపు

వారందఱితో విచ్చలవిడిగఁ దిరుగకూడదు- అట్లు మెలగఁగవని మనోలక్ష్మములు తప్పి పోవుటయేకాక పూర్వము వానికిగల భక్త్యనురాగోత్సాహములుగూడ యాశ లేకుండన గాగిపోవును- ii తిరిగి పాలనుండి వెన్నపూసనుదీసినపుడిని మజ్జిగలోఁగలువకఁ బైనఁ దేలుచుండును- ఒకపర్యాయము నిర్వాణదశను బొందనేర్చినవాఁ డెన్ని విధముల నెంత మందితో మెలఁగుచున్న నానినివారిదుర్గుణము లేమియుఁజేయఁజాలవు-

(14) ఓభగవంతుఁడా! ఓఅల్లా! ఓహరీయని యీవిధమునఁ బెద్దకేకలఁ బెట్టుచు భగవన్నామమును స్మరించు ప్రతిమానవుఁడు సింకభగవంతుని గనుఁగొనలేదని మనము నమ్మవచ్చును- ఏలయనిన భగవంతునిఁజూచినవాఁడు మితభాషిగనుండును-

(15) పుష్పముయొక్కమకరందముఁ ద్రాగనంతవఱకును దుష్పైద పుష్పముచుట్టు దిరుగుచురొదఁజేయుచుండును- మకరందమును ద్రాగుచున్న పుష్కరొదఁజేయుటమానును- ఇతైఱుగన మానవుఁడు భగవంతుఁడిట్టివాఁడు- తలయిట్టిది- రొమ్మిటువంటిది యనివాదములు సల్పనంతవఱకు యథార్థమతామృతమును గ్రోలలేదని మనమూహింపవచ్చును- ఈయమృతమునొకపర్యాయము చవిహాచినతరువాత వాదములాపివేసి మితభాషియై నెమ్మదిగనుండును.

(16) ఒకగదిలోఁ బిల్లలుబొమ్మలతో నాడుకొనుచుందురు- ఇంతలో నవతలనం డి వారితల్లివచ్చును- ఆమెనుజూచినతక్షణము వాగబొమ్మలఁ గ్రోసివేసి తల్లివంకకు బరుఁగఁ త్రియామె యొడిఁజేరుదురు- భాగ్యము, గౌరవము, కీర్తి మొదలయినటువంటిబొమ్మలతో నరులాడుకొనుచున్నారు- ఈశ్వరదర్శన మొక్కతూరియైనయెడల నీ భాగ్యమిఁకీర్తి మొదలగువాని వాసించక విడిచిపెట్టి యాయనయొద్దకు బరుగెత్తుదురు

(17) ఇహలోక సంబంధమయిన ఫలములఁ బొందవలయునని మనుజులెన్నియో పుణ్యకార్యములు ధర్మకార్యములు జేయుచుందురు- కాని దుష్కలము, దుఃఖము, బీదతనమువారికి సంప్రాప్తియైనప్పుడు వారాపుణ్యకార్యములఁ జేయుటమానుదురు- వీరందఱు. 'రామ, కృష్ణ'యని పలుకుచు బిల్లిచేబట్టుపడ' నే, 'కా, కా'యని యెఱుచు రామచిలుకలవంటివారు-

(18) ఈ ప్రపంచముననుండియే జనకమహారాజు ముక్తిఁగాంచెనని మనుజులెప్పుడును జెప్పుచుందురు- ఇది సర్వసామాన్యమైన సంగతికాదు- అపవాదముకాని సామాన్యనూత్రముకాదు- కోరిక, యనుయాయ యీరింటిని జయించినవాడే ముక్తి బొందనేర్చునని సామాన్యనూత్రము 'నేనుజనకుడ'నని యెప్పుడుతలచకుము. జనకుని తదనంతర

ము వేలకొలది సంవత్సరములు గడచిపోయినవి, ఆయన తర్వాత నింతవఱకు నింకొక జనకుడు పుట్టలేదు.

(19) ఉప్పలొండేయబడిన బొమ్మయొకటి, గుడ్డలొండేయబడినది యొకటి రాలిలొండేయబడినదియొకటి మూడుబొమ్మలుకలవు. ఈమూటిని నీటిలోవేయగా నుప్పుబొమ్మ కఱగిపోవును. గుడ్డబొమ్మ నీటినిబిల్చుకొని యారూపము నేకలిగియుండును. రాలిబొమ్మ నీటినిగూడ పీల్చుకొనకయుండును. తనయాత్మనుబరమాత్మలో లీనముచేయువాడు మైకధలోనియుప్పుబొమ్మవంటివాడు. దేవునికరుణగల్గిపూర్తిగానీశ్వరజ్ఞానముగలుగు భక్తుడు గుడ్డబొమ్మవంటివాడు. కేవలము నీలోకము నేనముకొని దేవుడనినదలనొప్పికచ్చువాడు రాలిబొమ్మవంటివాడు.

(20) ఇద్దఱు మనుష్యులొక తోటలోనికి వెళ్ళిరి. వారిలోనొకడు లోకవ్యవహారములో మంచి తెలివి తేటలుకలవాడు. కనుకనీతడు తోటలోఁ బ్రవేశించగా నే యక్కడ యెన్ని మామిడిచెట్లున్నవి యొక్కొక్కచెట్టుకు నెన్నికాయలున్నవి తోట ఖరీదెంతయగునది యీసంగతుల నాలోచించుచుండే. రెండవమానవుడు నెమ్మదిగఁదోట యధికారియొద్దకునేగి వానియనుగ్రహమును సంపాదించి యొక్కొక్కపండునే తినసాగెను. ఇప్పుడు వీరద్దఱిలో నెవరు తెలివిగలవారు? మామిడిపండ్ల దినినట్లయిన నాకలితీరికొరికయడఁగును. ఆకులెన్నియున్నవని కాయలెన్నియున్నవని వృధాలెక్కలవేయుచున్న నేమిభావము? పక్షతల్పజ్ఞానవిహీనుడు 'సృష్టియెట్లు కలిగెను? ఎప్పుడుకలిగెను? ఎవరిచేఁగలిగెను?' యీవిధముయిన ప్రశ్నలలోమునిగి వృధావాదములుసల్పుచుండును. సాధువయినవాడు మితభాషియై యీశ్వరుని సహవాసమునుగోరి యాయనచెంతకుజేరి కాశ్వతసుఖమును బొందును.

(21) ప్రయాణీకుఁడొకడుండును. ముందుపట్టణమునకు వారి నెఱుంగకుండును. అప్పుడాతఁ డెవరయినయొకరు చెప్పినమార్గమునవెళ్ళిన నక్కడికి నులభముగఁ జేరును. అట్లుగాక బలుమంది చెప్పమార్గములఁబోవ నారంభించినఁ జాలాచిక్కుల ననుభవింపవలసినవాడగును. ఈశ్వరుని సాన్నిధ్యమునకు బోవనిచ్చగించువాని సంగతియు నింతయే. ఒకగురువును నమ్ముకొని యాయనమాటప్రకారము నడచుకొనిన ననాయాసముగఁ జేరును. మెడమీదదలఁగల ప్రతిమానవునిమాట ప్రకారమునడుచుకొనిన బ్రయాసకు గారణమగును.

(22) ముత్యమును దీసుకొని మనము ముత్యపుచిప్పను బారవేయుదుము. అట్లే మనము మన మితగురువు చెప్పిన మంత్రమునుగ్రహించి బాగుపడవలయును. అంతియకాని యాయనలోపములను దుర్గుణములను నెంచఁగూడదు.

(23) 'ఈశ్వరజ్ఞానము; ఈశ్వరప్రేమ' ఈరెండు నొకటియే- జ్ఞానమునకు ప్రేమకు భేదముగ పడదు- i సమస్తము నేను ii సమస్తమునీవు iii నీవు దొరవు నేను నేనకుండ'నను యీమూడవస్థలలో నేదియో యొకదానిని ననుభవించినవాడు నిజముగ బరిపూర్ణుడగును-

(24) ఈకాలములో నూతనముగ సేగ్గులుపబడ్డ మతబోధ(మతము నుపన్యాసము లిచ్చిబోధించుట) పద్ధతినిగూర్చి మీరేమి తలచెదరు? ఈమతబోధ వంటి నొక్కరికిజేసి నూరుగురిని భోజనమునకుఁ బిలుపుటవంటిది-

(25) అనేకవేలతరబడి యేండ్లనుండి యొకయిల్లు వెలుతురెలుంగదు- ఎప్పుడు నందులోఁ జీకటికాపురముండును- అయింటిలోపలికి నీవుకదీపమును గొనిపొమ్ము- తక్షణమాచీకటియంతయు మాయమైపోవును- ఈచందమున సత్కరుణార్ద్రదృష్టితో నీశ్వరుఁ డొకపర్యాయము దర్శనమిచ్చినఁ గొట్టజన్మములనుండిచేసిన సంచిత కర్మ మంతయు రూపుమాపిపోవును-

(26) రాజుతన ధృత్యునియింటికిఁబోవుచు వాఁడుతనకు సరిగా మర్యాదఁజేయఁ గల్గుటకు వానియింటికి ముందుగనవసరమైన వీఁములు, భూమిజావతులు, నాహారపదార్థములు మొదలగునవిపంపును- ఈవిధముననే భగవంతుఁడు దర్శనమిచ్చుటకు బూర్వము ప్రేమ, గౌరవము భక్తి మొదలగునవి భక్తునకుఁ గలుగఁజేయును-

(27) ఇతరులకు మతమును బోధించుటకుఁ బడిలుతానే యీకాలమంతయు నీశ్వరాచార్యధనయందు వ్యయఁజరిచినఁబాగుండును. ఇదియేమతమునుబోధించుట- ఇహలోకవ్యవహారములనుండి తొలగి జితేంద్రియుడయినవాడు నిజమయిన గురువు- దిగంతములనుండియుఁ బలుమంది జ్ఞానోపదేశమును వాంఛించి పిలువని వేగంటముగ వచ్చి యిట్టి నిజగురువునకు సేవఁజేయుదురు- 'నేను విడిసిందిరిని- నా మకిరందమును గ్రోలవలసిన'దని పుష్పమువెళ్ళి తుమ్మెదలకుఁ జెప్పచున్నదా?

(28) కాయసహజముగ ముడిపండినదాని రుచికిఁ గిన్నగా మదరనికాయదెచ్చి మగవేసినదానిరుచి యెన్ని రెల్లు తక్కువగనుండును? ఈశ్వరసాన్నిధ్యమును బొందనేర్చినవారికి బరస్పరమతభేదములు క్రమక్రమముగనపయే వదిలిబోవును- ఇతరులకు మతభేదముల బాటించకుండుట తప్ప-

(29) మీరు మీ భార్యనుగలసి యేల సంసారముఁజేయరు? స్వర్గమునందు నేనానాయకుడయిన కాలిఁజేయఁదేవుడొకనాఁడు తనగోరులతో మొకపిల్లని రక్తము న

చున్నట్లుగీతెను- అంతట నింటికిఁబోవునప్పటికి దనతల్లిబుగ్గపై నొకగీతినగు ర్తగుపడెను- “ఓతల్లీ! నీగీత కల్గుట యెట్లుతటస్థించెను?” అనికొడుకు ప్రశ్న వేయగావని తల్లియయిన దుగ్గాదేవి, “ఇదిసీవుచేసినదియే- సీవునీగోరుతో గీరినావుగదా” యని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను- అంత గాథికోయ్యెడు, “ఇదిచాల వింతగనున్నది- నిన్ను నేను గీరినట్లే నాకు జ్ఞాపకములేదు- అట్లుపల్కుచుంటివియేల”యని యడిగెను- ‘ఈయందయము పిల్లని గీచినసంగతియే మఱచిపోతివా?’ యని తల్లితిరిగియడుగుగావని కుమారుడు, “నిజమే పిల్లనిగోటితో గీరితిని- అయినను నీబుగ్గయెట్లు గోటిగీరుగలదయ్యె”నని తిరిగి ప్రశ్నించెను- అంతటదుగ్గాదేవి, “ఓహూర్మిపుత్రా! ఈలోకమంతయు నేనే- నేనుతప్ప మఱియే మియులేదు- సృష్టియంతయు నేనే- నీ వెవరికి కపాదుముఁజేసినను నా కపాదుముఁజేసినట్లేయని తలచును”ని పలికెను- ఈమాట లత్యంతాశ్చర్యంబును గర్జితముగా గాథికోయ్యఁ డికముందెన్నఁడును వివాహమాడనని ప్రతిజ్ఞబట్టెను- ఎవరిని నాయన వివాహమాడితలచును? లోకమందుఁగల ప్రతివనితను దల్లిగానెంచుచుండె- కనుక నేను కాథికోయ్యవంటివాడను- నా కింటికి నగుపడు ప్రతి పద్మాక్షియు నా కాజగన్మాతగఁ దోచును-

(80) త్రాటిచే నీటిపై గీతగీసిన గీత కలదా? లేదు- ఇట్టిదియే సాగుజనముల కోపము-

(81) దీపముయొక్క కాంతి యెంతదూరమువఱకు వ్యాపించినను నాదీపముక్రిందఁ నీడముండునుగదా! మహాపురుషుల చెంతనుండువాఁడు వారిమహాత్మ్యముఁ గనుకొనజాలడు- దూరముననుండువారి మహామహిమలక్షల నాకక్షింపఁబడుదురు.

(82) హిందూ పంచాంగములలో వర్షాయోగమునుగూర్చివ్రాయబడియుండును. కాని సీవుదానిని నరసివేసిన వానిలోనుండి యొక్కనీటివొట్టుగూడ బయలుదేరదు. ఈ విధమున నే గ్రంథములలో మంచియుపదేశము లనేకములుకలవు- వానినన్నిటిఁ జదివినంతమాత్రమున లాభములేదు- నీకు మోక్షసామ్రాజ్యము లభింప నేరదు- సీవువానిని స్వంతముగ ననుభవములలోఁ బెట్టుకొనవలయును-

(83) ఒకయింటికోడలెట్లు తనమామగారిని న త్తగారిని మఱియితరులను బ్రేమించుచుఁ దనభర్తను విశేషముగఁ బ్రేమించునో యావిధమున భక్తుడు తన యిష్టదేవతను విశేషముగఁ బ్రేమించినను నితర దేవతలకుఁగూడ గౌరవముఁజూపవలయును-

(84) క్రొత్తఁబుట్టిన బ్రాహ్మణమతమునకును బ్రాచీనమయిన హిందూమతమునకునుగల భేదము సంగీతితాత్త్వమంతకును దానిలోనొక గాగమునకుఁగల భేదమువంటిది.

(35) చిత్రచిత్రములఁ జేయుదమునువారియొద్దకు జేరకుము- వారు సన్యాసము విడిచి సంచరించుచుందురు- వా గొనరించు పనులన్నియుఁ బ్రబ్రహ్మ సన్నిధానమున కేగదలచువారికి భ్రమఁగల్పించి తమయొద్దకు నాకర్షించుచుండును- కావునసీవు వాని యదార్థమును గుఱైతిగి యెన్నఁడును వానినిఁ గోరకుము-

(36) 'కోరిక'యను సుడిగాలిలోబడి మనము గిరగిర బొంగరమువలెఁ దిరుగుచు న్నంతవఱకును భగవంతునిఁజూడలేము- ఈశ్వరుని సందర్శింపఁగోరువాఁడు మహాకాంతిఁగల్గి భగవన్నామచింతనయందు మగ్నమైన మనస్సుఁగల్గియుండవలయును.

(37) జగన్మాతను మనమేలజూడలేము? ఆమెరాజాధిరాజుల యింద్రియబుట్టిన స్త్రీవంటిది- ఆమెయెన్నఁడునుబయటికి రాదు- తెరచాటుననుండి మాట్లాడును- ఆమె పరులనుజూడనేర్చునుగాని పరుల మెనుజూడరేరు- కాని యామె పరమభక్తులు మాత్రము 'మాయ'యను తెరదాటి యావలకుఁబోయి యామెను దర్శింపనేర్తురు-

(38) "i మనిషి పురుగురానిస్థలము ii అడవులలో నేకాంతము iii మనస్సు" ఈమూఁడుస్థలములలో నెక్కడయినను భగవద్ధ్యానముఁ జేయవలయును-

(39) ఈకలియుగములో నవలంబించుటకు భక్తిమాతము సర్వవిధముల నత్యుత్తమమైన మార్గము-

(40) మనలను జ్ఞాన మొకవస్తువునకు గొనిపోవును- మూఁహత్వము పలువస్తువులకుఁ దీసుకొనిపోవును-

(41) సముద్రమునకుఁ గొంచెముదూరమున నిల్చిమాచిన దానియందలిసీరు నీలకణముగలిగినట్లుగుపడును- దగ్గరకు వెళ్ళిమాచిన వణకపీనమై నిర్మలముగనుండును- అవిధముననే భగవంతుఁడయిన కృష్ణుఁడుగూడ దూరమునుండిమాచిన నీలవర్ణముఁ గల్గియుండును- నిజమాలొచించిన నాయనకు వర్ణములేదు, ఆయనపరిశుద్ధుఁడు, నిర్మలమైనవాఁడు.

(42) ఒక పెద్దయోడ (పొగయోడ) సముద్రములోఁ బోవుచుండినపుడెన్నియో చిన్న పడవలు,డింగీలు దాని వెంటపోవుచుండును-అట్లేభగవంతుఁడవతరించినపుడు 'మాయ'యనుసముద్రముగుండ న నేక వేలమనుష్యులఁదన వెంట నాయనసురక్షితముగఁ గొనిపోవును

(43) పొగబండి యంత్రము నడచుచుండఁగాని వెంట ననేక బండ్లను లాగుకొనిపోవు చున్నది- అట్లేమనయుద్ధారకులను బాపములతో నిండియున్న నారి ననేక జేలమందిని భగవత్సన్నిధానమునకుఁ దీసికొనిపోవుచుందురు-

(44) భగవత్ప్రేరేపకుఁడై పల్కువాని నాయన చుట్టములేల బ్రేమించి గౌరవింపరు? గారడవాఁడుచేయు చిత్రముఁజూచుటకు వానిచుట్టములురారుకాని పరులువచ్చియే మేమిచేయునోయని నోరుదెఱచుకొని చూచుచుందురు-

(45) వజ్రవతుల చెట్టువిత్తనములుక్రింద భూమిమీదపడవు- గాలిలోగొట్టుకొని పోయి యక్కడనే మొలచుచుండును- అట్లులే భగవత్ప్రేరేపకునిశక్తిని నాయనయింటివారు మెచ్చుకొనరు- దూరప్రదేశములందు క్లాఫించుచుందురు-

(46) అమితభక్తితో నమితాసక్తితో నెవ్వరుమనస్సునిల్పి భగవద్ధ్యానముఁ జేయుదురోవారికి గురువుతోఁ బనిలేదు- కాని యటువంటివారరుదు- కనుక బ్రతిమనుజానకు సామాన్యముగ గురువుకావలయును- ఉపగురువులు పెక్కుమందియుండిననుండవచ్చును- మనమెవ్వరియొద్దవైన నేదయిన నేర్చుకొనినవారు మనకు నుపగురువులగుదురు- మనమహావధూతగారికి నిరువది నలుగురు యుపగురువులు కలరు'

(47) పెండ్లివారెవ్వరో పెద్దపెద్దధ్వనులఁజేయుచు నతిసంతోషముగ నొకమైదానమార్గమున వెళ్ళుచుండుట నవధూతగారు చూచినారు- ఈ మార్గమునకు జేరువలో నొకవేటగాఁడు పక్షినొకదానిని గురిచెట్టుచున్నాఁడు- ఒక్కపర్యాయమైన బెండ్లివారివంకఁ దిరిగిచూడఁదాయె- ఈధ్వనులు నీ సంతోషము నీవేటగాని లక్ష్యమును మార్చజాలఁకఁబోయినవి- అప్పుడవధూతగా రీయనను జూచి “నీవు నా యుపగురువువు- నీవాపక్షియందెట్లు మనస్సును గదలకుండ నిల్పివేసితివో యట్లే నేనును భగవంతుని ధ్యానముఁజేయుటకు గూర్చుండినపుడు నామనస్సును నాయనయందునిల్పదును గాక” యనిపలికెను-

(48) ఒకఁడొకగుంటలోఁ జేపలఁబట్టుచున్నాఁడు- అవధూతగా రాతనియొద్దకుఁ జూచుచు ‘కాకిఁబోవుమాగ్గమేది’యని యడిగెను- అప్పుడే చేపయెగ్రను బట్టుకొనుచున్నట్లుండెను- అందువలన నతిబాగ్రత్తగానుండి యాతఁడు ప్రయాణీకునకు జవాబు నివ్వలేదు- తరువాత మత్స్యమును బయటికిలాగి విారకుగు ప్రశ్నయేమియని యడిగెను- అవధూత యప్పుడాతనికి బొడముఁబెట్టి ‘నీవు నాగురువువు. నేను భగవంతునికి బ్రాధానఁజేయువేళ నేనును నీవలె మనస్సునిల్పదును గాక- ఆపనినిబూర్తిచేయకఁగొంధవనిఁజూడకుండును గాక’యని పలికెను,

(49) ఒక హంస చేపనొక దానినిబట్టుకొనుటకు మెల్లగా నడచిపోవుచుండెను. దానివెనుక నొకవేటగాఁడు దానినిగాల్చుటకు గురిపెట్టుచుండెను. ఈసంగతినిఁజూచక హంస ముందుకునడచుచునేయుండె. అప్పుడవిధూతగాను దానినిజూచి “భగవత్ప్రార్థనజేయునపుడు నేను నీవలె నావెనుక జేమియున్నదిమాడక నాపనినిమాత్రమే చక్కఁబెట్టుకొందునుగాక”యని పలికెను

(50) ఒకగద్ద యొకమత్స్యమును నోటిలోఁబెట్టుకొనిపోవుచుండెను. దానివెనుక నాచేపను లాగుకొనదలచి కొన్నికాకులు గద్దలు వెంటఁబడి దానిని దరుముకొనిపోవుచున్నవి. అదిపోయినచోటికెల్ల నవిగూడ నఱచుచు నరుగుచున్నవి. అప్పుడాగద్దకు విసుగుజనించి మత్స్యమునువిడిచివేసినది. క్రిందఁబడినదాని నింకొకగద్ద నోటఁగఱచుకొని ఎగిరిపోవుచుండఁ దక్కినగద్దలు కాకులు దానివెంటఁబడినవి. మొట్టమొదటిగద్ద “నా కష్టమంతయు నిప్పుడు తుదకునచ్చిన”దనితలచి యొక చెట్టుకొమ్మపై గూర్చుండెను. అప్పుడు దానికి నవధూత ముసక్రరించి, ఓగ్దా! నీవు నాకు గురువువు. మనుజుఁ డెంతవరకు ప్రాపంచకకామమును బాధలనువిడిచిపెట్టినో యంతవరకు నాయనమనస్సునకు శాంతియు హాయియుకలుగదు”యని వచించెను

(51) శిష్యుఁడు గురువుమాటలతిరస్కరింపక శిగసావహింపవలయును. “నా గురువు కల్లుదుకాణమునకు వెళ్ళినను నాయన సర్వకాలములయందు‘రెంయనిత్యానంద’యై యున్నాఁడు. ‘పాపులు, దుష్కర్మలు’ వీరిమధ్యనున్నను నాగురువు నాబుద్ధికి నిర్దోషి, పరిశుద్ధుడగుచున్నాఁ”డని యథామిచ్చు పద్య మొకటి వంగ దేశభాషలోఁగలదు.

(52) మానవగురువు పవిత్రవాక్యములను కష్టముతోఁజెప్పును ఇక దైవగురువు యాత్మలోఁజెప్పును.

(53) నలుగురుగ్రుడ్డివారు గజముయొక్క యాకాగముఁగనుఁగొనుటకు మొదలు బెట్టిరి. ఒకడు కాలునుబట్టుకొని ‘ఏనుగు స్తంభమువంటిది’యనియె రెండవవాఁడు తొండమునుబట్టిచూచి ‘ఏనుగు పెద్దదండొక్కవంటిది’యనియెను. మూడవవాఁడు కడుపునుబట్టిచూచి ‘ఏనుగు పెద్ద తట్టవంటిది’యనియు నాల్గవవాఁడుచూచి ‘ఏనుగు తొట్టివంటిది’యనియుఁ బల్కెను. కనుక వీరిట్లు భేదాభిప్రాయులై పోట్లాడుకొనఁజొచ్చిరి. ఇంతలో నొకరు దారి నడచుచు వీరున్నచోటికివచ్చి ‘మీరేలబోల్లాడెద’గని యడిగెను. సంగతి సంతయువని వాడెప్పుడు “మీలో మొకరును గజముఁజూచియుండలేదు. ఏనుగుకాళ్లు స్తంభములవలెనున్నవి. కడుపు తట్టవలెనున్నది. తొండముకట్టవలెనున్నది. ఇవియన్నియు గలసి యేనుగుయనినది” యనిపలికెను. భగవంతునిరూపములలో నొక్కదానినిమాత్ర

మే చూచినవా రీకథలని గ్రుడ్డివారివంటివారు. కనుక వీరివలె వారును బోట్లాడుచుండును.

(54) బ్రహ్మజ్ఞానియైనతర్వాతగూడ యజ్ఞోపవీతములధరించవలయునా? బ్రహ్మజ్ఞానముఁ బొందినవానికి సేబంధ మంటుకొనియుండదు. అప్పుడు బ్రాహ్మణునకు శూద్రునకు భేదముండదు. జాతిభేదమునశించును. కనుక యజ్ఞోపవీతముండవలసిన యవసరములేదు. 'ఈశ్వరుఁడువేలు. తానువేలు' అనితలచునంతవఱకు జంధ్యముండకదప్పదు.

(55) దేహము పనికిమాలినది యశాశ్వతమయినదియైనయెడల భక్తులెల దానిని గూర్చి జాగ్రతఁదీసికొనెదరు? ఉత్తపైదైనుగూర్చి యెవ్వరు జాగ్రత్తదీసికొనరు- కాని బంగారము ధనము దాచినపైదైనుగూర్చి యమితశ్రద్ధగానుండురు- మనదేహములొ భగవంతుఁడుండునుగనుక భక్తులదేహము సతిజాగ్రత్తతోఁగాపాడుదురు-

(56) నువ్వులముటపగిలి క్రిందరాలిపోవును- అప్పుడు వానినన్నిటినిఁ బోగుచేయుట గష్టముగదా? అట్లే మనుష్యుఁడు ప్రాపంచకవిషయములందు మునిగియుండును- వానినివిడిచి మనస్సు భగవంతునిపైనిల్పుట దుర్లభము-

(57) భగవద్భక్తుఁడేల బ్రపంచమునువిడువవలయును? దోమకు వెలుతురగుపడిన జీకటిలోనికిరాదు- చీమకు పంచదారకుప్పుయగుపడిన దానినివిడిచిరానేరదు- ఆచందముననే భగవంతునిఁ గనుఁగొనినవాఁడెప్పు డాయనసాన్నిధ్యముననే యుండఁగోరును-

(58) భగవద్భక్తుఁడేల నేకాంతముగనుండఁగోరును? పొగచుట్టగాల్చువాఁడెప్పుడు నేకాంతముగనుండికాల్చుటకుఁగోరును- భగవద్భక్తునివిషయము నట్టిదియే.

(59) యోగులు, సన్యాసులు పాములవంటివారు- పామెప్పుడును దనబొక్కను దాను జేసికొనదు- ఎలికబొక్కలోనుండును- ఒకబొక్క నివాసయోగ్యముగాక పోయిన నింకొక దానిలోపలికిఁబోవును- ఇట్లే యోగులకు సన్యాసులకు నిండ్లులేవు- పరులయిండ్లలోఁ గాలముగడుపుచుండురు-

(60) ఏదయిన నొకపరజంతు వావులగుంపులోపలికివచ్చిన నివియన్నియుఁ దానిని గొమ్ములతోఁబొడిచి తరిమివేయును- మఱియొక జంతువుకాక యావేవచ్చిన దానియొద్దకుఁబోయి దానిదేహమునునాకుచు స్నేహముఁజేసికొనును- అవిధముననే యొకభక్తునియొద్దకు మఱియొకభక్తుఁడువచ్చిన నిద్దఱికి వమితహాయిగానుండును- వారిద్దఱికి విడి

పోవుటకెవ్వమండదు- వెక్కిరించువాడొకడు వారిలో జేరబ్రయత్నించిన వానిని
రు వెళ్ళగొట్టుదును-

(61) నూలునమ్ముచు నూలుతో బనిచేయువాడే దానినిగూర్చిననంబటు మొదలగు
విషయములఁ గనుఁగొనఁగల్గినరీతి జ్ఞానియే జ్ఞానినిఁగనుఁగొనఁగల్గును-

(62) ఒకజ్ఞాని యొకమార్గముప్రక్క సమాధియందుండెను- ఒక దొంగ యా
మార్గమునబోవుచు నీయననుఁజూచి “ఈతఁడునుదొంగయే- రాత్రి యొక్కడనో క
ష్టమువేసి యిప్పుడిచట గాఢనిద్రఁబోవుచున్నాఁడు- కనుక నీతనిని త్వరలోఁబోలీసు
వారు బట్టుకొనిపోవుదురు- కనుక నేను త్వరగాఁబారిపోయెద”ననితలఁచుచు బరుగత్తు
కొనిపోయెను- తరువాత నచటికి మొకత్రాగుబోతువచ్చి “నీవు గోతిలోఁ బడిపోవుచు
న్నావు- నీకంటె నేను నిజముగా నెక్కువబలమునుగలిగియున్నాను- నీకువలె నేను
దొర్లుటలేదని చెప్పిపోయెను- ఇంతలో నాస్థలమున కొక జ్ఞానివచ్చి యీమహాత్ముఁ డి
చట సమాధియందున్నాడని తెలిసికొని పొదములనొత్తుచు సేవఁజేసెను-

(63) ఇతరులఁజంపుటకుఁ గత్తులు, గతారములు గావలయును- తనకుఁ దానుఁ
బొడుచుకొనిచచ్చుటకు నొక గుండునూదిచాలును- అట్లే యితరులకుఁజెప్పటకు శ్రుతి
స్మృతులను జదువవలయును- కాని తనకు జ్ఞానముకలుగుటకు నొక దివ్యమయిన మనో
రథదృష్టిచాలును-

(64) విశేషములొత్తులేని యొకగుంటలో నీరుకలదు- నిర్జలమయిన నీరుద్రాగు
టకు దానిలోనీరు గదలించుకండవలయును- ఏమాత్రముకదల్చినను బురదలై పోవును- నీ
వు పరిశుద్ధుడవుకావలయుననితలచిన నిశ్చలభక్తిగలిగి నెమ్మదిగ భగవద్భావముఁ జేయు
ము- వట్టివాదములలో నీకాలమును బలమును వ్యయపఱచకుము- అప్పుడు నీ పేదస్వ
నిర్జలముగనుండి యాలోచనఁజేయుటకు వీలగును-

(65) నేతినిఁ జక్కగమరగ పెట్టి యందులో కొట్టెలకై పిండినివేసినపుడు విశే
ష శబ్దమగును. శ్రమశ్రమముగ నాధ్వనితగ్గిపోవును- ఈచందముననే స్వల్పజ్ఞానమును
గలిగియున్నంతవఱకు నరుఁడు వట్టివాదములఁబెట్టుకొనుచు నుపన్యాసముల నిచ్చుచుండు
ను- గాని జ్ఞాని యవియన్నియుమాని సర్వకాలములనుఁడు శాంతిగలిగియుండును-

(66) ప్రపంచములొనుండి ముక్తిని బొందగల్గవారు నిజమయిననీరులు-

(67) 'ప్రపంచము, భగవంతుడు' ఈరెంటిని నెట్లుకలిపెదవు? వద్రంగి భార్యకు నెన్నియోపనులుకలవు. ఒకచేతితో గుండిలోపలిబియ్యమును గదల్పుచుండును. రెండవహస్తముతోఁ బిల్లవానినిబట్టుకొని పాలిచ్చుచుండును. బియ్యమునకువచ్చినవారితో నీసమయమున మాట్లాడుచుండును. అన్నిపనులఁజేయుచున్నప్పటికి రోకలి తనచేతిపైఁ బడకుండునట్లు దంపువేయుటయందే యా మెమనస్సుకలదు. లోకమువారితోఁ దిరుగుచు వ్యవహారములఁజేసికొనుచున్నను భగవంతుని నెప్పుడుమరచియుండకుము. ఆయననుజేరు మార్గమునువిడిచి యెప్పుడు నడువకుము.

(68) మొసలికి నీటిపైనుండుటయిష్టము. నీటిపైకివచ్చినపుడు వేటగాండ్రుచంపి వేయుదురు. కనుక నీటిలోనుండితీరవలయును. ఆయినను మొసలి వీలుగానున్న పుడెప్పుడు పై భాగమునకువచ్చి యాడుచుండును. ప్రాపంచకవిషయములలో మునిగిన యోమనుజుఁడా! నీకును భగవత్సాన్నిభ్యమందుదిరుగుటయిష్టమేకాని అట్లుచేయుటకు నిన్ను లోకవ్యవహారముబాధించుచున్నది. కనుక వీలుగానుండి తీరికయున్న పుడెల్ల మంచియాసక్తితో దేవునిబ్రార్థింపుడు. నీదుఃఖములనన్నిటిని నాయనతోఁజెప్పము. సరియైనవేరవచ్చినపుడు నీవెప్పుడు నిత్యానందసాగరమునందు మునిగియుండునట్లు భగవంతుఁడేయవగాళముఁగలుగఁజేయును.

(69) బజారులో సంగీతముఁబాడుచు తిరుగువారు సంగీతవాద్యము నొకహస్తముచేతవాయించుచు మఱియొకచేత మద్దెలొట్టుచు నోట బాటలఁబాడుచుందురు. అట్లే మనుజుఁడు చేతులతో నేపనిజేయుచున్నను మనస్సునందు భగవన్నామమునుస్మరించుట మరువగూడదు.

(70) ఇంటియం దెన్ని పనులఁజేయుచున్నను జారశ్రీ తన మనస్సును బ్రియులయందేయుంచును. అవిధమున నే మనుజుఁడుగూడ భగవంతునియందులక్ష్యముంచి లోకవ్యవహారములఁ జక్కపఱచుకొనుచుండవలయును.

(71) భాగ్యవంతులయిండ్లలోనుండుదాసీలు వారిపిల్లలు దమపిల్లలుగఁజూచుకొని యాడించుచుందురు. ఆయినను యీదాసీలకు వారు తమపిల్లలుగాగని తెలుసును. అట్లే మీరును మీపిల్లలకు నిజమయినతండ్రి భగవంతుఁడనియు, మీరు పోషించువారముమిత్రమేయనియు దిలఁచుడి.

(72) వివేకము, విరక్తిలిగినమనస్సులేక నూరక శ్రుతిస్మృతుల పఠించుటవలన లాభములేదు. వివేకము పై రాగ్యములేక సాత్విజ్ఞానైకవృద్ధిగలుగ నేరదు.

(73) నీవు మొదట నీయాత్మను గనుగొనుము- అప్పుడే పరమాత్మనుగూడ దెలిసికొనినవాడవగుదువు- అహంభావత్వమననేమి? అది “నాచెయ్యి, నాపాదము, నాకండలు, నాశక్తులు” అని యగ్రమిచ్చునా? తిన్నగ నాలోచనఁజేయుము- అప్పుడు నీకు ‘అహం’ అనునదియేలేనట్లుతోచును- పొరలనుదీసినకొలది నుల్లిపాయ సన్నగిరిపోవునట్లు క్రమముగ నాలోచించిన నహమనునదిలేదు- ఈయాలోచనకంతకు ఫలము భగవంతునిఁ గనుగొనుటయే- అహంభావత్వముపోయిన నీశ్వరుఁడుప్రసన్నమగును.

(74) భగవంతునిఁజూడవలయునని నీవు నిశ్చయముగఁదలఁచినట్లయిన గట్టినమ్మి కఁగలిగి హరినామస్మరణఁజేయుము- సదసత్పదార్థముల తారతమ్యమునుగనుగొనుము

(75) ఏనుగునువిడిచి పెట్టినపుడు చెట్లనుబీకి కొమ్మలనువిరిచినేయును- కాని మావటివానియంకుశముచేతఁ బొడువఁబడియణియుండును- అట్లే మనస్సును మనముస్వాధీనపఱచుకొననియెడల నది యిచ్చమువచ్చినట్లు తలచుచుండును- కాన వివేకమనుయంకుశముచేత మనము దానినిఁబొడువగ నే యది స్వేచ్ఛగనుండుటమాని శాంతిగలిగి నిశ్చలముగ నుండును-

(76) చప్పటులవాయించుచు హరిసంకీర్తనముజేయుము- కొంతకాలమునకు మనమునకు నిలకడకలుగును- చెట్టుక్రిందఁగూర్చుండి చప్పట్లువాయించుచు హరినామస్మరణఁజేసిన నీకుఁగల దుష్టతలంపులన్నియుఁ కొలఁగిపోవును-

(77) హరినామమును వినినంతమాత్రమున నానందబాష్పములు కలుగునంతవఱకు యోగాభ్యాసములనవసరము. హరినామమువిని యానందబాష్పములువిడుచువానికి భగవత్ప్రార్థనలతోఁబనిలేదు-

(78) ఒకయడవిలోఁ గట్టెలఁగొట్టుకొనిదెచ్చి యొకఁడమ్మ కొనుచుండువాడుఁ. ఒక దినమున వాడెడవిలోఁ గట్టెలఁగొట్టుదుండ నొకసన్యాసి యామాగ్గమునఁ బోవుచు నీతనినిజూచి, ‘ఓమానవుఁడా! నీవింకను నీ యడవిలోపలికిఁ బోము- అందువలన నీకు లాభము కలుగునని చెప్పెను- కట్టెలఁగొట్టువాఁ డీమాటలవిని ముందుకుబోయి యొక చందనవృక్షముఁగాంచి చాలాసంతోషించి యాచెట్టుకొయ్యను గొట్టితెచ్చి వీధిలోనమ్మ కొనియెమిలేలాభముఁ బొందెను- అప్పుడువాడు నాకాసన్యాసియక్కడ చందన వృక్షమున్నది పామ్యనక నూరకలోపలికిఁ బొమ్మనుటయేల? యని యనుకొని మరునాడు మఱికొంతదూరము లోపలికిఁబోయి యొకరాగిగనివి గనుగొనెను. తరువాత మూడు దినములు క్రమముగ నరుఁగఁగా నాతనికి వెండి బంగారు కర్రలుగనఁగఁపడెను- వీనిఁ

గొనిపోయి వీధినమ్మకొని త్వరలో భాగ్యవంతుడయ్యెను- భగవత్ జ్ఞానమును గాంక్షించి పనిజేయువానిసిలియు నీకటైలమ్మవాని సిలివంటిదియే- కొంతవఱకు జ్ఞానము కల్గిన తరువాత వదలివేయక నికంగృహీతేయుచున్నయెడల వాడు పూర్ణవివేకముబొంది నిజమైన భాగ్యవంతుడగును.

(79) ఆత్మైకవృద్ధికి గావలసిన యుపకరణములలో సజ్జన (వివేకులు, భక్తులు) సాంగత్యమొకటి-

(80) చచ్చిపోవునప్పుడెట్లు మనస్సుతలచుకొనుచుండునో తిరిగియట్లు పుట్టుచుండును- కావున భగవత్ప్రార్థనలు విశేషమవసరము- ప్రాపంచక విషయములగూర్చితలచుట సంతతాభ్యాసమువలన మనస్సునకు దప్పదు- ఇట్టి మనస్సుగలవాడెన్నడు భగవద్భావమును విడువడు.

(81) అహంభావత్వమెప్పుడు బూర్తిగా నణగిపోదా? కమలముయొక్క రేకులు యూడిపోయినను వానియంకురములు కనబడుచుండును- అట్లే అహంభావత్వము పూర్తిగా నశించినను దానిచిన్నములుపోవు- అయిననివిధముండి యేపనియు జేయలేవు- కనుక నీచిన్నములుండి ననుభవమవసరమరేదు-

(82) భగవద్భక్తుని బలమేమి? భక్తుడు భగవంతుని చిడ్డవంటివాడు- ఆనందభావములే భక్తుని బలము-

(83) భక్తుడెట్లు భగవంతునిఁ బ్రేమించవలయును? పతివ్రతతనభర్తనెల్లప్పుడుఁ బ్రేమించును- పీనాసివాడు తన ధనమునదేవిధమునఁ బ్రేమించును. అట్లే భక్తుడయిన వాడు భగవంతుని సర్వకాల సర్వావస్థలయందు మనస్సుతోగాఁ బ్రేమించవలయును

(84) నీవునీదుర్గణములనెట్లు జయించెదవు? కాయపుట్టినపుడుపు వృశ్రేకులు వానియంతటనివియే యూడిపోవును. అట్లే యాశ్వునియందు నీకుగల పరిశుద్ధభక్తి యుక్కుడయినకొలది నీదుర్గణములు వానియంతటనివియే మాయమైపోవును-

(85) “గీతా”యను పదమును ద్వారత్వరగాఁ బలుమాలుచచ్చరింపుము. కొంచము సేపటికి ‘తాగి, తాగి’ యనివికనబడును- ఈనూతనపదమునకు ‘విడుపును’ని యర్థము- ఓ మానవుడా! నీవు తక్షణము సకలము దృఢించి యీశ్వరా గాధనను నల్పుము.

(86) కోతిపిల్లతల్లిని కాగలించుకొనియుండును. పిల్లకూన యట్లుగాదు- ఇదితల్లియొక్కదయండిన నక్కడయండి ‘మ్యావ్, మ్యావ్’ అని యలుచును- కోతిపిల్లని తల్లి

విడిచినగ్రామంబడి బాధపడును- ఏలయన దానికి నోరులసహాయ ముండకపోవుటవలన ద నకుఁదానే పోషించుకొనవలయును- పిల్లితనకూసల నెక్కడబోయినను వెంటఁదీసికొని పోవును. తనకుతానుండుటలో, భగవంతుని యిష్టైష్ట్యముల ప్రకారముండుననుట లోఁ గలబేదమిట్టిది.

(87) హిందూదేశములోఁ గాంతలు నాలుగైదు నీళ్ళబిందెల నెత్తిమీదఁ బెట్టు కొనినవృత్తు ను తానహముతోఁ బోవుచుండురు- అయినను నీటిబొట్టాకటిగూడఁ గ్రింది కిఁదొణికిపడదు. సద్గుణమార్గమున నడచువారుగూర్చి నట్లే నడువవలయును. ఎట్టి సితు లు కలిగినప్పటికి సత్యమార్గమును తనమనస్సువలనకుండునట్లు బాగ్ర త్తపడవలయును

(88) సముద్రములో నీడఁదలచినవాడు బాగుగానభ్యాసముఁ జేయవలయును. ఒక్కదిన మభ్యసించిన నీతరాదు. అట్లే 'బ్రహ్మ'మను సాగరములో నీడవలయుననిన వి శేషము కృషిఁజేయవలయును.

(89) కృష్ణుని నాటకమాడెదరు. మొదట 'నో'కృష్ణ'యని సంగీతములు బాడు చు మద్దెలవాయించి తాళముల నుపయోగించుచుండురు. అయినను కృష్ణునివేషము వే యువాడు పొగచుట్టలఁ గాల్చుచుఁ దెరచాటునఁ గూర్చునియుండవచ్చును. ఇట్టి సంగీతనాదములు కొంతకాలమునకు నాగిపోయి రంగముపైకి నారదమహాషివవచ్చును, ఈ యన శృంగారముగ సంగీతముఁబాడుచుఁ 'గృష్ణ'రమ్యనిపిలుచును. అంతటగృష్ణవేషగాఁ డు నిట్టుకూర్చుండుట బాగుగనుండదని తలఁచి తక్షణము బయలుదేరి వచ్చును. ఎన్నితడవలు నెదవులతో భగవన్నామము దలఁచినను భగవంతుఁడు దర్శనమి యిచ్చును. భగవద్దర్శనమయినపుడు భక్తుని మనస్సుశాంతిఁగల్గి యానందములో మునిగి యుండును. అమితాసక్తిఁ బ్రేమగలిగి భక్తుఁడు పిలిచినపుడు భగవంతుఁడుదర్శనమిచ్చుట కాలస్యముఁజేయఁడు.

(90) భగవంతుఁ డెక్కడనున్నాఁడు? ఆయనయొద్దకు మనమెట్లుపోయి చేరఁ గలము? సముద్రములో మత్స్యములుగలవు. వానికొఱకు నీవుపలుపర్యాయములు మునిగి వెడకవలయును. అట్లే భగవంతుఁడు ప్రపంచములో నున్నాఁడు. తద్దర్శివార్ధినై నీ వ్రపాటుఁపడవలయును.

(91) భుజించుటకు బియ్యముపూత్రమే పనికివచ్చినప్పటికి నాబియ్యమును నా రువోసిన మొలవనేరవు. నారుగావలయుననిన వడ్లనే చల్లవలయును. భోజనమునకు ను పయోగపడవలెననినఁ పైబాట్టు మొదలగునవి తీసి బియ్యముఁజేయవలయును. ఇట్లే మత

ము సర్వకాలములయందు, స్థిరముగా నిలిచి యభివృద్ధి నొందుచుండుటకు గర్మలవసరము. ఇవి యే సత్సదాధర్మమునుపంటఁబొందఁగల్గుట కుపయోగించు విత్తనములు. కావునఁబ్రతి మనుజుఁడును ముందుగఁ గర్మల నాచరింపవలయును.

(92) ఏమతమువారా మతమునే యవలంబించవలయును. హిందువుఁడు హిందూ మతమునే, మహమ్మదీయుఁడు మహమ్మదీయ మతమునే, క్రైస్తవులు క్రైస్తవమతమునే యవలంబించవలయును. హిందువులకు బూర్వమున ఋషులు స్థాపించినమతమే ముఖ్యమతము.

(93) వానికులయొద్దనుండు సూదంటురాయి సంబంధమయిన నూని యెప్పుడును త్తరదిశనే చూచుచుండును, అందువలన నానికులు నావలను సరిగాఁ బోనివ్వగల్గియుండిరి. ఇదేవిధమున మనుజుఁడు సర్వకాలములయందు భగవంతునిమీద దృష్టినుంచినట్లయినఁ బ్రాపంచకవిషయములలోనుండి తప్పించుకొనఁగలుగును.

(94) మనఃను కీశ్వరత్వ మెంతకాలముండును? నిష్పలోనున్నంతవఱకు నిను మెఱుఱుగానుండును. దానిలోనుండితీసిన తక్షణము నల్లపడిపోవును. అట్లే మానవుఁ డీశ్వరునకు గొలువుఁజేసినన్నితినములు వానికిదైవత్వముండును. తరువాతనుండదు.

(95) నీటిలోఁబుట్టు బుడగలు నీరుయొకటియే. బుడగలు నీటిలోఁబుట్టి నీటిలో దేలి నీటిలోఁదిరిగి కలియుచున్నవి. జీవాత్మ పరమాత్మలొకటిగాని రెండుకావు. కాని కొన్ని నూత్ముఁడేదములుకలవు. పరమాత్మ యహరమైనది. కాని జీవాత్మయట్టిదికాదు. ని పరమాత్మకు స్వతంత్రముకలదు. జీవాత్మకు స్వతంత్రములేదు.

(96) జీవాత్మ, పరమాత్మ, వీనియొక్కయు గడియూముయొక్కరెండుముళ్ళయొక్కయువంటిది. వానిలో వానికి సంబంధముకలదు. ఒకదానినొకటి యాసించుకొనియుండును. చూపులకవి వేణుగానున్నట్లు కనఁబడినను వీలుగానున్నప్పు డెప్పుడు జీవాత్మపరమాత్మ కలియుచునేయుండును.

(97) రాత్రివేళ మన కగుపడుచున్న నక్షత్రములు నూర్యుండుండగ నగుపడుచున్నవా? అగుపడులేదు. అంతమాత్రమున నక్షత్రములు లేననవచ్చునా? వీలులేదు. ఈ విధముననే నీ వజ్ఞానదశలో నున్నంతవఱకు భగవంతుని గనుఁగొనఁజాలవు. అంతమాత్రమున భగవంతుఁడు లేడనకుము.

98) ఊసరవెల్లి రంగునుగూర్చి యిద్దఱు మనుష్యులు పోట్లాడుచుండిరి. వారి లోనొకరు, “అతాటిచెట్టుపైనున్న యూసరవెల్లి యెఱ్ఱగనుండి నుందరముగ నున్నది” యనియ నెను. రెండవవాడు, “నీవుతలచినది తప్పు. దానివర్ణము నీలముకాని రక్త వర్ణముకాదు.” అని చెప్పెను వానిద్దఱికి తగవుతీరక దువకాచెట్టుక్రింద నుండుమను జాని యడుగుటకు వెళ్ళిరి వాడచటనుండి యూసరవెల్లి వర్ణము సర్వకాలములందు మాఱుచుండుటఁ జూచు చుండె వారిలో నొకరు. “ఊసరవెల్లివర్ణ మెరుపుకాదా” యని యడిగెను. తక్షణము రెండువ మనుజుఁడు, “అట్లు పలికెదమే? దానిది నీలవ ర్ణముకాని యెరుపుకాదని చెప్పలేదా?” యనెను. వీరిద్దఱుచెప్పుమాటలకు వాచెట్టుక్రిం దనుండు మనుజుఁడు తలయూచెను. ఈతనికి నూసరవెల్లివర్ణము స్థిరమైనదికాదనియు మాఱులు జెందుచుండుననియు దెలియును. కనుక నే యిద్దఱిమాటలకు ‘నా’ యనెను. ఈయూసరవెల్లికివలె సచ్చిదానంద మూర్తికి ననేకరూపములుకలవు. ఒకభక్తునికి నొ కవిధముగ భగవంతుఁడు దర్శనమిచ్చిన నారూపముమాత్రమే యాయనకు దెలిసియుండు ను. అన్నిరూపముల జూడఁగల్గినవాఁడు మాత్రము ‘భగవంతునకు వివిధరూపములుకల’ వని చెప్పఁగలుగును. భగవద్రూపములనన్నిటిఁ జూడఁగల్గినవా రెవ్వరులేరు. దేవునకు రూపారూపములు రెండునుకలవు,

(99) గాలిదీపమున్నది. దానికాంతి వివిధస్థలములఁ బ్రకాశింపజేయుచున్నది. కాని యొక్కొక్కస్థలమునందుఁగల తీక్షణతమారుచున్నది. అయినను గాలి, దీపమున కొ క్కబుడ్డినుండియే వచ్చుచున్నది, అట్లే వివేకము భగవంతునివలన మతగురువులైనవారికి నందఱికిఁ గలుగచున్నది. అనగా వీరు దానినితెలిసికొని యితరులకుఁ జెప్పుచున్నారు. కనుక సర్వమునకు భగవంతుఁడేమూలము.

(100) ‘దాగుడుమూత’ యను యాటలో నెవరైననొకరు వెదుకువానిచేఁ బట్టు బడక దల్లిస్థానమునకు జేరును. ఇకవానిని ‘దొంగ’వనలేరుగదా. అట్లే భగవంతునిజూ డనేర్చినవాఁడు తిరిగి ప్రాపంచకవిషయములలో మునుఁగ నేరఁడు. వైఠెప్పబడిన యా టలోఁ దల్లిస్థానముజేరినవాఁడు ‘దొంగ’వని పిలువబడకుండ నిష్ఠముచచ్చినట్లు తిరుగవచ్చునుగదా. అట్లే యొకపర్యాయము భగవత్సాన్నిధ్యగమనకు బోనేర్చినవాఁడు దేనిచే తఁ గట్టుబడడు. లోకవిషయములందాసక్తినిజిజ్ఞాసయింపడదు.

(101) ఏఫలముఁ బొందఁదలచుకొనినవాఁ డాఫలమునిచ్చుపనిజేయుటకు దగిన యుపకరణములఁ గలిగియుండవలయును. పాలలో వెన్నకలదని యూరకనఁబడిన లాభ ముండునా? వెన్న కావలసియున్న పాలనుఁ బెరుగుగఁజేసి చల్లజేసి వెన్న తీయుము. నీ

వు భగవంతునిఁజూడఁదలఁచుకొనిన సాధనలన్నిటి నభ్యసించుము- ఊరక 'భగవంతుఁడా! భగవంతుఁడా'యని యఱచిన నేమిసార్థకము?

(102) 'గంజాయియా'కనుకొనినమాత్రమున మత్తుకలుగుదు- దానినిదెచ్చి నలిపి ముద్దఁజేసిపిరిగిన మత్తుకలుగును- 'జేవా, జేవా'యని పెదవులతోఁబల్కిన లాభములేదు- సతతము భగవన్నామస్మరణ నానక్తితోఁ జేయుము- యుక్తకాలములో నీకు భగవంతుఁడు దర్శనమిచ్చును.

(103) మనుజునకు ముక్తి యెప్పుడుకలుగును? అహంకారముచచ్చిపోయినపుడు ముక్తిగలుగును-

(104) కాలిలో ముల్లువిరిగినపుడు మతియొకముల్లునహోయముతోఁ దానిఁదీసి యప్పుడు రెంటిని బారచేయుదుము- మనయాత్మనుగప్పియుండ జ్ఞానమును వివేకమే తొలగించును- నిజమయినజ్ఞానికి జ్ఞానాజ్ఞానములురెండునుండవు- ఆయనస్వేచ్ఛగ నుండును-

(105) మాయనుండితప్పించుకొనుటకు సాధనములేవి? మాయనుండి విడుదలకాగోరువానికి భగవంతుఁడే సాధనములఁజూపును- కాని నిజమయిన యానక్తి యుండవలయును-

(106) మాయకలదనియెఱిగి దానిస్వభావమునుదెలిసికొనిన, దొంగతీరున నది దానంతటనదియే మనయొద్దనుండిపారిపోవును-

(107) నీవు కాశ్యోతమయిన చచ్చిదానందసాగరములోమునుగవలయును- 'భవాశ్చ, కోపమ'నఁబడు నీటిజంతువులకు భయపడకుము- 'వివేకము, వైరాగ్యమ'నఁబడు పసుపుఁబూసికొనిన నావాసనకు నేజంతువయు నీచెంతకురాక దూరముగఁబోవును-

(108) భ్రాంతికలుగునని భయమున్నచోటికి వెళ్ళకఁదప్పకబోయిన జగన్మాతను మరునక స్మరించుకొనుచుండుము- నీ కక్కడఁగలుఁగఁగల దురుద్దేశములనన్నిటి నా జగన్మాతయే త్రుంచివేయును- అట్లుతలఁచుటకు నీ కప్పుడు సిగ్గుకలిగి యనుకొనక బాగు పడుదువు-

(109) మనము భగవంతునిబిగ్గరగ బ్రార్థింపవలయునా? నీ యిష్టమువచ్చినట్లు ప్రార్థనసలపుము- నీ వెట్లుప్రార్థించినను భగవంతుఁడు వినుననుమాటనిశ్చయము- చీను పడుచునపుడగుశబ్దముఁగూడ నాయనవినఁగలగును-

(110) ప్రాణముపై నిచ్చ మనకెట్లుపోగలదు? ఈదేహము కండ, యెముక, నెత్తురు మొదలగువానిచే జేయబడినవియు నివియన్నియు నశాశ్వతమనియుఁ దలంచుచుండిన బ్రాణేచ్ఛఁ దప్పిపోవును-

(111) భక్తుఁడుధరించవలసిన దుస్తులు వేఱుగాగలవా? అనుకూలముగనుండు దుస్తులధరించినమంచిది. కానాయవస్త్రములుధరించి కమండలువు, దండముఁబూనినవాఁడు (సన్యాసి) తత్వమునుబోధింపకఁబోవచ్చును- ఈశ్వరకీర్తనల బాడలేకపోవచ్చును- జారునివలె దుస్తులధరించువాఁడు సర్వకాలములందు భగవత్ప్రార్థనలఁజేయుచు నాయన మహిమల వర్ణింపుచుండవచ్చును-

(112) భగవంతుఁడు దగ్ధనమిచ్చుటకుఁ బూర్వముగవడు చిహ్నములేవ్వి? సూర్యుఁడు గాబోవుచుండఁగా హరిహయదిగ్గు భస్మము రక్తవర్షముఁగలిగియుండును- అట్లే భగవంతుఁడు భక్తునకుఁగనబడఁబోవుపూర్వము 'నిష్క-పటత్వము, పరిశుద్ధత, పాపరహితత్వము' భక్తునకివికలుగును-

(113) మనకు బ్రాపంచక సుఖములయం దరుచియిప్పుడుకలుగను? భగవంతుఁడు సచ్చిదానందస్వరూపుఁడు- ఈయానందము శాశ్వతమయినది- ఈశ్వరభవనమునకుఁ జేఁగఁగలిగినవారికి నశాశ్వతములయిన యీ యిహలోక సుఖముల ననుభవించుటకు నిష్టమండదు-

(114) మనస్సునీతి యెట్టిదై యుండినపుడు భగవద్దర్శనము సంప్రాప్తమగును? మనస్సునకు శాంతియున్న పుడు భగవంతుఁడు భక్తునకు గుపమను- మనస్సనబడు సముద్రము కొరికయనబడు గాలివల్లఁ గదలుచుండిన భగవంతునిరూపమప్పు డందులో నగుపడుటకు వీలుండదు-

(115) మనము మనప్రభువైన యీశ్వరుని నెట్లు చూడఁగలము? వెద్దగిననుండి కుందరముగనుండు మత్స్యముఁ బట్టదలంచి చేపలబట్టువాఁడు తనగాలమును నీటిలో వేసి చాలకాలము వేచుకొనియుండును. 'శాంతి, ఓర్పు, ఆసక్తి' వీనినిగలిగియున్నవాఁడు చిరకాలము బ్రార్థనలఁజేసి భగవంతునిఁగనుఁగొనఁగలుఁగును.

(116) క్రొత్తఁగాఁబుట్టినదూడ తిన్నగనిల్చినడమటకుఁబూర్వము పలుపర్యాయములు క్రిందికిఁబడిపోవును. అట్లే భగవంతునియొద్దకుఁబోవగోరువాఁడు మార్గమునందనేక తడవలు పడిపోవును. ఓర్పుఁగలిగి యిట్లేపడుచు లేచుచుబోయినఁదడుకు 'ముక్తి'యను గమ్యస్థానమునుజేరును.

(117) ఇద్దఱుమనుష్యులు 'శవసాధన'యనఁబడు క్రూరపద్ధతిప్రకారముకాళినిఁబ్రా
ర్థించుటకు మొదలుబెట్టిరి. (చీకటిరాత్రియందు శవముమీదఁగూర్చుని ప్రార్థించుట
'శవసాధన'యనఁబడును). వారిలోనొకరు పూర్వరాత్రియందుభయపడెను. రెండవమును
జూడఁ రాత్ర్యంతముదుగలిగిన దేని సాక్షాత్కారమువల్ల సంతోషపడెను. అప్పు డీతఁ
డామెనుజూచి 'అతఁడేల భయఁపడి పిచ్చివాఁడాయె'నని యడిగెను. ఆమె 'ఓభక్తా!
నీవును వానివలె నిదివఱకుజన్మలలోఁ బిచ్చివాఁడవైతివి. ఇప్పుడు నన్ను జూడగలిగితివి"
యని బదులుచెప్పెను.

(118) హిందువులలో ననేకతెగలుకలవు. వీనిలో దేనిని మనమువలంబించవలయు
ను? పార్వతి యొకానొకప్పుడు మహాదేవునితో, "నాధా! నచ్చిదానందస్వరూపునకు
మూలమేది" యనిప్రశ్నించెను. అప్పుడాయన 'భక్తి'యేమూలమని బ్రత్యుత్తరమిచ్చెను.
కనుక మతభేదములఁబాటింపక నమ్మిక, భక్తిఁగలిగి మీమీమతములప్రకారము మీరు
కృషిఁజేయుదు.

(119) మొక్కచు మేకలు మొదలగునవివచ్చి త్రొక్కిపోకుండ మనము దాని
చుట్టు కంచనువేయుదుము. తర్వాత నని పెద్దదయినపుడు గొట్టెలు, గోవులు మొదలగు
యనేకజంతువులు దానిక్రిందికివెళ్ళి దానియాకులనుదిని బ్రతుకవచ్చును. అట్లే నీకు విశే
షము భక్తిలేనపుడు దానిని దుర్గణములనుండి దుస్సహవాసమునుండి రక్షింపవలయును-
నీభక్తి యధికమయినపు డవియన్నియు నిన్నేమియుఁజేయలేవు. దుర్మార్గులు దుష్టులుఁ
గూడ నీచెంతకువచ్చి బాగుపడుదురు.

(120) అనేకకోట్లయేండ్లు చెఱుముకిరాయి నీటిలోనుండినను దానికి దానియంత
రాగ్నిపోదు. దాని సేసమయమునందు గొట్టినను నిప్పుపడును. భక్తునియొక్క భక్తిఁ
గూడ వట్లువంటిదియే. ప్రపంచములోఁగల యపరిశుద్ధవస్తువులన్నియు నాయనను జాటు
కొనిన నారనిభక్తి నశింపదు. భగవన్నామమును వినినప్పుడెల్ల బొంగిప్రకాశించును.

(121) అతివేగముగాబ్రవహించుచున్న ప్రవాహములో నక్కడక్కడ నుడిగుం
డములువడును. మఱికొంతకాలమునకు జక్కగా నీరుపారుదలయగుచుండును. ఈతీరు
ననే భక్తులమనస్సుగూడ నప్పుడప్పుడు 'దుఃఖము, అపనమ్మిక'యనఁబడు నుడిగుండము
లఁబొంది తరువాత నెప్పటియట్లుగుచుండును. ఈనుడిగుండములు విశేషకాలముండునవి
కావు.

(122) ఒకమనుజుఁ డొకబావినిత్రవ్వించెను. ఇరువదిమూరలలోతు త్రవ్వఁబడినది
కాని బుగ్గపడలేదు. కనుక దానినిదిచి యింకొకదానినిద్రవ్వించెను. ఇచ్చట సంతకం

‘ఓ లోతుత్రవ్వినను నీటిబొట్టగువడలేదు. ఇంకొక బావిని ద్రవ్యం చెనుకాని కష్టమంతయు నేలబడిపోయెను. తుదకు విసుకుజనించి యాపని నేమానుకొనెను. ఈ మూడుబావుల లోతు సుమారు నూరుమూరలుకలదు. ఇంతపని నోర్వంగలిగి మొట్టమొదటిబావియందే చేసిన నెంత దివ్యమయిననీరుపడునది తెలుసుకొనలేకపోయెను. పలుపర్యాయములు మనోరథదృష్టుల దొలగించుచుండువారి స్థితియు బై జెప్పబడినకథలో మనుజునిస్థితివంటిదియే. జయమునొందఁదలఁచుకొనిన నేదియో యొకదానియందు గుఱిఁబెట్టుకొనిపనిఁజేయవలయును.

(123) ఎన్ని దినములు రాయి నీటిలోనున్నను నీరు దానిలోపలికిఁ జొరనేరదు. ఋరద నేల యెంతనీరుతగిలిన నంతమై త్రుఁబడిపోవును. దృఢమయిన దైవభక్తిగలవానిని

నెంత గొప్పయాపదవచ్చినను మనస్సుచలించదు. అట్టి గట్టినమ్మికలేనియెడల నాపదలు సంభవించినకొలది మానవుఁడు దుగ్ధులుండఁగను.

(124) పొగబండి యింజన్ తనవెంట నెన్నియో పూర్తిగనింపఁబడినబడ్డలూగుకొనిపోవును. అట్లే దృఢమమ్మికగలవా రెన్ని కష్టములనుభవించుచున్నను దమనాక్రితుల భగవత్సన్నిధానమునకుఁ గొనిపోవుట కేమాత్రముఁ గష్టపడరు.

(125) పిల్లవానియజ్ఞానమెటువంటిది? పిల్లవాఁడు ధనము నాధిరణములను విడిచి బొమ్మలనుమాత్రముకొరును. భక్తునివిషయముఁగూడ నిలువంటిదియే. మఱియెవ్వరు నీ ధనమును గీతిన నొరవముచువిడిచి భగవద్ధానముఁజేయ నిచ్చగించరు.

(126) పిల్లవాఁడు స్తంభమునుగాని, కఱ్ఱనుగానిపట్టుకొని యేమియుభయములేక దిరుగును. ఒకవేళఁబడినఁ దిరిగిలేచి తిరుగుచుండును. అట్లే నీవును భగవంతుని యాధారముఁజేసికొని లోకవ్యవహారముల జక్కుఁబెట్టుకొనుము. భయపడవలదు.

(127) విశేషములోతులేనిగుంటలోనీరు నెవ్వరుపయోగింపఁకఁబోయినను నది త్వరలో నిగిరిపోవును. అట్లే పాపియైనవాఁడుగూడ సర్వము భగవంతునిదే. ఆయనయనుగ్రహముని పూర్తిగ మనస్సులోఁడలఁచిన వానిపాపములన్నియు హరించిపోవును. ఆ తఁడప్పుడు పరిశుద్ధుడఁగను.

(128) ‘బకాలమా’ (Bakalama) కంటే భద్రకరమై కులభముగనుండు మాగ్గము మఱియేలలేదు. ‘బకాలమా’ యనిన భగవంతునియిష్టమునకు సర్వమును విడుచుట యని యర్థము. ‘నాది’యనుమాటయేయందదు.

(129) 'పూర్ణమునువిశ్వాసము' దీనిస్వభావమెట్టిది? పగలంతయుఁ గష్టపడిపని చేసి రాత్రివేళ దిందుమీదనొరిగి మానవుడు గుఱిముగానున్న పు డాతనిబాధలు, దుఃఖములు తుదకువచ్చును. ఇట్టిస్థితి నే పూర్ణమయివిశ్వాసమందురు.

(180) ఎండాకులు వాయువువీచుప్రక్కకుఁ బొట్టుకొనిపోవుచుండును. వానికి స్వాతంత్ర్యబుద్ధిగాని, కష్టముగానిలేదు. అట్లే భగవంతునిమాత్ర మేనమ్ముకొనువా రాయన యిష్టమువచ్చినట్లు నడచుకొందురు. వీరికిస్వాతంత్ర్యబుద్ధిగాని శరీరకష్టముగాని లేదు.

(181) చక్కఁగాబండిన మామడిపండును భగవంతునకు నర్పణజేయవచ్చును. లేనియెడల దానితో నేపనియైనజేయవచ్చును. కాని పక్షికొరికిన పండ్లెందుకుఁ బనికిరాదుగదా. అట్లే బాలునిమనస్సు పరిశుద్ధమైయున్నప్పుడే యీశ్వరసేవకు వానిఁ బ్రేరేపింపవలయును. ప్రాపంచకవిషయాసక్తి, కోరిక మొదలగునవి పట్టుబడకపూర్వమే యట్లుచేయుము. ఈ లోకవ్యవహారముద్రమునందు మునిగినవారిని లేవనెత్తి సన్మానమును దొక్కునట్లుచేయుట దుగభము.

(182) సన్యాసి కాషాయవస్త్రములఁ గట్టుకొనినందువలన నేమిలాభము? దుస్తులలో నేమికలదు? పరిశుద్ధవిషయములతో సంబంధముఁ గల్గియుండుటకాషాయవస్త్రముల స్వభావము. మురికిగుడ్డలను, జిరిగిపోయిన గుడ్డలను ధరించిన వినయోద్దేశములు కలుగును. కొంచెము సుందరమగు వస్త్రములఁగట్టి కాళ్ళకు బూట్లు దొడిగినవారికి గర్వమధికమగును. నల్లకత్తులబట్టలఁ గట్టుకొనినవాఁడు శృంగారపద్ధతులను, బాటలను బాడును. కాషాయవస్త్రములు స్వాభావికముగ మనస్సునందు పవిత్రమైన తలఁపులు పుట్టునట్లుచేయును, 'దుస్తు' యనునది విశేషమేమియు బోధించకున్ననుబ్రతివిధమయిన దుస్తుస్వాభావికముగఁ గొన్ని సంబంధములఁ గల్గియుండును.

(183) ఒకమనుజుఁడు తనకొడుకులలో నొకనిఁజంకలో పెట్టుకొని యొకనిని నడపించుకొనుచు నొకనోటలోగుండ బోవుచుండెను. గాలిలో గాలిపటమొకటి యెగురుచునాడుచుండుటఁ జూచి నడచుపిల్లవాఁడు, "తండ్రీ! అదిగో గాలిపట'మని చప్పట్లు కొట్టుకొనుచు నటచెను. ఇప్పుడీతఁడు తండ్రీచేలినివిడిచెను గనుక క్రిందఁబడిపోయెను చంకలోఁబిల్లవాఁడుగూడ జప్పట్లుకొట్టెనుగాని క్రిందఁబడలేదు. నడచుపిల్లవాఁ డాత్మైకవిషయములలో న్యాయంసహాయమును గల్గినట్లును రెండవపిల్లవాఁ డొకరుచేయు సహాయమునకు లోబడియున్నాడని తెలియుచున్నది.

(184) 'వేనకపేలు గురువులు కలరు. కాని యనుభవసిద్ధులొక్కరుగూడనుండ' రని యొకసామితుకలదు. సలహాలనిచ్చువా రుండురుగాని వానిప్రకారము నడచుకొనువారు కొద్దిమందియుండురు.

(185) నూర్యరశ్మి యొక్కడవ్యాపించినను నిదియొక్కటియేకదా. అయినను నది i మెఱయుప్రదేశము ii నీరు iii అద్దము iv లోహము వీనిచైబడిప్రతిఫలించుచుండును. దివ్యజ్యోతియు నట్టిదియే. అందఱి హృదయములందు సమముగానే పడును. కాని సాధుజన హృదయమునందుబడినఁ జాలబ్రతిఫలించును.

(186) కొన్ని పదార్థములఁగల్గి ముద్దఁజేసి బియ్యపుపిండిలో మంచి రొట్టెలఁ జేయుదురు. ఆ కలుపఁబడు పదార్థములనుబట్టి యారొట్టె రుచిమారుచుండును. అట్లే మనుష్యులందఱికి దేహము లొక్కటేయైనను వారిహృదయముయొక్క పరిశుద్ధాపరిశుద్ధతలఁబట్టి వారియందు భేదములగుపడును.

(187) మతమేలఁబ్రచ్చిగుచుండును? వాననీరు నిర్మలమైనదయ్యెను భూమినిదఁ బడి ప్రవహించునపుడు భూమితీరునుబట్టి మలినపూరితమగుచున్నదిగా. ఇండ్లకప్పులు, గొట్టములు కాలువలు మురికిగానుండిన వానిలోఁ బ్రవహించు నీరుగూడ ననిర్మలముగ నుండును.

(188) సత్యజ్ఞస్తమోగణములనుబట్టి మానవులనేక భేదగణములను గలవారుగా నున్నారు.

(189) గొంగళిపురుగు తాఁగట్టుకొనిన గూటిలోనే యిరు కుకొనిపోవును. అట్లే ప్రపంచముగోరువారి మనస్సును విషయములం దిరుకుకొనిపోవుచున్నది. తరువాత నా పురుగు శీతాశోక చిరుక గామారి బయటికివచ్చి వెలుగునును వాయువును ననుభవించుచున్నది. అట్లే ప్రాపంచక విషయాసక్తుడైనవాఁడు మాయయనఁబడు లెగనుండి వైరాగ్యమనఁబడు రెక్కలుగల్గి బయటికివచ్చును.

(140) ప్రేమమాఁడువిధములు i సమర్థ (నిష్కలపటమైనది) ii సమంజసు (పరస్పర) iii సాధారణ (సామాన్యలేకగపటసహిత). ఈమాఁడింటిలోసమర్థప్రేమయు త్తమము. ప్రియుఁడు తనకష్టములనుగూడ లక్ష్యపెట్టక బ్రియురాలి మేలునుమాత్రముజూచును. ఈప్రేమను సమర్థప్రేమయందురు. ప్రియురాలి మేలును జూచుచుఁ దనమేలు

నుఁగూడ జూచుకొనుప్రియుని ప్రేమ సమంజసప్రేమ యనఁబడును. ప్రియురాలిమేలు నుజాడకఁ దనమేలునుమాత్రము జూచుకొను వానిప్రేమను సాధారణప్రేమయందురు.

(141) మంచునుగూర్చి వినినవారు పలుమందియుందురు. కానిదానిఁజూచినవారు తక్కువమై యున్నారు. అట్లే భగవద్గుణములగూర్చి గ్రంథములలో జాలామంది చదివియుందురుకాని యనుభవసిద్ధముగఁ జూచినవారరుదు. మంచునుజూచినపుడు కాని రుచిజూచినవారుండరు. ఆవిధముననే భగవంతునిఁజూచినవారున్నను నాయన స్వభావమెఱింగినవారు తక్కువ. మంచును రుచిజూచినవారు మాత్రమే దానిని గూర్చి చెప్పఁగలరు. అట్లేయొకపర్యాయము భగవంతునిఁ దనయధికారిగను నొకప్పుడు తన మిత్రునిగనిట్లినేక రూపములతో భగవంతునిఁ జూడనేర్చినవారే యాయన గుణముల వర్ణంపనేర్తురు.

(142) మనస్సొక్కపదార్థమైనను నందఱిమనస్సులు నాల్గువిధములు i బద్ధమనస్సు ii ముముక్షుమనస్సు iii ముక్తమనస్సు iv నిత్యము క్తమనస్సు.

(148) అప్పుడే గ్రంథులలోనుండివచ్చిన కప్ప మొదలగువాని పిల్లకుఁ దోకయూడి పోయినభూమిమీదను నీటిలోనునివసించఁగలదు. మనుష్యునకజ్ఞానమనుతోక యూడిపోయిన లోకములోనేగాక భగవంతునితోఁగూడనివసించఁగలదు. అనగా నట్టివాఁడులోకములోఁ దిరుగుచున్న జ్ఞాన మహాసాగరములోఁ బడక నీశ్వరునియందే తన దృష్టి ని నిల్పును.

(144) చేతులకు నూనెరాచుకొని పనసపండుఁగోసిన దానిఁసమంటుకొనిబాధించదు. అట్లేనీవు నిజమైన జ్ఞానమును (తత్త్వమును) సంపాదించిన నప్పుడీ ప్రాపంచకవ్యాపారములు, విషయములు నిన్నేమియుఁ జేయలేవు.

(145) చింతామణివలన బంగారముగఁ జేయఁబడిన యినుపతునుక నింటిలోనుంచినను బ్రెంటెంటలోఁ బారవేసినను బంగారు తునుకగ నేయుండును. ఇవిధమున నొక్కపర్యాయము భగవత్తాన్నిధ్యమునకుఁ బోవనేర్చినవాఁడు మహాకల్లోలముగనుండు గృహమునందుండిన నడవియందుండిన నొక్కటియే. ప్రాపంచక విషయములేవియువాతని నంటుకొనవు.

(146) సమద్రములో నొకనీళ్ళున నడుగుభాగమున సూదంతిరాయి యుండును. దానిపైఁబోవు పడవయొక్క యినుపమేకుల నన్నిటి నిది యాకషింఁచును. ఇప్పుడు చెక్కవూర్పు వదిలిపోవుటవల్ల పడవమనిగిపోవును. అట్లే యపారమైన భగవంతు

నిచేత భక్తునిమనమాకపిఠంపఁబడిన నీయనకుఁగల యహంభావత్వము, కపటము మొదలగు దుష్టగుణములన్నియు వదలిపోవును. అంతభక్తుని మన మిశ్వరునియందు లీనమగును.

(147) నూతనముగవచ్చిన కోడలు గృహకృత్యములఁ జక్కఁబెట్టుచుండును. కాని సంతానముకలిగిన తరువాతఁ బూర్వమువలె నింటిపనిఁజేయనేరదు. దీనిని జేయుటయం దామెకు సంతోషముండదు- ఎప్పుడు చిల్లను దగ్గిరబెట్టుకొని ముద్దాడి యాడుచుండును. ఇదేవిధమున నజ్ఞానియైనవాఁడు ప్రాపంచక విషయములందు సంతోషముఁ బొంది చేయుచుండును. ఒకతడవ భగవద్రూపముఁ గనుఁగొనినవాఁడు ప్రపంచ విషయముల నిచ్చయింపక సర్వకాలములందు మనస్సును సర్వశక్తునియందే లీనము చేయును.

(148) సిద్ధుఁడుపొందు స్థితియెట్టిది? (చక్కఁగుడికినయన్న మునకు, బరిపూర్ణజ్ఞానికి, 'సిద్ధ'యనిపేరు) వంకాయగాని బంగాళాదుంపగాని చక్కఁగుడికినపుడు 'మెత్త' పడును. మనుజుఁడు సిద్ధుఁడైనపుడు శాంతునిగను దయామూర్తిఁగను మారును.

(149) లోకములలో బంచసిద్ధులు కలరు- i స్వప్నసిద్ధులు. వీరు స్వప్నజ్ఞానముఁ బడయుదురు. ii మంత్రసిద్ధులు. వీరు పవిత్రమంత్రములజపించి పూర్ణులగుదురు. iii హఠాత్ సిద్ధులు. ధనమువారకిగాని, లేక ధనపలియైనకాంతఁ బెండ్లియగుటవల్లగాని యకస్మాత్తుగ భాగ్యవంతులగు నీదవారివలె నాకస్మికముగ బ్రహ్మజ్ఞానములగువారు హఠాత్ సిద్ధులు. ఏవిధముననో కొంతమంది పాపాత్ములు హఠాత్ సిద్ధులగుదురు. iv కృపాసిద్ధులు. ఈశ్వరానుగ్రహమువల్ల ముక్తిబొందువారు. అడవిని బాగుచేయుచున్నవానికి స్వంతముగ గృహిణిని నిర్మింప నవసరములేక బాతయింటినొకదానిఁ గనుఁగొనవచ్చును. ఇట్లేకొంతమంది యనాయాసముగ ముక్తిబొందుదురు. v నిత్యసిద్ధులు. వీరెప్పుడును బరిపూర్ణజ్ఞానులే యయి యున్నారు.

(150) కూరగాయలవీధికి మారముగ నున్నంతవఱకు మనమొక పెద్ద యకృత మైన ధ్వని వినుబడును. అవీధికిఁ బోయిన నొకరు వంకాయలు బేరముచేయుచున్నట్లు, మఱియొకరు పచ్చిమెరపకాయల బేరముఁజేయుచున్నట్లు నింకొక రింకొక బేరముఁజేయుచున్నట్లు మనకుఁ దెలియఁగలదు. అట్లే మానవుఁడు భగవంతునకు మారముగ నున్నంతవఱకు విషయాసక్తుఁడై వృధావాదములలోముగ్ధిపోవును. ఇవియున్న యా న ల డ భగవంతునిని సాన్నిధ్యమునకుఁ జేరినపుడు మాయమైపోవును. అప్పు డీశ్వరచిత్తముల జక్కగా గుర్తెలుంగును.

(151) 'జ్యో' యనుతెగవారు 'జేసన్'ను గొయ్యకుఁబట్టించి 'మేకులఁగొట్టించి నవాయన వారిని తమించవలయుననినను. కారణమేమి? సామాన్యత కొబ్బరికాయకు జి

న్నరంధ్రముఁజేసి లోపలికొబ్బరిని దాకవచ్చును. కామయెండిపోవును. ఇప్పుడు కొబ్బరిచిప్ప నంటుకొనియుండదు- ఇదివఱలోఁజేసినట్టిప్పుడుఁగూడ రంధ్రముఁజేసిచూచినలోపలికొబ్బరి వ్రేలికిఁదాకదు. 'జేసన్' యెందుకొబ్బరికాయవంటివాఁడు. అతని యంతరేంద్రియము బహిర్దేహముతో సంబంధముఁ గల్గియుండలేదు. అందువలన దేహమునకుఁ గల్గిన బాధ మనస్సునకులేదు. ఎంతలోతుగ మేకులను నాయన దేహములోఁ గొట్టినను దనశత్రువుల మేలుకై శాంతమనస్సుతో నాయనప్రార్థింపఁగలఁడు.

(152) ఒక వనితారత్నముశ కనేకమంది పిల్లలుకలరు. ఒకరికి నొక ముత్యమునిచ్చును. మఱియొకరికి నొక బొమ్మనిచ్చును. వీరు వీరితల్లినిఁగూడ మఱచిపోయి తమ కాటవస్తువులు దొరకినవియని సంతోషపడుచుందురు. అప్పుడుతల్లి గృహకృత్యముల నెఱవేర్చుచుండును. ఇంతలో నాపిల్లలలో నొకరు తనయాటవస్తువునుబోగొట్టుకొని "అమ్మా! అమ్మా! నాదిపోయినదే" యని తల్లినిగూర్చి యేడ్చును. ఈమె వానియొద్దకుబోయి పోయినదా'యని ముద్దాడును. కనుక నోమనుజుఁడా! ప్రాపంచక విషయములలో మునిగి జగన్మాతను మఱచితివి. వీనిని విడిచి యామెనుఁగూర్చి ప్రార్థించిన నిన్నామె దగ్గరకుఁదీసి కాపాడును.

(153) భగవంతునకు బెక్కునామములు, పలురూపములు కలవు. ఏరూపమును గోరి యేనామమును స్మరింతువో యా రూపమున నేనీకు సర్వశక్తుఁడయిన యీశ్వరుఁడు దర్శనమిచ్చును.

(154) నీటిగుంటకలదు- దానిలోఁబెరుగుచున్న పాచి, తుంగవలన వడ్డుననున్న నీకు నీ రగుపడదు- నీరునుఁజూడవలయుననిన గుంటలోపలికిదిగి తుంగను బాచిని దోలఁగింపవలయును- 'మాయ' నీసేత్రములఁ గప్పియున్నంతవఱకు నీవు భగవంతుఁడు లేడందువు- భగవంతునిఁ జూడవలయుననిన 'మాయ' యనుతెరను దోలగింపుము- నీకోరిక సిద్ధింపగలదు-

(155) వివాదములు పెట్టుకొనకుము- నీవెట్లాకదానిని నమ్మి యొకయభిప్రాయమును గలిగియుంటివో యితరులకుఁగూడ నంతస్వాతంత్ర్య మివ్వుము- వారినివారియిష్టమువచ్చినట్లు తలఁచనిమ్ము- వారికి నిష్టమువచ్చిన మతమునవలంబించనిమ్ము- వట్టివాదముల వలనబరమతస్థుని భక్తినినీవు చెఱుపలేవు- భగవదానుగ్రహముండిన నెవరితప్పులు వారెకనుగొందురు-

•

(156) మలయమారుతమువీచినపుడు కర్ణికలఁగల్గిన చెట్లన్నియు గంధపుచెట్లుగ మారునందురు. కర్ణికలులేని యరటి, వెదురు మొదలగు చెట్లమార్పు జెందకనుండును. "ప

విత్రత, మంచిగుణములు, భక్తి” వీనిగల్గినవారు భగవదనుగ్రహముకలిగినపుడు దైవత్వముఁ బొందుదురు. ప్రాపంచకకార్యాచరణపరాయణులయినవా రెప్పటివలె మార్పుబొందక నుందురు.

(157) పిల్లవాఁడు తల్లినిఁజూచి, “నాకాకలియగనపుడు నిద్రలేపవలసినద”నిచెప్పెను. అప్పుడు తల్లి ‘నీయాకలియే నిన్ను లేపున’ని బదులుచెప్పెను.

(158) నేను ప్రతిదినము నాహారము సంపాదించుకొనవలసియుండ భగవంతుని పెట్టు సేవింపగలను? నీ వెవరికొఱకు బనిచేయుచున్నావో వారే నీకుఁగావలసినదియిచ్చి నీ కోరికలఁదీర్తురు. పుట్టించినప్పుడే భగవంతుఁడు నీ కాహారము నేర్పఱచియుంచెను.

(159) నీకు నిజముగా భగవచ్చిత్రములఁగనుఁగొనుట కాసక్తియుండిన భగవంతుఁడే నీయొద్దకు సద్గురువునుబంపును. గురువునకై నీవు వెదకుకొనవలసరములేదు.

(160) ఒకానొకప్పు డొకదైవభక్తుఁడు వీధిఁబోవుచు సుక పాపాత్ముని పాదమును ద్రొక్కఁదటస్థించెను. ఈతఁ డమితకోపముఁదెచ్చుకొని యాసాధువును మూర్ఖువచ్చి పడిపోవునట్లుగాఁ గొట్టెను. సాధువుయొక్కఁమృల తమగురువునకుఁ తిరిగి తెలివినచ్చుట కనేకయుపాయములఁబన్నిరి కొంతకాలముయినతరువాత స్మృతము తెలిసి సాధువు కూర్చునియుండ వారిలోనొకరు, “అయ్యా! మీకిప్పుడు సేవఁజేసినదెవరియిడిగాను. ‘నన్ను కొట్టినవాఁడే సేవఁజేసెన’ని సాధువు బదులుచెప్పెను. సాధులకు మిత్రులని శత్రులనిలేరు.

(161) నల్లనిండ్లని, తెల్లనిండ్లని, యెఱ్ఱనిండ్లని యనేక భములయిన దిండ్లకలవు. వీనియొక్క నైగుడ్డలరంగులు మారుచున్నవికాని వీనిలోఁగల దూదియంతయు నొకజేకదా. అట్లే మానవులలో నొకరు సుందరముగ సుకరునల్లగా నొకరుపచ్చగా నుండురు. ఒకరు పశుశుద్ధులై మఱియొకరు పాపులైయుండురు. అయినను నందఱిలోనుండు భగవంతుఁడొక్కఁడే.

(162) జలమంతయు నారాయణస్వరూపమని సర్వవిధములయిన జలములఁద్రాగుటకూడునా? కూడదు. ఆవిధముననే భగవంతుఁడందఱిలోనున్న పుటికి మనుజుఁడు ప్రతియితరమనుజునిఁ బూజుకొనఁగూడదు. కొంతజలము కాళ్ళగుడుగుకొనుటకుఁ బనికివచ్చి కొంత దైవకర్మలఁజేయుటకుఁ బనికివచ్చి కొంత త్రాగుటకుఁబనికివచ్చి మఱికొంత యితరులుత్రాగుటకుఁ బనికిరాకయుండును. అట్లే పలువిధములయిన స్థలములుకలవు. కొన్ని

టికిఁ దగ్గరకుఁబోవచ్చును. కొన్నిటి లోతుపాతులఁ దెలిసికొనవలయును. కొన్నిటికిఁ జెంతకుఁగూడబోవక దూరముగఁ దొలఁగిపోవలయును.

(163) పెద్దపులిలోఁగూడ నీశ్వరుఁడు కలఁడని మనమాజంతువును సమీపించి యెదుర్కొనలేముగదా. అట్లే యతిసీచపదార్థములందుఁగూడ భగవంతుఁడున్నాఁడ వానిని మనము కోరఁగూడదు- దుష్టులసహవాసముఁజేయవలదు-

(164) ఒకతోటవాఁడు పేగలంతయుఁ దోటకునీరుఁబెట్టి యాపనిముగిసినతరువాత తోటలోఁజూడఁగా నొకనీటిబొట్టును నగుపడదయ్యె. ఎలికబొక్కలలోఁగూడ నీ రంతయు భూమిలోపలికిఁబోయినది- భక్తునిస్థితిఁగూడనిటువంటిదియే- ప్రాపంచకముఖములను గీర్తినిఁగోరి సర్వకాలములందు నీశ్వరుని నారాధించినను మనుజుఁడు లాభమును బొందనేరఁడు. ఏలయునిన కోరికలనెఁజేర్చుకొనుటలోనే కాలమంతయుఁగడచిపోవును. కనుక చిన్నతనమునందెట్లుండునో జ్ఞానమందుఁ బెద్దదాఁడయినప్పుడు నట్లేయుండును.

(165) భగవదారాధన సపస్యించుకొని యెగతాళినట్లువారియొద్ద వెప్పుడు భగవంతుని నారాధింపకును.

(166) 'పాలు, నీరు' ఈరెంటినిఁగలిపినఁ జక్కఁగఁగలసిపోవును- కనుక జ్ఞాని కాఁగోరువాఁడు ప్రపంచములోఁగల నందఱితోఁ గలసిమెలసితిరుగుచున్న నాయన కదివ అలోనున్న భక్తిత్సాహములుగూడ చచ్చిపోవును-

(167) మతభేదములగల్పించుట మంచిదియా? నీటిప్రవాహములో రెల్లు చెట్టు నిలిదియుండనేరదు- చలింపనినీరులోనుండగలదు- అట్లే భగవద్దర్శనముగోరువాఁడు మఱియితరవిషయములఁజూడలేడు. కీర్తిమర్యాదలకు నాశపడువారు మతభేదములగల్పించుచుందురు-

(168) 'వేదములు, తంత్రములు, పురాణములు' ఇవియన్నియు బాతపడిపోయినవి- మానవులెప్పుడు వీనిని నొకరివల్లనొకరు చెప్పుకొనుచునేయుండిరి- ఇంతవఱకు బ్రహ్మమును కర్ణించినవారెవ్వరునులేరు-

(169) సూర్యుని మేఖములు కప్పివేయుచున్నట్లు భగవంతుని మాయకప్పివేయుచున్నది- మేఖములువిడిపోయిన సూర్యుఁడగుపడునీతి 'మాయ'ను దొలగించిన భగవంతుని దగ్గనమగును-

(170) ఒకగురువుక నాఁడు తనశిష్యుఁడున్న మఠియొక యూరికిఁబోవుచుండెను ఈయనవెంట నెవ్వరును వెళ్ళజేదు- మాగళమందున నొకమాదిగవాఁడగుపడగాగురువు, 'ఓరీ నీవు నావెంట నాకరుగవచ్చెదవా? నీకుభోజనముబెట్టించెదను- రావలెనది' యని యడిగెను- 'నేను హీనజాతివాఁడను తమరికి సేవకునిగనుండుట యెట్ల'ని మాదిగవాఁడు తిరిగియడుగ గురువు, 'అయిననుసరియే నేను మాదిగవాఁడనని యెవ్వరితోఁ జెప్పవద్దు- ఎవ్వరితోమాట్లాడకుము- ఎవ్వరితో సహవాసముజేయకును'ని చెప్పెను- అందుల కా హీనజాతివాఁడొప్పుకొని వెంటవెళ్ళెను- అరుణోదయమువేళ గురువు భగవత్ప్రార్థన ముఁజేయుటకుఁ గూర్చుండెను- ఇంతలో నక్కడికి నొకొకబ్రాహ్మణుఁడువచ్చి యా సేవకునిఁజూచి 'ఓరీ నీవక్కడనున్న నాపాదరక్షలఁగొనిరమ్మ' అనిచెప్పగా నీతఁడుగురు వాఙ్మప్రకారము బదులుచెప్పక నూరకయుండెను- ఆబ్రాహ్మణుఁడు తర్వాత నెన్నిప ర్యాయములుచెప్పినను మాట్లాడకనుండెను- అంత బ్రాహ్మణుఁడుకోపమువహించి 'ఓరీ దుర్మార్గు! నీవేల బ్రాహ్మణునిమాటవినవు? నీవేరేమి? నిజముగా నీవు మాదిగవాఁడవు కాదా?'యనిపలుక నాహీనజాతివాఁడు దీనస్వగముతో 'నయ్యా! కనుఁగొంటిరా? ఇక ముందు నిచటనీలువలేను- నన్ను పోనిండు' అనిచెప్పి పరుగెత్తిపోయెను- 'మాయ' ఈ మాదిగవానివంటిది- దానిఁగనుగొనఁగానే యది వాసంతటనదియే మనయొద్దనుండి పారి పోవును

(171) 'హరి' భయంకరముగనుండునట్లు సింహపుత్రులనుదాల్చుకొని తనతోబుట్టు వాఁడుకొనుచోటికిపోయి భిక్షరగానమును- ఆమెభయఁపడి పెద్దగా గోలఁబెట్టి 'యీ యాపత్తునుండితప్పించుకొనలేననితలంచి యాశవదలుకొనును- కాని హరి తన మొగముపై నున్న తోలునుదీసివేసిన నామె తత్కణము 'అన్నయ్యా! నీవేనా'యని యనును- మాయ వల్ల మోహింపఁబడినవారిసంగతియు నింతయే- 'మాయ'యను తెరనుదీసివేసిన బరబ్రహ్మ మిదివరలో ననుకొనుచున్నంత భయంకరముగానుండక దయామూర్తికవలెనగుపడును-

(172) జీవాత్మ, పరమాత్మలనఁగా నేమి? నీటిలోనొకకొయ్య నడ్డముగబెట్టుదువు అప్పుడు నీరు రెండుభాగములుగానగుపడును- అట్లే మాయవలన నాత్మ రెండుగా నగు పడినప్పుటికి జీవాత్మ, పరమాత్మలాక్కటియే-

(173) ఒక పెద్ద పంచదారగుట్టకలదు- చిన్నచీమ కొద్దిపంచదారనుహరించును- పెద్దచీమ యొకకొంచెనుపహరించును- ఇంతమాత్రమున నాగుట్ట యేమాత్రము తగ్గదు- భగవంతుఁడొక పెద్ద పంచదారగుట్టవంటివాఁడు- ఆయనభక్తులు చీమలవంటివారు- నీరు భగవద్గుణముకొంచెము తమకుఁగల్గినను పంతోషింతురు- ఈశ్వరగుణములన్నిటి బొంది నవారెవ్వరునులేరు-

(174) కొంతమందికి గొద్దిగా ద్రాగిన నేమత్తుకల్లును- కొందఱికి రెండుమూడు బుడ్లు త్రాగినగాని మత్తుకలుగదు- ఇట్లయినను వీరిద్దఱికినుండు మత్తునుఖ మొక్కటియే- అట్లే భగవత్సభయొక్క కిరణమొక్కటివచ్చితాకిన సంతోషింతురు- మఱికొందఱు భగవత్సాన్నిధ్యమునకుఁబోయినప్పుడుమాత్రము సంతోషముఁబొందుదురు- కానివారియిద్దఱియదృష్ట మొక్కటియే-

(175) సజ్జనసాంగత్యము బియ్యపుకుడిలివంటిది- ఈకుడిలి సారాయిమత్తునుబోఁ గొట్టును- ప్రాపంచకవిషయాసక్తి యెక్కువయి మత్తెక్కియున్నవారు సజ్జనసాంగత్య ముఁజేసిన మత్తువదలి బాగుపడుదురు-

(176) చాలాభాగ్యవంతుఁడయిన యొకజమిందారునకొక నాకరుకలఁడు- ఈయన గ్రామాదులకుఁబోయి విశేషప్రారక్పత్యముఁజేయుచుండును. జమిందారుయొద్దకుఁ బోయినపుడు ప్రజలబాధలన్నియుఁ జక్కగఁ దెలియఁజేసి యతి సాధుగూఁము గనఁబఱచి యందఱికిఁబక్షపాతములేకుండ న్యాయముజూపునట్లునటించును. అధికారికి వంగివంగి మాట్లాడును- అట్లే పవిత్రులు భక్తులునైవారిసాంగత్యమువలన దుష్టులుఁగూడబాగుపడుదురు- దుర్జనులు సజ్జనులఁజూచి భయఁపడి గొఱవించుచు కొన్ని దినములగునప్పటికి సజ్జనులు గామారుదురు.

(177) కొయ్య తడిదియైన నగ్నిలోఁబెట్టినపుడు తడియారి యంటుకొనిమండును- అట్లే దుష్టులయినవారిమనస్సుయందుఁగల కోరిక'యను తడి సజ్జనసాంగత్యమువలన వారి పోయి వివేకమనుయగ్ని వారిలోఁపలమండును-

(178) జీవితకాలము నెట్లుగడుపవలయును? అగ్నిహోత్ర మిటునటుమండకుండు నట్లు మన మెట్లు సరిచూచుచుందుమో యట్లే యప్పుడప్పుడు దుష్టులమనస్సు సజ్జనసాంగత్యమువలన పరిశుద్ధముచేయఁబడుచుండవలయును-

(179) కమ్యురివాఁడెట్లు తిత్తులలోగుండనూదుచు గొలిమిలోనిప్పు చల్లారిబోకుండ నిల్చుకొనునో యట్లే సజ్జనసహవాసముఁజేయుచు మనమనస్సును పరిశుద్ధముగఁ జేసికొనుచుండవలయును-

(180) సమాధియందున్నవాని మనస్సెట్లుండును? కొంచెముకాలము వైశిషీయఁ బడి తిరిగి నీటిలోపలికి వేయఁబడిన చేపమనస్సువలెనుండును-

(181) సత్యజ్ఞానమనఁబడు వెలుతుగును బొందిప్రకాశించుమనస్సుగలవాడే నిజమైన మనుజుఁడు- తక్కినవారందఱు బేరునకుమాత్రము మనుష్యులు-

(182) అహంభావత్యము రెండువిధములు: 1 వివేకాహంభావత్యము- 'చూచునది వినునది, అనుకొనునది నేనుకాదు- ఈదేహము నాదికాదు- నేనుకాశ్వతుఁడను, సర్వజ్ఞుఁడను, స్వేచ్ఛుఁడను' అనియిట్లుతలచుట వివేకాహంభావత్యమనబడును. 2 "ఇదినాయిల్లు, నాదేహము, నాపిల్లలు, నాభార్య" అనియిట్లుకొనుట యవివేకాహంభావత్యము-

(183) భగవంతునిఁ దెలిసికొనినవాఁడొకఁడు- భగవంతునిఁ బ్రేమించువాఁడొకఁడు కలిసి యిద్దఱొక యడవిలోగుండ వెళ్ళుచున్నారు- ముగ్ధమున నొక పెద్దపులి వారికగు పడినది- అప్పుడు ప్లాని 'మనము పరుగెత్తవలసినపనిలేదు- భగవంతుడే మనలను గాపాడును' అనిపలికెను- ఈమాటలవిని భగవంతునిఁ బ్రేమించువాఁడు 'నడచోదరా! మనమిప్పుడగత్యము పరుగెత్తుకొనిపోవుదము- స్వయంకృషివలన జేసికొనఁగల్గినదానికిఁగూడ భగవంతుని నేలబాధనెట్టవలయును?' అని బదులు చెప్పెను-

(184) ఈశ్వరజ్ఞానము పురుషునివంటిది- భక్తి స్త్రీవంటిది- జ్ఞానము భగవంతుని భవముయొక్క ముండఁజేగడపయొద్దకుఁ గొనిపోవును- భక్తి యాభవనాంతర్భాగమునకు గొనిపోవును-

(185) రాంబందు లాకాశముయొక్క వైభాగమున నెగురుచుండును- అయినను వానిమనస్సు భూమిమీదనుండు కశేబములమీదనేయున్నది- అట్లే బాగుగా జదివిన విషయాసక్తులు తమదుట్టుచున్న వారందఱికి మహావేదాంతములఁబోధించుచున్నను వారి బుద్ధి ప్రపంచవ్యాపారములనుండువ్యాపించి యాలోచనలఁజేయుచుండును- పరుల పొగిడికమాటలకు సంతోషపడుచుండును- బంగారముఁ గోరుచుండును-

(186) గ్రంథములఁజదివి భగవంతునివల్లించఁబ్రయత్నించుట, కాసీబొమ్మనుఁజూచి కాసీనిగూర్చి చెప్పఁబ్రయత్నించునట్లుండును-

(187) 'స, రి, గ, మ, ప, ద, ని, స' యని నోట ననవచ్చును- కాని యాక్షరముల సంగీతవాద్యముపైఁ బలికించుట చాలాకష్టము- అట్లే మతమునుగూర్చి యుపన్యాసముల నివ్వవచ్చును- అనుభవముఁ గల్గియుండుట దుగ్ధభము.

(188) “ i దంతములు ii నమలుట కుపయోగించు దంతము” లను తెండువిధములయిన దంతములు గజమునకు గలవు- శ్రీకృష్ణుడు మొదలగువారు లోకములో మనుజులవలె దిరుగుచున్నను వారిమనస్సు కర్మరాహిత్యమై వెలుగుచుండును.

(189) గొప్పయుపస్థానములిచ్చి బోధించగలవానికి నాత్మజ్ఞానాభివృద్ధియుండదు- అట్టివానినిఁగూర్చి మీయభిప్రాయమేమి? తనస్వాధీనములోనున్న పరులయొద్ద నిగాను ఖర్చుపెట్టెనట్లుండును- తనకప్పుడేమియు నష్టములేదుగనుక నితరులకు ననాయాసముగ సలహాలివ్వవచ్చును- ఆమాటలు (అభిప్రాయములు)గూడ నితరులవికాని తన స్వంతముకావు-

(190) కేలములవేయించుటకు గుండను నిష్పమీదఁబెట్టి దానిలోఁబడ్డనుబోయుదురు- వేగినగింజ యెగిరిపడుచుండును- ఏమాత్రము పచ్చియున్నను నణగిపడియుండును- అట్లేలోకమును బూర్తిగాఁబడఁచువారుందురు- వీరకేలోపమునుండదు- భూమిపైని వృక్షలిగినవారందఱు లోపములుకలవారే-

(191) వెన్నపూసనుదీసి మట్టిలోనుంచురు- ఉంచినట్లయిన దానిరుచి తగ్గిపోవును- కనుక దానిని నీరుగల యింకొక గిన్నెలోవేయుదురు- ప్రపంచములోనుండిజ్ఞానముఁబొందినవారు భ్రాంతిఁగలుగఁజేయు లోకములో నింకనుండినవారి కదివఱలో నున్న జ్ఞానముగూడ నశించును- కనుక ప్రపంచమును దృఢించి బ్రతికినవాఁడు జ్ఞానాభివృద్ధిఁగాంచును-

(192) మురికిగదిలోఁగూర్చున్న పుడు నీదేహమున కేమాత్రముమరికికాకపోవునా? కాకపోదు- అట్లేదుష్టల సహవాసముఁ జేయుచు నెంతజాగ్రత్తఁ దీసికొనుచున్నను, నెంతమతమనోనిశ్చయముఁ గల్గియున్నను నీకువారియలవాట్లు, బుద్ధిపట్టుబడకమానవు-

(193) ఒకబ్రాహ్మణుఁ డొక సన్యాసియుఁగలసి లోకవ్యవహారములను మతవిషయములనుగూర్చి ముచ్చడించుచుండెరి- తుదకు సన్యాసిబ్రాహ్మణునిజూచి “చూచితివా ఈలోకములో నొకరినొక రాసింపుకొనియుండఁగూడదు. అట్లుచేయుటకు వీలులేదు-”అని చెప్పెను- ఈమాటలసత్యమును బ్రాహ్మణుఁడునమ్మజాలక సన్యాసితోఁరాత్రింబవళ్ళు కష్టపడి దేనికై మనముపనిఁజేయుదుమో యాసంసారము నాసింపుకొనియుండదగదా? నాకు కొంచెము తలనొప్పి వచ్చినప్పుడు నా తల్లి తనకదివచ్చినటుగాఁ దలంచి యెంతో పనిఁజేయును- అట్టితల్లినిఁగూడ మనమేలును గోరుదానినిగాఁ దల్చుకుండుట నా కష్టములేదు- మీరుచెప్పినమాటలయందు నాకు నమ్మికలేదు-”అని పలికెను- అప్పుడా

సన్యాసి, “నిజముగా నీతల్లియట్లుచేయునెడల నామె నీమిత్రకోటిలానిదే. నిజమును విచారించిన నీతల్లియునట్టిదిగాదు. తల్లిగాని, భార్యగాని, పిల్లలుగాని సమయమువచ్చినపుడు వారిప్రాణముల నిచ్చెదరనుమాట యసత్యము. అదికలలోవారతఁ- దీని నిజమును నీ వనుభవించి చూడవచ్చును. ఇంటికివెళ్ళి యేదియోబాధ గల్గినట్లు నటించియేడ్వము. అప్పుడు నేనువచ్చి యొకచిత్రముఁజేసెదను” అనిచెప్పి బ్రాహ్మణునినింటికిఁ బంపెను. ఈతఁడువచ్చి సన్యాసిబోధించినరీతి నాచరించెను. వైద్యులువచ్చినలాభములేకపోయెను. ఈయన(బ్రాహ్మణుని)తల్లి యేడ్చుచున్నది. దారాపుత్రులు ఘోషిల్లుచుండిరి. ఇంతలో మనసన్యాసి యటకరిగినాఁడు.

ఈతఁడు, “ఈరోగము మానునదికాదు. ఎవ్వరయిన వారిప్రాణముల నిచ్చువారున్న నీయనబ్రతుకవచ్చును.” అనిపలికెను. ఈమాటలువిని యందఱి మొగములు తెల్లవోయినవి. అంతటనాసన్యాసి ముసలిదియైన బ్రాహ్మణునిపిల్లనిజూచి, “అమ్మా! నీకీ ముసలితనమునందు బడుచువాడయిన నీకొడుకుబోయిన నీవు బ్రతికియుండినను జచ్చినను నొక్కటియే. కనుక నీప్రాణములనిప్పు డివ్వవలసినది. నీ కుమారుఁడుఁ బ్రతుకును. తల్లివైన నీవే యీయంపకారము జేయుటకు వెనుకకుదగ్గిన మఱియేవ్వరిచ్చెద”రని యనెను. ఆమెయేడ్చుచు. “అయ్యా! నీవేమిచెప్పిననుఁ జేయుటకు సిద్ధముగనున్నాను. కానియొక్కసంగతి—నాప్రాణము, నాప్రాణము- అమ్మా, నాకొడుకు ప్రాణమును నాప్రాణముతోఁజూచిన నెటువంటిది యెంతగొప్పది. నేను వచ్చిపోయిన నీచిన్నవారెను గుడురని తలచిన నాకుగడుభయము కల్గుచున్నది. ధైర్యము తప్పిపోవుచున్నది. నాదు రద్దవుమువలన వీరందఱు నున్నారగుదా” యని బదులుపలికెను.

ఇట్లు సన్యాసికి బ్రాహ్మణునితల్లికి వాదము జరుగుచుండ బ్రాహ్మణునిభార్య తన తలిదండ్రులజూచి, “మికొఱకు నేను ప్రాణములివ్వలేను” అనియేడ్చుచుండెను. ఇంతలోసన్యాసి యామెవంకకు దిగి, “నీభర్తగదా. వారికొఱకు నీవేమయిన నీ ప్రాణము నిత్తువా?” యనియడుగ నీమె, “నేనేనా, దురదృష్టవశాత్తూ, నాకు విధవరికము వచ్చినను సరియే. బిడ్డపోయిన డుఃఖము నా తలిదండ్రులకు నేను కలుగఁజేయను” అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఈవిధమున బ్రతివారును వెనుకకుదీసిరి. అప్పుడా సన్యాసి, ‘ఎవ్వరును బ్రాణము నివ్వలేరట. ఇతరులపై నాపించుకొనియుండుటకు వీలులేదనుమాట సత్యమిప్పుడైనను దెలిసికొంటివా?’ యని బ్రాహ్మణునితోఁజెప్పగ నీతఁడు తేల్చిచెప్పుకొని సంసారముఁ ద్యజించి సన్యాసివెంటవెళ్ళి బాగుపడెను.

(194) మనస్సునందు దుష్టబుద్ధుల నుంచుకొనుట యగ్రజాతి బ్రాహ్మణుడువెల్సి మాలవానియింటిలో నివసించినట్లుండును. ధనముగలిగి పెద్దమనిషియైనవాడు పెద్దపట్టణమునందు వెనుకప్రక్క నొక చిన్న పందులో నివసించినట్లుండును.

(195) నీరురాతిలోపలికిఁ బోలేనిరీతి నీశ్వరజ్ఞానమునుగూర్చి యివ్వబడిన సలహా బద్ధజీవున కంటుకొనదు.

(196) గోరును భూమిలోపలికి గ్రుచ్చవచ్చునుగాని రాతిలోపలికి గ్రుచ్చలేదు. అట్లే సజ్జనులమాటలు నమ్మక స్థులకుఁ జెవిదూరునుగాని నమ్మకము లేనివారికిఁ జెవిదూరవు.

(197) బురదమట్టిపై నడుగులు పడునుగాని రాతిపై నడుగులు పడనేరవు. అట్లే భక్తునిమనస్సు భగవంతుని జ్ఞానమును గ్రహించునుకాని బద్ధమనస్సు గ్రహింపనేరదు.

(198) పిల్లలకు సంసారసుఖము తెలియనట్లు ప్రపంచకవిషయానక్షులకు నీశ్వర సమయోగమనిన నర్థముకాదు.

(199) మురికిగానున్న యద్దములో బ్రతిరూపముగపడునా? అగుపడదు. అవిధి ధమున నవరికుద్ధాత్మచకు నీశ్వరుడగుపడెడు. నిర్మలమయిన దర్పణమెట్లు ప్రతిబింబ మగుపఱచునోయట్లు పరికుద్ధాత్మయందు భగవంతుడు కనబడును.

(200) ఒకమరదిండుకలదు- దానిపై గూర్చున్నపుడు తగ్గి తిరిగిలేచినపుడు యధారూపమును వహించును. విషయానక్షులయినవారి మనస్సుగూడ నటువంటిదియే- మతబోధలు చెవినిబడుచున్నంతవఱకు మంచితలపులు కలుగుచుండును- కానిలోకవ్యవహారమును జక్కఁబఱచుకొనుచున్నపుడు భగవంతుని మరచిపోయి యపరికుద్ధ తలపులు తలచెదరు.

(201) ప్రపంచముఁ గోరువారిని కులభముగఁ గనుఁగొనవచ్చును- అట్టివారు భగవత్ప్రార్థనల నల్పనపును తాముగూడ నలుపరు- ఈశ్వరకీర్తనలకుఁ జెయ్యొగ్గరు- భగవన్నామమును స్మరింపరు- వీలుగానున్న జేయువారినిగూడ నడ్డగించెదరు- మతావలంబులఁ దీర్చుచుండురు- ఇటువంటివారు ప్రపంచకలాలులుగాక మతియెవరు.

(202) మొనలివీపు చాలాదట్టముగనుండును. బాణమువేసిననుదానిలోఁ బ్రవేశింపదు- అట్లే ప్రపంచప్రియునకు మతియును బోధింపవచ్చుగాని యెంతఁజెప్పినను వారిమనమున కక్కదు.

(203) పాపాత్ముని మనస్సు యంగరములు చుట్టుకొనిన జాట్టుకంటిది- దీనిని
న్ని పర్యాయములు తిన్నగఁదీసినను సరిగానుండదు- ఇట్లుచేయుటకు నీవుచేయు కృషి
యంతయు నిష్ఫలమగును- అట్లే దుష్టుని మనస్సును సరిజేయుట దుర్లభము,

(204) విశేషదూరములోనున్న యొకపట్టణమునకుఁ జేపలనమ్ముకొనుటకుబోయికొంత
మందియాడవాండ్రు తిరిగివచ్చుచుండిరి- వీరికిమాగమునఁబెద్దవాన కొట్టుటతటస్థించుటవల
నఁదమయూరికిఁ జేరలేకదగ్గరలోనున్న యొక పువ్వులమ్ముకొనువాని యింటికి నారాత్రి ప
రుండుటకు వెళ్ళిరి- దయాపరుఁడై యాతఁడు తనయింటికవచ్చినవారికి నొకగదిజూపిం
చి పరుండుడనియెను- తెల్లవాతిన తరువాతనమ్ముకొనుటకు నూతనపుష్పములఁదెచ్చియాగృ
హధికారి యాగదిలోనుంచెను- ఇంద్రవలన గదియంతయు ఘుమఘుమ వాసనగొట్టుచుం
డెను- అక్కడఁబరుండువలసిన యా స్త్రీలకు బూలవాసన నసహ్యముగాఁ దోచెను-
కంటితొప్పను వాల్చినవారులేరు- ఇట్లుండ వారిలోనొకరు, “అమ్మోనా! ఈ పాడు
పూలు మననిద్రను కింగపఱచుచున్నవి- కనుక మనతట్టలను (చేపల తట్టలను) ముక్కు
లయొద్దఁ బెట్టుకొనెదము- అప్పుడావాసనపోవును- మనకు నిద్రపట్టును” అని యుపాయ
ముఁజెప్పిరి- అప్పుడు తక్కుఁగలవాండఱుఁ గడుసంతోషించి యట్లుజేసి గురకలుబెట్టు
చు నిద్రవోయిరి- దుర్గణములు దుష్టులకుండి వారికిఁజేయు హానినిదలఁచుకొనినఁజాల క
ష్టముగ నుండును-

(205) ఒకమానవుఁడొకప్పుడు, “నాపుత్రుడయిన హరి పెరిగినతరువాత వాని
కిఁ బెండ్లిజేసి నేను వానికి సంసారము నప్పగించి లోకమును విడిచివేసి యోగము నభ్య
సించెదను” అని భగవానునితోఁ జెప్పెను- ఈమాటలవిని యాతఁడు, “నీకెప్పుడును భ
గవంతునిఁ బ్రార్థించుటకు సమయముదొరకదు- హరిగిరినాకు చాలాయఁటుకొని వదల
క నున్నాడనియు, నేనీలోకమును విడిచిపోయిన తర్వాత నాసాంగత్యమువారికి నుం
డదనియు, నాకు మనమఁడుపుట్టి యాతనికి పెండ్లికావలయుననియు నప్పుడు పలికెదవు.
ఈ కోరికలకంత ముండదు” అని బదులుచెప్పెను-

(206) పాపకముగూటిలో, నేరుకొనఁబడిన వడ్లగింజలు నిండియున్నట్లు విష
యాన క్షునితో మాట్లాడునపుడు వానికిఁ గోరికలు, దుష్టతలంపు లున్నట్లుతేటతెల్లమగును.

(207) తుపానుకొట్టుచున్న పుడేది యశ్వశృంగమో యేదినటనృత్తమో తెలిసి
కొనుట కష్టము- అట్లేనిజమైన జ్ఞానమనఁబడు తుపానుకొట్టునపుడు మనుజులందు మతి
భేదములు కనఁబడవు-

(208) కాల్చనివండ పగిలిపోయిన గుమ్మరివాడు దాని చెక్కలను మఱియొక నానిని జేయుట కుపయోగించును- కాని కాల్చినవండ పగిలిపోయినదాని చెక్కలందు కు బనికిరావు- అజ్ఞానదశలోనుండి చనిపోయిన దిరిగివుట్టును- జ్ఞానియై ముక్తిబొందిన వుడు తిరిగివుట్టడు-

(209) ఉడికినవడ్లు మొక్కలు మొలువవు- వట్టివడ్లే విత్తనములకు బనికివచ్చును- అజ్ఞానియై ముక్తిబొందినవాడు తిరిగి జన్మమై తన నవసరములేదు. అట్టి పూర్ణజ్ఞానము బొందనివాడు సిద్ధుడయ్యేటంతవఱకు బుట్టుచుండుచుచునే యుండవలయును-

(210) పిల్లవాని ప్రేమ పూర్ణమయినది- భాగింపఁబడియుండలేదు- పెండ్లియయినపుడు సగమైనను భార్యకు బంచివెట్టెనడును- పిల్లలువుట్టిన తరువాత మిగిలిన సగము ప్రేమలో సగభాగము పిల్లలకు బంచివెట్టెనడును- తక్కినపావు తలిదండ్రులకు, మర్యాదకు, గీతానికి, గర్వమునకు, దుస్తులకు నివ్వఁబడును- ఇంక భగవంతుని కిచ్చుటకక్కడ గలదు? లేదు- కనుక బిల్లవాడయి యుండగనే భగవంతునిఁ బ్రేమించిన ద్వరలో దేవుడు దర్శనమిచ్చును- వయస్సునందుఁబెద్దలయినవానికి భగవద్దర్శనము కలుగుట దుర్లభము.

(211) చిలుకకు మాటలఁ జిన్నప్పడే నేర్పవలయును- పెద్దదైన తరువాత దానికి మాటలు రావు- కనుక మనుజులకుఁగూడ వయోవృద్ధులైన తర్వాత నీశ్వరునిపై మనస్సు నిల్పుట దుర్లభము- చిన్నతనమునం దిట్లుచేయుట కడుసులభము-

(212) వెదురుకట్టను దేలికగా వంచవచ్చును- అది పెద్దదయి వాసమయిన తరువాత నెంతసూక్ష్మముఁజేసినను వంగక బలవంతముమీద వంగి విరిగిపోవును- అట్లే పనివాని మనస్సు ననాయాసముగ భగవంతునిపైఁ ద్రిప్పవచ్చును- కాని యజ్ఞానియైన ముసలివానికినిది నేర్పఁబోయిన నసలుకే మోసమువచ్చును- ఏమాత్రము నీలుపడదు-

(213) చెండువంతుల నీశ్వరోగ్రహిణ యొకవంతు పాలుగడ్డకట్టిన పాలుగామారుటకుఁ జాలకాలము పట్టును. అట్లే విషయాసక్తుడైన మానవుని హృదయమునందును దుష్టతలంపులఁ దొలగించి పరిశుద్ధముఁజేసి సాగవంతముగఁ జేయుట కడుకష్టసాధ్యమైన కార్యము.

(214) అందఱు భగవంతునిఁ జూడగలరా? ఎవ్వరు సుపవాసముఁజేయలేదు. కనుకఁ గొందఱు పగలు తొమ్మిదిఘంటలకు భోజనముఁజేయుదురు. కొందఱు పండ్రెండుఘంటలకు గొందఱు సాయంత్రము చెండుఘంటలకు భుజింతురు- అందఱు నొక్కప

ర్యాయమైనను గాకపోయినను నీ జన్మయందయినను గాకపోయినను భగవంతుని నెవ్వ డోయొకప్పుడు చూడగలుగుదురు. చూచితీరుదురు.

(215) ఆనందబాష్పములు, కన్నీరు' ఈరెండునేత్రముల నుండియే కాలును. కాని కన్నీరుకొలుకులనుండి కాలును. ఆనందబాష్పములు నేత్రాగ్రములనుండికాలును.

(216) ప్రేతభూములందు శవములు శాంతముగఁ బడియుండ రాబందులు మొదలగు పక్షులు నక్కలు మొదలగు మృగములు పిలువలిపేరంటముగఁ దత్సవముల భక్షించుటకు వచ్చుచుండును.

(217) అగ్నిఁజేసినపుడు చుట్టుప్రక్కలనుండు దోమలన్నియువచ్చి దానిలోఁబడి మృతినొందుచుండును. అగ్ని వెళ్ళి దోమలఁ బిలుచుటలేదు. అట్లేపూర్ణులైనజ్ఞానుల బోధగూడనుండును. తత్వమును బోధించుటకై వీరు పరులయొద్దకుబోవరు. కాని నలుదిశల నుండి జ్ఞానబోధ నాశించినవందలకు జనులు వచ్చెదరు.

(218) మితాయి, పంచదారలున్న స్థలములకుఁ జీమలు వాటియంతట నవియే వచ్చుచుండును. కనుక నీవు పంచదారవగుటకుఁ బ్రయత్నింపుము. అప్పుడు చీమలునీవు పిలువనక్కఱలేకనే నీయొద్దకు వచ్చును.

(219) మనుష్యులు మేలుకొనియున్న యింటిలో దొంగలు ప్రవేశింపఁజాలరు. ఆవిధముననే నీవుజాగ్రత్తగానుండినయెడల దుష్టతలంపు లేవియు నీ మనస్సునందుఁ జొచ్చి నీ మంచితనమునుఁ జెడగొట్టవు.

పక్షియొగిటిపోయిన పంజరమునకు, బ్రాణముపోయిన శరీరమునకు నెవ్వరు లక్ష్యముఁజేయరు.

(221) చమరులేక దీపము వెలుగనట్లు భగవంతుని సహాయములేక నెవ్వరు సజ్జీవితమును జీవింపనేరరు.

వేటాడబడిన మర్కటమెట్లు వేటకానిదగ్గర బ్రాణములవిడుచునో యట్లు మనుజులు శృంగారముఁజూచిన బ్రాణముల విడిచెదరు.

(223) దుష్టవర్తనముగల్గిన స్త్రీ యొకపరిశుద్ధ హృదయునకుఁ దన దుష్టత్వమునే రుపటకుఁ బ్రయత్నించినసేమియుగూ? చక్కఁగఁబండిన మామిడిపండును వత్తినటెంక,

గుజ్జాతప్పించుకొనిపోయి నోలుమనచేతిలోఁ జిక్కును. అట్లే పవిత్రుని మనస్సు భగవత్సాన్నిధ్యమునకుఁబోయి దేహము మాత్రమిఁ శ్రీయొద్దనుండును.

(224) భవమునలన రొట్టెయు వెన్నయునచ్చును- ఇది కలిగినంతమాత్రమున నెత్తురుఁ గండయు నేర్పడునా? ఏర్పడదు- కనుక నా భవమును సంపాదించుకొనుటయే జీవితముయొక్క ముఖ్యపని యని తలంపకుము.

(225) వాయుదేవుఁడే గంధపుత్రువు వాననను శవముల దుర్వాసనను సెక్కుపర్మాయఁజేసి తీసికొనిపోవును- కాని యాతఁడు వానికినంటుకొనఁడు- అట్లేజీవన్ముక్తుఁడు లోకములోఁ దిరుగుచున్నను విషయములందు మనస్సుఁ జొరఁనీయఁడు.

(226) నూదిగంధ్రమునందు ధాన్యము నెక్కించవలయుననిన ధారపుకొనను సన్నముగఁజేసి పొడుచుకొనియుండు చిన్నపీచులను దీసివేయును- అప్పుడనాయాసముగ ధాన్యము నూదిగంధ్రమునందు దెక్కును- ఇక్కరణి నీవు భగవంతునియందు మనస్సు నిలుపవలయుననిన శాంతి, గర్వహీనత్వము, అహంకార నిర్మలముండి కొరికలఁజంపివేయుము.

(227) ఒకమాగ్గమునందు దొకసాముబొక్క కలదు- పాము కఱచు నేమోయని భయఁపడి యెవ్వరు నాశ్రయము వెళ్ళరు. మహాత్ముఁడొకఁ డాదారిఁబోవుచుండ నాదు వ్యసంగము వానినిఁ గఱచుటకుఁ దరుముకొనివచ్చెను- కాని వానియొద్దకు వచ్చినపుడు దానికి దాని క్రూరత్వముపోయి సానుత్వము పట్టుబడెను. అప్పుడా మహాత్ముఁడు “నన్ను కఱచుటకుఁ దలచినచ్చితివా?” యని యడుగ సిగ్గుపడి సర్పమేమియుఁ బదులుఁజెప్పకఁబోయెను. అంత నిఁకముందెప్పు డెవ్వరినిఁ గఱచుటకు బోవకుమని చెప్పి మహాత్ముఁడు వెళ్ళిపోయెను. అప్పటినుండి పాము మాటలజ్ఞప్తియందు మంచుకొని యెవ్వరికి హానిఁ జేయక నుండె. పామునకు విషముపోయినదని తలచి యందఱు దానిచెంతకుఁజని యిట్లుమనచ్చి నట్లు హానిఁజేయసాగిరి. కొందఱుశోకముబట్టి జరజలఁగిరి. కొందఱుకొట్టిరి. ఇట్లు చేయఁబడిన పాము బాధల కంతములేకయుండె. ఇంతలోఁ దిరిగి యా మహాత్ముఁడు తన్మాగ్గమునఁబోవ దట్టించి చిక్కియున్న యాసామునుజూచి, “ఇట్లు చిక్కిపోతివి. కాగఁగమేమి?” యని యడుగ నా పాము, “మీమాటప్రకారము నేనొరల కిప్పుడు హానిఁజేయుటలేదు. కాని వాయునాయుండుఁ గరుణా విహీనులై వర్షించుచున్నారని బదులుఁజెప్పెను. ఈ పలుకులని నీ మందస్మిత వదనారవిందుడై యామహాత్ముఁడు, “ఎవ్వరిఁ గఱవవద్దంటిని గాని భయఁపెట్టవద్దంటివా? కఠివకఁబోయినను బుసపెట్టుచు నీచెంతకు నితరులు గాఢుండునట్లు భయపెట్టుచుండవలయును. అట్లే నీవీలోకములోనుండునం

తనజన్మ నితరులు నీకు భయపడి గౌరవించునట్లు చేయుము- పరులకు హానికలంచకఁ బరులట్ల హాని బొందకుము.

(228) పండ్లతోనిండియుండి వంగియున్న చెట్టుతీరున గొప్పవాడవు కావలయు ననుకొనిన నీవు కాంతిఁగలిగి యణగియుండుము.

(229) త్రాసుయొక్క చెండుపళ్ళెములలో బరువైనది వాలిపోవును. తేలికయైనది పైకిలేచిపోవును. అట్లే సామగ్ధ్యమును సుగుణములనుగలవాఁడు సర్వకాలసర్వావస్థలందు నణగియుండును. కాని మూఢులయినవారు గర్వితులై విష్టవీగుచుందురు.

(230) మహాబుధులు భగవంతుని బంధుకోటిలోఁజేరినవారగుదురు. వారు దేవునిదమమిత్రునిగను సహవాసిగను నెత్తురుస్పృగలిగినచుట్టముగ నెంచుకొనెదరు. ఇంక సామాన్యులు భగవంతునిచేత స్పృహంపఁబడి యాచననురుచి దూరముగనుందురు.

(231) ప్రపంచములోనుండి ముక్తికై పాటుపడువారు కోటలోనుండి యుద్ధము చేయువారివంటివారు. ఇంక సన్యాసులు బహిరంగముగఁ బోట్లాడవచ్చినవారివంటివారు. బహిరంగముగఁబోట్లాడుటకంటెఁ గోటలోపలనుండిపోరుట యెక్కువ భద్రకరముగదా

(232) 'ఓజగన్మాతా! నీయందు నా కపారమైన భక్తి ప్రేమలుకలుగునట్లుగ్రహింపుడు' అని జగన్మాతనుగూర్చి ప్రార్థింపుము.

(233) విశేషముపాము లొకయింటిలోనుండును. అప్పుడాయుంటివారు కడు జాగ్రత్తగనుందురుగదా. అట్లే కామలోభాదులను పాములు పట్టిబాధింపకుండ లోకులలి జాగ్రత్తగానుండవలయును

(234) నీళ్ళకుండకడుగునఁ జిన్నఁద్రుముండినను దానిలోనీరంతయుఁ గారిపోవును. అర్విధమున నేమాత్రము విషయాసక్తియుండియుండినను సన్యాసిమైగూడ మానవుఁడుచేయుకృషి వృధాయగును.

(235) భగవంతుఁడు 'పామునై నేనుకరతును నైద్యుడనై నేనే తద్విషము నకు మందుచేయుదును. అట్లే నిందించుయధికారిని నేనే. శిక్షించు సేకకుండను నేనేమై యున్నాను' అనిచెప్పెను.

(236) భగవంతుఁడు దొంగవానిని దొంగతనముఁజేయుటనుబంపును- ఆ భగవం

తుండే 'దొంగలువచ్చెదరేమో' మేలుకొనియుండు'మని యింటివారికి నూహపుట్టునట్లు చేయును- ఆయన సకలపనులనుజేయఁగలఁడు.

(237) దేవునికొఱకై తమగురువులనుగూడఁ దిరస్కరించినవారు కొందఱుకలరు 'భరతుఁడు, ప్రహ్లాదుఁడు, శుకదేవుఁడు, విభీషణుఁడు, పరశురాముఁడు, బలి, గోపికలు' వీరటువంటివారే.

(238) నాటకకాలయం దొకఁడనేకవేషములువేయునట్లు భగవంతుఁ డీలోకమునందనేకరూపములకహించెను- ఒకదుస్తు ననేకమందిధరించుటకు వీలున్నట్లు పలుమృగములు మనుజులవలెఁగనఁబడినను బలురూపములధరించియున్నవి- కొన్నిటికిఁదోడేలురూపము, కొన్నిటికి సక్కరూపము, కొన్నిటికి నెలుగుగొడ్డరూపముఁగలదు-

(239) సన్యాసియగుటకు నర్హుడైనవాఁడెవఁడు? దుస్తులనుగూర్చి యాచారమును గూర్చి యేమాత్రమాలోచనఁజేయక ప్రపంచమునువీడుచువారంగఱు సన్యాసులగుటకు నర్హులు- చెట్టుకొనకుమొక్కి యక్కడనుండి ప్రాణభయములేక దుముకువారివంటివారు సన్యాసులగుటకు నర్హులయినవారు-

(240) పాము వివజంతువై కనునప్పటికి బాముమంత్రఁగఁడు దానిచెట్టుకొని యేభయములేక మెడయుండు బంగారుహారమువలెఁదాల్చును- అట్లే జ్ఞానులయినవారు కామలోభములనఁబడు విషము చేదగిలి బాధనొందరు-

(241) శాంతస్వభావమును సుగుణములనుగలిగి జీవయాత్రఁజేయుచుఁ బరులపొగడికలకు, నిందలకు లక్ష్యముఁజేయకుము-

(242) పరిగంటిరాయివైరాచి బంగారమేదియో రాగియేదియో కనుగొనవచ్చునుగదా- అట్లే సానులను, గపటసాధులను 'నింద, హింస'లనఁబడువరిగంటిగఁ తినుపయోగించి కనుగొనవచ్చును-

(243) లోకమునందుండినను లోకవ్యవహారానర్హుడవుకాకుము- కప్పును బాము చెంతనాడనిచ్చు- కాని పాము దానినిమ్రొంగకుండఁజూడుము.

(244) పరిశుద్ధాత్ముఁడు కొమ్ముగల దీపస్తంభముయొక్క త్రిపాళ్ళములోఁ బొంచిమాచి తుదకునవ్వును- ఏలయినన త్రిపాళ్ళములో వర్ణములన్నియునగుపడిన నవి

యన్నియు నిజమైన రంగులుకావనియుఁ బ్రపంచముగూడ నిట్టిదియేయనియు నాతఁడు తెలిసికొనును.

(245) ఒకరు 'ప్రకృతికి మార్పులే'దనిరి- మఱియొకరు 'బౌద్ధులో నగ్నియున్న పుడు బౌద్ధయొక్క- యసితవర్ణమునశించిపోవు'నని నుడివిరి- అప్పుడు భగవాన్ "మన న్ను వివేకాగ్నివలన దహింపఁబడినప్పుడు దాని నై జస్వభావమునశించును- అప్పటినుండి యది భ్రాంతికిఁగారణముకాదు."

(246) తెల్లఉల్లిగడ్డఁగమునుంచినగిన్నె నెన్ని పర్యాయములుతోమినను నావాస న పూర్ణముఁబోదు- అట్లే యెంతకృషి సల్పినను సహంభావత్వము పూర్తిఁగానశింపదు-

(247) విషయానతుఁడైనవాఁడు తేలికగా భవమును గాంతమద్యజించి భగవం తుని బ్రార్థింపలేదు- ఎన్ని కష్టము లెన్ని దుఃఖములుకలిగినప్పటికి జ్ఞానము దెచ్చుకొనఁడు-

(248) మనస్సునకు నిశ్చలతయుండునంతకంటకు సద్గురువున్నను, సజ్జనసాంగత్య మున్నను లాభముండ నేరదు-

(249) 'అపైకప్త'మనబడునాటగాఁ గింజలు మధ్యస్థానమునకుఁ జేరుటకుఁబూర్వము చదరములన్నిటిలోఁ దిరిగిరావలయును- గింజమధ్యస్థానమునుఁ జేరనంతవఱకుఁ దనయథా స్థానమునకువచ్చును- తిరిగితిరిగి తిరుగుచుండును- కాని రెండుగింజలుకలిసి యొక్కచదర మునుండి మఱియొక చదరమునకుఁగదలుచుండిన వానినింకొకగింజ వెంబడించి వెనుకకుఁ ద్రిప్పలేదు- అట్లే మానవులు గురువును నిష్టదైవమునుంచుకొని భగవద్ధ్యావాదుల నధ్యసింపిన నేవిధమయినకష్టములను దిరుగుబాట్లనుబొందరు- వారికిఁగల్గుయభివృద్ధికి నడ్డను మాటయుండదు-

(250) అసాంభావత్వముఁబోగొట్టుకొనుటయెట్లు? సంతతాభ్యాసమువలనఁబోగొట్టుకొనవచ్చును- వడ్డను బియ్యముగాఁజేయవలెననుకొనుడి- ముందు వడ్డనుదంపి ముడిబియ్యమునుజేయవలయును- తరువాత బియ్యము చక్కఁగఁబోటుపడఁటకు నెగ్రోయుచు నప్పుడప్పుడు బియ్యము బాగుగా మెదిగినదిలేనది చూచుచుదంపవలయును- అట్లే సహనవుఁడు తనకుఁగల విషయాసక్తి కామము, లోభము మొదలగునవియన్నియు నశించినవా లేక నుండినవాయని యప్పుడప్పుడు పరిత్యజింపకొనుచుండవలయును- తనకుఁగల యాత్మోపేమ నిర్ధాగణయగుటకు దూషించుకొనవలయును- 'ఈదేహమేమిటి? తోలుతోఁగప్పఁబడిన యముకలపుట్ట యీదేహము- దీనిలో నేమి కలదు? శక్తురు, కండ, నై

త్యరసము మొదలగునవికలవు- ఈపాడుదేహమునుజూచి 'నేనేలగర్వపడవలయును? ఎన్నటికి నీదేహమునుజూచిగాని తత్సంబంధములజూచిగాని మనముగర్వించదగదు' ఇట్టి యాలోచనవలన సహంభావత్యము చీల్చివేయబడును-

(251) ఏమతమునందుగాని, యేతెగయందుకాని స్వపక్షాభిమానముండఁగూడదని భగవానునియభిప్రాయము- ప్రతిమతస్థుఁడు దనమతమునందు గట్టినమృక్కగలిగి కృషిజేయవలయును- దృఢసమృక్కయొండవలయునేకాని 'పరమతదూషణ, స్వపక్షమందలి దురభిమానము' యివి యొండఁగూడదని భగవాన్ యప్పడప్పుడు చెప్పుచుండెడివాఁడు-

(252) రాన్ మణిగాణికట్టించిన కాళీదేవాలయమునకు నొకప్పుడొకసాధువు వచ్చెను- ఆదినమున నాయనకు నన్న మెవ్వరును బెట్టలేదు- కావుననాయన చాలాయాకలిఁగొనియున్నాఁడు. కాని యెవ్వరి నేమియునడుగలేదు- ఇంతలోఁబారవేయబడిన యొక విస్తరటనాకుచున్న యొకకుక్క దృగ్గోచరమయ్యెను- సాధువు దానియొద్దకునేగి దానినిఁగొఁగలించుకొని 'సహోదరా! నాకుఁగూడ నొకభాగముపెట్టక నచ్చగా నీవేతినదలచితివేమి'యనినుడువుచుదానితోఁగూడఁ దానుఁదినసాఁగెను- కావలసినదిలిని యాసాధువు గుడిలోపలికివచ్చి కాళిని మహాసక్తితో స్తోత్రముఁజేయఁదొడఁగె- ఇది ముగిసిన తరువాత వెళ్ళిపోవుచుండెను- అగుడిలో నదివఱలోనున్న భగవాన్ యీసంగతియంతయుఁగనికెట్టి తనమేనల్లుఁడయిన హ్రీదాయముఖర్జునిఁబిల్చి 'నీవీసాధువువెంటనరిగి యాతఁడుపల్కుమాటల నాతోవచ్చిచెప్పుము' అనిచెప్పెను- మేనమామయ్యాజ్ఞనుశిరసావహించి యాయనవెంటవెళ్ళెను- కొంతకాలమునకు సాధువు వెనుకకుఁదిరిగి నీవేలనావెంట వచ్చుచున్నావనియుడుగ నప్పుడు ముఖర్జు 'నాకేదైన దయచేసిచెప్పవలసినది'యని విన్నవించి సాధువు 'ఈముఠికిగుంటలోసేరు గంగానదినిర్మలాదకము నీకంటికి నొకటిగానగు పడినపుడు, నీపిల్లనగ్రోవిశబ్దము తత్సమూహమునుండి వచ్చుచున్న శబ్ద మొకటిగా నీకువినబడినప్పుడు నీవు నీజమైనజ్ఞానివగుదువ'ని బదులుఁజెప్పెను- ముఖర్జుచెప్ప, నీమాటలువిని భగవాన్ ఆతఁడు మహాజ్ఞాని- నిత్యానందముననుభవించువాఁడు- పిల్లవానివలెనైన, పిచ్చివారివలెనైన, మురికివారివలెనైన మఱియనేకరూపములతోనైన జ్ఞానులు తిరుగుచుందురు-

(253) విగ్రహముల భగవంతునిరూపములుగఁ దలఁచువారుభగవంతునిఁజేరుదురు- వానిని మట్టి, రాయి యనుకొనువారెట్లు వానినిబూజఁజేసిన నేమియలభ్యమండదు-

(254) తార్కికుఁడొకఁడు భగవానునిజూచి 'జ్ఞానమననేమి? తెలుసుకొనువాఁడెఁడు? తెలియఁడునదిమేది?' యనియడిగెను- ఈప్రశ్నలకు భగవాన్ 'నేను చదువు

కొనినవాడనుగాను- మీరడుగుమాటలన్నియు నాకుఁదెలియవు- నేను నాయాత్మను జగన్మాతనుమాత్రమే యెఱుఁగుదును-

(255) భగవంతుఁడు, ఆయనమాటలు, ఆయనభక్తులు' వీరందఱుఁకొక్కటేగాని జేయుకాదు-

(256) మనుజులు భూములను బంచిపెట్టినేర్తురుకాని యాకాశమునుబంచలేరు- ఇట్టియాకాశము నకలవస్తువులనుజాట్టుకొని పర్వముఁగల్గుకొనియున్నది- అట్లే యజ్ఞాని యైనవాఁడు మఠవాదములవిడిచి యొక్కటియై కాశ్యోతేమైనదై యభేద్యమయినమతమును గోరును-

(257) 'రాముఁడు, సీత, లక్ష్మణుఁడు' వీరడవికివెల్సినపుడు రాముఁడు ముందు, సీత మధ్య, లక్ష్మణుఁడు వెనుకనుండెను- లక్ష్మణునికెప్పుడు రామునిమొగముఁ జూడవలయుననికోరిక- ఇట్లుచేయుటకు సీత నడుమ నడ్డముగనున్నది- కనుక నీమెను లక్ష్మణుఁడు కొంచెము ప్రక్కకుఁదొలఁగియుండునట్లు ప్రార్థించెను- సీతతొలఁగియున్నది- లక్ష్మణుఁడు రామునిమొగంబుఁజూడఁగలిగెను- అట్లే ప్రపంచములోఁ 'బరబ్రహ్మము, మాయ, జీవుఁడు' యిదియాక్రమముననేయున్నవి- పరబ్రహ్మము ముందు- మాయనడుమ జీవుఁడు వెనుకనుండును- మాయతొలఁగినఁగాని జీవుఁడు పరబ్రహ్మముఁ జూడఁజాలఁడు-

(258) ఒకమట్టికుండలోనీరువోసి యెండలోఁబెట్టుము- నీరంతయునిగిరిపోవును. ఎండలోఁబెట్టక నీటిలోఁబెట్టుము నీరేమియుఁగదలక నెప్పటిరీతినుండును- భగవంతుని యందు నీకుఁగల్గెనేమయ్య నట్టిదే- కొంతకాలమతిభక్తి క్రిమిలఁగలిగి భగవంతునిఁబ్రార్థనఁజేసి తరువాతఁ గొన్ని దినములూరకయుండుము- అప్పుడు నీభక్తిపాడగును- క్రిమి నశించును- అట్లుగాక సర్వకాలములందు భక్తిక్రిమిలనుగలిగి యాశ్చర్యనియందు మనస్సు నిల్పుము- అప్పుడవినకంపపు-

(259) యోగాభ్యాసముఁజేయుటకుఁ గూర్చున్నపుడు మనస్సునకు నిలుకడ యేలనుండదు? ఈగ మితాయిదుకాణములో మితాయిపైవ్రాలియుండును- ఇంతలో నా మార్గమున నొకరు పేదతట్ట నెత్తుకొనిపోవుచుండురు- దీనినిజూచి యీగ మితాయిని వదలి యాతట్టపైవ్రాలును- ఇతఁ డుమ్మెదలెప్పుడు పువ్వులమీదవ్రాలునుగాని పాడు వస్తువులపైవ్రాలుదు. ప్రపంచకవినయాసక్తు లీగలవంటివారు- ఉన్న తాత్మఁగలిగిన పరమహంస యెప్పుడు నిత్యానందములోమునిగియుండును-

పూర్తిగవివరములలో మునిగినవాడెప్పుడు దుష్టులొబుట్టి దుష్టులొఁబెరిగి దు

మ్మలోఁజచ్చు పురుగులవంటివారు- ఇప్పుడుదుమ్మలోనుండి యింకఁగొంతకాలమునకుఁబరిచదారపైవ్రాలు యీగలవంటివారుసామాన్యులు- నిత్యానందముననుభవించువారు పరబ్రహ్మజ్ఞానులు-

(260) ప్రపంచలోలునిమానసము పేడపురుగువంటిది- ఈపురుగుప్పుడుఁ బేడలోనుండి పేడలోఁబెరుగును పేడలోనేచచ్చుచుండును- ఎవ్వరయినదీనినిదీసి రోజాపువ్వు మీదఁబెట్టిన దీనివాచనసహింపలేకఁ జచ్చిపోవును- అట్లే విషయానురాగముఁగలవాఁడు కామలోభాదులవిడచి ప్రపంచవిషేయములఁద్యజించియుండలేడు-

(261) యక్షయొకటి నావయొక్క తెరచాపకొయ్యపైవ్రాలును- ఇచ్చటఁ గొంతకాలముండి విసుకుతోచి యింకొకవస్తువుపైవ్రాలనిశ్చయించి లేచిపోవును- కాని యెంత తిరిగినను వ్రాలుటకేమియు నాధారముకానఁబడక తిరిగి యానావ తెరచాపకొయ్యపైకి వచ్చివ్రాలును- ఈశ్వరజ్ఞానముఁబడయఁగోరి యొకగురువుయొద్దఁజేరి కొన్ని దినములుండి యాయనచెప్పతత్వములుచింపక నక్కడనుండుటకష్టమనిలేచిపోయి యింకొకగురువును వెదకుటకు నారంభించును- కాని మరియెవ్వరుఁగానరాకఁ దిరిగి పూర్వగురువుచెంతకే రావలసివచ్చును- ఇప్పుడు శిష్యునికుఁగురువునందుఁగల గౌరవమధికమగును-

(262) లోకములోనుండి త్యాగియైనవానిమనస్సెట్లుండును? ఈయన నీటిలోఁబెరుగు రోజాచెట్టాకువంటివాఁడు- బురదగుంటలోనుండు బురదగుడిసెవంటివాఁడు- రోజాచెట్టాకునకు నీరంటుకొనదు- బురదగుడిసెకు బురదయంటుకొనదు-

(263) లోతయినబావియంచునగూర్చుండినవాడు విశేషముజాగ్రత్తగానుండును- అట్లే మనుజుఁడు లోకములోనున్నంతవఱకు 'మాయ'కు వశముఁగాకుండునట్లు జాగ్రత్త పడవలయును- ఒక్కపర్యాయము 'మాయ'యను బావిలోఁబడినగాయములుతగులక నొప్పికలుగక బయటికిరాలేరు-

(264) వైరాగ్యమునేర్చుకొనుటయెట్లు? ఒకగృహిణి తనభర్తతో 'నాకు నాతోడబుట్టినవానివిషయమై చాలాదుఃఖముగానున్నది. ఆతఁడు వారముదినములనుండి సన్యాసియగుటకుఁ బ్రయత్నించుచున్నాఁడు- క్రమక్రమముగాఁ గామలోభాదులఁ జంపివేయుచున్నాఁడు' అనిచెప్పెను- అప్పుడు భర్త 'నీకుఁజింతవద్దు- ఆతఁడు సన్యాసికాఁడు. ఆలోచనలఁజేయువాఁడు సన్యాసికానేరడు' అని బదులుచెప్పి విని 'మఱియింకనెట్లుగు'ననియడిగెను. అంత భర్త 'సన్యాసియగువానిపద్ధతియిది'యనిచెప్పి తనవస్త్రముల

జింపుకొని యొక పేలికను మొలకుజాట్టుకొని భార్యతో 'లోకములో స్త్రీలు నాకు కల్లు'ల ని నుడువుచు నింటినుండి లేచిపోయెను.

(265) వై రాగ్యములెన్ని విధములు? తీక్షణైరాగ్యమని, సామాన్యవై రాగ్యమని రెండువిధములు. ఒక్కరాత్రిలో జెరువుద్రవ్య నీరు బెట్టుటవంటిది తీక్షణైరాగ్యము. నెమ్మదిగానోర్పుగ లిగిసంపాదించుకొనునది సామాన్యవై రాగ్యము. ఇదియెప్పుడు పూర్ణ మగునది యెవ్వరికిఁ దెలియదు.

(266) ప్రపంచలోలునిసృష్టభావమెట్టిది? ఈతఁడు కుండలోనుండు ముంగిసవంటి వాఁడు. ముంగిసనుబెంచినవాఁడు గోడవైభాగమున నొకతట్టనుదగిల్చి యందులోనాజంతువునుబెట్టును. దీనిపైడకు వదులుగానొకత్రాటినిగట్టి యాత్రాటిరెండవకొనకు బెద్ద బరువుగట్టును. ఆముంగిసబయటికివచ్చి యాడుకొనుచు నెప్పుడయిన భయపెట్టబడినపుడు దట్టలోపలికిఁబోయి దాగుకొనఁబ్రయత్నించును. కాని త్రాటికిఁగట్టబడినబరువు దానినిబరుగెత్తినీయదు. అట్లే ప్రపంచలోలుఁడుగూడ నప్పుడప్పుడీకష్టములకు నీదుఃఖములకునోర్వలేక భగవంతునిబ్రార్థింపఁదలంచును. కానియట్టివానిని దిరిగియాప్రపంచకముకష్టములలోనికి నాకర్షించును.

(267) పల్లెవాఁడు జీపలకై వలనువేయును. కొన్నిచేపలు దానిలోఁబడి కదలక నుండును. కొన్నికదలి తప్పించుకొనఁజూచును. కాని వానిప్రయత్నములున్నధాయగును. కొన్ని తప్పించుకొనఁగల్గును. లోకములో నుండి వారుగూడ మూఁడుతరగతులు.
(i) ఎన్నఁడును జ్ఞానమునుగోరివారు. (ii) ముముక్షువులు. (iii) ముక్తులు.

(268) నూర్యోదయమునకుఁబూర్వముతీసినవెన్న తరువాతదీసినవెన్నకంటె రుచిగానుండును. శ్రీ పరమహంస పడుచువారలయిన తనశిష్యులఁజూచి 'మీరు నూర్యోదయమునకుఁబూర్వమునఁదీయఁబడిన వెన్నపూసవంటివారు. ఇక వాశిష్యులలో గృహస్థులయినవారు నూర్యోదయాత్మరమందుఁ దీయఁబడిన నవనీతమువంటివారు.

(269) ఈశ్వరుఁడెక్కడనున్నాఁడు? ఆయనపెట్టుకనుగొనవచ్చును? లోకై న సమాద్రమునందు మత్స్యములున్నవి. వానికొఱకు నీవందులోమునిగి పలుపఁగ్యాయములువెడుకవలయును. లోకములోనున్న భగవంతునిఁషయముగూడనింతయే.

(270) 'నెత్తురు, చీము' వీనితోఁగూడిన యాదేహమునందు భగవంతుఁ డెట్లుం

దును? పిచికారులూ దండమెట్లు దానిని నంటుకొనక నుండునో యట్లే భగవంతుడు గూడ దేహమున కంటుకొనక నందులోనుండును.

(271) భగవన్నామమును దలచుకొనినప్పుడు లేక వినినప్పుడు తన దేహమునం దలి తోముములప్పుడు పొడుచుకొనునో, యెప్పుడా నంద బాష్పములు వానికండ్ల వెంటఁ గారునో యప్పుడు వానికదియే చిహ్నజన్మయని చెప్పవచ్చును-

(272) గాలిలో ననేకకోట్ల గాలిపటము లెగిరియాడుచున్నవి- కాని వానిలో నొకటి రెండుమాత్రము ధారములగ్రిడెంపుకొని యెగిరిపోవుచున్నవి- అట్లే యనేకవందల సాధనములలో నొకటి రెండుమాత్రము మనకు విషయాసక్తిని దొలగించి వైరాగ్యము నివ్వగలుగును-

(273) 'పరభక్తి' యననేమి? భక్తుడు భగవంతుని దన యనుంగు చుట్టముగాఁ జూచుకొని చింతించుచుండుటయే 'పరభక్తి' యనఁబడు- క్రికష్టమునకు గోపికలు చూపిన భక్తియటువంటిదియే. వారాయనను 'గోపీనాథ'యని పిలిచిరికాని జగన్నాథాయని పిలువలేదు-

(274) ధనకామములగోరు మనస్సు లేతపోక కాయవంటిది- ఇయ్యది లేతగానం దునంతవఱకు దానిజొల్లకు సముతో నంటుకొనియుండును- పచ్చి వదలిపోయి నపుడు జొల్లకంటుకొనక లోపలగొట్టుకొనుచుండును- అట్లే మనుష్యునకు 'భాగ్యము, శుభము' అను సమాధిపోయిన తరువాత స్వేచ్ఛుండగును-

(275) 'సత్యరక్షస్తమములు' అనఁబడు పూజాభాగములకుఁగల భేదమేమి? గర్వము, నటనలేక సత్త్వసక్తిగల్గి పూజించుట సాత్త్వికపూజ యనఁబడును- ఇట్లునలంకరించి, సంగీత నృత్యములుండునట్లేర్పాటుజేసి, పంచిపెట్టుటకుఁ బండ్లు ఫలములదెప్పించి పూజజేయుట రాజసిక పూజనాఁబడు- దేవాలయములో ననేకవందల మేకలను గ్రాత్రములను బలియచ్చి, కల్లుసారాయి మౌనముల దెప్పించి, యాటలాడుటకు బోగమువారి గప్పించి సంగీతముల బాడుచు బూజనలపుట దేవునికి పూజయందురు-

(276) మనుజుని జ్ఞానిగానయిన నజ్ఞానిగానయినఁ జేయునది మనస్సు- ఒకఁడు మనస్సునల్లనే పశువృత్తగల్గి భక్తుడగును- ఇంకొకఁడు దానివల్లనే దుష్టుడగును- మఱియొకఁడు పాపియగును- కనుక మంచిగుణములకుఁ గారణమైనదిగూడ యా మనస్సే యయియున్నది- ఈశ్వరునినై సర్వకాలములందు మనస్సును నిర్వినవానికి మఱియేసాధనగాని యితర దైవభక్తిగాని యవసరములేదు-

(277) జ్ఞానముఁబొందిగాక గవ్వములఁ బడలేక సన్యాసియైనవాని స్వభావమెట్టిది? ఇంటియందఁ దండితోఁగాని తల్లితోఁగాని భార్యతోఁగాని మఱియెవ్వరితోనైనఁబోట్లాడి సన్యాసము బుచ్చుకొనువాడుఁ జేరునకుమాత్రము విరాగియనఁబడును. అతై రాగ్యము మనస్సునఁబుట్టినదికాదు- తిరిగి మంచిభాగ్యము కలిగినట్లయినవాసన్యాసము మాయమైపోవును-

(278) అకస్మాత్తుగ నేపనిమైనఁగానేరదా? ముక్తినిఁగాని మఱిదేనినైనను సాధించవలయుననిన సామాన్యుఁడైనవాడు క్రమముగా దినేకప్రయత్నముల జేయవలయును- ద్వారకానాథమిత్రుఁ డొక్కదినములోఁ బ్రధానన్యాయస్థానమునకుఁ దీసికొనఁబడలేదు- ఇట్లు తీసికొనఁబడుటకు బూర్వము నేక సంవత్సరములు కష్టించి పనిజేసెను. విశేషము కష్టపడుటకు నిష్ప్రయ లేనివారు న్యాయవాదులుగ నే యెప్పుడునుండవలయును- అయినప్పటికి భగవదనుగ్రహమువలన గొందఱుహతాత్ముగా జ్ఞానులగుదురు- మహాకవియైన కాళిదాసమునివంటివాఁడే- ఈయన మొట్టమొదట మోటవాఁడుగానుండి తరువాత సర్వతీరదేవి యనుగ్రహమువలన హిందూదేశమంతటను మహాప్రసిద్ధివహించిన సంస్కృతకవియై విలసిల్లినాడు.

(289) భక్తియొక్కయుగ్రరూపమేమి? సతతము 'కాళీ, శైకాళీ' యనుటయు 'హరీ, హరీ' యని కేకలవేయుటయు భక్తియొక్క యుగ్రరూపము- ఈ కలియుగము లోనిదియే ప్రళయము. శాంతివహించిచేయుటకు భగవచ్చింతనకంటె నిదిత్వగలో ముక్తి నొసగును- ధూతభజనమువహించియైనను స్వర్గమును పొందవలయును-

(280) మనుజుని తలఁపులు, నుద్దేశములఁబట్టి వానికిఫలము కలుగుచుండును- భగవంతుఁడు కల్పవృక్షమువంటివాఁడు- ఒక బీరవానికొడుకు కష్టించి చదువుకొని ప్రధాన న్యాయస్థానాధిపతియై "నేనుహామిగా నిష్పండుంటిని- పూర్వగానభివృద్ధిబొందితిని- నేను కోరఁదగినది మఱియేమియులేదు" అని తలఁచును- దీనికి భగవంతుఁడు, 'నీవెప్పుడు దీనిలోనే యుండు'మని చెప్పును. కొంతకాలమైన తరువాత నాతఁడు పించెనఁ బుచ్చుకొని "అయ్యో! నేనేమిచేసితిని"యని యనుకొనినను- తిరిగియీశ్వరుఁడు "అయ్యో! నీనేమిచేసినావ"ని బదులుచెప్పును-

ఒకనికి జేపలఁబట్టుటయిష్టము, కఠుకవాఁడదిగఱుగఁ జేపలఁబట్టువారి యొద్దకు వెళ్ళి, "ఎక్కడ మంచిమత్స్యములు దొరకును? వానినిఁ బట్టుటకు మంచిగాలమేది?" యనియడిగి వారిజవాబువారిచి తగుసాధనములఁగైకొని యాగుంటకువెళ్ళి గా

లము వేసి వేచియుండి పెద్దపెద్దచేపలఁ బట్టును. అట్లే మహాపురుషులుచెప్ప మాటలయందు దృఢసమ్మికఁగల్గి భక్తియను యెఱుఁగువేసి మనస్సును దండముగో భగవంతునిఁజూడవలయును- తత్సమయమున నసమానమైన యోర్పుఁగల్గి వేచియుండువానికేభగవంతుఁడు కనఁబడును.

(282) చెరువులో గాలము వేసినప్పుడా యెఱుఁగు దినుటకు నన్నిప్రక్కలనుండి మత్స్యములువచ్చుచుండును- అట్లే పరిశుద్ధుఁడైన భక్తునియొక్క భక్తిప్రేమల మెచ్చుకొని భగవంతుఁడు దర్శనమిచ్చుచుండును-

(283) 'నాకజ్ఞానము కలదని యెవరు తెలుసుకొనెదరో వారు జ్ఞానము బొంది యజ్ఞానమును విడిచివేయుదురు. అట్లే తననుమాయ యావరించుకొనియున్నదని యెఱిగినవాఁడు మాయావిమోహితుఁడగును-

(284) తామరనుఁ గోకినకొలఁది యొకనుగోకుటకుబుద్ధిపుట్టి గోకునపుడునంతో పముగ నుండును. అట్లే భగవద్భక్తులకు భగవంతుని కీర్తనలఁబాడుటయందు వినుకుతోచదు.

(285) తామరను గోకుమన్నపుడు హాయిగానున్నను తరువాత మంటపుట్టుచుండును- అట్లే యీలాకమందలి సుఖములు మొట్టమొదట బాగుగానుండినను దరువాత వాని ఫలములుఁ దలంచుటకు సహించుటకు బాలాకష్టముగ నుండును.

(286) దయ్యముపట్టినవానికి నువ్వుల మంత్రించియిచ్చినఁ బోవును. దయ్యము పట్టిన నువ్వులెట్లు దయ్యమును వదలింపఁగలవు? ఆవిధముననే నీవునీమనస్సునందు దుష్టతలంపులఁ గల్గియుండి భగవంతునిఁ బ్రార్థించిన నెట్లు జయమునొందుదువు?

(287) నీటిలోఁ బడవ యుండవచ్చును కాని పడవలో నీరుండకూడదు. అట్లే భగవద్భక్తుఁడు ప్రపంచములోనున్నను భక్తునిలోఁ బ్రపంచముండఁగూడదు.

(288) ప్రార్థనలవలన లాభమున్నదా? మనస్సునందు వాక్కునందు నొక్క విషయమునే తలచి ప్రార్థించిన లాభముండును. మనస్సులో సర్వము నాదియని తలచుచు మాటలయందు మాత్రము, "ఓభగవంతుడా! సర్వమునీదియే" యని ప్రార్థించిన లాభ మేమాత్రము నుండనేరదు-

(289) ఒక పెద్దగోడ యొక్క ప్రదేశముచుట్టుఁ బెట్టఁబడియున్నది, దీనిలో నేమి యున్నది- యెవ్వరు నెఱుంగరు- ఒకపర్యాయము నలుగురు మనుజు లందులో నేమి యున్నది యొక నిచ్చెన సహాయమువలనఁ జూచి కనుఁగొనెదమనుకొనిరి. మొదటివాఁడు వైకెక్కి హాహాయని దానిలోపలికి దుమికెను. రెండవవాఁడు మూడవవాఁడుఁ గూడ నట్లే దుమికెరి. కాని నాల్గవవాఁడు గోడపై నెక్కి దానిలోపల ఫలవంతమయిన యొక శృంగారవనమును వీక్షించి తక్కినవారివలె లోపలికి దుముకనిశ్చయించియు దుముకక దిగివచ్చి తన సహోదరులతో నాతోటవృత్తాంతమంతయుఁజెప్పెను. చుట్టును గోడఁగల్గిన యాతోటవంటిది పరబ్రహ్మము- ఆపదార్థమును జూచినవాఁడు తన దేహముఁగూడ మఱచిపోయి యాయనలో లీనమగును. ఋషులు సన్యాసులునటువంటి వారే- ఇకనీశ్వరునిఁజూచి తమసౌఖ్య మితరులకుఁగూడఁ గలుఁగునట్లు చేయు వారు మానవకోటిని రక్షించువారు. తక్షణము నిర్వాణస్థితిని వీరుకోరక దమ సహోదరుల యజ్ఞానమును బాపుటకు దిగిరి జన్మ మెత్తుచుందురు.

(290) “పరిశుద్ధమైన జ్ఞానము, పరిశుద్ధమైనప్రేమ” ఈరెండు నొక్కటియే.

(291) పిల్లవాఁడు తల్లిని బొమ్మలిమ్మని యేదయినఁ దినుటకుఁబెట్టుమని యేడ్చింపును. అట్లే తనదగ్గఱ చుట్టముగ భగవంతునిఁ జూచుకొని యజ్ఞానీడయిన పిల్లవానివలె నాయనను జూచుటకుఁ దొందఁగఁబడువానికిఁ దుదకు భగవద్దర్శనముతప్పకఁగలుగును అట్టిభక్తునకు దేవుఁడు దర్శనమిచ్చుటకు నాలస్యముఁ జేయఁడు.

(292) ఓమనసా! సర్వశక్తుఁడయిన భగవంతుని నాసక్తఁగల్గి పిలుపుము. ఆయన యంత త్వరితముతో నీయొద్దకు బలుగెత్తుకొనివచ్చునో చూచెదవు. మనహాసక్తితో నే పిలిచినట్లయిన నీశ్వరుఁడు దర్శనమియ్యక నుండలేడు.

(293) ఈనాందారుఁడు భాగ్యవంతుఁడైనను దన బీదకాపు భక్తితోఁదెచ్చియిచ్చు చిన్న బహుమానమును సంతోషముతో గ్రహించునుగదా. అట్లే తనభక్తుఁడిచ్చు వైవేద్యముల,దీనమైనవియైనఁ, దృష్టిగల్గి సంతోషముతో నీశ్వరుఁడు గ్రహించును.

(294) శ్రీరామచంద్రుఁ డీ లోకమునం దవతరించినప్పుడాయన యవతారపురుషుడని యేడుగురుహుత్రము తెలుసుకొనఁగల్గెరి. అట్లే భగవంతుఁ డవతరించి నప్పుడు కొద్దిమందిహుత్రము నిజమును జెలిఁగొనఁ గల్గుదురు.

(295) గంటయొక్క భ్వని చక్కగా వినబడునంతవఱకు నదియాకార మిచ్చుచుండును. వినబడనప్పుడు రూపమునివ్వలేదు. ఈవిధముననే భగవంతుండు రూపరూపములగల్గియున్నాఁడు.

(296) “లక్కయేనుగ, లక్కపండు” ఇవియెట్లు నిజమైన యేనుగను బండునుఁ జూపకమునకు దెచ్చుచున్నవో యట్లే విగ్రహములుగూడ నిరాకారుండును శాశ్వతుండునయిన యాశ్వరునిజ్ఞాపకముచేయుచున్నవి.

(297) విగ్రహములను హేతముచేయువాఁడగు కేవలచంద్రసేనునిఁజూచి శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస, “నీవు విగ్రహములనుజూచి వట్టిరాళ్ళని నిరుపయోగమైనవని యేలఁడలఁచెదవు? ఈవిగ్రహములలో మాత్రము శాశ్వతుండు సర్వజ్ఞుండునయిన భగవంతునిరూపము నేల నూహింపలేవు? ఇవిగూడ భగవద్రూపములేయని యెఱుంగుము” అని చెప్పెను.

(298) పంచదారతోఁ బతులను మృగములను జేయవచ్చును. అట్లే వివిధకాలములలో వివిధ స్థలములలో వివిధనామములతో వివిధరూపములుగ నీశ్వరుండు పూజింపబడును.

(299) వివిధమతములు భగవదాలయమునకుఁబోవు వివిధమార్గములు. కలకత్తాయొద్ద కాశీఘట్టములోఁ గాశీదేవిగడికి బోవుమార్గము లనేకములు ఆవిధమున నేయీశ్వరుని భవనమునకుఁ జేరుట కనేకత్రోవలు కలవు. ప్రతిమతమునట్టిత్రోవలలో నొకటిగాని మఱివేఱుకాదు.

(800) బంగారముతోఁ బలువిధములైన యాకారములను బలునామములను గల్గిన యా భగవానుల జేయించవచ్చును. అట్లే భగవంతుండుగూడ ననేకపేరులతో ననేకరూపములుఁగాఁ బూజింపబడుచుండును. కొందఱాయనను దండ్రీయని మఱి కొందఱు తల్లియని యింకొందఱు మిత్రమాయని ప్రియుఁడాయని పిలుచుచుందురు. విన్ని విధములుగాఁ బిలువఁబడినను భగవంతుఁ డొక్కఁడే.

(801) ఒక బీదబ్రాహ్మణునకు పట్టలవర్తకుఁడొకఁడు శిష్యుఁడుగా నుండెను. వర్తకుఁడు సహజముగ లోభియైయుండును. ఆబ్రాహ్మణునకొక నాఁడు తనపు సకము నంటించుకొనుటకొక చిన్న గుడ్డపేలిక కావలసినచ్చి శిష్యునియొద్దకుఁబోయి యొక గుడ్డపేలిక నివృత్తమనియడిగెను. అప్పుడావర్తకుఁడు ‘అయ్యో! ఇప్పుడడిగినారే. కొంచెముమంధ

ర నడిగినట్లయిన నిచ్చువాడను. ఇప్పుడు నాయొద్ద నేమియు లేవు. అయినను జ్ఞాపకముఁ బెట్టుకొనెదను. అప్పుడప్పుడు జ్ఞాపకముఁజేయుచునుండవలసినది' యని బదులు చెప్పెను. ఇప్పుడు బ్రాహ్మణునియొక నిరాశయై వెళ్ళినమాగఁమున నే తిరిగవచ్చుచుండెను. ఈ యనకుఁ దనభర్తకుఁజరిగినసంభాషణఁజాటుగానుండివిని తక్షణముతిరిగిపోవుచున్న యా విప్రునిఁబిలిపించి 'అయ్యా! ఏమిటి మీరు వారినడుగుచుంటిరి'యనియడిగెను. జరిగిన వృత్తాంతమంతయు నీయన చెప్పుగావని యామె 'ఈదినమునకు మీగృహమునకు దయచేసి వెళ్ళుడి. రేపుప్రాతఃకాలమున మీకుగడ్డవచ్చును' అనిచెప్పి యాయన నానాటికి బంపివేసెను. రాత్రి భర్తఁయింటికిరాగా 'కొట్టునప్పుడేమునీ నారా?'యని యామెయడిగెను. అట్లడుగుటకుఁగారణమేమని భర్తయడుగ నామె 'తక్షణమునీవు వెళ్ళి ప్రత్యక్షమయిన రెండుగడ్డలను దెమ్మ'ని యాయనతోఁజెప్పెను. ప్రాద్దునఁదీసికొనివచ్చెదనన్న వినక నిప్పుడే నాకవికావలయునని భార్యబలవంతపెట్టి నాయనచేయునదేమియులేక, తనగురువును దిరస్కరించినట్లు గృహగురువయినభార్యమాటల కెదురుఁజెప్పుటకలఁ దక్షణము వెళ్ళి ప్రాద్దుపోయినను గొట్టుతాళముఁదీసి గుడ్డలఁదీసికొనివచ్చియూ మెక్కిచ్చెను. మంచిహృదయముగలయామె వానినిమరునాడుదయమున నాబ్రాహ్మణునకుఁబంపుచు, 'ఇంకముందుమీ కేమైనఁగావలసియున్నయెడల నన్నడిగిన నేనిచ్చెద'నని వాత్సల్యబంపించెను. కనుకనట్లేభగవంతునిఁ దండ్రుగాఁదలంచువారికింబై దల్లిగాఁదలంచువారు త్వరలోఁజేయఁజూచుందురు వీరిప్రాథనలు వారిప్రాథనలకంటె ద్వరగా చేవునిచేనాలకింపఁబడును.

(802) ఒకబ్రాహ్మణుఁ డొకతోటనుబెంచుచుండెను. గాత్రంబవల్లుకాపాడఁబడుచున్నను దానిలోపలికి నొకనాఁడొకయావువచ్చి యొకమామిడిపిలకఁ ద్రొక్కివేసె. అప్పుడాబ్రాహ్మణుఁ డెమిటకోపాయత్తచిత్తుడై దానినిగొట్టిచంపివేసెను. బ్రాహ్మణుడు, గోవునుజంపెననువారత లోకమంతయువ్యాపించెను. ఈవారతవిని యారామాధికారి పరమవేదాంతవలె "నేను గోవునుజంపలేదు. నాచెయ్యిచంపినది. ఇప్పుడు మాస్తాధిపతి యింద్రుఁడై యున్నాడు. కనుక గోవునెవ్వరుచంపినను నింద్రుఁడు చంపినవాడగుననిపల్కెను, ఈమాటలను వారిహయఁడువిని వృద్ధబ్రాహ్మణరూపముఁ దాల్చి యా వనాధికారియొద్దకువెళ్ళి 'అయ్యా! ఈతోట యెవరిద'నియడిగెను. 'నాది'యని విప్రుఁడుచెప్పుగావని యింద్రుఁడు"ఇయ్యది చాలాసుందరముగనున్నది. తోటమాలిగూడ చాలాతెలివిఁగలవాడు. చూడు! ఏంతచిత్రముగ నెంతచక్కగ నీచెట్టునునాటివాఁడో కనుగొనుఁడనిపలికెను. ఈమాటలకుఁ దిరిగిబ్రాహ్మణుడు "అదిగూడ నేనుచేసినదే. ఇట్లుచేయవలసినదియనిచెప్పి వానిచేతఁజేయించితిని" అనిచెప్ప స్వర్గాధిపతి 'ఈమాగఁమునెవ్వరుపోయిందినారు? విశేషమాలొచనఁజేసిపోనియుండవలె'నని తిరిగి విప్రునియడిగెను

ఈయన 'ఇదియంతయు నేనుచేసినదియే'యని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. అంతట నిండుఁడు బ్రాహ్మణునిచేతులబట్టుకొని, 'అయ్యా! ఇవియన్నియు నేనుచేసినవే. ఆకీర్తి యంతయు నాకురావలసినదియే'యనిచెప్పదు నీవుచంపినగోవుపాపమునుమాత్రము దీనుడైన యిండునిమిదఁద్రోయుట న్యాయమగునా'యనిచెప్పి వెళ్ళిపోయెను.

ఒక రాజాగృహములో నధఃరాత్రివేళ నొకదొంగప్రవేశించెను. అప్పుడు రాజు తనభార్యతో 'మనపిల్లను నానదియొడ్డుననివసించియుండు సాధువులలో నొకరికి నివ్వఁదలఁచితి'నని చెప్పచుండెను. ఈమాటల నోదొంగవాఁడువిని 'నాయుద్వృత్తము బాగుగానున్నది. రేపాసాధువులలోవెళ్ళి కూర్చుండును. రాజప్పుడువచ్చి తనపిల్లను నాకిచ్చిన నివ్వవచ్చుననితలఁచి యచ్చటనుండి వెళ్ళిపోయి మరునాఁడాసాధులలో వెళ్ళి కూర్చుండెను. రాజాదగ్గరనుండువా రానదియొడ్డుకు వెళ్ళి యక్కడనున్న సాధులందఱిని రాజుకు మార్తెను వివాహమాడవలసినది యనియడిగిరికాని యొక్కరునొప్పుకొనకఁబోయిరి. తుదకా రాజాదగ్గరవా రీకపటసాధువుదగ్గరకువచ్చి యాప్రశ్ననడిగిరి. ఈప్రశ్నవిని యాతఁడేమియుఁజెప్పక నూఁకుండెను. అంతట నీసంగతిని వారువెళ్ళి రాజునకుఁజెప్పగా నీయన తక్షణమాక పటసాధువుయొద్దకుఁజనుడెంచి "అయ్యా! మీరు నాకుమార్తెనుగ్రహించినన్న పవిత్రునిఁజేయుగమని ప్రార్థించెను. కపటసాధువయిన యాదొంగవానిమనస్సు తక్షణమునమారిపోయినది. 'నేను సాధునిదుస్తులమాత్రముధరించితిని- ఈరాజువచ్చి యీ విధమునఁ బ్రతిమాలుకొనుచున్నాఁడు- సాధువుగానటించినమాత్రముననే యిట్టి గొప్పవింతలుజరిగినవి- నిజముగా సాధునయినట్లయిన నెట్లుండునోగదా' యనియాదొంగతలఁచి తక్షణము వివాహమునుమానివేసి నిజమయినసాధువగుటకుఁ బ్రయత్నించెను. తరువాత నెప్పుడుఁ బెండ్లిఁజేసుకొనలేదు. కొద్దికాలములో నొక పెద్దఋషియయ్యెను. మంచివిషయములనటించినను గొన్ని సమయములయందు జాలా మంచిఫలములుకలుగుచుండును.

(804) ఒకానొకప్పుడు మహాభక్తుడయిన యర్జునుఁడు గర్వితుఁడై ఈశ్వరుఁడును నామిత్రుఁడునునైన శ్రీకృష్ణునియందు నాకుఁగల్గవేమ మఱియెవ్వరికిలేదని తలఁచెను. ఈవిషయమునెఱింగి శ్రీకృష్ణుఁ డొకనాఁడర్జునుని నాయంత్రముపూట పికారునకుఁ దీసికొనిపోయెను. వారు విశేషదూరమువెళ్ళకమునుపే వారికి నొకబ్రాహ్మణుఁడు దృగ్గోచరమయ్యెను. ఈయన యెండుగడ్డిఁదినుచున్నాఁడు. ఈయనకు నొకప్రక్క వాడిమొనగల యొకకత్తి మెఱయుచున్నది. ఈతఁడువిష్ణుభక్తుడనియు, నేభూతమునకు హింసఁజేయఁజాలక బద్విగడ్డిలోఁగూడఁబ్రాణమున్నదనియెఱింగి యీయన యెండుగడ్డినిఁ దినుచున్నాఁడనియు నర్జునుఁడగ్రహించెను. అయినను బ్రాహ్మణుఁడై క్షత్రియునివలె గత్తినిధరియఁచుటఁజూచి యాశ్చర్యపడి శ్రీకృష్ణునిఁజూచి 'మిత్రమా! ఈయన బైష్ణవుఁ

డైయుండి కత్తి నేలదాల్చవలెను? భూతహింసఁజేయఁజాలక నెందుగఁజ్ఞినిఁదినుచున్న యీ బ్రాహ్మణునకు మరణవిన్నామయిన యీవాడికత్తితోఁబనియేమి? ఈసంకోచమునుఁ దీర్చవేయనియడిగెను అంతట శ్రీకృష్ణుఁడు 'నీవేవెల్చి యాయననడుగవలసినది'యని బదులుచెప్ప నర్జునుఁడానిప్రనిదాయఁజని 'ఓమహాత్మా! అహింససేవ్రతముగాఁదాల్చి యెందుగఁజ్ఞినిఁదినుచున్న నీకు బాణమదియే?'యనియడిగెను. ఈప్రశ్నను వినితద్రాహ్మణుఁడు మొదట నారదుఁడు దుష్టుఁడ'నెను. ఇట్లాడినందులకుఁగారణమడుగఁబడి యాయన తిరిగి ఆతనిదుష్టతనముఁజూచుడు! ఏమేనియోకీర్తనలను సంగీతములను సతతముఁబాడుచు నాప్రభువైన యీశ్వరునిశాంతిని భంగపఱచుచున్నాఁడు. రాత్రింబగళ్లుయుక్తాయుక్త సమయమెఱుఁగక నాప్రభువును విసికించుచున్నాఁడనిచెప్పెను. అంత నర్జునుఁడు చెండవదుష్టుఁడెవరియడుగగా బ్రాహ్మణుఁడు 'ద్రౌపది'యని బదులుచెప్పెను. ఆమెజేసిన తప్పేమి'యని యర్జునుఁడడుగఁ దదృశ్యుక్తగ్రేసరుండు 'చూడుండి! ఆమెకేమియు నాలోచనలేదు. నాప్రభువయిన శ్రీకృష్ణుఁడు భోజనముఁజేయఁబోవుచుండ నానాఁడుతోందరపడి 'నీవువచ్చి నన్ను కాపాడవలసినద'ని పిలిచినది. అప్పుడాయన యన్నముఁ జాలించుకొని కాయ్యవనమునకువెళ్ళి దూర్వాసునిశాపమునుండి పాండవులవిముక్తులఁజేసి రక్షింపవలసివచ్చెను. అమెతాఁదినగా మిగిలినయపరిశుద్ధాన్నమునుగూడ నాయనలిననట్లుచేసెను'అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ప్రహ్లాదుఁడు మూఁడనదుష్టుఁడనిచెప్పగా నర్జునునిచేనాతీరునఁబల్కినందులకుఁగారణంబడుగఁబడి యావిప్రుఁడు 'ఆతఁడఁ నాప్రభువు నానాఁడు మరగఁబెట్టిన నూశిలోనుండి కాపాడవలసినదనియు, వేదంధముల కాశ్యలోనుండి బాధతగులకుండ రక్షింపవలసినదనియు, నినుపస్తంభములలోనుండి పగులగొట్టుకొని రావలసినదనియుఁబల్కినాఁడ'ని వాక్రుచ్చెను. న్యాయదుష్టుఁడెవఁడనియడుగఁబడి యాభూదేవుండగ్గనుండ నిపలికెను. 'అదియేమియట్లుంటిని' ప్రశ్నించనాయన; 'నాప్రభువైనశ్రీకృష్ణుని నాకురుక్షేత్రయుద్ధమందుఁ దనరథసారథినిగా నర్జునుఁడుంచుకొని యున్నాఁడ'ని వచించెను. అప్పుడర్జునుఁడు తద్రాహ్మణుని పరమభక్తియుఁ బ్రేమనుజూచి పాపహృత్సర్వమునొంది నిర్గర్విరుఁడాయెను.

(805) ఈసంసారబాధలు నీవికావనియు, ఫలవంతునివేయనియుఁ దలఁచుము. నీ వాయనసేవకుఁడవు. కనుక నాయనయాజ్ఞలప్రకారము నడఁచుకొనుము. దృఢనమ్మకముఁగలిగి యిట్లుతలఁచినవానికి 'నాది' యనుమాటయుండదు.

(806) శ్రీరామకృష్ణభగవాన్ 'నాయాజ్ఞలప్రకారము నీవు పూర్తిగానడచుకొనఁగలుగుదువా? ఇంతయేల, నేనుచెప్పుదానిలోఁ బదునాటవంతుఁడేసిన నీకు ముక్తివచ్చును. సంకోచములేదు- నామాటలనువినుమ'ని యిట్లుచెప్పుచున్నాఁడు-

(807) ఇనుమునుగొలిమిలోఁబెట్టి చక్కఁగాఁ గాచినఁగాని యుక్కుకానేరదు. ఉత్తై ననుగాని కత్తిజేయుటకువీలులేదు- ఇట్లుచేయఁబడినయుక్కుకత్తి యెట్లుఁబ్రిప్పిన నట్లుతిరుగును- మనస్సుఁబరకుద్ధముఁజేసుకొనవలయుననిన మనముదానిని 'నాపదలు, దుఃఖములు' అనుకొలిమిలోఁగాల్చవలయును- తరువాత 'హింస'యను సుత్తిఁదీసికొని దెబ్బలవేయవలయును-

(808) ఒకమంగలవాఁ డ్డోకచెట్టుక్రిందుగాబోవుచుండునప్పు డాతనికి నీయేడు బిందెలబంగారము గ్రహింతువా?'యని యొక నెద్దశబ్దమువినఁబడెను- ఈమాట్లాడినదియెవ రోయని యతఁడు చుట్టుఁబరికించిచూచెనుగాని యెవ్వరునగుపడలేదు- బంగారమునవ్వు ననియాసపడి గ్రహింతునని బిగ్గఱగానఱచిపల్కెను- 'నీవు నీగృహమునకు నేగుము- అవి మీయింటిలోనుండు'నని తిరిగియొకశబ్దమువినఁబడ నీమాటలనత్యమునుఁగనుఁగొనుటకు ద త్తఱమాతఁడు గృహమునకరుదెంచెను. ఏడుబిందెలున్నవి. తెడచిచూడ నాటింటిలోఁ బూతిఁగా, నొకదానిలోసగమునఱకు బంగారముకలదు. అంతట నామంగలి 'ఈ యేడవ బిందెగూడ నిండియున్న గాని నాసాఖ్యముపూతిఁగాదని తలచి తనయింటిలోఁగల న గలనమ్మి యాధనమునందుఁగావేసెను. కాని యాయేడవబిందె యెప్పటివలె నున్నది. కనుకదానుఁ దనసంతోషముఁ దినుటగూడమాని తమయాదాయమునంతయునందులోవేసిరి. ఇప్పుడునుది పూర్వమునీతినేయున్నది. అందువలన నామంగలి యొకనాఁడు రాజుచెంతకుబోయి 'నాకు మీరిచ్చజీతము చాలుటలేదు. కనుక నాజీతమునుపెచ్చింపుఁడ'ని దీనముగావేడెను. రాజీతనికిఁబ్రయోదఁగనుక నీతనికి జీతమునిబ్బడిచేసెను. తన జీతము నంతయుఁజూచి మంగలి యాబిందెలోవేయుచుండెను. కాని యదినిండుసాధనయేదియుఁ గానఁబడదయ్యె. అక్కడనుండి యాతఁడు ముప్పియెత్తి యాధనమునుగూడ నందులో వేయసాగెను. అనేక నెలలుగడచినదికాని యామంగలిదుఃఖముఁజేయున్నది. అప్పుడు రాజాతనినిఁజూచి "ఇప్పుడిచ్చుదానిలోసగమిచ్చినప్పుడే చాలాసంతోషముగను హాయిగ నుంటివి. ఇప్పుడీయవధ్యయేమి? ఇబ్బడిజీతమునుదీసికొనుచు నిట్టలిదీనుఁడై దుఃఖించుచుంటివి. నీసంగలియేమి? నీకేడుబిందెలబంగారమునచ్చినదా?"యనియడిగెను. ఈ మాటలకు మంగలియాశ్చర్యపడి, 'మీకిదియవ్వరుచెప్పిరి?'యనియడిగెను. అంతట రాజు 'యత్తుఁడెవ్వనికి నేడుబిందెలబంగారమునిచ్చినను వానిస్థితియిట్లుగనని నీవెఱుగవా? నాకుఁగూడ నట్లేయిచ్చినాడు. అప్పుడునేను నీవునాకిచ్చుచున్న ధనమును దాచుమందువా? లేక ఖర్చునెట్టమందువా'యనిఁబడిగిలిసి. నేనిట్లు ప్రశ్నించగనే యాయత్తుఁడు తిరిగిచూడకఁబారిపోయెను- ధనముఁగలవారు ఖర్చునెట్టనియఱుఁగవా? ధనమువచ్చుచు దానివెంట లోభితిసమునుగూడఁ దెచ్చును. కనుకఁదత్తఱముపెళ్ళి యాధనము నిచ్చివేయ'

మని చెప్పెను. అప్పుడామంగలి మొదట శబ్దమువినబడినచెట్టుయొద్దకుఁబోయి 'నీ ధనముదిరిగి నీవుతీసుకొనుమ'నగా యడుఁడు 'సరే'యనియెను- గృహమునకువచ్చిచూచునప్పుటికి నాయెడుబిందెలధనముతోఁగూడఁదానుఘంపాదించుకొనినదియు మాయమైపోయినది- స్వర్గరాజ్యమునందు కొంతమందిమనుష్యులస్థితి యిటువంటిది- తమకువచ్చునదియెంతయో తమకు ఖర్చగునదియెంతయో చక్క-గాఁదెలిసికొనలేనివారికిఁ దుదకు సంతయుఁబోవును.

) పిల్లవానికి దుమ్ములో నాడుకొని యొడలంతయుఁ దుమ్ముఁజేసుకొనుట యిష్టము- కానితల్లి పిల్లవాడెట్లు చేయుటకు నియ్యకొనక నప్పడప్పడు శుభ్రముగరుద్ది నీ శ్మశ్రిపోయెను- అట్లే మనుష్యునకుఁ బాపముఁజేయుట స్వభావము- కాని నరుఁడు పాపముఁజేయకుండునట్లు భగవంతుఁడు పలుయుపాయముల యోచించిచేయుచుండును. ఇది నిస్సంశయము.

(809) మనుజుఁడజీర్ణమువలనఁ దీసికొనుచున్నను, గడుపు నిండుగానున్నను నాతనికి మిఠాయిగాని మఱియే తినుపదార్థముగాని కనుఁబడినప్పుడు నోరూరుచుండును. అట్లే యొకరిధనమును, భ్రమగల్పించు వస్తువులను జూచినపుడు తప్పక నెలువంటివానికిఁ బోనాసితనము దురాశఁబుట్టును.

(810) ఇతరుల గుణాగుణముల విచారించువాడు తనకాలమును వృధా పుచ్చినవాడగును. ఏలయనిన నట్లుచేయుట తనయాత్మనుగూర్చి తలంచుటకాదు. ఈశ్వరుని గూర్చి తలంచుటకాదు. పరులయాత్మలఁగూర్చి మాట్లాడుటయగును.

(811) భగవంతుఁ డాద్యంతములులేనివాడు. జీవుఁ డాద్యంతములఁగలవాడు. ఆద్యంతములు కలదానిచే నాద్యంతములు లేనిదానినిఁ దెలుసుకొనుట యెట్లు? ఉప్పుతోఁ జేయఁబడిన బొమ్మను సముద్రమడుగువఱకు ముంచుటకుఁ బ్రయత్నించినట్లగును- ఇట్లు చేయుటయం దా బొమ్మకరగి నీటిలోఁ గలసిపోవును. అట్లేజీవుఁడు విడిగానుండి భగవంతునిఁ గనుఁగొనుటకుఁ బ్రయత్నించిన నా ప్రయత్నములోఁ దన యసాంభావత్వమును వదిలి భగవంతునితో లీనమగును.

(812) ప్రతివస్తువు నారాయణుఁడనియు, మానవుఁడు నారాయణుఁడనియు, బంతువు నారాయణుఁడనియు, ఋషి నారాయణుఁడనియు, దొంగవాడు నారాయణుఁడనియు శ్రీరామకృష్ణభగవాన్ చెప్పుచుండెడివాడు. ప్రతివస్తువుయు నారాయణరూపమే. నారాయణుఁ డేవేక రూపములఁ గలవాడు, సకలమునారాయణయే.

(818) భగవాన్ తనహృదయముజూపి, “మనస్సులో భగవంతుడున్నాడని తలచువారికి బహిర్ముఖమంచమందుగూడఁ గలదు. తనలో నీశ్వరునిఁ జూడలేనివాడు బయటఁజూడలేడు. కాని తనయం తర్హృదయమునందు భగవంతునిఁ జూడనేర్చినవాడు జగదాలయమందుగూడ నీశ్వరునిఁ గనుఁగొనఁగలఁడు” అని చెప్పెను.

(817) ఎవ్వ రెవ్వరిగురువు? భగవంతుఁ డేప్రపంచమంతటను మాగ్గదర్శియు గురువుయైన యున్నాడు

(815) మనుజుని యాత్మజ్ఞానాభివృద్ధి వాని యభిప్రాయములనూహలఁబట్టియుండును- అదియాతని మనస్సునందు వృద్ధిఁజెందుచుండునుగాని యాతనికార్యమలనుండిగాదు. ఇద్దఱు స్నేహితు లాకమాగమానుఁ బోవుచుండ నొక్కవోట భాగవతమును జదువుచుండిరి- ఈయిద్దఱి స్నేహితులలోనొకఁడు, “అక్కడికి వెళ్ళి కొంచెముకాలముండి వినెదమురా!” యని చెందవనితోఁ జెప్పెను- ఈమాటలవిని వీఁడు, “అదియేమి లాభము? ఇక్కడిఁగొంతదూరములోనున్న పట్టణాల (Town Hall) యొద్దకేగిమనకాలము నుత్సాహముతో గడుపుదుమురా”, యని పిల్వగా మొదటివాఁడు వినకఁ బురాణముఁజెప్పుచున్న స్థలమునకు వెళ్ళి వినసాగెను- అంతట చెందవవాఁడు పట్టణాలయొద్దకు వెళ్ళి యేమాత్రమును సంతోషమునుగాంచక, “నయ్యో! ఇచటికి నేలవచ్చితిని? హరికథల వినుచు నా స్నేహితుఁ డానందించుచుండునుగాదా” యని తలచెను- ఇట్లేతఁడు పట్టణాలలోనుండియైనను హరినామముఁ దలఁచుకొనెను- భాగవతమును జెవులారవినుచున్న వానికి సంతోషమేమియుం గలుగఁ లేదు- కనుకవీఁడు, “అయ్యో! నా స్నేహితితోనయిన వెళ్ళకబోతిని- ఇప్పుడాతఁ డెంతసంతోషముగ నుండునోగాదా.” యని యనుకొనెను. తుదకువీఁడు పురాణమును వినక నూరకఁగూర్చుండెను- కనుక నీతఁడు దురూహలఁగలిగి యిక్కడనుండియే యక్కడకు వెళ్ళినపాపముఁ గట్టుకొనెను- అక్కడికి వెళ్ళినవాఁడు హరినామము నక్కడనే దలఁచుకొని పురాణమును వినినఫలమును సంపాదించుకొనెను-

(816) ఒకగుడిప్రక్క నొకసన్యాసి నివసించువాఁడు- ఈయనయున్న స్థలమున కెదురుగా నొక బోగముదాని యిల్లుకలదు- ఈయింటికి ననేకమంది వచ్చుచుండుటఁ బోవుచుండుటఁజూచి యొకనాఁడా సన్యాసి తద్గృహమునందుండు వెలయాలిఁజూచి, “నీవురాత్రింబగళ్ళు బాపముఁజేయుదువు- ఇకముందు నీగతియేమానో యని సందేహమువొడముచున్న”దని పలికెను- ఇప్పులుకుల నాలించి యామెతన పాపవర్తననకుఁ జాలఁజింతిల్లి తమింపవలసినదని భగవంతునిఁ బ్రార్థనఁజేసెను- లంజరిక మామె వృత్తియై

యన్నది- కనుక దానిని గాదనివిడిచి చెండవిధమున నన్నమును సంపాదించుకొనలేక
 బోయెను- తరువాత నెప్పుడుదిరిగిపాపముఁ జేయుచుండినను మున్నటికంటె నధికముగ
 జిజ్ఞాసఁగల్గి భగవత్రాధాన సల్పుచుండెను. ఆసన్యాసి తాఁజెప్పిన మాటలవలన నామె
 యేమియు బాగుపడలేదని తలచి యామెజన్మలో నీకముందు నీమెయింటికి నెంతమం
 ది వచ్చెదరో చూచెదననుకొనెను- తరువాతఁ దద్దహమునకు మనుజుడు వచ్చినపుడెల్ల
 నొక్కొక్కరాలిని బ్రత్యేకముగ నుంచుచుండెను. కొంతకాలమునకొక కుప్పయ్యునది.
 ఇంకొకపర్యాయ మామెనుబిలిచి యారాతికువ్వనుజూపి సన్యాసి, “ఈకువ్వను జూచితి
 వా! నీకునేను వలదనిచెప్పినది మొదలు నీవుచేసిన ప్రతిపాపకార్యమునకు నొక్కొక్క
 రాలినివేయగా నీకాలమున కీకుప్పయ్యేర్పడినది- ఇప్పుడయిన నీదుష్కార్యముల వదలివే
 యుడ”ని బోధించెను- అప్పటినుండి యావెలయాలు గడగడవఱకిపోయి కన్నీరు
 విడచుచు, “ఓదైవమా! నాకీపాపపుజన్మయేల? దీనినుండి నన్ను విడుదలజెట్టుమ”ని
 భగవంతుని వేడుకొనెను- చిత్రముగా నప్పుడే మృత్యువేవతవచ్చి యామెను ద్రుంచుకొ
 నిపోయినది- అదినముననే వైఁజెప్పఁబడిన సన్యాసిగూడ మృతినొందెను- విష్ణుదూతలు
 వచ్చి బోగముదానిప్రాణమును, యమదూతలువచ్చి సన్యాసిప్రాణమును గొనిపోయిరి-
 దుష్టవర్తనముఁగల్గిన యాశ్రీ యదృష్టముజూచి సన్యాసి, “భగవంతుని న్యాయమిది
 యా! నాజీవితమునంతయు సన్యాసిగను సామాన్యనిగను గడిపితిని- తుదకునాకునరకము
 సంప్రాప్తమైనది. పాపకార్యములఁజేయుటయే వృత్తిగాఁగల్గిన యావెలయాలు స్వర్గ
 సుఖము ననుభవించుచున్నద-” నియనుకొనెను. ఈమాటలను విష్ణుదూతలువిని, “భగ
 వంతుఁడుచేయునది న్యాయముకాని యన్యాయముకాదు. నీతలఁపులుబట్టి నీకుఫలము క
 లుగను- ‘పరులనుకొందురుగదా’ యని నీవుసన్యాసియై యుంటివి- నీవలెగాక నీమె
 పాపకార్యములఁ జేయుచున్నను సత్యాసక్తిఁగల్గి దేవునిబ్రార్థించినది- ఇప్పుడు మీకశే
 బరములనుజూడుదు. నీకశేబరమును బూదండలతో నలంకరించి సంగీతముఁబాడుచు నూ
 రంతయుఁబ్రదిక్కి నదిలోఁబారవేయుటకుఁ గొనిపోవుచుండిరి- ఈమెకశేబరమావలఁబారవే
 యఁబడి నక్కలచేత రాంబందులచేతఁ జీల్చుకొని తినఁబడుచున్నది. అయిననునీమెవృ
 దయముమంచిది- కనుక స్వర్గమునకువచ్చుచున్నది. ఎప్పుడునీనామె పాపముల నెంచు
 చుంటివి కనుకనీవు నరకప్రాప్తుఁడవయితివి. నీవుదుష్టఁడవుకాని, యామెదుష్టవర్తనఁగ
 లదికాదు” అనిబదులుచెప్పిరి.

(817) ఒకఁడునదికిస్నానమునకుఁబోవుచుండెను. అప్పుడాయనకు నెవ్వరోయొ
 కరు కొన్ని దినములనుండి సన్యాసియగుటకుఁ బ్రయత్నించుచున్నాడని చెప్పిరి. తక్ష
 ణమాయనకీవిధమునో సన్యాసిజీవితము త్రమమైనదనితోచి సన్యాసియయ్యెను. ఇంటియొ

ద్దనుండివచ్చుకవుడు పూర్తిగాగూడ దుష్టుల ధరింపకవచ్చెను- కనుక నిప్పుడు సన్యాసి యై యాగుడ్డలతోనే వెళ్ళిపోయెను. తీర్థక్షైరాగ్రమునకు నిదిసెనుక యాదానరణ-

(818) ప్రసిద్ధుడైనయొక బ్రహ్మసమాజ మతస్థుడు శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస పిచ్చివాడనియు, నాయనపిచ్చికి నెప్పుడు నొక్కవిషయమునే యాలోచించుచుండుట కారణమనియుఁ జెప్పినాడు. ఈసమాజకునితోఁ దరువాత భగవాన్, “మీరు ‘ఐరోపా’ ఖండములోఁగూడనిట్లేకొంతమంది యీకారణమువలనఁ బిచ్చివారయిరిని చెప్పియుంటిరి. ఆయొక్కసంగతియునేది? ఆత్మా? లేక ప్రకృతియా? ప్రకృతియైనట్లయిన దానిని సత తమలోచించి పిచ్చివాడగుట యాశ్చర్యవిషయముకాదు. భగవంతుని నాత్మనుగూర్చి తలచుచుండిన నేలపిచ్చివాడగును? మీగ్రంథములిట్లు చెప్పినాయేమి?” అనిప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

(819) ఒకమనుజుఁడు చేతిలోలాంతరుఁబట్టుకొని పోవుచుండును. దాని వెలుతు రెవ్వరిమీదబడునో వారి నా మనుజుఁడుచూడఁగలఁడు. పరులా మనుజునిఁజూడవలయు ననిన నాలాంతరు నాయినముఖమువంకఁ ద్రిప్పవలయును. అట్లేభగవంతుఁడందఱినిఁజూ డగలఁడు- కాని పరులాయనను గాంచలేరు- చూడగోరువారాయనయనుగ్రహమునేసం పాదించవలయును-

(820) గర్వము బూడిదకుప్పవంటిది- ఈకుప్పవై నీరుపోసిన నిగిరిపోవును. అ ట్లే గర్వితుఁడైనవాఁ డెన్నిప్రార్థనలుసల్పినను లాభములేదు-

(821) ఒకనదికలదు. దానికి నొక్కప్రక్క మొక బ్రాహ్మణుఁడుండువాఁడు- రెండవప్రక్కనున్న యొకగొల్లది యీబ్రాహ్మణునకుఁ బాలుఁబోయునది. నదినిదాటుట కుఁ దెప్పకొయ్యకప్పుట యాలస్యమగుచుండుటవలన నాగొల్లది ప్రతిదినముజేళ్ళకుఁ దీసి కునివచ్చుచదికాదు. ఒకపర్యాయము బ్రాహ్మణుఁ డాలస్యమగుచున్నందులకుఁ గోపము వహించి యాగొల్లదానిని దూషించనామె, “అయ్యా నేనేమిచేయుదును- ఇంటినుండి త్వరగా బయలుదేరుదును- కాని నది దగ్గిర వాలస్య మగుచుండు”నని బదులు చెప్పెను- ఈ ప్రత్యుత్తరమును విని తద్రాహ్మణుఁడు, “ఓ గొల్లదానా! కొందఱు భగవన్నామమును దలచుకొని ప్రపంచముద్రమును దాటుచుండురు- ఇక నీవీ చిన్నన దిని దాటలేవా?”యనియడిగెను. నదినిదాటుటకు ములభమాగ్రమునేర్చుకొంటిని సం తోషపడుచు నానెట్టిగొల్లది వెళ్ళిపోయెను- మరుసటిదినమునుండియుఁ బ్రాతఃకాలమున నే పాలుబెచ్చిపోయుచున్నది- ఒకదినమున బ్రాహ్మణుఁడు ‘నీవిప్పుడేమౌత్ర మాలస్యము

శ్రేయక వచ్చుచున్నా వెట్టిని'ని యడిగెను- దీనికిగొల్లది 'మీరు చెప్పినట్లు భగవన్నా మమును దలచుకొని పడవయవసరములేక నదినిదాటుచున్నాన'ని బదులుచెప్ప నా మాటలయందు నమ్మకములేక నాయన 'నీవెట్లుదాటుచున్నది నేనుగూడఁజూడవచ్చునా?' యని యడిగెను- అంతట నామె యాయనను వెంటఁబడిసికొని నీటిమీద నడువసాగెను- ఆయన యామెతోనడువఁజాలక వెనుకఁజిక్కినను- కొంతకాలమునకు నామె వెనుకకుఁ దిరిగిచూచి 'ఇదియేమి? భగవన్నా మమును నోటితోను చూరింపుచుండిరి. బట్టుతడియునని భయపడి నైకత్తుచుండిరి- మీరు పూర్తిగా నీశ్వరునిపై నాశించుకొని యుండలేర'ని వాక్రచ్చెను- 'మనది'అని దేనినిదలఁచక నమస్తమును భగవంతునకువదులుచుట సంపూర్ణమయినభక్తియొక్క పరమరహస్యమైయున్నది-

(222) క్రొవ్వువత్తిదీపమునుజూచి మనస్సునిల్పుట శేర్పుకొనవలయును- క్రొవ్వు వత్తిపై ముందు మానసమును నిల్పవలయును- దాని వెల్తురుయొక్క లోపలిదయిన నీల భాగము కారణశరీరమునకుఁ బోలును- దృష్టినిదానిపైనుంచి యభ్యాసముఁజేసిన మనో నిశ్చలతయొక్కడగును- ఈనీలభాగమునకుఁ బైనున్న భాగము సూక్ష్మశరీరమును, దాని పైనున్న భాగమునకు సూలశరీరమునుబోలును-

(828) హిందూమతమునకును బ్రాహ్మమతమునకుఁగల భేదమేమి'యని ప్రశ్నింపఁ బడి శ్రీరామకృష్ణభగవాన్ బ్రాహ్మమతస్థునితో 'ఈరెండుమతములకునుగల భేదము సం గీతమంతకు దానిలోభాగమయిన యొకరాగమునకుఁగల భేదమువంటిది- బ్రాహ్మమతము బ్రహ్మమును సంగీతమం దొకరాగముతోఁ దృప్తిఁజెందునది- హిందూమతమునకు బ్రహ్మ మంతయుఁ గల్గినఁగాని తృప్తిలేద'ని వచించెను-

(824) తనముట్టు నేమియున్నది తెలిసికొనలేకఁ బ్రార్థనలో మునిగినవాఁడు త నబాట్టులోఁ బక్షులు గూళ్ళుఁబట్టుకొనినను గనుఁగొనలేడు, అట్టివాఁడే నిజమైనజ్ఞాని-

(826) ఒకపర్యాయము రామకృష్ణపరమహంసను నాయన శిష్యులలో నొకరు 'స్వామీ! నేను ప్రార్థనలనల్పుడండినను దుష్టతలంపులప్పుడప్పుడు నాకుఁ బుట్టుచుండును- కోరికనుజంపుకొనుట యెట్ల'ని యడిగెను- అప్పుడు భగవాన్ 'ఒకడు కుక్కను బెంచుచుండును- దానిని ముద్దాడును- ఆడించును- ఎత్తుకొనినిరుగును- జ్ఞానముఁ దెలిసి నవాఁడొకఁడు శునకాధికారినిఁజూచి 'ఇదినీకుఁదగదు- కుక్కకై నీకాలమంతయు గడ పకుము- అది ప్రారజఁతువు- ఎప్పుడయిన నిన్నుకరవవచ్చున'ని మంచిమాటలతోఁ జెప్పెను- ఇకముందెప్పుడఁ గుక్కనే ముట్టుకొన'నని కుక్కనుబెంచుచున్నవాఁడా

పలుకులువిని నిశ్చయించుకొనెను- తుక్క నీమాటలఁ దెలుసుకొనలేదుగనుక బలుపర్యాయములు తనయధికారియొద్దకుఁబోవుచుండెను. ఈతఁడనేకతడవలు దానిఁగొట్టెను. కనుక నదివచ్చుట మానుకొనెను. నీయొక్కస్థితియునట్టిదియే. దుష్టతలంపులు త్వరగా విడిచిపోవు. అయినను మించిపోయినదియేమియులేదు. దుష్టతలంపులుపుట్టినను నీవు వానిని స్థిరముగా నుండనియ్యకుము. నీ మనస్సుచెంతకువచ్చినప్పుడెల్లఁ దరిమివేయుము. కొంత కాలమునకు నవి వచ్చుటయేమానుకొనునని వాక్రమ్యము.

(826) ఇక్కాలపువిద్యశేరుకొనిన యొక పెద్దమనిషి గృహస్థులకుఁ బ్రపంచక విషయానక్తి కలుగుటకువీలులేదని భగవానునితోవాదించుచుండెను. అప్పుడు భగవాన్ 'ప్రస్తుతకాలమునందు గృహస్థులుగానుండి విషయానక్తులుగానివారెవ్వరో నీకుఁదెలియునా? ఏమైనవివృత్తుమని యొక బీదవాఁడొకవిరాగియింటికివచ్చి యడిగిన నీయనభార్యచేతిలోధనముఁబోసియొక్కఁగూడ్డిగవ్వవై నగలిగియుండక 'ఓబీదవాఁడా! నేనుధనముముట్టను. పరులనడుగుటకుండేల నీకాలమునంతయు వృధావుచ్చుచున్నావని చెప్పెను. బీదవాఁడువదలిపోక నడుగుచుండ విసుకుతోచి భార్యయొద్దకుఁబోయి యావిరాగి 'కాంతా! ఒక బీదవాఁడువచ్చి బిచ్చముడుఁగుచున్నాఁడు. ఆయన బ్రాహ్మణుఁడట. రేవుగమ్మని చెప్పినాను. కనుక వానికి నొక్కరూప్యమునయిన నివ్వవలయు'నని చెప్పెను. ఈమాటలు తన శృతపుటములఁజూచిన వెంటనేభార్య 'ఏమి! నీవాశ్చర్యము. రూప్యములు రాళ్ళనుకొంటివా?'యని యదిరిపడిన భర్త దీనస్వగముతో, 'పాపము కటికబీదవాఁడట. అట్టివానికి నొక్కరూప్యమునకుఁ దప్పవయ్యుచ్చినఁ బాగుగనుండునా?'యని మనవిచేసుకొనెను. తుదకు నాయనభార్య కోపముఁదాల్చి, 'ఇవిగో నాయొద్ద రెండణాలు కలవు. ఇవైమున్నయెడల వీరినిఁదీసికొని యివ్వము. లేకపోయిన వెళ్లిపొమ్మనిచెప్ప'మని చెప్పెను. సతీమణివాక్యముల కెదురాడఁజాలని యావిరాగి యారెండణాలనుగైకొని మరునాఁడు తద్రాష్ట్రాణునకిచ్చివేసెను. కనుక మీరుచెప్పమన్న విరాగులందఱు భార్య యాజ్ఞల శిరసావహించి వంగివంగి సలాములుఁజేయువారై యున్నారు. వారు వారనుకొనునట్లు విరాగులుకారు గాని రాగులై యున్నారు.

(827) తెలిసియైనను దెలియకనైనను, జ్ఞానముగల్గియైనను గల్గకయైనను భగవన్నామమునుఁదలచిన ఫలము తప్పకఁగలుగును- నదికివెళ్ళి స్నానముఁ జేసినవాఁడు స్నాతయగును- నదిలోనికిఁద్రోయఁబడువాఁడు స్నాతయగును- విద్రుఁబోవుచుండగా నీరు మ్రైజల్లఁబడినవాఁడుగూడ స్నాతయగును-

(828) మానవజేహము కుండవంటిది- 'మనస్సు, జ్ఞానము, బుద్ధి' ఇవిక్రమముగా

గొండలోనుంచబడిన 'నీరు, బంగాళాదుంప, బియ్యము' వంటివి- వీనినిగల్గినకుండను నిప్పువైచెట్టిన లోపలిపదార్థములన్నియు వేడిపట్టును- అప్పుడు దానిలో జ్వలించెట్టి నఁ గాలిపోవును- ఈవేడిమి కుండదికాదు- 'బియ్యము, నీరు, దుంప' వీనికి సంబంధించినదికాదు- మనుజునియందుగల బ్రహ్మముయొక్క శక్తియు నటువంటిదియే- ఈశక్తిమనస్సును, జ్ఞానమును, బుద్ధిని దానిదాని పనిజేయునట్లుచేయును- అని యేపనిని జేయనపుడవిగూడఁ బనిజేయమానును-

(829) వాననీ రింటిమీదఁబడి పులిసోరువలెనున్న గొట్టముగుండఁ గింటికి బడుచున్నది- అయినను నిది యాకాశమునుండి పడుచున్నట్లే యుంచఁబడునుగదా- అట్లే ఋషులు మహాఋషులుచెప్ప నుపదేశములు వారి స్వంతమయినవానివలెనగుపడినను నవి వారివికావు- నిజముగ నవి భగవద్వాక్యములు-

(830) ఒంటిగానున్నను బరులు నన్ను చూచుటలేదుగదాయని పాపకార్యములఁ జేయక నీశ్వరుఁడు కనిపెట్టియున్నాడని తలఁచి పాపకృత్యములనొనరింపనివాఁడు నిజమయిన మతముగలవాఁడు- అడవిలోనున్న పుడొకయిలి సుందరమయిన స్త్రీ యగుపడినను భగవంతుఁడు నన్నుఁజూచుచున్నాడని తలఁచి యామెవంక మొగమునుగూడఁ ద్రిప్పనివాఁడు నిజమయినమతముగలవాఁడు- ఎవ్వరునులేనిగృహములో బంగారపు మాట యగుపడినను దానిఁదీసికొనఁదలఁచనివాఁడు నిజమయిన మతముగలవాఁడు- ఇతరులను కొనుకై మతముగల్గినట్లు నటించువాఁడు యధార్థమతమునుగలవాఁడుకాఁడు- కాంతము, రహస్యము నిజమతముయొక్కచిహ్నములు 'నటన, గర్వము' ఇవికానేరవు-

(831) పెదురుబద్దలతోఁగట్టఁబడిన మావులోగుండనీరు మెఱయుచుఁ బ్రవహించుచుండును. ఇందువలనఁ జిన్న చేపలు సంతోషముగా నందులోఁబ్రవేశించును, కానియందులోఁజిక్కుకొనిపోయి బయటికిరాలేవు. అట్లే వట్టిభ్రమచేత నాక్లంఠింపఁబడి యాధులు ప్రపంచమునువలలోఁ జిక్కుకొనిపోవుదురు. వలలోపలికిఁబోవుట బయటికివచ్చుటకంటెఁ దేలికకనుక లోకములోనుండి విషయాన క్తుడగుటఁ జేలిక, విరాగియగుటకష్టము.

(832) తడినీనిప్పుపుడక వెంతరాచిననుమండదు, కాని పొగబారిపోవును. ఎండియున్న పుడక తక్షణముంటుకొనును. నిజమయిన భక్తునిమనస్సెందుపుడకవంటిది. భగవన్నామము వినఁబడినమాత్రమున నాయనప్రేమ బయటికివచ్చి ప్రజ్వలించుచుండును. కామము, విషయానశక్తి గలిగినవానిమనస్సు తడినీనిప్పుపుడకవంటిది. ఇట్టి మనస్సుండినవానికి నెన్నిపరాశ్రమములు భగవంతునిఁగూర్చి చెప్పినను ప్రేమయనుమాట పుట్టదు- భక్తి యంతఃకంచదు,

(883) భగవంతుడు స్వతంత్రుడును శాశ్వతబ్రహ్మను జగత్పితయు నై యున్నాడు. సముద్రము నెట్లు భేదింపలేమా యట్లే భగవంతునిగూడ భేదించలేము. పరబ్రహ్మమునుదెలిసికొనుట కష్టము. కాని సముద్రములో మునిగిపోవుచున్న వానిని బయటికిలాగిన వానికెట్లుండునో యట్లే భగవంతునిదలచుకొనువానికి ద్వరగా మనస్సునకు కాంతి కలుగును.

(884) భక్తునిమనస్సునందుగల్గు తలంపులకేల దుదయుండదు? ఒకభాగ్యవంతునకు వడ్లకొట్టుండును. దానిలోగలధాన్యము నొకకోమటి కొలుచుచుండును. ఈతడు దీనునివలె వడ్లను తానేతెచ్చుకొనిపోనుకొనక నూరకగొల్చుచుండును. దానియొకతె వడ్లనుదెచ్చిపోయుచుండును. అట్లే భక్తునిమనస్సునందు శలఁపులను భగవంతుడుకలిగించుచుండును. గర్వితుడై తనజేహము నేయాశించుకొనియున్నవాడు పుస్తకములలో మాటలను దలచుచుండును. కనుక నివి త్వరలోముగిసిపోవును. ఈతఁ డొక చిన్నకొట్టును బెట్టుకొనినవానివంటివాడు.

(885) స్త్రీలందరు 'భగవతి' యనఁబడు దేవియొక్క భాగములేకనుక నందఱు కాంతలు మనకుఁ దల్లులైయున్నారు.

(886) 'మాయ'యన నేమి? ఆత్మజ్ఞానాభివృద్ధికినడ్డగించు 'కోరిక'యే మాయ.

(887) భక్తజీవనిపోయినను బ్రతివ్రతయెట్లాయన నేకలునుకొనియుండునోయట్లే యుష్టదేవతనువమ్మకొనినవాడుతప్పక భగవంతునిజేరును.

(888) సీసమును బాదగఁముఁగోవేసినఁ గఱగిపోవునట్లు జీవుఁడు బ్రహ్మను సముద్రములోమునిగినఁ దాను భగవంతునకు వేఱైయుండుటఁ బోగొట్టుకొనును. అనఁగా భగవంతునిలోఁ దానుగూడఁ గలియును.

'లోకవ్యవహారము, విపత్తులు, దుఃఖములు' మొదలగువానిచేత నీవు బాధపడకుము- ప్రతియుక్తకాలమునం దప్పటికిఁ గావలసిన పనిఁజేయుము-

'పరబ్రహ్మ'మను సముద్రమునుండిరచ్చుగాలి దానిననుభవించువారికి నందఱికిని ఫలమునిచ్చును. దీని ననుభవించియే పూర్వమా ననకసనాతనాదులు నుఖంబుఁగాంచిరి. నారదుఁడాసముద్రమును గొంచెముదూరముననుండిమామటవల్లనే తనకుఁ దాను మరచిపోయి పిచ్చివానివలెనెప్పుడు హరికీర్తనలఁబాడుచు లోకములందుఁ దిరుగు

చుండును. పుట్టఁబుడిచినను శుక దేవుఁడు మూఁడుపర్యాయములుమాత్రమే యీ 'పరబ్రహ్మ' ఖ్యసముద్రజలమును కుచించుచు యమితానందముఁజూచి పిల్లవానివలె బ్రవర్తించుచున్నాఁడు. గొప్పయుపదేశకుఁడయిన మహాదేవుఁడు తత్సమద్రుముకుండియే మూడు దోసిళ్ళనీరుద్రాగి మహానందమువలన మత్తెక్కిపడియున్నాఁడు. అట్టి మహామహిమఁగల సాగరముయొక్కలోతు నెవ్వరుకనుగొనఁగలగ?

(841) 'స్వశాంత్ర-విజ్ఞాన-యక్తి-సచ్చిదానంద' యనఁబడు చెట్టువైఁ గృష్ణులు. రాములు- బుద్ధులు- క్రైస్తవులనఁబడు పండ్లగుత్తులుకలవు. వాఁఁటితో నప్పడప్ప డొక రిద్దఱుసచ్చి లోకములో ననేకమార్పులఁజేయుచుందురు. ఇట్లే పరిణామముకలుగుచున్నది

(842) ఒకపర్యాయము భగవాన్ తనశిష్యులలో నొకరిఁజూచి 'ద్రాక్షరస మొకగిన్నెలోఁగలదు. ఈగలుచచ్చి కొన్ని యంచువైవ్రాలి ద్రాక్షరసమును ద్రాగును- కొన్ని యందులోఁబడిదొడ్డును- కొన్ని మునిగిపోవును- అట్లే నీవుఁగూడ సచ్చిదానందరసమును నంచునైచుండిత్రాగి లేచిపోయెదవా? లేక నందులోఁబడి యనుభవించువా' యని యడిఁగెను. ఈప్రశ్ననువిని శిష్యుఁడు, 'అంచునైచుండి త్రాగివెళ్ళిపోవుట నాకిష్టము- అందులోఁబడి మునిగిచచ్చిపోవుట నాకిష్టమయిననుగలికదా'ని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను- ఇది విని గుగువు, 'నీ వెంతపిచ్చివాడవు- ఆచ్యుతములోఁబడినవారు చనిపోవుదురా? చనిపోయి కాని మృత్యుంబయలుగడుద'ని తిరిగివాక్రుచ్చెను.

(843) జీవాత్మకు భగవంతునిలో లీనమగుట సాధ్యమయినకార్యము- కాని ఆ యనయు నేను నొక్కటియే'యని మనస్ఫూర్తిగా దలఁచవలయును- ముసలివాడయిన సేవకుఁడు కాలక్రమమున నింటివారితో నొకరుగా నెన్నుకొనఁబడును- ఆతనిపనులకు మెచ్చుకొని యధిపతి 'నా సేవకుఁడు నేనువేఱుకా'దని తలఁచి తన గౌరవానన మఱినికి నివ్వవచ్చును. నా సేవకుఁడు నేను నొకటియే. ఆతఁడు నాయాజ్ఞల సేట్లుచేయుచున్నాఁడో నేనునువానియాజ్ఞల సట్లుచేయవలయు'నని చెప్పచు నధిపతియైనవాఁడు తన ముసలి సేవకుఁడు భిక్షియముచే గొంచెము వెనుకకుఁదగ్గినను బలవంతముగనయిన నాతనిని దన పీఠమువై గూర్చుండఁజేయును. విశేషకాలము భగవంతునకు సేవఁజేసి యాయనలో లీనమైనవారిస్థితియు నిట్టిదియే. ఈశ్వరుఁడిట్టివారికి దన కుగూములను గీర్తినిబ్రసాదించి తనసింహాసనమువై గూర్చుండఁబెట్టుకొనును.

(844) నీటివడియాగదుకనుక వంతెనలోఁబ్రవేశించిననీరు తప్పక బయటికివచ్చుచుండును. భవము గూడఁబెట్టలేనివారియొద్ద నది నిలువకఁబోవుచుండును.

(845) అవతారపురుషుడు భగవంతుడు పంపిన మానవదూత. ఈతడు గొప్ప రాజుయొక్క రాజప్రతినిధివంటివాడు. పరగణాలలో గల హమేదయిన జరిగిన దానిని విచారించుటకు రాజాజ్ఞవలన రాజప్రతినిధిపోవునట్లు లోకములో మతములు భ్రష్టగుచున్న సమయమున వానినిల్పి రక్షించుటకు భగవంతుడవతారపురుషులఁ బంపుచుండును.

(846) అవతారపురుషుడెప్పుడు క్షోకడైయొచ్చునాడు. జీవమును సముద్రములోనున్న భగవంతుడొక చోటఁదేలి కృష్ణుడనుపించుకొనుచున్నాడు. మఱియొకచోటఁదేలి క్రైస్తవింపించుకొనుచున్నాడు. ఇంకొకస్థలమందుఁదేలి మఱియొక నామమును ధరింపుచున్నాడు. కనుక నవతారపురుషుడొక్కఁడే.

(847) 'మాయ'యే బ్రహ్మమును వెల్లడిఁజూచును- 'మాయ'యొక్క సహాయములే కఁ బరబ్రహ్మము నెవ్వరు తెలుసుకొనఁగల్గుదురు? భగవచ్చక్తినిఁదెలిసికొనక భగవంతుని నెవ్వరుఁ దెలిసికొనఁజాలరు.

(848) 'హరి'యన 'మనస్సును నూరించువాడ'ని యర్థము- 'హరిబల్' యన 'హరియే మనకు బలము'ని యర్థము.

(849) ఓబోధకుడా! నీకధికారచిహ్నము కలనా? రాజధికారమును వహించి రాజ్యమునందుఁగల కలహములనణచి యెట్లు ప్రజలవలన గౌరవింపఁబడునో యట్లే నీయుద్దేశము నెఱవేఱవలసియున్న నీశ్వరప్రేరేపితజ్ఞానమునఁబడు చిహ్నమును నీవు కలిగియుండవలయును. అది నీకుఁగలుగనంతవఱకు మాటపోకడయేగాని లాభముండనేరదు.

(850) పరబ్రహ్మస్వభావమెట్టిది? పరబ్రహ్మము నిర్గుణమయినది, నిశ్చలమైనది. యభేద్యమయినది, మేరునగఁగమాన ధృఢత్వముఁగలది.

(851) పూర్వమందున్న ఋషులు, యోగులు పూర్వకాలపురాజు లుపయోగించిన నాణెములవంటివారు- ఈ నాణెము లెట్లీదినములలోఁచెల్లెవో యట్లే పూర్వపు ఋషులు యోగులు బోధించినవిషయములిప్పుడు పయోగముకావు- ఈ కాలమునకు నేను భగవత్ప్రేరేపకుడనయి పల్కుచున్నాను. నామాటలను నమ్మువారత్వంలో రక్షింపఁబడుటకు నర్హులగుదురు.

(852) మత్స్యభిక్షుకులు శేపతోకను దలను విడిచివెట్టి మధ్యభాగమును దినగోరుదురు. అట్లే శ్రుతిస్మృతులయందలి సూత్రములు మనకిప్పుడు పనికివచ్చునట్లు చేసుకొనవలయును.

(858) ఒకానొకప్పుడు భగవాన్, “నామమాలలోనుండు పుష్పములతోఁ బని లేదు. ధారముమాత్రముకావలయును. ప్రపంచములోఁగల వస్తువులన్నియు నా కవసరములేదు కాని వానినన్నిటినిఁ గల్పించును “నూత్రాత్మకా” నామఁగావలయును-” అని చెప్పియున్నాఁడు.

(854) దీపమునకుఁగాంతియిచ్చుట స్వభావము. కొందరుదానివలన నన్నమువండుకొనెదరు. కొందఱు దానిమసిగో ముద్రలవేయుదురు. కొందఱు దాని వెలుతురు సహాయమువల్ల దైవగ్రంథములఁ జదువుదురు. అట్లే కొందఱు భగవన్నామమును స్మరించి ముక్తినిఁబొందఁగోరుదురు. దుష్టకార్యములఁజేయకుండుటకుఁ గొందఱు, నిట్లనేకవిధములఁ బలుయుద్దేశములతో లోకములోనుండుజనులు భగవన్నామస్మరణఁజేయుదురు. ఈ శ్వరుని పవిత్రనామము పఠింపజేయఁజేయుదుమై యెప్పుడునుండును.

(855) తోతాపురి, “ప్రతిదినమును రాగిలింఁచెను దోమకఁబోయినఁ దప్పవట్టును- అట్లే మనుజుఁడు ప్రతిదినమును భగవన్నామమును దల్చుకుండిన నపరిశుద్ధుడగును” అని చెప్పెను. ఒకపర్యాయము శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస, బిందెను బంగారమునోఁజేసి నయెడలఁ బ్రతిదినముఁ దోమనవసరములేదు ముక్తినిఁబొందినవానికి, నీప్రాధికారలతో తపస్సులతోఁ బనిలేదు.

(856) “పండు, పెరడు, పీచు, కొబ్బరి” ఇన్నియు మొక్క కొబ్బరిచెట్టువలననే కలుగుచున్నవి- అట్లేయొక్క భగవంతునినుండియే చరాచరాత్మికమైనట్టి సమస్తసృష్టియు నేర్పడుచున్నది.

(857) సామాన్యులు మతమునుగూర్చి యెన్ని యోవిషయములఁ జెప్పుదురు. కానివారిలో నొక్కవిషయమునుఁగూడ ననుభవమువలనఁ జెప్పవారులేరు. జీవితమంతయు ననుభవించుటయందుఁ గడపినవాడయ్యి భాని యొక్కమాటనుగూడ మాట్లాడెడు.

3) మాయకుఁబ్రహ్మమునకుఁగల సంబంధము కదలుచున్న సామానకుఁ గదలని పామునకుఁగల సంబంధమువంటిది. పనిఁజేయుచున్న శక్తి మాయయనఁబడును, దాగియుండి పనిఁజేయనిశక్తిని బ్రహ్మనుండురు.

(859) పరబ్రహ్మము నిశ్చలముగానుండు సముద్రజలమును, మాయకదలింపఁబడిన సముద్రజలమును బోలును.

(860) అగ్నికి దానియందుగల మంటపట్టి సరిబంధముకలదో యట్టిసరిబంధము బ్రహ్మమునకు శక్తికిగలదు.

(861) దేవుఁడాకారుఁడు నిరాకారుఁడు. ఆకారానాకారములనుమించు పదార్థముగూడ భగవంతుఁడేయైయున్నాఁడు. 'సమ స్తము సేసే'యని యాయనకొక్కనికీ మాత్రము తెలియును.

(862) పాముకు, బాచ్చు కుబుసమునకు సంబంధములేనట్లు దేహమునకు నాత్మకు సంబంధములేదు.

(863) పాదరసముఁబూసిన యద్దములో మనము ప్రతిబింబమును జూడఁ గలిగినట్లు పవిత్రతయు, నాత్మశక్తియుగల మనస్సునందు శర్యశక్తుడైన యాశ్వరుని రూపము ప్రతిఫలించును.

(864) " 1 అన్నదమ్ములు పగ్గముదీసికొని పొలముఁబంచుకొనుచు 'నీభాగము నాదీని పోట్లాడు సమయమునందు 2 రోగి చనిపోవుచుండునప్పుడుఁ గూడ వైద్యుఁడు 'నేనుగదా యీరోగమును గుదుర్చునది'యని చెప్పినప్పుడు." ఈ రెండుపర్యాయముల యందు భగవంతుఁడు నవ్వును.

(865) కోరలలోవిషమున్నను బామునకది విషముకానేరదు. పరులకది విషముగానుండును. అట్లే భగవంతునియందు మాయకలదుగాని దానిలో నీశ్వరుఁడు చిక్కుపడఁడు జగత్తుఁ చిక్కుపడును.

(866) పిల్లితనపిల్లలను బండ్లతోఁబట్టుకొనును. కౌనియెలుకలనట్లే పట్టుకొని నపుడవిచచ్చును. అట్లేమాయ యితరులను నశింపఁజేసినను భక్తులకు హానిఁజేయఁడు.

(867) త్రాడుకాలిపోయి పూర్వపాకారముఁ గల్గియున్నను బంధించుటకుపయోగపడనివిధమున బంధవిముక్తుడైన మానవుఁడు తనయహంభావత్వముఁ గుచ్ఛితముఁ బోఁగొట్టుకొనియుండును.

(868) గిన్నెక్రింద మంటయున్నంతవఱకుఁ దానిలోనున్న పాలుకాగును. మంట నుదీసినపుడు తిరిగి యెప్పుటివలెనుండును. అట్లే యోగాభ్యాసముఁ జేసినంతవఱకే ప్రారంభకునికి నుత్సాహముండును. కానిదానినినాపివేసితరుపాత నా యుత్సాహ మంతయు నూగిపోవును.

(870) భాగ్యవంతుడొకడు కార్యదర్శి నేర్పఱచుకొని తనయింటి వ్యవహారమునంతయు నాయనకు నొప్పించెను. ఈకార్యదర్శి, “ఇదియంతయు నాయాస్తి, యిది నాయుల్లు, లోటలన్నియు నావి” యని తలఁచుచు గర్వముఁగల్గి నడచుచుండువాడు. ఈతని యధికారికి నొకతోటలో నొకగుంటకలదు. దీనిలోఁ జేపలబట్టవద్ద’ని యధికారి కార్యదర్శితో ననేకపర్యాయములు చెప్పెను. కాని యీమాటల సగసునేయక నొకదిన మునఁ గార్యదర్శి యొకచేపనుబట్టుకొనెను- ఇంతలో నధికారివచ్చి తన కార్యదర్శివూడ ని కార్యమును జేయుచుండుటఁజూచెను- అంతట నా యధికారి ‘ఈతఁడు నమ్మిదగి నవాడు కా’దనితలఁచి యగౌరవించి దాచుకొనిన ధనమంతయు లాఁగుకొని పాతరసామగ్రి దీసికొని కార్యదర్శినిఁ బంపివేసెను.

(871) కొన్నిచేపల కొక్కవరుస యెముకలుండును. కొన్నిటికి ననేకవరుసల యెముకలుండును. ఎన్నియున్నను వానిఁదినువారు వానిలోనుండు యెముకలనన్నిటినిదీసి వేయుదురు. అట్లే యెక్కువపాపముఁగలవారు కొందఱు తక్కువ పాపముఁ గలవారు కొందఱు నైయున్నారు. ఈశ్వరానుగ్రహ మందఱిని సమముగా యుక్తకాలములందుఁ బరిశుద్ధుఁ జేయుచుండును.

(872) భక్తిమార్గమునఁ గొంతవఱకుఁబోయిన తరువాత భక్తుఁడు భగవంతుఁడా కారుడని తెలుసుకొనును. మఱికొంతదూరముఁబోయిన తరువాత నిరాకారుడని యెఱుంగును.

(873) తెల్లగుడ్డమీద నొకచిన్ననల్లని మచ్చయున్నను స్పష్టముగ నగుపడును. అట్లే పరిశుద్ధుడైనవాని ప్రవర్తనయందొక్క చిన్నతప్పుగుపడినను నది విస్పష్టముగ నగుపడుచుండును.

(874) ఆకారుడయిన యీశ్వరుఁడు మన నేత్రములకు నగుపడును. మనమాయి నతో మనమిత్రునితోవలె మాట్లాడవచ్చును. ఆయనను దాకవచ్చును.

(875) కఠినపునుంచైనను దేహములో మిళితమగురీతి నీవుభగవంతునిలోఁ గలసి పొమ్ము.

(876) ఒకపెద్దగాజును జూడవలయుననిన నాయన వాకిలివాండ్రతో నాయన యొద్దనుండువారితో స్నేహముఁజేసి వారిదయ సంపాదించుకొనవలయును. అట్లే భగవత్సన్నిధానమునకుఁబోవఁగోరువాడు విశేషభక్తిఁగల్గి యుండవలయును. అనేకమందిభక్తులను సేవింపవలయును- సజ్జనసాంగత్య మగత్యముగాఁజేయవలయును-

(877) “పేలాకావ”ను దినుట తోటకూరదినుటవంటిదికాదు. చెరుకుగడ ముక్కనుదినుట మిథునదినుటకాదు. ఏలయనినవని యారోగ్యమునకు హానికరమైనవికావు. జబ్బుగానుండినవారుగూడ వానినుపయోగింతురు. అట్లే ‘ప్రవాసు’ దేవుని స్వరమును వెలుపునదికాని వట్టిమాటకాదు. ఆవిధముననే పవిత్రముగానుండుటకుఁ బ్రేమగర్భియైండుటకుఁగోరుట సామాన్య కామములవంటిదికాదు.

(878) లకుముకిపిట్ట నీటిలోమునిగినను దానికి నీరంటుకొనదు. అక్కరణి మహాబుష్టిలోకములోనుండినను లోకమాయకు నంటుకొనదు.

(879) మనోనిశ్చలతను భంగపఱచునోపు యాహారమును భక్షించుటనఁగూడదు.

(880) “పంచదార, ఇసుక” ఈరెంటినిగల్పినను జీమ యిసుకనుద్రోసివేసి పంచదారను గ్రహించును. అట్లే పరిశుద్ధులయిన పరమహంసలుఁగూడఁ జెడుగునుండి మంచిని గ్రహింతురు.

(881) చిన్న చిన్నగింజలను ద్రోసివేసి పెద్దగింజలఁబట్టుకొనుట జల్లెడస్వభావము. అట్లే మంచినివిడిచి చెడుగునవలంబించుట దుష్టుల స్వభావము.

(882) తేలికగనుండి నిరుపయోగములయిన పదార్థములఁద్రోసివేసి బరువుగానుండి యుపయోగముగానుండు పదార్థములఁగలియుండుటచేత (Winnowing basket) యొక్క స్వభావము. పవిత్రహృదయములన్నియు నిట్టివియే.

మేఘుచ్చిన్నముగాక నిర్మలముగనుండు యాకాశమునం దకస్మాత్తుగ నొక మేఘముగుపడి సూక్ష్మముగుచీకటిఁ గ్రమ్మజేసి తరువాత వాయువువలనఁబట్టుకొనిపోవును. మాయగూడ నిట్టిదియే. అంతలో మరోవిజ్ఞానమునుగప్పి సమస్త దృశ్యప్రపంచమును గల్పనఁజేసి గూళ్ళరుని యుచ్చాసబలమువలనఁ జెల్లాచెదర్చి పోవును.

(884) ఒకఁడొక సాధువుయొద్దకువెళ్లి, ‘నా కుమారాకేకుఁ జబ్బుగా మన్నది. మందివ్యవసినద’ని యడిగెను. సాధువీతనిని మరుసటిదినమున రమ్మనియెను. మరునాడితఁడువెళ్లి యడుగఁగా సాధువు, “పిల్లకు మిత్రాయుఁబెట్టవద్దు. జబ్బుప్పుడు త్వరలోఁబోవును.” అనిచెప్పెను. ‘అంతటఁబిల్లతండ్రి, “అయ్యా! ఇదిమీరునాకు నిన్న నే చెప్పవచ్చునుగదా”యనిన సాధువు, “నిజమే, నిన్న నే చెప్పవచ్చును. కాని నిన్న నాయొద్దఁ జాలపంచదారకలదు. అదినిపిల్లయూచి, ‘యీతఁడుపరులను మిత్రునియైనవద్దనిచె

ప్రీతానుదానిని బాగుగఁదిను'నను కొనును. అందువల్ల 'నేనునిన్నఁ జెప్పలేద'ని బదులు చెప్పెను.

(885) రాజాను బ్రయుని గాఁగల్గిన శ్రీలలామము ముష్టియెత్తువాఁడిచ్చు కట్టుమును గ్రహింపదు- అట్లే భగవంతునిఁజూడఁగల్గిన మనస్సు ప్రపంచమందలి వస్తువులను జూడఁగోరదు.

(886) పటిక బెల్లమును దినువానికి బెల్లముఁదినుటకు నిష్ప్రయోజనము. దివ్యమందిరములలోఁ బండుకొనువారు మురికిగనుండు గుడిపెలోఁ బండుకొన నిచ్చయింపఁబడు- ఆ విధముననే కాశ్యోతమైన సచ్చిదానందము ననుభవింప నేర్చినవారికి నీ ప్రపంచమందున్న సామాన్యసుఖములు రుచింపవు.

(887) పాపము పాదరసమువంటిది. కనుక దానిని దాచిపెట్టుటకష్టము.

(888) ఉల్లిపాయలను దినిన నుల్లిపాయలవాసనకొట్టును- దోసకాయలఁదినినదోసకాయలవాసనకొట్టును- అట్లే మనస్సునం దేమియున్నది మాటలకలనఁ గనుఁగొనవచ్చును-

(889) 'సమాధియం దున్న పుడు మీకు ప్రపంచ విషయములు జ్ఞాపకముండునా' యని యడుగఁబడి భగవాన్, 'సముద్రములోఁ బర్వతములు గుట్టలు, గుహలులోయలు జలములోఁగలవు. కానివైమండి చూచువారికి నివియన్నియు నగపడవు- తన్విధమున సమాధియం దున్న పుడు 'సచ్చిదానందా'ఖ్య సముద్రము కనఁబడును- కాని గూతని విజ్ఞానమంతయు నాయనలో దాగియుండును-

(890) వ్యాయవాదినిఁ జూడఁగానేమనకు స్వాభావికముగ నేరములు వ్యాయములు జ్ఞాపకమువచ్చునట్లు పరమధత్తనిఁజూచినపుడు మానవునకు దేవునిఁగూర్చి స్వగ్రహముఁగూర్చి కొన్ని విషయములు జ్ఞప్తికివచ్చును-

(891) వేదములను బురాణములను జదువవలయును వినవలయును- కాని చదివి విని యాత్రంత్రములపరకారము నదేచుకొనుట ప్రధానము- అట్లే హరివామముననోటితో నుచ్చరింపవలయును- చెవులతో వినవలయును- నిజమేగాఁగొన్ని జబ్బులకు మందునులో పలికి బుచ్చుకొనవలయును- ఇంతేగాక వైకిఁగూడఁ గొన్ని మందుల నుపయోగింప వలయును,

(892) ప్రతిమనుజాడును భూతదయ విషయములోఁ గ్రాస్త్రపునిగను బహిర్వహముల జక్కఁగనుంచుకొనుటయందు మహమ్మదీయునిఁగను, సమస్తభూతములకు భర్తముఁజేయుటయందు హిందువునిగ నుండవలయును-

(893) నీటిపైనుండు మురికిని మట్టును గొంచె మొక ప్రక్కకు నదిమినదిరిగి పైకి వచ్చుచుండును- వెదురుగడలలోఁ జక్కగా నదిమినయెడల దిరిగిరా నేరదు. అట్లే మాయ నొకవిధముగ నొచ్చివేసినదిరిగివచ్చి మనలను బాధించుచుండును. కాని మనస్సునందు భక్తిజ్ఞానములు పూర్తికానుటడిన మాయ తిరిగిరా నేరదు- నిజముగ మానవులకుభగవంతుఁడు దర్శనమిచ్చుటకు నిదియే విధము-

(894) సంతతము హరికీర్తనఁబాడుయింటికి దయ్యమువచ్చి బాధింపదు.

(895) ఒకకప్పయొక భావిలోఁగలదు- అదిదానిలోనేపుట్టి దానిలోనే పెరుగుచున్నది- ఒకదినమున నదివఱలోసముద్రములో నివసించుచున్న కప్పయొకటివచ్చియా భావిలోఁబడెను- అప్పుడు భావికప్ప, 'నీవెక్కడనుండి వచ్చినా'వని క్రొత్తకప్ప నడిఁగెను- ఇది సముద్రమునుండివచ్చిననిచెప్ప భావికప్ప 'సముద్రము! అదియెంత పెద్దదిగా నుండును?' అని యడిఁగెను- చాలా పెద్దదియని ప్రత్యుత్తరమువని భావికప్ప కాళ్ళుబాటఁజూచుకొని, 'ఇంత పెద్దదిగానుండునా'యనెను- రెండవకప్ప యింకఁజాలఁ బెద్దదిగా నుండుననిచెప్పగాదిరిగి భావికప్ప యాభావిలో నొకప్రక్కనుండి మఱియొకప్రక్కకు దుమికి, 'ఈ నాభావియంత పెద్దదిగానుండునా'యని ప్రశ్నించెను- అప్పుడు క్రొత్తకప్ప, 'స్త్రీహితుఁడా! అంత పెద్దసాగరమును నీచిన్న భావితో నేలబోల్చెదవు?' యని యుత్తరమిచ్చెను- తుదకు భావికప్ప, "నాభావికంటె లోకములోఁ బెద్దదేదియులేదు. ఇదియబద్ధమాడుచున్నది- కనుకదీనిని వెళ్ళఁగొట్టవలయును"ని యనుకొనెను- చక్కగా వికసించని మనస్సుఁగలవానినిది యొకచిన్న భావిలోఁ గూర్చొని ప్రపంచము భావికంటె పెద్దదికాదని తలఁచు కప్పనీతివంటిది.

(896) 'భక్తి, నమ్మిక' ఇవికలవానికి నన్నియుఁగలవు- ఇవిలేనివానికి సమస్తముఁగావలయును-

(897) భక్తి జబ్బులగుదుర్చును- భక్తివలన జబ్బులగుదుర్చువారు రోగులచేత 'నాకు జబ్బులేదని' మనస్ఫూర్తిగా యుండఁపర్యాయము లనిపించెదరు- రోగి యిట్లు మనస్ఫూర్తిగా జబ్బులేదని చెప్పినతరువాత నిజముగా జబ్బుండ నేరదు- అట్లే భగవంతుఁడులేదని యెప్పుడుఁదలఁచి చెప్పవారికి యథార్థముగా భగవంతుఁడుండడు-

(398) ఒకమనుజుడు మైదానములోనిల్చి చిన్నదిగనుండుగఱికను దెద్దదిగనుండు వటవృక్షమునుజూచి 'ఈ వటవృక్ష మింత పెద్దదిగ నున్నదియేమి? గఱికె యింత చిన్నదిగా నున్నదే?'మని తలచెను- కాని పర్వతము నెక్కిచూచినపుడు చెట్టుయొ గఱికెయొ గలిసిపోయి రెండును ఒప్పునిమైదానమువలె గనబడెను- అట్లే విషయావత్తుల యభిప్రాయములో స్థానాధికార భేదములుండును- ఒకడురాజును, నొకడు చెప్పలఁ గుట్టువాఁడునై యున్నాఁడు కాని భగవత్సాక్షాత్కారమయినప్పుడు సమస్తజనులు సమానులే- సజ్జనులని, దుష్టులని, యగ్రజాతియని, హీనజాతియని యేమియునుండదు-

(399) అహంభావత్వముండుట చాలామహావక్తవము- దానిని రూపుమాపువఱకు ముక్తికలుగదు- అప్పుడుపుట్టికదూడనుజూడుము- అది 'హమ్'హా' యని యటచును ఈశ్వరమునకు 'నేనున్నా'ననియర్థము- ఇది నెరిగి పెద్దదయినతరువాత బండ్లులాగి పాలములుదున్నచుండును- ఆవులు చంపబడి తినబడుచున్నవి- చంపబడినను వాని యహంభావత్వముపోలేదు- వారిదగ్గములతో జేయుచును హోర్లుగూడ, 'నేనున్నా'ననియర్థమువచ్చుకొట్టముజేయుచుండును- తుదకువీని ప్రేగులను చూచేసలవాఁడు తన దూదేకుకొయ్యకుఁ గట్టునప్పటికి వాని (యావులమెద్దుల) యహంభావత్వముపోవును- అప్పుడాక్రేగు 'గూపా' (నీవుయున్నావు) యని యనును- అహంభావత్వము పోవలయును- 'నీవ'నుమాట రావలయును- ముజానకు ననుభవము విశేషముండువఱకు సహంభావత్వము నశింపదు-

(400) భగవంతుని మొట్ట మొదటఁజేరుము- తరువాతభవముసంపాదించవచ్చును- కాని భవమునుసంపాదించి భగవంతునిఁగనుఁగొనుటకుఁ దర్వాతబ్రహ్మత్వముజేయవచ్చునని యెప్పుడు తలచకుము ఒక్కపర్యాయము భగవంతునిఁజూచుటవల్ల శాంతికలిగినపుడు తరువాతఁ బ్రపంచములోనున్నను నీ మనోశాంతి చెడనేరదు.

(401) భగవంతుఁడు నూదిగంధ్రములోగుండు నేనుగనుబోవునట్లు చేయఁగలఁడు- ఆయన యిష్టమున్నయెడల నేమయినజేయఁగలుగును.

(402) అతివినయముగా నొకఁడొక సాధువుయొద్దకుఁజనుదెంచి 'ఓమహాత్ముడా నేనలిదీనుఁడను- నేనుగ్రంథములుటకు విధమెద్ది?'యని యడిగెను, అప్పుడు సాధువు 'మంచిది అట్లే చెప్పెదను- నీకంటె నీచమయినపదార్థమునుఁ గొనిర'మృని చెప్పఁగా శిష్యుఁడువెళ్ళి తిరిగితిరిగి యొక్కడఁ దనకంటె నీచమయినపదార్థమును గనుఁగొననేరకఁ దుదకుఁ దనమలమునుజూచి 'ఇది నాకంటె నీచమయినదిగాదా- కనుక దీనినిఁ దీసికొనివెళ్ళెద'నని యనుకొని దానిమీదికిఁ దనహస్తములబోసిచ్చెను- ఇంతలో 'ఓపాట్!

నన్నంటుకొనకుము. మొదట నేను భగవంతునికి నర్పణజేయఁబడు గారెలును బూరెలును నయియున్నాను- నాదురదృష్టమువల్ల నీయొద్దకువచ్చి యింతసీతికివచ్చితిని- ఇప్పుడు నన్ను జూచినవారు పెడమొగములఁబెట్టి ముక్కుపైఁ గుడ్డలఁబెట్టుకొని పోవుచుందురు- ఒక్కపర్యాయము నీయొద్దకువచ్చినంతమాత్రముననే నాకింతదోషట్టినది- ఇప్పుడు తిరిగి నన్ను ముట్టుకొనిన నింక నెట్టిదీనసీతికి వచ్చెదనోగదా'యని యొకశబ్దమువినఁబడెను- ఈ సమయమునం దానూతనశిష్యునకు నిజమయినసాధుత్వము ప్రాప్తించినది అందువలనఁ దరువాత ముక్తిబొందినవాఁడాయెను.

(403) నాకీజన్మమందుననే భగవంతుఁడగుపడవలయును- జన్మగూడఁగాదు మూఁడుదినములలోనే దర్శనమియ్యవలెను- అట్లుగూడఁగాదు- ఒక్కపర్యాయమాయన నామమును స్మరించి నావంకకుఁ ద్రిప్పకొనెదను- ఇటువంటిప్రేమ భక్తియుండిన నీశ్వరుఁడు త్వరలోఁ దర్శనమిచ్చును- సోమరులయినవారికి నెప్పుడయిన దైవదర్శనము కలిగినను నది యనేకకాలముల కృషియొక్కఫలమగును-

(404) నీటిలోమునిగిపోవుచున్నవాఁడెట్లు శ్వాసనిశ్వాసములఁ బెద్దగావిడుచు నో యట్లే భగవద్దర్శనార్థి యత్యాసక్రితోఁ బనిజేయవలయును-

(405) ఒక్కపుష్కరిమకాలము వ్షము కురియకఁబోయినను వ్యవసాయమును వృత్తిగాఁగల కాపు వర్షించినపుడు వ్యవసాయముజేయకమానఁడు- క్రొత్తగా వ్యవసాయమును మొదలుపెట్టిన కోమటి యొక్కపంపత్సర మెండిపోయిననే నిరుత్సాహుఁడగును- అట్లే నిజమయినభక్తుఁడు తన జన్మమంతలో నీశ్వరుఁ డగుపడకఁబోయినను నిరుత్సాహుఁడుకాఁడు-

(406) యోగిలకు ఋషులకు నేమయినను దినుమనిపెట్టకుము- ఏలయునిన నది వారిమనోశాంతిని భంగపఱచును-

(407) ఆదైవతజ్ఞానముగలిగియున్నవాఁ డిష్టమువచ్చినట్లు తిరిగినను నేవిధమైన చెరువుకలుగనేరదు-

(408) పగటివేళఁదృష్టియగునట్లు భుజంపుముకాని రాత్రివేళఁ గొంచెము తేలికగానుండునట్లు భోజనముజేయుము-

(409) విషయాసక్తులకు నిర్వాణగుణముకింజఁ బ్రపంచగుణ మెక్కువరుచిం

చును. విషయపరాయణుడయిన శిష్యుడొకఁడు గురువయిన శ్రీ రామకృష్ణునిఁ దనకు మూర్ఛకలుగునట్లు చేయుమనియడిగెను- ఈయన యట్లుచేసెను- వైద్యులువచ్చియుపయోగముండకఁబోయెను- పదియేనుదినములవఱకు శిష్యుడట్లే యుడలఁతెలియకఁ బడియుండెను- భగవాన్ తాకినంతమాత్రమునఁ దిరిగిలేచి శిష్యుఁడు 'నాకు కొడుకులుకలరు- ఆస్తికలదు- వానినిగూర్చి నేను శ్రద్ధదీసికొనవలయును- నాకిప్పుడీ సమాధితోఁ బనియేమి?' యనిపలికెను-

(410) ప్రపంచమంతయుఁ బరబ్రహ్మమని గుగువుచెప్పఁగానిని యొక రాజాచాలాసంతోషపడి లోపలికిఁబోయి భార్యతోఁ, రాణికిని, రాణిదాసికిని భేదములేదు- కనుక నీదాసీది నాకు రాణిగానుండునట్లంచనెను- రాణికిప్పుడు గుండెలలో రాయిపడినట్లున్నది- అంతట నామె తనభర్త గురువునుబిలిపించి దీనస్వరముతో 'అయ్యా! మీ భోధవలన నెంతవనిజరిగినదియో వింటిరా?' యని జరిగినవృత్తాంతమంతయు నుడివెను- గురువప్పుడామె కోపమును దుఃఖమునుఁ జల్లార్చి, 'నీవీదినమున రాజాకు భోజనముఁ బెట్టునపుడొకగిన్నె యన్నమును నొకగిన్నె వేడయుఁ బెట్టుము' యని సలహాచెప్పెను- ఆహారమువేళవచ్చినపుడు రాజా, రాజాగురువు యిద్దఱు భోజనమునకువెళ్ళిరి- భార్య గోమయముఁగలిగిన గిన్నెనుదెచ్చిపెట్టగా రాజాకువచ్చిన యాగ్రహ మింతయని యెవ్వరుచెప్పగలరు? గురువంతట రాజానుఁజూచి, 'అయ్యా! నీవదైవతజ్ఞానివి- గోమయమునకు నన్నమునకు భేదముగనిపెట్టుచున్నావ'ని పలుకగా రాజా కోపముఁబడె 'అదైవతజ్ఞానివైన నీవీ గోమయముఁ దినఁగలిగినదినుమ'ని వచించెను. అప్పుడు గురు వొక చిన్న జంతువుగామారి గోమయమునుభక్షించి తిరిగి మనుజుఁడాయెను. ఇంతటితో భూపతికిఁ జాలా సిగ్గువచ్చి తిరిగి తనరాణితో నెప్పుడు నట్లుమాట్లాడలేదు.

(411) లంకకు వెళ్లుటకు రాముఁడు సముద్రమునకు వంతెనఁ గట్టవలసినచెప్పును. రామభక్తాగ్రేసరుండయిన హనుమంతుండు సముద్రము నొక్కదుముకుతోదాటెను.

(412) గోక్షీరములు గోవుదేహమంతటఁబ్రవహించును. అంతమాత్రముననే దాని చెవులనుబట్టి లాగినఁ బాలురా నేరవు. స్తనములఁబిందవలయును, అట్లే భగవంతుఁడు లోకమంతటనుండును- కాని నీవాయననుఁజూడలేవు. పూర్వకాలమందు మహాపురుషులు తపస్సుచేసుకొనుటవలనఁ బరిశుద్ధముకాబడినదేవాలయములలో భగవంతుఁడు త్వరగా దర్శనమిచ్చును.

(413) నదిదాటట కొకమనుజున కొకమహాత్ముడొకరక్షినిచ్చిపంపెను. దా

నిసహాయమువలన నీతఁడు (రక్షఁగైకొనినవాఁడు) జలమువైగూడనడువఁజొచ్చెను. నది సగమువఱకుబోయినతరువాతఁ జిత్రముతోచి యారత్తునుదెఱచిమాడ నందొక చిన్న కాగితమువీడ భగవన్నామమువ్రాయఁబడియున్నది. దీనిరహస్యమిదియేనాయని పరిహాసించెను. తక్షణము నదిలోమునిగిపోయెను. భగవన్నామముచేయఁగలచిత్రము లనేకములు. నమ్మిక ప్రామిచ్చును. సందేహము మరఁమునుదెచ్చును.

(414) ఒకరాజొకవిప్రునకు మరణశిక్షవిధించి యేపనిజేసిన నీ పాప పరిహార మౌననియడుగుటకు నొకమహాపురుషుఁడయాశ్రమమునీకు వెళ్ళెను. ఈయన యాశ్రమమందు లేఁడు. కుమారుఁడుమాత్రముండెను. ఈకుమారుఁడు సంగతియంతయువిని 'భగవన్నామమును మూఁడుపర్వాయములుతలచుకొనుము. నీపాపము పరిహరమైపోవు'నని చెప్పెను. ఇంతలో మహాపురుషుఁడువచ్చి కుమారుఁడుచెప్పినదివిని 'ఈశ్వరనామము నొక్కతూరి తలచిననే కోట్లజన్మములుండిచేసిన పాపములునశించిపోవును. ఓమూర్ఖా! నీభక్తియెంతహీనమయినది. మూడుమార్గస్మరించమనిచెప్పనేల? ఇంతభక్తిహీనుఁడవయిన నీవువెళ్ళి ఛండాలుఁడవగుమ'ని పలికెను. తండ్రియాజ్ఞ నిరసావహించి కుమారుఁడు తరువాత, రామాయణములోఁజెప్పఁబడిన గుహుఁడాయెను'

(415) 'అత్యౌశ, అభిమానము, భయము' వీనినిగలవారికెన్నఁడు నీశ్వరుఁడుకనఁబడఁడు.

(416) బంధింపఁబడినయాత్మఁగలవాఁడు మానవుఁడు- స్వేచ్ఛామానసముగలవాఁడు భగవంతుఁడు.

(417) పృథివ్యాపక్షేజో వాయురాకాశములసంబంధముగలిగి పఁబ్రహ్మముడుఃఖము ననుభవించును.

(418) దేనితోఁగప్పఁబడిన వట్టియద్దముపై గుర్తుపడనేరదు. కాని ద్రవాదుల బూసినపుడు దగ్ధమునై గుర్తులుపడును. నామ్యులగుపడును- మానవహృదయముగూడ నిట్టిదియే. ఇది భక్తియనుదానితోఁగప్పఁబడినఁగాని దానిలో భగవద్రూపములు కనఁబడనేరవు.

(419) సామాన్యముగా బాహ్యులలో నీరులోతుగానుండి తోడుకొనుటకుఁ గష్టముగానుండును. కాని వర్షాకాలములో ననాయాసముగా నెక్కడయిన నీరుదొరకును. అట్లే సామాన్యముగా విశేషముతపస్కుఁడేసిన నీశ్వరుఁడుకనఁబడును. కాని యతతారపు

రుఘుడు పుట్టినపుడు సకలప్రదేశములందు ననాయాసముగా భగవంతుఁడు దర్శనమిచ్చును.

(420) భగవంతునకు మానవునకుఁగలసంబంధము సూదంటురాయికి నినుమునకుఁగలసంబంధమువంటిది. కాని యాయనవలన మానవునిహృదయమేల నాకర్షింపఁబడదు? పూర్తిగా మట్టిలోఁగూరుకొనిపోయినయనుచును సూదంటురాయి యాకర్షింపలేదు. అట్లే మాయలోఁజిక్కినమనస్సు దేవునివలన నాకర్షింపఁబడదు. చుట్టునున్నమంటిని నీటిలోఁగడిగివేసిన సూదంటురాయి యినుమును నాకర్షించును. అట్లే మనస్సునుఁజాట్టుకొనియున్న జీజ్ఞాసను మాయనుఁ బ్రాధికానలనఁబడు కన్నీటిచేతఁ గడిగివేయును. అప్పుడు తక్షణము భగవంతునిచే నాకర్షింపఁబడును.

(421) భూమిఁద్రవ్య పాటుపడి పూడిపోయినభావినిఁగమఁగొనిన పురాతనవాస్తు శాస్త్రవేత్తవంటివాఁడు సిద్ధపురుషుఁడు. నీరుపడనిస్థలమునందుఁగూడ భావిద్రవ్యించు నింజనీరువంటివాఁడనతారపురుషుఁడు. ముక్తిబొందుటకు జేరుకనున్నవారికి సిద్ధపురుషులు ముక్తినిప్పించురు. ప్రేమయనుమాటలేక నెడఁబడవలె నెండియున్న హృదయముఁగలవారిని నవతారపురుషులు రక్షింపుదురు.

(422) గురువు మధ్యవర్తికవంటివాఁడు. వివాహముఁజేయువాఁడు ప్రియుని, ప్రియురాలిని గలుపురీతి గురువైనవాఁడు మానవుని భగవంతునిఁగలుపును.

(423) నూనె కాగితముపైవ్రాయుటకువీలుగాదు. అట్లే 'విశేషభోగము, దుర్గుణము' వీనిఁగలమనస్సుపై వధక్తిఁదగదు. నూనెకాగితమును సీమనున్న ముతోరుదైన వ్రాయుటకు వీలగునట్లే వైదికపుణ్యదీపి హృదయమును 'వైరాగ్య'మను సీమనున్న ముతోరుదైన నాత్మైకవృద్ధికలుఁగును.

(424) ఒకవిధమయినపురుగులకుదు. దానికి పులికొచయనుపేరు. ఇదిబుట్టినమందులేదు. కాని కుట్టగానే పసుపుచెట్టువేళ్ళతో నేవించిన నాపుండుకుదురును. కొంచమాలస్యమయిన నేమందువలనను బ్రయోజనముండదు. అట్లే నరుఁడు 'ధనము, కోరిక' యనఁబడు పురుగుచేతఁ గుట్టఁబడిన తక్షణము వైరాగ్యమయినపేరుచేరి నేవింపవలయును. లేనియెడల నాతనికి నాత్మజ్ఞానాభివృద్ధికలిగి బాగుపడఁడు.

(425) పిల్లలమనస్సు రంగువేయఁబడిన తెల్లగుడ్డవంటిది. ఇంక పెద్దవారునగు రంగు వేయఁబడియుండి మఱియేరంగును వేయుటకు వీలుపడని గుడ్డవంటిది.

(425) భాగ్యవంతుడయిన యొకమార్వారి భగవానునిజూచి 'అయ్యా! నేను సమస్తమునువిడిచినాను. ఇక నాకెందువలన భగవంతుఁ డగుపడ'దని యడిగెను. అప్పుడు భగవాన్ 'నీమనస్సు నూనెబోనుకొను తోలుసంచివంటిది. నూనెనంతయు వంచి వేసినను నింకనాసంచి వాసనఁగొట్టుచుండును. అట్లే నీవు సమస్తమును విడిచినను నింక బూర్ణముగ విషయములందుఁ గోరికయఁగలేద'ని బదులుచెప్పెను.

(426) కలకత్తాకువెళ్లుబాట లనేకములుగలవు. సందేహంగారు (Mr. Doubtful) కలకత్తాకుఁ జాలదూరముననున్న యొకగ్రామమునుండి బయలుదేరి మార్గములోఁ గలకత్తాకుబోవు దగ్గరమార్గమేదని యొకమనుజునినడిగెను. 'ఈచారి నే పోవలసిన' దని యాతఁడుచెప్పగాఁ గొంతదూరముపోయి 'యిదియేనా కలకత్తాకు దగ్గరమార్గము'ని యింకొకరినడిగెను. ఈప్రశ్న విని యాతఁడు, 'కాదు. ఇదికాదు. వెనుకకుఁబోయి యెడమ ప్రక్కగానున్న మార్గమున వెళ్ళవలయున'ని ప్రత్యుత్తరమివ్వగా సందేహముగా రట్లు చేసిరి. ఇప్పుడింకొకమనుజుఁ డింకొకత్రోవనుజూపెను. ఈవిధమున నడక సాగక నొక బాటనుండి మఱియొకబాటకు వెళ్లుటయందే యాదినమంతయుఁ గడుపఁబడెను. మొదటఁజెప్పఁబడిన మార్గముననే యీసందేహముగారు కలకత్తాకుఁబోవలసినది. అట్లే భగవంతునిఁ జేరఁగోరువాఁ డొక్కమార్గదర్శినిమాత్రమే కోరవలయును.

(428) ఇతర దేశభాషను బూర్తిగాఁ జదువనివాఁడు మాట్లాడునప్పు డాభాష పదము లుపయోగింపఁజూచును. కాని పూర్తిగాఁజదువుకొనినవాఁడు తన స్వంత భాష మాట్లాడుచుఁ బరభాషాపదముల వాడనేవాడఁడు. మఱియునందు వృద్ధిఁగాంచినవారి స్థితియు నిట్టిదియే.

(429) వట్టిచెంబులో నీరుఁబోయునపుడుః శబ్దము కలుగును. కాని నిండుచెంబు లోఁబోసినపుడే శబ్దముకలుగును. ఆవిధముననే భగవంతునిఁజూడనివాఁ డాయనగుణము లఁగూర్చి మహిమలఁగూర్చి యూరకబడాయిఁ గొట్టుచుండును. కాని భగవంతునిఁగనుఁ గొనినవాఁడు శాంతిఁగల్గి మాట్లాడకనుండును.

(430) కల్లుఁద్రాగినవాఁడొకప్పుడు తనచొక్కాయని టోపిగాను నింకొకసమయమునందు కారికి మేజోళ్ళగా నుపయోగించును. అట్లే భగవత్సానమువలనఁ బిచ్చిప్రప్తినవానిఁ బహిర్వ్రపంచజ్ఞానముండదు.

(431) 'కోరిక, ధనాశ' ఇవి యున్నంతవఱకు మానవునకు భగవంతుఁ డగు పడఁడు.

(482) నరుడుపుట్టినపుడు విద్యావిద్యలరెంటిని గలిగియుండును. జన్మమెత్తిన పుడీరెండు సమముగానుండును. ఈరెండు త్రాసుపశ్యములవంటివి. జన్మమెత్తిన తక్షణము ప్రపంచమొకదానిలోఁ బ్రపంచసుఖములనుంచును. భ్రమలుబట్టించని విషయముల రెండవపశ్యమునందుఁ బెట్టును. మనము ప్రపంచసుఖములున్న పశ్యమునుగోరిన మనము క్రిందికిఁగ్రుంగిపోవుదుము. రెండవపశ్యముగోరిన భగవంతునివైపునకుఁ జేలిపోవుదుము- అందువలన బాగుపడుదుము-

(482) సత్యమును మాట్లాడువారు మాత్రమే యాత్మరునిఁజూడఁ గలుగుదురు.

(488) ముళ్ళున్న యడవిలో వట్టికాళ్ళతోనడచుట కడుదుర్లభము కాళ్ళకుఁ బాదరక్షలఁదొడుగుకొనిగాని లేక నడవియంతయుఁ జగ్గముతోఁ గప్పించిగాని వెళ్ళవచ్చును- ఈ చిహ్న యపాయముఁజేయుట కష్టముకనుకఁ జెప్పలఁదొడుగుకొని నడుచుటయే తేలిక- తద్విధముననే లోకములోమనుష్యులు కామభాదలచేత నడ్డగింపఁ బడుచున్నారు- అన్ని కోరికలఁ దీర్చుకొనుటవలనఁగాని లేకగోరికల నణచి వేయటవలనఁగాని సౌఖ్యముకలుగవచ్చును. కోరికలఁ దీర్చుకొనినకొలది క్రొత్తవిపుట్టుచుండును. కనుక నీ యపాయము మనకుపయోగపడదు- ఇందుమూలముగ రెండవదానినే యవలంబింపవలయును. కోరికలనణచి విజ్ఞానముఁగల్గియుండటం చాలామంచిపని.

(484) “1 ఫలమునుండికారణమునకుఁబోవుట 2 కారణమునుండి ఫలమునకు వచ్చుట” అనియుక్తి రెండువిధములు, మొదటితరగతియుక్తి నవలంబించి సృష్టి నాలొచించుకొనిపోయిన భగవంతునియొద్దకుఁ బోవుదుము- భగవంతునిఁజేరి రెండవ తరగతియుక్తి నవలంబించిమాచిన సృష్టికంతకు నాయనయేకారణమనియుఁ బ్రతివిషయము, పదార్థమునందు నాయనకలఁడనియుఁ దెలియవచ్చును- అరటిచెట్టు మట్టలనొకటి తరువారనొకటిఁదీసివేయుటవంటిది మొదటిపద్ధతి. తిరిగియొకమట్టపై ‘నొకటిపెట్టుటవంటిది రెండవపద్ధతి-

(485) “పిచ్చివాండ్రు, త్రాగుబోతులు, పిల్లలు” వీరు శ్చగ్గమునుఁగూర్చి వలములు ముచ్చటించుచుండురు-

(486) “కామకోపాదలు మానవునిశిష్టత వదలును?” అని యడుగఁబడి భగవాన్, “ఈకామకోపాదలన్నియు శాంతనటకు విషయాపక్తి మనకుఁగల్పించునో యవి యంతనటకు మనశ్చేత్రపులు- విషయాపక్తినిఁబోగొట్టి యుష్మదవి మనహృదయముల భ

గవంతుని వైపునకు ద్రిప్పనో యప్పుడు మనముఖ్యమిత్రములగును- విషయములయందుఁ గల కోరికను దేవునిజూచుటయందుఁగల కోరికగాను, దమసోదరులందు పద కోపము భగవంతుఁడింకను దర్శనమివ్వనందులకు వచ్చిన కోపముగానుమార్పవలయును- ఇట్లుమార్పవచ్చునుగాని నిర్మూలముఁజేయలేము.

(487) శ్రాద్ధగృకుఁజేయఁబడిన పాకమును భుజింపకుము- ఏలయనిన నది దైవ భక్తినిచేమను నశింపఁజేయును- ఇతరులకొఱకు బలులనిచ్చి బ్రతుకుపురోహితుని యింటిలోఁగూడ భోజనముఁజేయకుము.

(488) తెలిసియైనఁ జెలియకనయిన నమర్తత్యమనఁబడు సరస్సులో మునుఁగువారమతుల్యులగుదురు- అట్లే తెలిసియో తెలియకనో భగవన్నామముఁ దలఁచువారు తక్షణమమతుల్యత్యమనుఁ బొందుదురు-

(489) గర్వపడుట యతిపాపము- కాకి 'నేనెంత తెలివిగలదాన'నని తలఁచును. అదియెప్పుడు వలలోఁబడదు- ఆపత్తురానున్న సమయమునఁ దెలిసుకొని తక్షణమే గిరిపోవును- అన్నమునుఁ జమత్కారముగా నపహరించును- కాని మలిన పదార్థములఁ గూడఁదినును- కనుక నెక్కువ తెలివెఁగల్గి యుండుటవలనఁ గాని, చిన్న వ్యాజ్యములఁ బట్టెడువకీలు తెలివియుండుటవలనఁగాని వచ్చుఫలిమిట్టిది-

(440) జలములో నొకగిన్నెనుంచిన దానిలోపల, వానిపైన, దానిచుట్టు నీరుండును గదా- అట్లేభగవంతునిలో మునిగిపోయినవాఁడు తనచుట్టు సర్వస్థలములయందు భగవంతుఁడే యున్నాడని తెలుసుకొనును-

(441) బ్రతికియుండి పనిపోయినవాఁడు నిజమైనమానవుఁడు. అనగాఁ జచ్చిపోయినవానివలె గామము, కోరిక మొదలగునవిలేకుండ నుండువాఁడు మానవుఁడని పిలువబడుట కహుఁడు- నీనికి నేమాత్రము కామచిహ్న మగుపడినను భగవద్దర్శనము కలుగనేరదు- కనుక నీకుఁగల కొద్దికోరికల నన్నిటినిఁదీర్చుకొని తృప్తిపడి పెద్దకోరికలను విజ్ఞానమువలనను యుక్తివలనఁ సంపదేయుము.

(442) 'శివ (జ్ఞానము), శక్తి' ఈరెండును సృష్టికినవసరము- నీటిసహాయములేకఁ గుమ్మరివాఁడు పట్టిమట్టిలోఁ గుండలఁజేయలేడు- నీరుతప్పకఁగావలయును- అట్లే సృష్టిఁజేయుటకుఁ గేవలము జ్ఞానముండినఁజాలదు- శక్తిగూడ నుండవలయును.

(443) ఋషియొద్దకుఁగాని దేవాలయమునకుఁగాని రిక్తహస్తములతోఁ బోవకుము- అచ్చటనర్పణజేయుటకు నేదోయొక వస్తువును (స్వల్పఖరీదుఁగలదయినను) దీసికొనిపోము-

(444) భగవంతునిఁజూచుటయెట్లు? దేహమును, మనస్సును, భవమును వ్యయపఱచి యాసక్తిగల్గి కష్టించిన నీశ్వరుఁడు కనఁబడును-

(445) దైవత్వమువచ్చుటకుఁ బూర్వమునరునకు మానుషత్వము చచ్చిపోవలయును- ఈదైవత్వమును జగన్మాత యగుపడుటకుఁబూర్వము నశించవలయును- దైవత్వమునశించినవానియందుండి జగన్మాత శృంగారముగ నృత్వముఁజేయును-

(446) నీగురువునుఁ బరులునిందించుచున్నపుడు నీవునెమ్మదిగా నూరకుండుము. ఆయన నీతలిదండ్రులకంటె గొప్పవాఁడు- నీయెదుట నీతలిదండ్రుల నిందించిన నూరకుందువా? తుదకుఁ బోట్లాడియైన నీవునీగురువుమర్యాద నిల్పుము.

(447) “మనోనిశ్చలత, ఆసక్తి” ఇవియొక్కవగానున్నచోట భగవంతుఁడుత్వరలోనగుపడును-

(448) ప్రపంచమెటువంటిది? అమ్రఫలమువంటిది ప్రపంచము- ఈ ఫలమునకుఁ దోలు, టెంక నధికముగానుండి పిప్పితక్కువగుండును- దీనినిదిన్నయడల శూలనొప్పి వచ్చును-

(449) గురువనిశిష్యుఁడని లేకున్న ఫలమెంతచిత్రముగా నుండును! బ్రహ్మజ్ఞానముఁగూడ నటువంటిదియే- ఒకపర్యాయము దానిఁబొందఁగల్గినవానికి గురుశిష్యభేదములుండవు.

(450) కుమ్యరియొద్ద గుండలు, జట్లు, మూకుళ్లు, బిడతలుండును- అవియన్నియునుంటితోఁజేయబడినవియేగా- అట్లే దేవుఁడు వివిధసామములతో వివిధరూపములుగా వివిధకాలములందుఁ బూజింపఁబడును-

(451) అద్వైతజ్ఞానము చాలనున్నతమయినది- అయినను మొదటమనము సేవకులవలె మనయధికారియైన భగవంతునకుఁ బూజనల్పవలయును- ఇదియే మూలధిమార్గము. దీనివలన భగవత్సన్నిధానమునకు శ్రమముగాఁ బోవుదుము-

(452) తూర్ణాధర్మక్తి ప్రేమలగల్గి సర్వమును దేవునకు విడుదలవాడు త్వరలో భగవంతునిరమునకు జేరును-

(453) నక్కకూతలన్నియు నొక్కటేయైనట్లుజ్ఞానలమాటలన్నియునొక్కటే-

(454) వడ్డకొట్టుముందు మాషకములఁబట్టుటకు బోనులుపెట్టఁబడును. వీనిలో నేమియో కలదనివచ్చి యెలుకలువీనిలో బడిపోవుచుండును. తప్పించుకొనిరా లేకఁడు దకు మృతియెందుచున్నది. ఆత్మగూడఁజ్ఞాతియే. ఇది సచ్చిదానందముయొక్క గడప నైనదియందును. తన్ని త్యక్తులును ననుభవింపలేక నిమిషమాత్రములయిన యీ భూలోకములువలన నాకర్షింపఁబడి మాయయనఁబడు బోనులోబడి చనిపోవుచుండును.

(455) పదునాల్గు సంవత్సరములు తపస్సుజేసి యొకఁడు నీటిపైనఁడను శక్తిని సంపాదించెను. ఇంతకుసకార్యముజేసితినిని సంతోషపడి గురువుయొద్దకు నేగి తదవృత్తాంతము జెప్పఁగావని గురువునిముకుందోచ, “ఛీ, పదునాల్గు సంవత్సరములు తపస్సుఫలమిదియేనా? నీవిప్పుడు సంపాదించినది యొక్కవైస యనుమాట. ఏలయనిన సామాన్య లోకమైనయిచ్చి కాలువను బోటునిద దాటలేరా? నీవుచేసినకార్య మిదియేగదా” యని బదులు పలికెను.

(456) భగవాన్యొక్క శిష్యుఁడొకఁడు తలఁపులఁజదువుశక్తి (Thought-reading)ని సంపాదించెను. మహానందముతోడిని గురువుతో జెప్పనీయక కోపముతో, “నీకు సిగ్గులేదా? ఇట్టివ్యల్పవిషయములయందే నీబలమునువ్యయపఱచుకొనెదవు?” అనివచించెను.

(457) కండ్లకుఁగంతలఁగట్టినఁగాని బెదురుగుఱము తిన్నగా నడువనేరదు. అట్లే విషయాసక్తుడయినవానికి పివేక వైరాగ్యములను కంటిమూతల (Eye-flaps) గట్టినఁగాని సన్న్యాసముననే నడువఁజాలఁడు.

(458) మూలికల నాషధముల నిచ్చుచు సాగునని చెప్పవఁడు నిజమయిన సాధువుకాడు. అటువంటివాని సాంగత్యముజేయకుము.

(459) దుర్లభమయిన మానవజన్మఁబొంది భగవంతునిఁ గనుగొనఁ బ్రయత్నించని వాని జన్మకృధాయగును.

(460) అనేకమందిచేత గౌరవింపబడి విధేయతజూపబడువానికిగలభగవత్పక్తి కంటే నట్టిగౌరవములేనివానికే తక్కువ.

(461) నారదునకొకతూరి నాయంతవారులేరని గర్వముపుట్టినదని భగవంతుడైన శ్రీకృష్ణుడు తెలుసుకొని, “నారదా! నేనుచెప్పుచున్న స్థలమునకు వెళ్ళుము. అచ్చటనాభక్తుడొకడుకలడు. కనుక నాయనసాంగత్యముఁ జేయుము.” అని చెప్పెను. నారదుడక్కడికిఁజని యొకవ్యవసాయకునిఁగాంచెను. ఈతఁడు విద్రలేపగానే ‘హరీ’ యని యనుకొని తరువాత బగలంతయ్యఁ గృషిఁజేసి తిరిగి పండుకొనువేళ ‘హరీ’ యని యొక్కతడవననుకొని పరుండువాడు. అప్పుడునారదుడు “వీఁడెక్కడికై వధి క్తుడు! ఈతనియొద్ద భక్తిచిహ్నములేలే”వని తలచి కృష్ణునియొద్దకువెళ్ళి యీసంగతినంతయుఁ జెప్పెను. అంతట శ్రీకృష్ణుడు, నారదా! ఇదిగో యీగిన్నెలోఁ బూర్తిగా నీరుకలదు. ఒక్కబొట్టుగూడఁ గిందబడకుండ దీనినిబట్టుకొని యూరంతయు దిరిగిరావలసి నదని చెప్పెను. నారదుడట్లు తిరిగిరాగాఁ గృష్ణుడు, “నీవునీలో నన్నెన్నితడవలు తలచుకొంటివని ప్రశ్నించెను. ఈప్రశ్నకు నారదుడు, “ఒక్కతూరిగూడఁ దలచలేదు. నాదృష్టియంతయు నీగిన్నె మీదనేయున్నద”ని ప్రత్యుత్తరమివ్వనప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు, “అకాపంత పెద్దసంసారము నీడుకొనుచు నన్ను దినమునకు రెండుపర్యాయములు తలచుచుండును. ఇకనీవీ చిన్నగిన్నెను బట్టుకొనివచ్చునపుడు నన్నతలచుకొనక నేపోతివి”అని వాక్రచ్చెను.

(462) కలవానియింటినిగూర్చి భాగ్యమునుగూర్చి విచారించువారనేకులుండురు. కాని యాయనను స్వంతముగా వెళ్ళిచూచువారు కొద్దిమందియుండురు. అట్లే శ్రుతి స్మృతులనుగూర్చి చదివి మహాపర్యాయము లవిచ్ఛిన్నమునకుఁ జేకులుండురుగాని కష్టించి భగవంతునిఁ జూడవలయు ననుకొనువారరుదు.

(463) ఒకడు, “నేను పదునాలుగు సంవత్సరములనుండి యీశ్వరునిఁగనుఁగొనుటకుఁ బ్రయత్నించుచున్నాను. ప్రతివారు చెప్పినవిధమున నడుచుకొంటిని. యాత్రస్థలములకన్నింటికి వెళ్ళి చూచినచ్చినాను. అనేకమందిసాధులను మహాత్ములనుఁజూచినాను. ఇప్పుటికి నా కేబదియైదుసంవత్సరములుకలవు. ఇంతవఱకు నాకేమాత్రము లాభ మగుపడలేద”ని భగవానునితో నొకపర్యాయముచెప్పెను. ఈయన అసక్తి, భక్తిగలిగి కొలిచినవారికి నీశ్వరుఁడు తప్పకనగుపడును. ఈసంగతినే తిరిగితిరిగి చెప్పుచున్నాను నన్నుఁజూచి యుత్సాహముఁబొందుము. నిరుత్సాహుడవు కాబోకుమ”ని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

(464) కొండలుపుత్రులుకలుగలేదని మఱికొండలు భాగ్యముకలుగలేదని చింతిల్లుదురు. కాని భగవంతుఁ డగుపడలేదని చింతించువా రొక్కరులేరు. ప్రయత్నము జేసినవానికి నాయన తప్పక దర్శనమిచ్చును ఆయనకనబడలేదని యేడ్చినఫలముకలదు.

(465) గంగానదిలో సమస్తమయిన చెడుపదార్థములుద్రోయఁబడినను దాని పవిత్రత తగ్గలేదుగదా. అట్లే గురువునకుఁ గొద్దిలోపములు, దప్పలు, నిందలు నున్నను నాయన పవిత్రత తగ్గదు.

(466) భగవంతుఁడు కఠిన్వలయుననికోరువారికి దర్శనమిచ్చును. ఈ వాక్యము యొక్కనిఁజమున నీ వీజన్యములో నేకనుఁగొనవచ్చును. మూఁడుదినములు నిజమయినయో సక్తిగలిగి పనిఁజేయుము. నీకు బయముకలుగుననుమాట నిశ్చయము.

(467) ఈ కలికాలములో భగవదనుగ్రహమును సంపాదించుకొనుటకు మూఁడు దినము లాసక్తితోఁ జేయఁబడిన ప్రార్థనచాలును-

(468) ఒకపర్యాయ మొకస్థలమున నేను విత్తులుతీయఁబడిన యెద్దుల రెంటింజూచితిని. ఆమృతటి యాదారినిఁబోవుచున్నది. ఒకయెద్దు కామముఁగలిగి యాయావుపై నెక్కుటకుఁ బరుగెత్తెను. రెండవది యూరకనుండెను. ఇట్లు జరుగుట నాకాశ్చర్యముగ నుండి విచారింపఁగా నీ రెండవయెద్దు నెద్దదయినతరువాత విత్తులుతీయఁబడి యావులపైఁ బంపఁబడినదనియు మొదటియెద్దు చిన్నప్పడే విత్తులుతీయఁబడినదనియుఁ దెలిసినది. అలవాటుయొక్క మహిమయిటువంటిది. పసితనమునందు సన్యాసులగువారు స్త్రీలఁజూచినను గానుపీడితులుకారు. ప్రపంచసుఖములననుభవించి వృద్ధాప్యమున సన్యాసులగువారు మనస్సునిల్పుకొను శక్తిలేక గామసుఖమునే కోరుచుందురు.

(469) తలకాయ కొట్టివేయఁబడినను గొత్తమొండెము కొంచెముకాలము కొట్టుకొనుచుండును. అహంకారమిట్టిదియే. నేచ్చాత్మఁగలవారికి నహంకారముండదు. జీవయాత్రఁగడపుటకుమాత్రము కొద్దిగా మిగిలియుండును- తిరిగి వ్యవహారములచేత బంధింపఁబడుటకు నీయహంకారముచాలదు-

(470) 'నేను జీవుఁడన'ని యనుకొనువాఁడు నిజముగా జీవుఁడేయగును- 'నేను భగవంతుఁడన'ని యనుకొనువాఁడు భగవంతుఁడేయగును- తలఁపులనుబట్టియే మనుజుఁడుండును-

(471) అనేకమంది యలిదీనముగా 'మేము మట్టిలోనుండు పురుగులవంటివార' మని తలచుచుందురు. కాలక్రమమున వారు నిజముగాఁ బురుగులవలె దుగ్గబులై పోవుదురు. నీవెప్పుడును దీనముగానుండకుము. నిరుత్సాహుడవుకాకుము. 'నిరుత్సాహము, నిరాశ' ఇవి యభివృద్ధిమాగమున కడ్డమువచ్చు పరమశక్రపులు. మనుజుఁ డెట్లుతలచుకొనునో యట్లుండును.

(472) ఈలోకములో సుఖమునిచ్చు ప్రతివస్తువును నిత్యసుఖమునుఁ గొంత యిచ్చుచుండును. ఈ రెండువిధములయిన సుఖములకునుగల భేదము మంచి పంచదారకును బూత్తిగఁ దయారుకాఁబడని పంచదారకునుఁ గల భేదమువంటిది.

(473) సూర్యుండు సమస్తప్రపంచమునకు వెలుతురును వేడిమిని నిచ్చుచున్నాడు. మేఘములు తనకడ్డమువచ్చి తనకిరణములను భూమికిఁబోకుండఁజేసిన నేమియుఁ జేయఁజాలడు. అట్లే యహంభావత్వ మాత్మనుఁ గప్పియుండునంతవఱకు భగవంతుఁ డేమియుఁ జేయఁజాలడు.

(474) "(1) సత్పదార్థమునుగనుఁగొని శాంతివిహించి యితరులపంగతి దలచక దమకుఁదామే నిత్యానందము ననుభవించువారు. (2) వీరివలె నానందమునుబడసి దాని ననుభవించుటకు నితరులనుఁకూడ కమ్మనిబిల్చువారని పూర్ణజ్ఞానలో రెండుతరగతుల వారు కలరు.

(475) సత్యము నొక్కమాటలోఁ గనుఁగొనఁదలచిన నాయొద్దకురమ్ము. అనేక మాటలలోఁ గనుఁగొనవలయుననిన సుపన్యాసకులయొద్దకు వెళ్లుము. సత్యమును నా కొక్కమాటలో జెప్పమని యడుగఁబడి భగవాన్ ప్రపంచముసత్పదార్థము. బ్రహ్మము సత్యపదార్థము. ఇదియే సత్యమని బదులుచెప్పెను.

(476) నేనుచేసినత్యాగమును, నేనీశరీరమునుధరించుటకుఁ బూనినబరువును నెవ్వరు తెలుసుకొనఁగలరు? భగవంతుఁ డవతారమై త్రినపుడాయన యెంత త్యాగముఁ జేయఁగో యెవ్వరికిఁ దెలియదు.

(477) వడ్డంగియొక్క పట్టెడనుఁజూడుము. దానినిఁజాలఁ గఠినముగాఁ గొట్టుదురు. అయినను నది తనస్థానమునుమార్చదు. మానవులుచానిఁజూచి యొర్పును సహిష్ణుత నేర్చుకొనవచ్చును.

(478) అత్పలలోఁ దలవఱకు మునిఁగినవాఁ డొకప్పుడప్పుల నెగవేయఁదలచి పిచ్చివానివలెఁ జింతించెను. మండలు మాకులు నేమియుఁ బ్రయోజనమగువఱకుఁబోయె

ను. ఆతనికి మందులనిచ్చినకొలది యాయనపిచ్చి యెక్కువదాయెను. నిజముగనుగొని యొక వైద్యుఁ డీపిచ్చివానిఁ జాటునకుఁగొనిపోయి 'నీవేమిచేయుచున్నావు. పిచ్చివాడవుగా నటించిన నిజముగాఁ బిచ్చివాడవగుదువు. ఇదివఱలోనే కొన్ని పిచ్చిచిహ్నములు కనబడుచున్నవ'ని చీవాట్లు పెట్టెను. ఈమాటలు కొంతఫలమునిచ్చినవి- అప్పులోమునిఁ గియుండువాఁడు పిచ్చివానిగానటించుట మానెను. మన మెట్లునటించు మో యట్లు కొన్ని దినములకగుదుము. కాలక్రమమున నటనయే నిజమగును.

(479) భగవంతుఁడందఱిలోఁగలఁడు- కాని యందఱు భగవంతునిలోలేరు- అందవలననే వీరు కష్టములనుభవించుచుందురు-

(480) ఎంతవఱకు బిల్లవానివలె జ్ఞానముఁగలిగి సాధారణత్వముఁబూనడో యంతవఱకు భగవత్సత్త్వాత్కారముఁ గాంచనేరఁడు- నీకుఁదెలిసినప్రపంచవిషయమంతయు మరచిపొమ్ము- పసిపిల్లవానివలె భోజనమునెఱుంగకుము- అప్పుడు నీకు సత్పదార్థజ్ఞానము కలుగను-

(481) నెమ్మదిఁగలిగి సిగ్గుతోఁగూడినవారై పతివ్రతలుగా నుండువారినిఁజూచినపుడు పవిత్రస్త్రీవేషముగలియున్న జగన్మాతయని తలచెదను. సిగ్గులేక నిష్ఠమువచ్చినట్లు తిరుఁగు దుష్టచేడియలఁజూచినపుడు మఱియొకరూపమునవాడుచున్న జగన్మాతయని యనుకొందును

(482) ఒకట'ను సంఖ్యతరువాత మున్నలజేర్చి యెంతసంఖ్యనయినఁ జేయవచ్చును- కాని యాయొకటినిఁదీసివేసిన మిగులునున్నలకు విలువయుండదుగదా! ఒక్కడయినభగవంతునకు జీవుఁడు కలిసియున్నంతవఱకు ఫలముండును- కాని కలిసియుండనపుడు ఫలమేమాత్రమునుండనేరదు-

(483) అట్లే భగవంతునితో జీవుఁడు కలిసియుండి యాయనకొఱకు సమస్తము జేయుచుండిన నంతకంతకు లాభ మెక్కువగుచుండును- ఇట్లుగాక దేవునిదలఁచుకొనక సమస్తముఁ దన గొప్పతనమునకే చేయుచుండిన లాభమనుమాటయుండదు-

(484) నేనెట్లు వస్త్రముల నొకప్పుడుధరించి మఱియొకసమయమున విడచివేసి దిగంబరినై యుండునో యట్లే యీశ్వరునకు గుణము లొకప్పుడుకలవు- మఱియొకవేళ నుండవు- శక్తితోఁగూడుకొనిన బ్రహ్మము సగుణబ్రహ్మము- అప్పుడాయనకునీశ్వరుడనిపేరు-

(485) స్వేచ్ఛాత్మను మాయకవ్వకొనియుండునా? ఆభరణములు కేవలము బంగారముతోఁజేయఁబడక నేదోయొకటి కొంతకలసినబంగారముతోఁజేయఁబడును- మానవుఁడు దేహధారియై యుండునంతవఱకుఁ గొద్దిగానయిన మాయనుగలిగి యుండవలయును- ఇదిలేనియెడల లోకవ్యవహారమేమియుఁ జేయఁజాలఁడు- మాయనుండి పూర్తిగా విడుదలయగువాఁ డిరువదియొక్కదినములకంటె నెక్కువకాలము బ్రతుకఁజాలఁడు-

(486) విషయాసక్తుఁడయినవాఁడు జ్ఞానికిఁగల యంతిజ్ఞానమును బుద్ధినిఁ గలిగి యుండవచ్చును- యోగిచేయునంతకష్టముఁ జేయవచ్చును- సన్యాసిచేయు త్యాగమునుఁ జేయవచ్చును- కాని యాయనకష్టమంతయు నిష్ఫలముగను- ఈయన వీనిఁజేయు పద్ధతి మంచిదిగాదు- ప్రపంచముకొఱకై చేయుచున్నాఁడు- గౌరవమును, గీర్తిని, భాగ్యమును సంపాదించఁదలఁచినాఁడు- కాని భగవంతునిఁదలఁచుట వీలులేదు-

(487) పరులుప్రార్థించుచోట నీవుఁగూడ ప్రార్థింపుము- పూజలవల్ల ఫలములేక పోలేదు-

(488) చాకలివాఁడు మురికిగుడ్డలఁదెచ్చి యింటినిండవేయును- ఇవి వానిస్వంతముకావు- ఉలికి బాగుఁజేసి పరులకిచ్చివేయగాఁ దిరిగివానియిట్లు విడుదలయగును- స్వంతముగా నాలోచింపలేనివారు చాకలివానివంటివారు- ఎప్పుడు నీవటువంటివాడవు కాఁబోకుము-

(489) 'పప్పు, పులుసు, పచ్చడి' ఇన్నియు నొక్క పప్పుతోఁ దయారుచేయుదురు- వీనిలో దేనినిఁగోరువారు దానినిఁగోరి భక్షింపవచ్చును- అట్లే భగవంతుఁ డనే కరూపముల ననేక నామములం గలిగియున్నాఁడు- కనుక నెవ్వరి కిష్టమయినరూపమును వారు దానినే పూజింపవచ్చును- భగవంతుఁడు కొందఱికిఁ దండ్రీయుఁ కొందఱికిఁ దల్లియుఁ గొందఱికి భర్తయు నైయున్నాఁడు.

(490) ఒకఁ డొకక్రొత్తయూరికిఁబోయిన నక్కడ రాత్రిపూటనుండి పరుండుటకు ఫలముఁగుదుర్చుకొని యాశుఁడకన్గడనుండి యిష్టమువచ్చినట్లు పట్టణముందుఁదిరుగవచ్చును- ఫలమునుఁ గుదుర్చుకొననియెడల రాత్రి చీకటిలోఁ బాధపడును- అట్లే మానవుఁడు కాళ్వలముగానుండు స్థానమునుఁగుదుర్చుకొని యుక్కడినుండి తన యెప్పుటిపనిని జేసుకొనుచుండవచ్చును- అట్లుగాక మరణినిశ్చెగొనునపుడు చాలాబాధలు కలుగును-

(491) మాయనుజుమఱిచ్చయించి నేగు స్వప్నమునందొక నాడు, 'ఒక చిన్న బిందువు క్రమక్రమముగాఁ బెరిగి యొకపిల్లయైనది- ఈపిల్ల పెద్దదయి యొకబిడ్డను గనినది- ఈబిడ్డపుట్టినతఱుగాము మ్రింగినది- 'ఈతీరున నామె కనేకమందిపుట్టిరి- ఆమెవలననే గిట్టిరి- నే నప్పుడామెను మాయనుకొంటిని'- ఇట్లుతలఁచితిని-

(492) బ్రహ్మమనగా నేమి? ఎవ్వరును దీనిని మాటలనలనఁ జెప్పలేదు- ఎన్నడును సముద్రమునుజూచనివానికి దానినిఁగూర్చి కొద్దిగాదెలుపవలసియుండిన మనము 'సముద్రము పెద్దనీటిమడుగు- నీటితోఁగూఱుకొనిన యొకవిశాలప్రదేశము'ని మాత్రము చెప్పదుము-

(493) నీతలఁపులకు నీవు ద్రోహివి కావుండుము- చెప్పినట్లుగా నడచుకొనుము- ఇట్లుచేసిన నీకు నిశ్చయముగా జయముకలుంగును- అమానుకత్వమును సాధారణత్వమునఁ బూని ప్రార్థననల్పుము- అటువంటిప్రార్థన ఫలమునిచ్చును-

(494) బబ్బుగానున్న పిల్లలను బెంచుతల్లి యొకరికిఁ బెరుగన్నమును, నొకరికివొట్టె బాలు, మఱియొకరికి నింకొకవిధముగ నాహారమునిచ్చుచుండును- అట్లే భగవంతుఁ డెవరితత్వములకుఁబడునట్లు వారికిఁ బ్రత్యేకముగా మార్గమును సృష్టించియున్నాఁడు-

(495) మనుజులు మెచ్చుకొనుటకు నిండించుటకు నీరెండుపనులకుఁ ద్వరపడుదురు కనుకఁ బనులమాటలకు లక్ష్య పెట్టవలెను-

(496) స్వపక్షమునందలి దుఃఖిమానముఁగలిగి 'ఘంటకర్ణ'నివలె నుండవలెను- ఒక భక్తుఁడు శివునిమాత్రముపూజించి యితఁడేవలె నసన్యాసమందుండఁపాడు. ఒక దినమున నతనికి శివుఁడగుపడి, "నీకుద్వేషముండుననుట నేను నీపూజతోపఁగోషింపన"నిచెప్పెను. భక్తుఁడెప్పుడయ్యుండెప్పుక నూనినందును, తిరిగి కొన్ని దినములయిన తరువాత శివుఁడాతనికి హరిహరరూపమున దర్శనమిచ్చెను. ఇప్పుడు భక్తునకు సుముచితోపము సగము దుఃఖము గల్గినది తనమొత్తముఁబ్రేమను శివుఁడున్నప్రక్కఁ జెల్లించెను- అప్పుడు శివుఁడు, "ఈదుఃఖిమానము జయింపనేగనిది. నేనీరెండురూపముల ధరించి యందఱుదేవతలొక్కఁడేయనియు, నందఱు భగవద్రూపములేయని తెలిపినను నీవు తెలుసుకొనవలెతిది. కనుక నీదుఃఖిమానమునకు నీవు ఫలితము ననుభవింపవలసియున్నది"ని చెప్పి యదృశ్యుడయ్యెను- భక్తుఁడెవెల్కిపోయి యొక గ్రామములోనుండెను. క్రమక్రమముగా విష్ణువైగియయ్యెను. పిల్లలందఱువచ్చి 'విష్ణు'యనిపలికి విసికించుచుండిరి. ఈభక్తుఁడు తుదకుఁ దనరెండుచెవులకు రెండుఘంటలఁ గట్టుకొనెను. ఇప్పుడు 'విష్ణు'యని విన్న బడగానే యాఘంటల వాయించుచుండును- అప్పటినుండియు నాయనను 'ఘంటకర్ణుఁడ'ని పిలువఁతుండిరి.

(497) అజ్ఞానులయిన లోకులు పరిహాసముజేయుదురని యనుకొనిపోవుదురని తలచి మతమునభ్యాసము జేయకుండకుము. చూడఁదగనిపురుగులుగా నందఱిచూడుము.

(498) ఒకదంపతిబృందము లోకమునువిడిచి తీర్థయాత్రలఁ జేయుచుండెను. ఒకదినమునవారు నడచుచుండగా ముందరనడచుచున్న భర్త కొక వజ్రపుతునుక యగుపడెను. తక్షణమాతఁడు కొంతమందినిద్రవ్వి వజ్రమును బూడ్చి పెట్టఁబోవుచుండెను. ఇట్లుచేయుటయందు, భార్యదానిఁజూచి యాశపడితీసుకొని వైరాగ్యమునకు భంగముఁబుగఁజేయు నేమోయని యాయన యభిప్రాయము. దీనినంతయుఁగ్రహించి భార్య 'అది యేమి?'యని యడుగ నాతఁడేదో జవాబును మెల్లగా నిచ్చెను. అప్పుడామె, "లోకము నువిడిచి యింకను వజ్రమునకు మట్టికి మీరు భేదముఁ గనిపెట్టుచున్నారని బదులు చెప్పెను.

(499) బద్వాణ్ మహారాజుగారి సంస్థానములో నొకపర్యాయము శివుఁడు విష్ణువు' వీరిద్దఱిలో నెక్కఁనిదైననుని పోల్చుటవచ్చెను. కొంతమంది శివుఁడని కొందఱు విష్ణువనిచెప్పిరి. ఈపోల్చుట తీక్ష్ణమైనపుడు తెలివిగల పండితుఁడొకఁడులేచి, "నేను శివునిఁజూడలేదు విష్ణువునుఁజూడలేదు' ఎక్కరుగొప్పవారయినది మెట్లుచెప్పులను?" అనిచెప్పెను. అట్లేయొకదైనయును మఱియొకదైనయునగు బోల్చుటయు. వారిద్దఱిలో నొకరినిఁజూచినపు డిద్దఱును భగవద్రూపములేయని తెలుసుకొనెదవు.

(500) భగవంతునినామము బుద్ధి (చిక్కయుండు). ఆయన నివాసస్థానము బుద్ధి. ఆయనసమస్తబుద్ధికిఁ బ్రభువు.

(501) దాహమగుచున్నవాఁడు నద్యోదకము నిర్మలముగా నుండకపోయినను ద్రాగును అప్పుడవిత్రాకక నిర్మలలోదకముకొఱకు గ్రోతగాభాషించి ద్రవ్యండు. అట్లే భగవంతునిఁగోరువాఁడు చేరువనున మతమును గ్రహింపక గ్రోతమతమును సృష్టింపఁ దలచడు. నిజముగా నీశ్వరునిఁజూచుట కాసక్తియున్నవానికిఁటి యాలోచనలన్నియుఁ జేయుట కవకాశములేదు.

(502) కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట హిందువులు బ్రహ్మసమాజమర్థియు వారివారి మతముల సమితాసక్తితో బోధించుచున్నపుడు, "ఈయుభయపక్షములఁ గూర్చి మీ యభిప్రాయమేమి?గాయని యడుగఁబడి శ్రీరామకృష్ణుఁడు, "నాతల్లియైన జగన్మాతయీ యుభయపక్షములవారిచేతఁ బనిచేయించుకొనుచున్నదని నాయభిప్రాయము"ని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

(508) ఆలోచింపక దానమును జేయకుము. ఏలయనిన నొక్కొక్కపుడు పుణ్యముకాక పాపమువచ్చును. అడిగిన బాటసారులకెల్ల నన్న ముబెట్టుటకు నొకరొక సత్రమును వేయించిరి. కటికవాడొక యావునుఁ జంపుస్థలమునకుఁ గొనిపోవుచు నలసినవాడై యీ సత్రమునకువచ్చి భోజనముఁ జేసుకొని వెళ్ళి యావునుఁ జంపి వేసెను- ఇందువలన వచ్చినపాపము కటికవానికి సొకవంతు ధర్మశాలాధికారికి మూడువంతులు వచ్చెను.

(504) ఆశాశ్వతమైన పదార్థమునుండి శాశ్వత పదార్థమును సాధింపవలయును. అసత్య పదార్థమునుండి సత్య పదార్థమునుఁ దెలిసుకొనవలయును.

(505) సాత్విక పదార్థములదినుచు భగవంతునిఁ జూడఁగోరని వాడట్టి పదార్థములదినినను మాంసముఁ దిననట్లే యగును- కాని మాంసముఁ దిని యీశ్వరునిఁ దలచువాఁడు- మాంసముఁ దినినను సాత్విక పదార్థములదినినట్లే యగును.

(506) విషయానందములయినవారెల వైరాగ్యముఁబూని భగవత్సాన్నిధ్యమునకుఁ బోవఁబ్రయత్నింపరు?

ఈ ప్రపంచము నాటకరంగమువంటిది. దీనిపయి ననేకుల నేక వేషముల ధరించి తిరుగుచుండురు. ఒక్కవేషము వేసుకొనిన వాఁడుకొంచెముకాల మా వేషముతో నాడినఁ గాని యావలకుఁ బోవనిచ్చగింపఁడు. వానియిట్లప్రకారము వానినిగొంతకాల మాడనిచ్చినదరువారె వాడేపోయి యా వేషమును విడిచి వేయును.

(507) గంగానదియొడ్డున నివసించువారు పరిశుద్ధులు బవిత్రులు.

(508) ప్రతివిల్లవానికిఁ జంద్రుఁడెట్లు 'మామ' యనునో యట్లే భగవంతుఁడు నమస్తమానవకోటికి శాస్త్రైక్ గరువు. (వంగదేశమందుఁ బిల్లలు చంద్రుని 'మామ' యందురు.)

(509) "అత్యుచితము" శుభ్రమితిని గౌరవించుము.

(510) దీర్ఘాలోచనవలన నాలోచనవిషయముయొక్క స్వభావము తెలిసి యాలోచనఁ జేయువాని హృదయమునందు బ్రవేశించును.

(511) భూమికంటెఁ జాలఁబెద్దవాడయ్యె నూర్యుఁడు విశేషదూరముననుండు టవలన నొకచిన్న పండువలె నగుపడుచున్నాఁడు. అట్లే భగవంతుఁడు గొప్పవాడయి

నను మనమాయనకు దూరముగానుండుటవల్ల నాయనగోప్యతనమును గనుగొనజాలము.

(512) తరంగములు సముద్రమునకెట్టివియో యవతారము లీశ్వరునకెట్టివి.

(518) బ్రతికియున్నంతవఱకు భక్తిప్రేమల మహామహిమలఁ జిత్రములఁ గనుఁ గొనుచుండుము. అట్లుచేయుటవలన నీకు లాభము కలుగును.

(514) అనేకవందలమంది నన్నుఁజూచుటకు వచ్చెదరుకాని నాకు సంకోచము కలుగదు. కాని యొక్కవిరాగి నన్నుఁజూచుటకువచ్చిన నాకు సంకోచముగనుండును.

(515) సత్వగుణములవారాడు సర్వగుణములు భగవంతునకుఁజేరు మార్గములే యని తలఁచవలయును. ఎప్పుడునుమనము పగమతనహింసలతో సరమతగౌరవములన్ని యుండువలెను.

(516) 'క్షమించుట'యే సన్యాసియొక్క నిజమయిన స్వభావము.

(517) ఒకశిష్యుఁడు తనగురువుయందు విశేష భక్తిశ్రద్ధలుగలవాడై యాయన మహామహిమగలవాడని నమ్మి యాయన నామమును స్మరించుకొనుచు నదీజలముపై నడచిపోయెను. ఈతఁడట్లుచేయుట గురువుచూచి, “నాపేరులో నత మహిమకలదా? సేనిదివఱలో నీసంగతియెఱుఁగను.” అని పల్కి తాఁగూడ నదిపై నడవఁ బ్రయత్నించెను. పాపమాగురువు జలముపైఁ గాలు వెట్టగానే యీతఁగూడ నెఱుఁగనివాఁ డగుటవలన నడుగునకుఁబోయెను. నమ్మిక యెట్టిచిత్రముల నయినఁ జేయఁగలదు. అహంకారము మనుజుని నశింపజేయును.

(518) శంకరునకు మూర్ఖుడయిన శిష్యుఁడొకఁడుకలఁడు. ఈయనతనగురువును బ్రతివిషయములో ననుకరించును. గురువు ‘శివోహమృత్యు’నియనగానే తానుఁగూడ ‘శివోహమృత్యు’ని యొకపర్యాయ మనెను. శిష్యునకుఁగల యీరోగ మణచవలయుననితలఁచి శంకరుఁ డాతనిని వెంటఁబెట్టుకొనివెళ్ళి యొక కాలిచ్చి నయినపముక్కును మ్రొంగి ‘నీవుఁ గూడ మ్రొంగవలసివడి’యని శిష్యునడిగెను. ఈతఁడట్లుచేయలేక దరువాత నెప్పుడు ‘శివోహమృత్యు’నట మానుకొనెను. ప్రతిమనుజునిఁ బ్రతివిషయమునందనుకరించుట కూడదుగాని గొప్పవారి చరిత్రలఁజూచి తమతప్పుల దిద్దుకొని బాగుపడుట యెప్పటికిని మంచిది.

(519) ఒకమనుజుని నాతనిభార్య యెప్పుడునేదయిన యుద్యోగము సంపాదించుకొనుమని వేధించుచుండెను. ఆయనకుమారున కొకప్పడు ప్రాణముమీడివచ్చినది.

వైద్యులులాభములేదనిరి- అప్పుడు తండ్రి యుద్ధోగమునకుఁ బ్రయత్నించుట మొదలు పెట్టెను- ఇంతలోఁబిల్లవాఁడు మృతినిొందెను- తండ్రికొఱకై పెడికిరిగాని యొక్కడను గానరాఁడయ్యె- రాత్రివేళఁ జాలబ్రాద్దపోయి యాయన యింటికి వచ్చుచుండెను- “ఇంతయాపత్తునయములో నెక్కడికి నేగితివి, వివేకహీనుఁడా!” యని చీవాట్లఁ బెట్టినప్పుడు భతఃనవ్వుచు, “నాకేడుగురు కొడుకులు పుట్టినట్లు వారితో నాకాలమును నుఖముగా గడుపుకొనినట్లు నాకొకపర్యాయము కలవచ్చినది- నిద్రమేల్కొన్నపుడెవ్వరు నులేరు- కల కల్లయ్యెను- అందులకు నే నేమాత్రముఁ జింతింపలేదు- అని బదులు చెప్పెను- అట్లేయీలోకమును వట్టికలయనుకొనువాఁడు విషయబంధముచేఁ గట్టుబడి ను ఖదుఃఖముల ననుభవించుడు-

(520) ఒక పెద్దతటాకముచుట్టు ననేక చోట్ల స్నానములఁజేయుటకు వీలగునట్లు మెట్లనుగట్టిరి- ఏమెట్లయొద్దకు నేగిదిగినను నీటిలోపలికి వెళ్ళుదువు. కనుక ‘నా మెట్లు మంచిత’ని యెవరు బోట్లాడనవసరములేదు. సచ్చిదానందమును నరమృను కనేకరేవులకలవు. లోకమునందుఁగల ప్రతిమతము నొకరేవైయున్నది. ఈరేవులలో దేనినయిన నెన్నుకొని లోపలికి వెళ్ళఁబ్రయత్నించిన సచ్చిదానంద రసమునుఁ బొందనేర్చెదవు. అంతియకాని నామతముమంచితనియు, నీమతము దూష్యమైనదనియు’ నెన్నఁడును బోట్లాడకుము.

(521) గంటను వాయించునప్పుడు వినఁబడుకేబ్బముల కాకారమున్నట్లు మనకు స్పష్టముగాఁ దెలియును- కాని వాయించుట యాపివేసినతరువాతనగు శబ్దమును జక్కఁగాఁ దెలుసుకొనలేము. ఈశబ్దము క్రమక్రమముగా నణఁగిపోవును- గంటధ్వనివలె భగవంతునకును రూపారూపములులేండును గలవు.

(522) ‘మాయ’ అనునదియుండుటవల్లనే మనకు వివేకమునుఁ బొందుటయని సచ్చిదానంద నుఖము ననుభవించుటయని కలదు- ఆమాయలేనియెడల మనమిట్టి నుఖముఁ బొందుదుమని యెవ్వరూహింపఁగలరు? మాయనుండియై ద్వైతమని ద్వైతమనికలుగుచున్నది. మాయకావలవైపున ననుభవించువాఁడని యనుభవంపఁబడునదియని చెందులేవు.

(523) భక్తుఁడు కాశ్వత్తమైనంతకాలము భగవంతునితోఁ గలిసియుండునా? కలిసియుండినట్లు?

ఈ వృద్ధుఁడయిన నేనకుని నీతికి, మగ్ధుడకు, మంచిపనులకు, నపమాన విధేయతకు మెచ్చుకొని యాతని యంగీకారములేకున్నను దనపీఠముపై నెట్లుకూర్చుండఁ బెట్టుకొ

నునో యట్లు బగ న్నాధుడయిన జేవుడు తనభక్తుని పరమభక్తిని స్వార్థత్యాగమునకు మెచ్చుకొని యాతనికి నిష్ఠమున్నను లేకపోయినను దనసింహాసనముపై గూర్చుండఁ బట్టుకొని దైవత్వమొనఁగించుడును-

(524) ఒకపర్యాయ మాకాశమునిర్మలముగానుండి యంతలో మేఘములచే గ ప్పబడి తిరిగియప్పడే నిర్మలమగుటఁజూచి మగమహంస నృత్యముఁజేయుచు సంతోషముతో, “మాయగూడ నిటువంటిదియే. ఆ మెళుకార్చుములేదు- బ్రహ్మమును యాకాశమునంతలోఁగప్పి సర్వప్రపంచమును సృష్టిఁజేసి తిరిగి బ్రహ్మముయొక్క యుచ్చాస్వసమువలననే మాయమైపోయినద”ని పలికెను-

(525) ఊరకఁబిల్లలఁ బుట్టించి పెంచినంతమాత్రమున మొగతనమగుపడదు- ఏలయనినఁ గుక్కలుఁబిల్లులు బిల్లలఁగనిపెంచుటలేదా? కనుకఁదాఁజేయవలసిన విధినిఁదెలిసికొని దానిని నెఱవేర్చినప్పుడు నిజమయిన మొగతనమగుపడును- ఇట్టి మొగతనమర్జునిని యందుమాత్ర మగుపడుచున్నది-

(526) గురువు శిష్యునకు బోధఁజేయుచు ‘బ్రహ్మము, మాయ’యను యీరెంటినిఁదెల్పుటకు రెండువ్రేళ్ళనుఁజూపెను. అంతటనొకవ్రేలినివాల్చి మాయయణగిపోవునని యుఁ బ్రపంచమంతయునశించి బ్రహ్మ మొక్కటిమాత్రము నిలుచుననియు బోధించెను.

(527) భగవంతుడు దర్శనమివ్వకుండునంతవఱకు, పీనలోహము చింతామణివలన బంగారముగా మారనంతవఱకుఁ గర్తను సేన’నియు, ‘సేనుమంచిపనిఁజేసితిని- సేను దుష్టకార్యమాచరించితి’నని మానవునకుండును- ఈభేదమే ప్రపంచము కొనసాగుటకు నవసరమైన మాయయైయున్నది- సన్మాగమవలంబించుటవల్లఁగల్గిన విద్యామాయ (సత్య గుణప్రధానమైన మాయ)ను బొందగల్గినట్లయిన భగవంతునిఁ జేరగలర్హు- కండ్లయదుట నీశ్వరునిఁజూడఁగల్గినవాడే మాయనుదరింపఁగలడు- ఈశ్వరుడే కర్తయనియు దాఁగాదనియుఁ దెలిసికొనినవాడు జేహధారిగానుండినను నిజమైన స్వేచ్ఛనుగలవా డగుచున్నాడు.

(528) ఎప్పుడును బంగారమును గోరు పీనాసివానివలె నీవెప్పుడు భగవంతునిఁ గోరుము-

(529) ‘ఈశ్వరప్రేమ’యను రసమును బూర్తిగాఁగ్రోలిన పరమభక్తుడు తృప్తియగునట్లు కల్లుద్రాగి యు క్తతనెఱుంగని వానివంటివాడు-

(580) దొంగచీకటింటిలోఁ బ్రవేశించి భనపుపెట్టెకొఱకు వెదుకులాడును- ఒక తడవబల్లనుదాకి యిదికాదని యావలకుఁబోయి కుర్చీని దాకును, తిరిగి యిదికాదని తలఁచుచు నీనిధమున నిల్లంతయు వెదికి తుదకు భనపుపెట్టెయఁ గనుఁగొనఁగల్గును- అప్పుడా తఁ డిదిరాయని యనుకొని యింక వెదుకులాడుట మానును- పరబ్రహ్మమునకు వెదుకులాడుటగూడ నిట్టిదియే.

(581) గడ్డి తుంగ పెరుగుచున్న నీటిగుంటలోఁ గల మత్స్యములు బయటికి నగు పడవుగదా, అట్లే భగవంతుఁ డాత్మలో నృత్యముఁజేయుచున్నను మాయచేఁగప్పబడి మానవుల కగపడఁడు.

(582) మానవునకు సేమాత్రము కోరికయొక్క చిహ్నములుండినను నాతఁడు స్వగణమునకుఁ బోఁజాలఁడు. ధారపుకొన సరిగాలేక జిన్నచిన్నవిడిపోగులుఁగలిగి చీలియున్నయెడల నూదిరంధ్రములోనెక్కునా? ఎన్నఁడు నెక్కడుగదా.

(583) భగవంతునిఁ గనుఁగొనినవాడే జ్ఞాని. ఈతఁడు విల్లవానివలె నొకవిధమైన యహంకారముఁగలిగియుండును- ఇయ్యది కుచ్చితముతోఁ గూడుకొనినది గాదు. పిల్లవానియాత్మకును బెద్దవానియాత్మకునుఁ బోలికలేదు.

(584) పిల్లవానియహము దర్పణమందుఁ బ్రతిఫలించుప్రతిబింబమువంటిది. ముఖప్రతిబింబము ముఖాకారమునే కలిగియున్నను నెవ్వరికిఁహానిఁజేయదు.

(585) మనస్సనఁబడునముద్రము కామమనువాయువుచే నెంతవఱకుఁ గదలింపఁబడుచుండునో యంతవఱకు మనముఁదానిలోనీశ్వరునిప్రభనుఁజూడలేము. భగవంతునితోఁ గలసి కాంటిఁగలిగియున్న మనస్సునందు దివ్యప్రభగోచరమగును-

(586) భగవద్దర్శనమయినతరువాత మానవుఁడు మున్నటివలెనుండకమారిపోవును

(587) మన కాహారమిచ్చుచున్నాడని యీశ్వరుని దయఁగలవాడనుటకు వీలులేదు- పిల్లవానికి దండ్రీ యన్నముఁబెట్టకదప్పునా? ప్రపంచవిషయములందు భ్రాంతిఁగలిగి వెడమగణమునుద్రొక్కి మనమణిపోవుచుండ నీశ్వరుడప్పుడు మనలనుఁగాపాడినయెడల నాయనను దయార్ద్రహృదయుడనవచ్చును.

(588) సమాధియొక్క యేడవమెట్టుఁజేరఁగల్గి భగవంతునిలోఁ గలసినవారు కొంతమంది యుక్తమంది తిరిగివచ్చి హానవకోటిమంచికై పనిఁజేయుచుందురు. అట్టి

చారికి విద్యయను యహముండును. కాని యియ్యది వట్టిరూపమునకే. ఇది నీటిపైవ్రాసిన గీతవంటిది.

(539) సమాధి తుదదశనుబొందినవారు కొందరు భక్తుని యహము, సేవకుని యహముగలిగియుండురు. శంకరాచార్యు లిరులకు బోధజేయుటకు 'విద్య'యను యహము గలిగియుండవలయును.

(540) గురువు శిష్యులకుఁజరిగిన సంభాషణ:—

గు|| నా కేమయిన యభిమానముకలదా?

శి|| ఉన్నది. నూత్నముగానున్నది. 1 దేహమునుధరించియుండుటకు- 2 భగవద్భక్తి నభ్యాసముజేయుటకు- 3 భక్తులసాంగత్యముజేయుటకు- 4 నితరులకుబోధజేయుటకు- నీ యతిసూక్ష్మమయిన యభిమానమయిననుండును. దీనిఁ జరకాలము తపస్సుజేసి నతరువాత గలిగియున్నాడు. మీయాత్మ స్వాభావికస్థితినిఁజెలుపుటకు 'సమాధి' యని చెప్పినఁజాలదు. కనుక మీయభిమానము తపోఫలమనియే నేనుచెప్పుచును.

గు|| అవునుగాని దానిఁగల్గినది నాతల్లియైన జగన్మాతకాని నేనుకాదు. నాప్రాధాన న హరించుపని యా జగన్మాతదైయున్నది.

(541) హనుమంతునకు నాకారనిరాకారములతో భగవంతుఁడ గుపడినాఁడు. అయినను నాయన (హనుమంతుఁడు) సేవకునియహముగలిగియున్నాఁడు. సాగద సన కనందన సనక్కుమారులస్థితియు నిట్టిదియే.

(ఇచ్చట 'సారదాదులు భక్తులేకాని జ్ఞానులుకారా?' యని యడుగఁబడి భగవాను 'సారదులు బ్రహ్మజ్ఞానమునుబొందినారు. ఇంకను వారు నదీజలమువలె నెమ్మదిగా హరికిర్తనలఁ బాడుచున్నారు. దీనివలన వీరు 'విద్య'యను యహమును గలిగియున్నట్లు గూడ మనకుఁ జెలియుచున్నది. ఈశ్వరునివద్దలి ప్రత్యేకముగనున్నారని యిది సూక్ష్మముగఁ జెలియఁజేయుచున్నది. విద్యయను యహమునుగలిగియున్నది. పరులకు వేదాంత రహస్యముల బోధపఱచుటకేయైయున్నది.

(542) సముద్రమడుగుభాగముననున్న ముత్యపుచిప్ప స్వాతీనక్షత్రము వచ్చిన తోడనే వాననీరుద్రాగుటకు నీటిపైభాగమునకు వచ్చుచుండును. ఈచిప్ప దానిలో వానబొట్టుపడువఱకుఁ దెలిచుకొనియుండి పడగానే క్రిందికిఁబోయి ముత్యమేర్పడువరకు స

ముద్ర మడుగుభాగముననేయుండును. అట్లే కొందఱ తాసక్తిగలిగిన భక్తులు సద్గురువు కొఱకు నొకస్థలమునుండి మఱియొకస్థలమునకుఁ దిరుగుచుందురు. తుదకు సద్గురువు దొరికిన నాయనయుపదేశముల శిరసావహించి లోకమునుఁబరిత్యజించి మనఃపద్మమునందుఁ దపస్సునాచరించి సచ్చిదానందబ్రహ్మమునుఁబొందుదురు.

(543) ఈకాలమువారు ప్రతివిషయముయొక్క ప్రధానాంశముఁగూర్చి జాగ్రత దీసికొనెదరు. వారు మతముఖ్యాంశముల నొప్పకొందురు- కర్మలు పెండలయిన స్వల్పాంశంబుల కంగీకారమివ్వరు, .

(544) ముత్యమునుగలిగియుండు శుక్తిమే చాలా విలువఁగలిగియుండును. అది ముత్యము పెద్దదియగుటకు నదికావలయును. ముత్యముగలవానికి నాశుక్తితోఁబనిలేకఁబోవచ్చును- అట్లే భగవంతునిఁగనుఁగొనినవారికి గర్మలతోఁ గ్రియలతోఁబనిలేకఁబోవచ్చును.

(545) తుంగపెద్దదియై నిర్మలజలపూరితంబగు తటాకంబులోఁబెరుఁగక బుగ్దగుంటలోఁ బెరుగుచుండును- అట్లే మతభేదములు పరిశుద్ధమయినట్టియుఁ బూజ్యమయినట్టియు నిష్కపటమునునయిన తలంపులుగలవారి హృదయములందు పుట్టవు- కాని దురభిమానముఁ గపటత్వము స్వపక్షభిమానముఁగలవారికిఁ గలుగుచుండును-

(546) ఇతరులకునియమించుపనిని నీవేచేయుము-

(547) దుష్టునిమనస్సు కుక్కయొక్క వంకరతోకవంటిది-

(548) క్రొత్తగాఁబుట్టిననూడ యత్యుత్సాహముఁగలిగి స్వేచ్ఛగఁ బరుగిడుచుఁ దల్లియొద్దఁ బాలుద్రాగునపుడుమాత్రము నిలిచియుండును- కాని పెడకుద్రాడుబెట్టిగానే మొదటనున్న యుత్సాహముతగ్గి దిగులుపడినమనస్సుఁగలదయి త్వరలోఁ జిక్కిపోవును- అట్లే లోకవ్యవహారములందు సంబంధముండునంతవఱకు మానవుఁ డుత్సాహముఁ గలిగియుండును- కాని వివాహబంధముచేఁగట్టఁబడి సంసారబాధలు వైఁబడినతరువాత సంనోవముడిగి 'బ్రాత్ర, జిజ్ఞాస, కోరిక' వీరినిఁగలిగియుండును- కాలమతిక్రమించినకొలది వృద్ధుఁడగుచుండును- గనుకఁ గ్రొత్తగావికపించినపున్నమువలెఁ బ్రకాశమానముగ ను బ్రాతఃకాలవాయువువలె స్వేచ్ఛగను మంచుబిందువువలె నిర్మలముగనునుండి సర్వకాలములందుఁ బనివానివలె నుండువాఁ డెంతటిపుణ్యుఁడోగదా-

(549) ఈగ యొకసమయమునందు మనుజునిపుండువై వ్రాలి మఱియొకసమయమునందు భగవంతుని కర్పణఁజేయఁబడు పదార్థములవై వ్రాలునట్లు విషయానుష్ఠానము

నవానిమనస్సుగూడ నొకపర్యాయము మతవిషయముల నాలోచింపుచు నింకొకతడవ భాగ్యకామాదిజనితసుఖములఁ గోరుచుండును.

(550) అధికమయినజ్వరమువచ్చి దాహముచేఁజచ్చుచున్న మానవునియొద్దఁ జల్ల ని నీరు సువాసనఁగల పదార్థములనుంచిన వాఁడు వాని నపేక్షింపకుండునట్లు కోరిక యనుజ్వరముచే బాధింపఁబడుచు గామసుఖమును దప్పికఁగలిగి 'కాంత, భాగ్యము' యను యీనుగంధద్రవ్యములచే నరుఁడు తప్పుక నాకర్షింపఁబడును.

(551) పెరుగుకుండలోఁ బాలునుంచ నెవరుసాహసించును. ఏలయనిన నీపాలు గూడ బెరుగుగామారునని భయముండును. ఇంకొకబనికి సుపయోగించిన నిప్పుమీదఁ బెట్టగానే పగిలిపోవుననుభయముచేత నాకుండను మఱియేపనికిఁగూడ నుపయోగింపరు.

(552) మన స్నేహితినిఁబొందినపుడు విషయలోలునకు ముక్తిగలుగును?

ఉ॥ భగవదనుగ్రహమువలన వైరాగ్యముకలిగి యందువల్లఁ గోరిక భనాపేక్ష మొదలగునవినశించిన లోకసంబంధములెగిపోయి స్వేచ్ఛఁడగును.

(553) భగవంతుఁడున్న గది తాళముఁదీయునపుడు దానితాళపుచెవి చిత్రముగ ప్యతిరేకముఁ దిరుగును. ఈశ్వరునిఁజేరుటకు బ్రపంచమును విడువవలయును.

(554) భగవానుఁడొకప్పుడొకరితో 'జీవితకాలమునంతయు లోకమందుఁగడపి యిప్పుడు భగవంతునిఁగనుఁగొనుటకు వచ్చితివి. భగవంతునిఁగనుఁగొని పిమ్మటఁ బ్రపంచములోఁబ్రవేశించిన నెంతబాగుండునది.'

(555) సంగతులఁజెప్పకొనకుము. వ్యవహారమునుఁ దలపెట్టుకొనకుము. యుక్త కాలమున నాచరింపవలసినదాని నొనరింపుము. సర్వకాలములయందు దీశ్వరునివై నీ మనస్సు నిల్పుము.

(556) తలచినది తలచినట్లుగాఁజెప్పము. మాటలకుఁ దలఁపుటకు సంబంధముం డనియ్యు. బయటికి నీశ్వరుఁడే సర్వమునిచెప్పదు నంతస్పృహయమున సర్వమును లోకమే యని నమ్మి పనిఁజేయకుము. అట్లుచేసిన ఫలముండనేరదు.

(557) ఒకపర్యాయము కొందఱు బ్రహ్మసమాజమతస్థులయిన బాలురు నాకుఁదా ము జనకుని ననుకరించితిమని చెప్పిరి. లోకములోనివసించుచు లోకమును విడిచిపెట్టిర

ట- మీరట్లు చెప్పవచ్చునుగాని నిజముగా జనకునికలెనుండుట కష్టమని వారితో జెప్పి తిని- లోకస్పర్శలేక నీజగమందుండుట దుర్లభము- జనకుడెన్ని కష్టముల దుదకుఁబొందెను? అన్ని కష్టములను మీ రనుభవించుట నాయభిప్రాయముకాదు- కాని భక్తిజ్ఞానములు కలుగువఱకు నేకాంతముగనుండి భక్తినవలంబించి తరువాత లోకవ్యవహారముల జూచుకొనుము- పాలనుఁగదల్చకనున్నప్పుడే మంచిపెరుగుఁ బొందుదుము- ఏమాత్రముఁగదల్చినను బెరుగుపొందే సోవును- జనకుడు ప్రపంచమును విడిచినాడుకనుక నాయనకు 'విదేహ'యని పేరువచ్చినది- అతఁడు జీవన్ముక్తుఁడు- భగవంతునియందు దేహమును లీనముఁజేయుట చాలాకష్టము- నిజముగా జనకుడు మహాపురుషుఁడు- ఈయన యనాయాసముగ జ్ఞాన, కర్మలనబడు రెండుకర్తులను ధరించెను-

(558) లోకమును విడువ నీకుఁ గోరికయిన్నయెడల మొదట కొన్ని దినములు ప్రార్థనఁజేయుట నభ్యసించవలయును- ఒక్కసంవత్సరమయినను లేక నభ్యసంవత్సరమయినను లేక మాస మొక్కటయినను లేకఁ గనీసము పండ్రెండుదినములయినను నేకాంతముగనుండవలెను- సంతతము భగవన్నామస్మరణఁజేయుచు నీశ్వరప్రేమను నాకుఁగలుగఁజేయుమని కోరుము- ఈప్రపంచమందు 'నాది' యని పిలువదగిన విషయమేది యులేదని నిశ్చయించుకొనవలయును. 'నావి'యని నీవుతలఁచునవి త్వగలోనకించును- భగవంతుఁడు నిజముగా నీవాఁడు- నీకు సర్వము నాయనయే- 'సర్వశక్తుఁడయిన యీశ్వరుని యెట్లుచేరుదునా?' యని నీ కాలోచనయుండవలయును-

(559) పరులకు నీ యభిప్రాయములను నీ భక్తియుఁ జెలియపఱచకుము- నీ విషయ మితరులెఱింగినఁ జాలానష్టముసంభవించును-

(560) ఏనుఁగును శుభ్రముగఁగడిగి వదలిపెట్టినఁ దిరిగి యప్పుడే దుమ్ముఁబోసుకొనును- అట్లుగాకఁ గడిగి యొక్కచోటఁగట్టివేసిన నిర్మలముగానుండును- అట్లే సజ్జన సాంగత్యమువలన నొక్కపర్వాయము పరిశుద్ధుఁడయినవాఁడు తిరిగి ప్రపంచములో నిష్టమువచ్చినట్లు సంచరించిన నాపవిత్రతఁగూడ నశించును- సర్వకాలములందు మనస్సు నీశ్వరునిపై నిల్పిన నీయాత్మచెడిపోదు- ఎప్పుడు నిర్మలముగానుండును.

(561) మలినసహితమయినదర్పణము సూర్యబింబమును ప్రతిఫలించదు- ఆవిధముననే పరిశుద్ధమై నిర్మలముగానుండనివునస్సు మాయకులోబడి భగవత్ప్రభును జూడనేరదు- నిర్మలమయినయద్వమ సూర్యబింబమును ప్రతిఫలించునీ పరిశుద్ధమనస్సుగూడ నీశ్వరరూపమును ప్రతిఫలించును- కనుక నీవు పరిశుద్ధుఁడవుకమ్ము-

(563) 'గ్రంథ'యను పదమునకెప్పుడు 'శ్రుతి'యని యర్థముఁజెప్పటకు వీలులేదు. 'ముడి'యనిగూడ నర్థముకలదు- గ్రంథమునుజదివిన మహాసక్తిగల్గి సత్సద్గార్థము నుగ్రనుగొని డాంబికమును సమస్తలోకసుఖములను విడచుట నేర్చుకొనవలయును- ఊరకజదివి యావలనుంచిన విద్యాగర్వ మహంభావత్వములు జరించును- ఇవి యన్నియు ముళ్ళవంటివి-

విశేషముఁ జదువుకొననివారు మహాగర్వతు లగుదురు. 'భగవంతుఁడే'ను విషయముపై నాకు మఱియొకరికి నలభాషణజరిగినది. అప్పుడాయన 'ఇవియన్నియు నే నెఱుంగుదునని పలుకగానేను, "దేలికి వెళ్ళినవాఁడు నేనచ్చటికి వెళ్ళవచ్చినని కనుఁబడినవారిలో"నెల్లఁ జెప్పుకొని డాంబికముఁజేయవలయునా? నేను బాబునని బాబుచెప్పుకొనునా?"యని బదులుచెప్పితిని-

(564) అత్యైక్యజ్ఞానముఁబొందలేనివారిలో నీక్రిందఁజెప్పఁబడినవారుకొంతమంది:-

(1) విద్యాగర్వముగలవారు (2) తెలివిగలవారమనువారు (3) భాగ్యమున్నది యని డాబులఁజెప్పవారు- వీరిలో నెవరయిన, "అక్కడ నొకసవ్యాసిగలఁడు. చూచుటకు మీరుగూడవచ్చెదరా"యని యడిగిన నేవేయో కారణములఁజెప్పి తుదకు రాలేమందురు- అప్పుడువారు మనస్సులో, "మనమవిశేషముఁ దెలిసినవారము- పరులయొద్దకుఁ బోగూడద"ని తలఁచుచుందురు-

(565) ఈలోకములోనే సంబంధము లేకపోయినఁ గొన్నిటినిఁ గల్పించుకొని సంబంధముఁబెట్టుకొనువారు కొందఱుకలరు- స్వేచ్ఛగల్గియుండుటకు నిచ్చగింపరు- నంసారమని, చుట్టమనిలేనివాడు భూసంబంధమునుఁ గల్పించుకొనుటకు నొకపిల్లనిఁగాని కుక్కనుఁగాని పక్షినిఁగాని కోతినిఁగాని పెంచుచుండును- ఇట్లుపాలనుఁ ద్రాగఁగోరి వానిఁగాగఁబెట్టగానుండు నీరునుద్రాగి దప్పికఁదీర్చుకొందురు- మానవగోటిపై మాయకుఁ గల యధికారమిట్టిది-

(566) అధికమైన జ్వరమువచ్చి దప్పికచే బాధఁడుచున్నవాడు సముద్రమునం తయ నొక్కతడవఁ బీల్చివేయుదునని తలఁచును. ఆజ్వరముపోయిన తరువాత దోసెడు నీటితో దాహముఁదీర్చుకొనును- అట్లేమాయయను జ్వరముతోఁ దీసికొనుచున్న వాడు తనస్వల్పత్వము నూహింపఁజాలక దనహృదయమునందే భగవంతుని నుంచుకొనెదనని తలఁచును- మాయావిముక్తఁడయినవాడు సచ్చిదానందముయొక్క యొకచిన్న కిరణము వలన నింపివేయఁబడును-

(567) భగవంతునియం దాసక్తిగల్గినవాని మనస్సు భోజనమను స్వల్పాంశము నుఁ దలఁచనే తలఁచదు.

(568) ధనమున్నంతమాత్రమున గర్వపడనేల? నీవు భాగ్యవంతుఁడ వనుకొనిన నీ కంటె భాగ్యవంతులకలరు. వానితోనిన్నుఁబోల్చినట్లయిన నీవుకటికబీదవాఁడవు. రాత్రివేళ మిణుగురులు లోకమంతయు మఱవల్లనే ప్రకాశించుచున్నవని తలఁచును. నక్షత్రములుగూడ నట్లే తలఁచును. కాని చంద్రుఁడు ప్రైకేక్కిరాగానే నక్షత్రకాంతియు డిగిపోవును. శనుకనిష్ఠుడు చంద్రుఁడు, “ప్రపంచము నామూలముననే శృంగారముగఁ బ్రకాశించుచున్నది. సంతోషమున నోలలాడుచున్నది”యని యెంచును. ఇంకఁ గొంత కాలమునకు సూర్యుఁడు వచ్చుచున్నాఁడని తెల్పుచు నరుణోదయమగును. అయ్యో! ఇష్టుడు చంద్రుఁడెక్కడ! చంద్రకాంతియెక్కడ! భాగ్యవంతులమని తలఁచువారుస్వాభావికవిషయములఁ గొంచెము పరికించిచూచిన నెప్పుడును గర్వపడరు.

(569) ధనమును సేవకునిగాఁగల్గినవాఁడు నిజమైనమనుజుఁడు. ధనము నుపయోగించ నెఱుంగనివారు మనుజులని పిలువఁబడుట కనర్హులు.

(570) వంగదేశభాషయొక్క వర్ణములలో ‘శ,ష,స’ యీమూఁగువర్ణములు మొకటేధ్వనినిచ్చుచున్నవి. వీనికన్నిటికి నగము ‘విడిచివెట్టుము’అని చెప్పుదురు. మనక త్తురముల నేర్పునపుడే విడువుమని నేర్పుచున్నారు. ప్రతిమనుజునకు ‘విడిచివెట్టుట’ ముఖ్యము.

(571) అహంభావత్వముండునంతవఱకు నాత్మైకజ్ఞానము ముక్తిలభింప నేరదు. జననమగణాదులకుఁ దుదయుండదు.

(572) గుడ్డవడ్డముఁబెట్టినట్లయిన మనమెంతదగ్గిఱగానున్నను నీవునన్నుఁ జూడలేవు. అన్ని వస్తువులకంటె భగవంతుడునీకు దగ్గరగానున్నాడు. అహంభావత్వమును తెరయడ్డముండునంతవఱకు నీ వాయనను జూడలేవు.

(573) మనమేల నిట్లు బంధింపఁబడితిమి? ఏలభగవంతునిఁ గనుగొనలేము?

ఉ॥ జీవున కహంభావత్వమేమాయ. ఇయ్యది జ్ఞానమను వెలుతురును రానివ్వదు. అహంభావత్వముపోయిన సర్వముపోవును. నేను కథానుగా’దనుమాట దైవానుగ్రహమువల్ల మనస్సునకుఁదొచ్చిన నీజన్మలోనే మానవుఁడు విముక్తుఁడగును, ఇక నాతనికిఁగల్గు భయములేదు.

(574) కీర్తికాండబాటుపడువారు నిజముగా మాయాంధకారులు. వారు “సర్వము నకు నీశ్వరుడే కారణమనియు, నాయనయే సమస్తమును జరుపుననియు” తలచెదరు. ప్రాజ్ఞులయినవారు, “ఓదేవా! నీవుకర్తవు. సర్వమును నీచే”యని యందురు- మాయాంధకారులు, “సర్వము నేనే, నేనే”యని తలచెదరు-

(575) “నే నెఱుగుదును, నే నెఱుగుదు”ని నీవు చెప్పవలెనను స్యశంకుడే వని తలచుచుండువు- నాజగన్మాత, “నేను నీయహమును నశింపజేసినతరువాత నే నీవు సమాధియందు నానిరాకారత్వమున జూడఁగలుగుదువ”ని చెప్పెను- అంతవఱకు నాయందు నాయెదుట నహంభావత్వముకలదు-

(576) “నేను నీ మహమును నీవుసోఁగొట్టుకొనలేకపోయిన, “నేను నేవగుడ” ననుకొనును- ఈశ్వర సేవకుడే”ని యర్థమిచ్చు ‘నేను’ అనుమాటకింత భయఁపడవలసిన యవసరములేదు- మిథ్యాను యజ్ఞగోగమునకుఁ గారామగును. పనికిబెల్లము జబ్బుజేయదు- కనుకనిది మిథ్యానులోకేదు.

(577) 1 “నేను నేవగుడను”నుమాట, 2 భక్తునిమాటయగు ‘నేను’ 3 పిల్లవాని మాటయగు ‘నేను’ ఈమూఁడు పదములు క్రమో నీటినిద్రావ్రాసిన గీతవంటివి- అవిచిరకాలముండునవికావు-

(578) ‘నేను’ అనుమాట నాలోచించిన నది మహంభావత్వసూచకమని మనకుఁ దెలియును- దీనిబోఁగొట్టుకొనుట కగుదుగ్లభము. ‘నేను’ అను నొకపదము! నీ కహంభావత్వము నశింపకుండిన భగవంతుని సేవకుడవుకమ్ము. అప్పుడే ‘నేను’ పరిపక్వమయిన యహమనిపించుకొనును-

(579) నీవుగర్వపడునడల భగవంతుని సేవకుడనని భగవంతుని పురుషుడనని గర్వపడుము- గొప్పమహాశూన్యముఁ బరిపిల్లలస్వభావముండును. అహంభావత్వము లేదు గనుక వారుదేవునిముందర బిల్లలవంటివారు. వారిబలము సర్వస్వము భగవంతునిదై యున్నది- వారిస్వంతమైనది యేదియులేదు-

(580) సర్వము నీశ్వరుని యిచ్చెముందుటవల్లనే జరుగుచున్నదనియు నాయన చేతిలోఁ బ్రతిమనుజుఁడు నొకచిన్న పని ముట్టరియుఁ దెలిసికొనినట్టి మనుజుఁడీజన్మలో నే స్వేచ్ఛుడగును. “ఓదేవా! నీవునీపనినిజేయుదువు. మేముచేసితిమ”ని విషయాసక్తులు నచింతిరురు.”

(581) అహంభావత్వము మాయమైపోయిన స్వేచ్ఛకలుగును. అప్పుడు నీ యాత్మ పరమాత్మలో లీనమగును.

(582) జీవునినిజస్వభావము శాశ్వత సచ్చిదానందమయియున్నది. తననిజస్వభావము మరచిపోవునట్టిన్నియుపాధులను గల్పించుకొనునది యహంభావత్వము.

(583) విద్యాహమని సేవకాహమని పక్షమైన యహము రెండువిధములు.

(584) 'దుష్టమైనయహ'మని దేనికి పేరు? ఉ॥ 'వారు నన్నెరుగరా? నాకింత భాగ్యమున్నది. నానున్నంతభాగ్య మెవ్వరికిగలదు? ప్రపంచములో నాకంటె నధికులైనవారు లేర'ని తలచుయహము దుష్టమయినయహమనబడును.

(585) అజ్ఞానమువలన కృత్రిమమైన యహంభావత్వము తమస్సుస్వభావమై యున్నది.

(586) నె నెప్పుడు స్వేచ్ఛడనగుదును? 'అహం' నశించినపిమ్మట నాకు స్వేచ్ఛకలుగును. 'నేను, నా' యనితలచుట యజ్ఞానము. 'నీవు, నీది'యని యనుకొనుట పామజానము. నిజమయిన స్వత్వం తెప్పగు ఒడేవా! నీవుకతావు. స్వమును నీవు చేయుదువు. నేను కేవలము సాకసాధనమునై యున్నాను. నీవుచేయుమనినదానిఁ జేయుదును. ఇదియంతయు నిప్రతి, నీకీర్తి, ఈయిల్లు నీసంసారము నీవికాని నావికావు. నేను నీ వాళ్ళాపించినదిమాత్రముఁ జేయఁగలవాడన'ని తలచును.

(587) ఒకపాత్రయ మొకవిద్యార్థి ప్రతిమనుజునియందు హరి యున్నాడు కనుక నెవరు నెట్లినయన్నమునయినను దినగూడవా? యని పరమహంసనడుఁగ నీయన 'నీవు బ్రాహ్మణుడవా?'యని యడిగెను. 'ఔను'ని విద్యార్థి ఒడులుచెప్పినవాడట భగవాన్ 'అందువల్ల నే యిట్లడిగితివి. నీవు నిష్పశుడకనుముట్టింది దానినై సాకకాయ్యను వేయఁగా నది యేమగున'ని తిరిగిప్రశ్నించెను. 'అరిపోవున'ని ప్రత్యుత్తరమివ్వబడి తిరిగి భగవాన్ 'కారుచిచ్చు మండుచున్నది. అందులోఁ బచ్చనిమట్టిచెట్లను వేయుదువు. ఇప్పుడేమియగున'ని ప్రశ్నించ విద్యార్థి 'అదియంతయుఁ గాలి బూడిదయగున'ని జవాబుచెప్పెను. అప్పుడు భగవాన్ 'అట్లే నీజ్ఞానము తక్కువయైనదియైనఁ బ్రతి మనుజుని చేతియన్నముఁదిని జ్ఞానమునశించునని భయపడుదువు. అది విశేషమయినది యైనయడల నెక్కడ భుజించుటకు నీకుభయముండదు.

(588) విజ్ఞానముగలవారే మతమునకుసంబంధించని యొకమతములొకజేరినవారు.

(589) నేనుబ్రతికినకొలది భక్తిప్రేమల చిత్రము లనేకములు చూచుచున్నాను

(590) భక్తితోజేరిన సంభాషణనంతయు నొరులకుఁజెప్పట స్త్రీలకు సిగ్గుగా నుండును- కనుక నెవ్వరితోఁజెప్పురు- ఏవిధముగానయిన నది పరులకుఁదెలిసిన విగుట కొందురు- ఇట్లయినను తమప్రియరాండ్రతోఁ జెప్పవచ్చును- వీరితోఁజెప్పవరకును వారికి నేమియుఁ దోచదు- సమాధియందు దాననుభవించుయానందమును భక్తుడు మఱియెవ్వరికిఁ జెప్పనిచ్చగింపఁడు గాని తనవంటిభక్తులకుమాత్రము తెలుపును. ఇట్లు చెప్పనంతవఱకు నోర్పుండదు. చెప్పటకలన సంతోషముకలుగును.

(591) పంచదారలో నీరుబోసి నిప్పుమీదఁగాచిన దానిలో నపరిశుద్ధపదార్థముండునంతవఱకు బాగయ నొకవిధమయినశబ్దమునువచ్చును. ఈ పదార్థమంతయుఁ బోయినతర్వాత నాపాగయు శబ్దమునణిగిపోవును. తుదకుఁ బరిశుద్ధపదార్థమంతయు నొకచోటఁజేరియుండును. భక్తిగలవానిస్వభావముఁగూడ నటువంటిదియే.

(592) వాననీరెప్పుడు మెఱకభూములనుండి పల్లపుభూములకుఁ బ్రవహించుచుండును- అట్లే భగవంతుని దయారసముఁగూడ దీనులైన ప్రాణులహృదయమునందుఁ బ్రవహించునుగాని డాంబికము గర్వముగలవారి మనస్సునందుఁ బ్రవహింపదు.

ఽద్దగాలికిఁగొట్టుకొనిపోవు యెండాకువలె నీవు గర్వమును విడిచి యుండుము.

(594) ఒకమహాత్ముడు జపమాలద్రిష్టచ భగవన్నామముఁజేయుచుండేడివారడు- ఈయనతో భగవాన్ 'ఎప్పుడు నొక్కస్థలమునందేయుండుదువేమి? ముందుకు వెళ్ళుమ'ని చెప్పగా వాయన భగవదనుగ్రహములేనిది యట్లుచేయుటకష్టమని బదులుచెప్పెను- తిరిగి భగవాన్ 'భగవదనుగ్రహమును వాయువు రాత్రింబగళ్లు పీచుచున్నది- జీవసముద్రమునందు ద్వారత్వరగాఁబోవలయుననినీ 'మనస్సు'ను పడవయొక్క తెరచాపశెత్తుమ'ని సలహానిచ్చెను.

(595) ఈశ్వరానుగ్రహమునుగాలి సతతముపీచుచున్నది- జీవసముద్రముపైఁదిరుగు సోమరివానికులు దానినుపయోగింపరు- తెలిసివారెప్పుడు వారిమనస్సులను తెరచాపల శెత్తియనువిదురు- ఈకారణమువలననే భగవదనుగ్రహవాయు సహాయమువలన ద్వారగాఁ దమగమ్యస్థానమునుఁ జేరుదురు-

(596) గాలిలేనంతవఱకు వివరుకొందుము- తరువాత నట్లుచేయుట మానుకొందుము- ఇతరులసహాయము లేనంతవఱకు మనము విశేషము కష్టపడవలయును- అట్టి సహాయమేమయిన నుండినయెడల మన మంత పొటుపడనవసరములేదు-

(597) గాలివీచుచుండిన వివరకట్టుతోఁ బనిలేదు- అట్లే భగవదనుగ్రహముండినఁ బ్రాధాన్యతతోఁ దపస్సుతోఁ బనిలేదు-

(598) చుంబకీయనూది (Magnetic needle) యొక్క తరదిశను జూచుచున్నంతవఱకు, బడవలోనుండువారికిఁ గలుగు భయమేమియులేదు- అట్లే జీవనావయొక్క చుంబకీయనూదియైన మనస్సు పరబ్రహ్మమువంకకుఁ దిరిగియున్నంతవఱకు నే భయములేకపోయిగానుండును-

(599) ఈలోకములోనుంచఁబడిన నీవేమిచేయుదువు?

సర్వమును భగవంతునకు విడిచిపెట్టుము- అప్పుడు నీ కేకష్టమునుండదు- ఆయనయిష్టమువలననే సర్వముఁజేయుచున్నానని తెలుసుకొనెదవు-

(600) ప్రపంచమునువిడిచిపెట్టుట విడిచిపెట్టకనుండుట భగవంతుని యిష్టముపై నున్నది- కనుక సమస్తమును నాయనకేవిడిచి యాయననుమాత్రమేయాసించుకొని పనిఁజేయుము- నీ వంతకంటె నేమిచేయఁగలుగుదువు?

(601) 'కాంత, భాగ్యము' ఈరెండు లోకమంతఁ బాపములోముంచినవి- నీవు కాంతను నీజగన్మాతరూపముగాఁ జూచుకొనినట్లయిన నామె నీ కేయపాయముఁ జేయఁదలఁచదు-

(602) భక్తినిబలమేది? భక్తుఁడు భగవంతునిపిల్లవాఁడు- ఈయనయేడ్చులే యాయనకుబలము- యేడ్చుచున్న పిల్లవానికోరిక నెట్లు తల్లితీర్చునో యట్లు చేవుఁడు భక్తుఁడు కోరినదంతయునిచ్చును-

(603) కొన్ని వేళల మనస్సునకు శాంతియుండును- ఇయ్యది చిరకాలముండకఁ బోవుటకుఁ గారణమేమి? పెదురుపుడకలతోఁజేయఁబడినయగ్ని నూడకపోయిన ద్వారలో నారిపోవును- అట్లే యాత్మజ్ఞానమిప్పు చల్లారిపోకుండఁజేయుటకు సంతతధర్మము తగులము-

(604) నేనుబ్రతికియున్నంతవఱకు నేర్చుకొనెదను-

(605) మొదట మానవుడు మనస్సునిల్పట నేకాంత స్థలమున నభ్యసించవలయును. లేనియడల ననేకవిషయములు చిత్తచలనముఁ గల్పించును. పాలును నీరును గలిపిన నది యేకమగుటనిశ్చయము. పాలనుండి వెన్న నదీసిన నది నీటిలోఁగలియును. వైనదేలును. సంతతాభ్యాసమువలన మానవుడు మనోనిశ్చలతఁగలిగిన నది వానిఁ జాటునున్నవారి కంటె బాగుపడి ధగవంతునియందు నిలుపును.

(606) ఆరంభకుఁడు యోగమున శ్రియించుమండి యొకవిధమయిననిద్రను బొందును. దీని యోగనిద్రయందును. అప్పుడు కొన్ని దైవసంబంధమయిన కలలు వానికి వచ్చును.

(607) యోగములో బహుశ్చంద్రునివారికి ముక్తి చేరువలోనున్నదని యొక సామితకలదు. నరుఁడెప్పుడు యోగమునందు పూనుఁడగునో నిశ్చయమేనా? యోగాభ్యాసమునకుఁ గూర్చుండినపుడంతలో భగవంతునిచేఁ జాట్లబడి యాతని యాత్మ యాశ్చర్యనియందు లీనమగునపుడు నరుఁడు యోగమునందు బహుశ్చంద్రుఁడగును.

(608) సమాధిబొంది యహమును నశంపఁజేయుటవాఁడును. కాని సామాన్యముగా నహము నశంపదు. తిన్నగాయుక్తిచేత నాలోచించి మాడుము. తిమివేసిన ను నహము తిరిగితిరిగి నీయొద్దకు వచ్చుచుండును. నశనమునఁ బటికేశ్వ పుచ్చెట్లును నాఁకివేసిన నదిమరునాడు చిగుర్చుచుండును.

(609) మర్త్యములన్నియుఁబోఁగొట్టుకొని యెంతోకష్టించి విభానమునుబొంది సమాధిని సాధింపఁగల్గినపుడు నరున కహంభావత్వము మాయమైపోవును. కాని సమాధిని సాధించుట కడుదుర్లభము. 'అహం' పట్టుదలఁగలది. ఈకాగమువల్లనే లోకము లోఁదిరిగి తిరిగి పుట్టుచుండుట తటస్థించుచున్నది.

(610) నీవుముందర భగవంతునికేర యాయనతోఁ గఁగిపోయెదవు. ఈస్థితిసే సమాధియందును. తిరిగి యక్కడనుండి బయలుదేరి నీహంభావత్వమును మరల బొందుదువు. ఇందువలన నహముఁగూడ భగవంతునివల్లనే సృష్టించఁబడినదని తెలియుచున్నది. 'భగవంతుడు, నరుడు, ప్రకృతి' ఇవియన్నియు బహుత్వరూపములే కనుక వీనిలో నొకదాని ననుభవించి నిజముఁ గనుగొనిన నన్నింటనత్వమును గనుగొనినట్లే యగును.

(611) సాత్వికస్వభావముఁ గల్గినవాఁడెట్లు ధ్యానించునో యలుగుదువా?

పక్కనై గూర్చుండి యధరాత్రివేళ నెవ్వరుండనను జూడకుండ దెగవేసుకొని ప్రాధికంచును-

(612) మకరందమును వ్రాగుటకు దుమ్మెద నానంతటనదియే పువ్వుయొద్దకు వచ్చును- ఈరిధముననే చీనులుగూడ మిఠాయియున్న స్థలమునకువచ్చును- ఎవ్వరును వీనిని బిలువనక్కఱలేదు అట్లే పరిశుష్టుడు బంధుత్వమునయిన మానవుని సుప్రవర్తనయొక్క ఫలము నలుదిశలకదియే వ్యాప్తించును. ఆయనతనయొద్దను గావలసినదని పరుల బిలువనననుములేదు. వారంతట్టివా - వచ్చుచుండురు.

(613) శ్రీరామచంద్రుడు గురువుమాటవిని లోకమును బరిత్యజించుటకు నిశ్చయించుకొనెను. ఈయన త త్రేయగు కశ్యపుడు వస్తులవారిబిలిపించి యీసంగతినంతయుఁజెప్పెను. ఆప్పజీమకు వస్తులగు రామునిఁజూచి, “శ్రీరామా! నీవులోకమును ద్యజించుటకుఁబూర్వము నాొక్క పంగతిఁ జెప్పము ‘భగవంతుఁడు, ప్రపంచము’ ఈ రెండు వేలుపేలుపదార్థములూ? లేక నొకటి గూ? యెడలి తలచినట్లయిన లోకమును విడువుము” అని పలుకును- ఆలోచనఁజేసి దశాధ్యయాయుండు శీవుఁడు ప్రపంచము భగవద్రూపములేయని కనుఁగొనెను- భగవంతునిలో ననుష్ఠముకలవు- కనుక రాముఁడు తిరిగి మట్లాడక నూర్చుండెను-

(614) తనయధికారియగుటిరిఁజూచి యిది నాయుల్లని దాసీదిచెప్పెను- ఇట్లుచెప్పినపుడీమెకు నది తనయొక్కదనియు, దనప్పుహమింకొకచోట గలదనియుఁ దెలియును- తానెత్తుకొనిన యధికారి ప్లవానిఁజూచి, “నాహరిమెప్పుడునల్లరితేయుచున్నాఁడు లేక నెప్పుడు నేదయింఁ బనియును” అనిపలుకును- ఇప్పుడీమెకు ‘హరి’ తనవిడ్డకాదని తెలుసును- నాదగ్గఱనుఁ బ్రపంచమును బరిత్యజించెదమని వచ్చువాండఱికి నీదాసీదానివలెఁ జెప్పదును. లోకములోనుండి లోకవ్యవహారములూ మునిగియుండకుమని చెప్పదును. ఎప్పుడు నీశ్వరునిని మనస్సును నిల్పుచునిగూడఁ జెప్పదును- భక్తిసంపాదించుకొనుడ” నెదను-

(615) చదువుకొనిన బ్రాహ్మణుఁడొకఁడు రాజుయొద్దకువెళ్ళి, “ఓరాజా! నేను శ్రుతులలోఁ గట్టివాఁడను- మీసభగవద్గీతను బోధించవలయునని నాొరిక”ని మనవిఁజేసుకొనెను. ఈ విప్రునికంటెఁ బెరివిఁగలవాఁడగుటవలన రాజు ‘భగవద్గీతలఁ జదివినవాఁడు రాజుసంస్థానమునకువచ్చి కీర్తిమగ్యాదల సంపాదించదలఁచక దనయాత్మనుఁ దెలిసికొనుటకుఁ బ్రయత్నించున’ని తెలుసుకొని బహిరంగముగా “తమరికే యా పుస్తక

మా బాగుగారాదని నా యభిప్రాయము. మిమ్ము నాగురువుగాఁ జేసుకొనెదను. కాని మీరిప్పుడువెళ్ళి యాపుస్తకమును దిరిగి చదువవలసినద"ని చెప్పెను. బ్రాహ్మణుఁ డీ మాటలప్రకారము తిరిగి వెళ్ళుచు 'నేనిన్ని సువత్సరములనుండి భగవద్గీతఁ జదువుచుంటిని. నేను చదువలేదనుటకు రాజెంత మార్పుఁడొగదా' యనితలచుచు నింటికిఁజేరి యింకొక పర్యాయము తద్రోంధముఁజదివి రాజాయొద్దకువెళ్ళెను. ఈయన మొదటజెప్పినట్లే తిరిగి చెప్పిబం వెను- ఈతడవ బ్రాహ్మణునకు విశేషము విసుకుతోచెను. రాజిట్లు పలుకుట కు నేదో కారణముండియుండునని తలచి భగవద్గీత నింకా బాగుగఁ జదువుచుండెను. చదివినకొలది గూఢార్థములుతోచుచుండెను. క్రమక్రమముగా నీయనకు 'ధనము, కీర్తి' వీనియందు భ్రమతప్పచుండెను. అప్పటినుండి సర్వపరిత్యాగముఁజేసి రాజాయొద్దకువెళ్ళకఁ దనకాలమునంతయుఁ దపస్సుఁజేయుటయందుఁగడపుచుండె. కొన్ని సువత్సరములయినతరువాత నీ బ్రాహ్మణుఁ డేమిచేయుచున్నాఁడోకనుఁగొనెదనుని రా జీయన యింటికిరాగా నీయన (విప్రుఁడు) యమితభక్తిఁగలిగి ప్రేమతో భగవంతునిఁ బూజింపు చుండెను. ఇదిచూచి రా జీయన కార్యమిదఁబడి 'శ్రుత్యర్థమిప్పుడు మీకు తెలిసినట్లు నాకుఁదోచుచున్నది. ఇప్పుడు మీరనుగ్రహించిన నేను మీ శిష్యుఁడనగుదునని వచించెను.

(616) జాకొనెలలో నొక చిన్న మేకపిల్ల తనతల్లిఁజూచి 'నాకు రోజొప్పున్నము ల' (ఇవి నవంబరు నెలలోనుండును) దినవలయునని కోరికఁగలద'ని చెప్పెను. అప్పుడుతల్లి మేక 'అదితినుట నీవనుకొనునంత దేలికపనికాదు. వానికొఱకప్పుడు చాలాకష్టముల ననుభవించవలయును. రాజోవు పెట్టెంబరట్టోబరు నెలలకు నడుమకాల మంతమించిదికాదు. ఏ లయనిన నీవు తిరుగునపుడెవ్వరో యొకరు నిన్ను కాళికిబలినిచ్చుటకుఁ గొనిపోవుదురు. దీనిఁ దప్పించుకొనినవెంటనే 'జగద్ధాత్రి' పూజాదినములువచ్చును. అప్పుడు మన మగ్రకులమంతయు మృతిజొందును. నీవీగండము లన్నిఁటినిఁ దప్పించుకొనినయెడల నవంబరు లో రోజొప్పున్నముల దినవచ్చున'ని బదులుపల్కును. ఈతల్లి మేకనుజూచి మనము మనకోరికలనన్నిఁటిని నెఱవేర్చుకొనుటకుఁ దలఁచఁగూడదు. మనజీవితములలో మనమనుభవించవలసియున్న పలుకష్టముల జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని మనలేతమనస్సు (అజ్ఞానమునందున్న మనస్సు) కోరునదంతయు నెఱవేర్చుటకు మనముతలఁచఁగూడదు.

(617) లోకములో నందఱిగర్వములు క్రమక్రమముగా నశింపవచ్చునుగాని తన ఋషిత్వముఁగూర్చి ఋషికిఁగలగర్వము నశించుట కడుదుర్లభము.

(618) నేను నీకుఁజెప్పినదంతయు నీవుచేయఁగలవా?

ఉ॥ నేను చెప్పడానిలో బదునాటవంతుడేసిన నీవు నీ గమ్యస్థానమును జేరుదువు. ముక్తిని బొందుదువు. ఇది నిస్సంశయము.

(619) “ఓ జగన్మాతా, నే నధికుడననియు బ్రాహ్మణుడ ననియు, వారు మాలనియు’ దలచు నాబుద్ధిని నశింపజేయుము. ఏలయునన సర్వజనులు నీరూపములే కాని పరులుకారు”.

“ఓ జగన్మాతా! నాకు బ్రజలు మర్యాదల జేయనవసరములేదు- నాకు శరణుఖమువద్దు- గంగానదిలోయమున కలియునట్లు నాయాత్మనుఁ బరమాత్మలోఁ గలుపుము- నాకు భక్తి లేదు. యోగ మెఱుంగను- దీనుడను, మిత్రహినుడను, పరుల మెప్పుతో నాఁడు బనిలేదు. మీ సాదపద్యములపై సతతము నామనమునుంచుటయే నాకోరిక.”

(621) “ఓ జగన్మాతా! నేను యంత్రమును, నీవు యంత్రివి- (యంత్రమును బనిజేయుచువాడు). నేను స్థలమును, నీవందుండువాడవు- నేను పొదిని, నీవుక త్రివి. నేను గర్భమును, నీవు సాగధివి- నీవేమిచేయుమనిన నేను దానిఁజేయుదును. నీవు నన్ను మాట్లాడుమనుదానిని మాట్లాడుదును. నీ వెట్లు ప్రవర్తించిన నేనట్లు ప్రవర్తించును. నేనుకాదు. నేనుకాదు. నీవే, సర్వమును నీవేమైయున్నావు.

మహాపురుషుడయిన శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస జీవితము నాయనబోధించిన యుపదేశ వాక్యములను వ్రాయుట యిప్పుడు ముగిసినది. అనాదికాలము నుండియు ననుపమానమును చారిత్రగల్గిన మనదేశమునకుఁ బరబ్రహ్మజ్ఞాన విషయమున మిరిజావద్ద సంభవించునపుడు తిరిగి యీకథానాయకుఁడు జీవరసమునుబోసి బ్రతికించినాఁడు. ఇమ్మహామహుని వాక్యముల కనుకూలముగా లోకమంతయుఁ ద్వరలో నడచుకొనును గాక! మనదేశమునకు నిజమయినకీర్తిని సంపాదించిన ఋషులలో నీయన చివర వాఁడు. పూర్వము విశేషమును యాత్మైక్యజ్ఞానముగల్గి దిగంతములనెఱుఁగ వ్యాపించిన ప్రఖ్యాతిఁ గాంచి యిప్పుడొకయింపుక తగ్గియున్న హిందూదేశమునుదిరిగి యగ్రస్థానమునందు నిలిపిన జగదీశపూజ్యుడీ శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస.

స మా త్త ము .

10633

